

Mboe

1

Zaala ambaiŋana mi zaala sananŋana

¹ Tomtom pareiŋana ta leleene ambai kat mi kampenŋana ki Anutu imbotmbot se kini?

Ina tomtom ta wal sananŋan ŋgar kizin ikamam peeze pini som.

Mi wal ta mbulu kizin irao pa Anutu mataana som na, ni itoto zin som.

Mi wal tau matan repiili Anutu mi zaala kini na, ni igabgaaba zin som.✧

² Ni leleene ambai kat pa sua ta Yooba ikam piti na, mi ikamam ŋgar pa ikot mbeŋ ma aigule.✧

³ Tomtom ta kembena, ni kembei ke tau tipaaza sula yok zilŋaana.

Indeeŋe ka nol na, ipiyotyooto ŋonoono ambaimbaiŋan.

Mi sombe zoŋ biibi na, irao runrun imelle na som.

Tana uraata kini ta boozomen ilonloondo ambai men.✧

⁴ Mi zin wal zorzooroŋan na, kembena som.

Zin kembei musmuuzu ta miiri iwilaala ma ila ne.

⁵ Tana Anutu isombe ipamender zin tomtom mi iur kadoono pizin,

na wal sananŋan ko irao timbot na som. Ko tila len.

Zin wal tau mbulu kizin irao pa ni mataana som,

✧ **1:1:** Mbo 26:4+ ✧ **1:2:** Mbo 112:1, 119:1,35 ✧ **1:3:** Un 49:22; Mbo 52:8, 92:12

nako irao tigaaba wal kini ndeenjan mi timbot
lela lupjana kizin na som.✧

⁶Tana wal ndeenjan na, Yooba mataana pizin mi
iurur zaala pizin.
Mi wal sananjan, nako timbiriizi ma tila len kat.✧

2

*Merere iso pizin tomtom be tizooro king kini
pepe*

¹ Parei ta zin karkari keten malmal mi kaljan
izalla?

Wal matan munjan timburmbuuru sorok paso? ✧

² Zin king ki toono zinan zin peeze kan tiparlup zin,
mi tikam kumbun be tikam malmal pa Yooba ziru
king ta Yooba itunu iroogi mi iuri pa uraata
na.

³ Tizzo ta kembei: “Ai, kozo temet ma tombot ndel
pa ziru peeze kizin:
Kokena timbororo iti mini.”

⁴ Tamen Yooba imbotmbot se muriini peeze kana
ta saamba a,
mi irepilpiili zin mi izerjeenge pizin.

⁵ Mi injasaara zin raama keteene malmal,
mi leleene bayoujana tana ikam zin ma timoto
kan.

Mi iso pizin ma iso:

⁶ “King taingi, nio itun anjuri be ikam rungun,
mi imbot sala abal tio potomjana Sion mi ikam
peeze.”

✧ **1:5:** Mt 13:41+; Tur 22:14+ ✧ **1:6:** Tur 20:15 ✧ **2:1:** Ngo
4:25+

7 Mi king kiti, ni iso ta kembei: “Nio ko ansoyara sua ta Yooba iso pio na.

Sua ta kembei: ‘Nio lutuŋ ta nu na.

Koozi anŋwe tomom. ☆

8 Mi nu sombe wi yo, nako ankam toono ta boozomen ka tomtom bizin ma timap tiwe lem.

Mi zin ko timbot la kopom mbarmaana, mi nu kam peeze pizin.

9 Peeze ku ko mbolŋana kat.

Tana ko punmeete mburan kembei ta tomtom ipetepaala kuuru ma imapalpaala.’” ☆

10 Tana niom king ta boozomen, kakam kat ŋgar.

Mi niom peeze koyom tomini, kere be koto sua tio ti.

11 Kozo komoto Yooba, kelej la kalŋaana, mi kem-beeze pini.

Mi kokoto ituyom, mi kelek kumbuyom pa Lutunu.

Kere: Kokena kepei Anutu kete malmalŋana kini, to ipasaana yom karau men, mi kemetmeete ma kala leyom.

Paso, ni mata mburmburŋana. ☆

12 Mi wal ta so tipase pini be iwe ur pizin mi imenderkaala zin na,

zin ta boozomen ko lelen ambai kat, mi kampenŋana kini imbotmbot se kizin. ☆

☆ **2:7:** Ngo 13:33; Ibr 1:5, 5:5 ☆ **2:9:** Tur 2:27, 12:5, 19:15

☆ **2:11:** Pil 2:9+; Ibr 12:28 ☆ **2:12:** Mbo 34:8, 84:12

3

Sunņana berek kana be Merere iporoukaala iti

Mboe ki Dabit Indeeņe Dabit iko pa lutuunu Absalom na, itooro mboe ti

(2Sam 15:13–17:22)

¹ O Yooba, koņ koi bizin na, munņana ma munņana men.

Tomtom iwal kat, ta timanņa be tizooro yo mi tikam malmal pio.

² Wal boozomen tizzo pio ta kembei:

“Kere. Anutu ko irao iuuli na som.

Pa ipizil ndemeene pini kek.”

³ Tamen Yooba, nu we singiao pio mi poroukalkaala yo.

Nu ta kam yo ma zoņ iwe biibi. Koronņ toro sa som.

Mi nu ko pombol yo ma niņ ise.

⁴ Nio aņboobo Yooba be iuulu yo.

Mi ni imbot sala abal kini potomņana, mi ilenņ sunņana tio.

⁵ Tana nio aņsu muriņ na, Yooba mataana pio

mi aņkam kene tio ambai men mi aņmanņa mini. ✧

⁶ Mi koņ koi bizin munņana ka tieene ta timar tiliu yo na,

aņmoto zin som. ✧

⁷ Yooba, manņa mi swe mburom!

Anutu tio, kamke yo pa zin wal sananņan.

Peeze koņ koi bizin kwon ma zoņon ipolpol.

Pun zin ma mburan imap kat.

✧ 3:5: Mbo 4:8 ✧ 3:6: Mbo 23:4, 27:3

⁸ Yooba, ni ulaaŋa ŋonoono.
Ni ko ikampe wal kini mi ipombol zin. ✧

4

Suŋŋana mbeŋ kana

Mboe ki Dabit

¹ O Anutu, iŋgi aŋboobu. Uulu yo mi so zin tomtom
ta kembei: Nio tomtom ndeeŋeŋoŋ.

Nu ta urur zaala pio pa pataŋana tio ta boozomen.
Tana leŋ suŋŋana tio ti mi muŋai yo. Pa nio mbe-
soonŋo ku tau.

² O yalei, niom tomtom ta kapasansaana nio zoŋ
na, ŋiizi na kezem mbulu tiom tana?

Niom leleyom ilip pa mbulu pakaamŋana. Tamen
mbulu tiom tana ko iur ŋonoono som. Tana
ŋiizi na kezem?

³ Kozo kakam kat ŋgar.

Zin wal ta tiurur lelen pa Yooba mi titoto zaala kini
na,

ni ikam zin ma tiwe lene.

Tana nio sombe aŋsuŋi, na ni ko iŋgun talŋaana pa
tiŋiizi tio.

⁴ Niom tina konok sanaana kamŋana ndabok!

Kakam kat ŋgar mi komoto Anutu.

Sombe kusu muriyom be kekeene na, kuur niyom
mi kakam ŋgar pa mbulu ta kakamam na.

⁵ Mi kakam patoronŋana ta indenŋeeŋe men ila ki
Yooba,

mi kapase pini.

✧ **3:8:** Mbo 62:7+; Tur 7:10

⁶ Tomtom boozo tizzo ta kembei: “Aiss, takam lende mboti ambaijana so ndabok.”

Mi nio na, anso ta kembei: “Yooba, swe itum ramaki kampejana ku piam, mi kam mat ku ma iyaara piam.”

⁷ Mai ambaijana isombe ipet, ina ikam zin tomtom ma lelen ambai.

Tamen nio na, nu itum ta kam yo ma lelen ambai kat ma ilip. ✧

⁸ Yooba, ingi anso muriŋ be ankeene i. Mi irao anmoto na som.

Pa nu itum ko motom pio. Tana nio ko anbot ambai, mi ankam kene tio ma ambai men.

5

Sunjana mankwoono kana: Tusun Anutu be iu-ulu iti

Mboe ki Dabit

¹ O Yooba, ŋgun talŋom pa sua tio.

Leŋ tinjiizi tio ti.

² Nu ta king tio mi Anutu tio.

Tana sunjana tio imama ku men.

Leŋ bobu tio, mi uulu yo.

³ Yooba, aigule ta boozomen, zoŋ isombe ise na, sunjana tio imama ku.

Nio anjarpewe ŋgar tio, mi anzunzun, mi anzza pa pekeljana ku. ✧

⁴ Pa Anutu, nu lelem pa mbulu sananjana risa som kat.

Tana zin wal sananŋan tirao be timbotmbot raamu na som.

⁵ Mi zin wal ta tipakurkur zitun na, irao timbot su kerem uunu na som.

Pa nu urur koi pa wal sananŋan ta boozomen. ✧

⁶ Yooba, nu pasansaana wal pakamkaamŋan ma tila len.

Mi wal ta titekteege siŋ pizin tomtom, mi zin ta timburmbuuru pizin tomtom na, nu lelem pizin risa som. ✧

⁷ Mi nio na, nu urur lelem pio, mi muŋaiŋai yo, mi kampewe yo biibi kat.

Tana aŋrao be aŋlema urum ku.

Nio ko aŋmoto u, mi aŋlek kumbuŋ pu lela urum ku potomŋana mi aŋsuŋu.

⁸ Yooba, koŋ koi bizin tizaŋzaaŋa yo.

Tana kam peeze pio, mi so yo pa mbulu ku ndeenenŋana.

Pazal yo mi uulu yo be aŋto kat zaala ku.

⁹ Koŋ koi bizin na, sua ŋonoono sa iwedet pa kwon som.

Mi lenen na, bok pa ŋgar sananŋana be tipasaana yo.

Sua kizin sananŋana kat. Pa ipasansaana zin tomtom.

Mi tipakamkaam zin tomtom pa sua kizin mbuy-eenenŋana. ✧

¹⁰ Anutu, ŋgal matan mi ur kadoono pizin.

Patalli ŋgar kizin, mi kam kiizi kizin ma imiili mi ipasaana zitun.

Pa tizorzooru mi timbel sanaana kamŋana kek.

✧ 5:5: Ro 1:18 ✧ 5:6: Tur 21:8 ✧ 5:9: Mbo 12:1+; Ro 3:10+

Tana ser zin ma tila timbot molo pa motom.

11 Mi wal ta so tipase pu be we ur pizin mi menderkaala zin na, zin ta boozomen ko lelen ambai kat, mi timbombo mboe pakurɲana pu totomen. Kuubukaala zin wal ta tiur kat lelen pu. Naso kam zin ma menmeen zin biibi kat.

12 Yooba, nu pombolmbol zin wal ndeeɲɲan mi kampewe zin. Kampeɲana ku ko iwe siɲgiao pizin, mi iporoukalkaala zin.

6

Suɲɲana ki tomtom ta mete biibi ikami

Mboe ki Dabit

1 O Yooba, yaamba yo raama ketem malmal pepe. Mi sombe pazal yo, na kam raama lelem bayouɲana pepe. ✧

2 Yooba, nio mbesooɲo ku tau. Tana muɲai yo mi iurpe yo lak!

Pa mburoɲ izzu, mi tiroɲ imukurkur lup.

3 Mi iɲgi motoɲana biibi ikam yo ma aɲsaana kat. Yooba, zem yo pepe. Njiizi na mar uulu yo?

4 Yooba, motom miili pio mi uulu yo.

Pa nu toto sua ku mbukɲana, mi urur lelem pa wal ku. Tana muɲai yo mi tatke yo pa meeteɲana.

5 Pa wal meeteɲan ta timbot sula Andewa na, tirao be matan iɲgalu mini som.

Re. Kizin tasa ipakurkuru? Som. ✧

✧ 6:1: Mbo 38:1 ✧ 6:5: Mbo 30:9, 88:10+

⁶ Nio ankaranjeze mete. Tabe ikam yo ma mburon
imap.

Mbenj ta boozomen na, motonj luluunu ipawizis
muriņ.

Kiliigi tio ibot pa motonj luluunu.

⁷ Patana ta ise tio i, koņ koi bizin menmeen zin
biibi pa.

Tana anjan biibi kat, mi motonj izarzar ma anre kat
lele som.

⁸ Niom wal ta konoknok sanaana kamjana na,
koko molo pio!

Pa tinjiizi tio, Yooba ileņ kek.

⁹ Nio anjanroro i be imunai yo, mi ni ileņ yo kek.

Ni ingun taljana pa sunjana tio. Mi ni ko iuulu yo.

¹⁰ Ni ko ipamianj koņ koi bizin, mi ikam zin ma tiru
zalan.

Ko titoombo ma som, to karau men mi timiili ma
tila raama kan mianj biibi.

7

*Sunjana ki tomtom ta ka koi bizin tinjal sorok
sua pini*

Mboe ki Dabit Tomtom ta, ni zaana Kus mi uunu
ipet la ki Benyamen. Injal sorok sua pa Dabit, to
Dabit itooro mboe tinji.

¹ O Yooba, Anutu tio, nio anpase pu be we ur pio mi
menderkaala yo.

Uulu yo mi kamke yo pizin wal tau tiketoto yo i.

² Pa nio leņ tomtom sa som. Sombe nu uulu yo
som, inako timanga pio,
mi titatutut yo kembei ta laion ma ansaana kat.

³ Yooba, Anutu tio, nio leŋ uunu sa isaana som. ✧

⁴ Wal ta niamŋan ambuk sua be amlup yam ma amwe tamen na, aŋkam sanaana sa pizin som.

Mi koŋ koi bizin tomimi. Aŋkam kuumbu pa koron kizin sa som.

⁵ Mibe aŋkam mbulu sa ta kembei, na ambai be koŋ koi bizin tiketo yo mi tikis yo, mi tipalkeete yo su toono.

Mi sombe tipasaana zon ma aŋwe koron sorok, ina indeeŋe men.

⁶ Yooba, maŋga mi swe ketem malmalŋana ku pa koŋ koi bizin.

Pa zin na, keten malmal kat pio.

Anutu tio, loŋa mar mi uulu yo.

Ur kadoono ndeeŋeŋana pa koŋ koi bizin.

⁷ Lup zin tomtom su kerem uunu, mi mbulem su murim peeze kana ta imbot kor a, mi ur kadoono pizin. ✧

⁸ Yooba, nu itum ta tiiriŋana katuunu.

Tana tiiri yo mi so kat ta kembei: Nio leŋ uunu sa isaana som. Nio tomtom ndeeŋeŋon.

⁹ Anutu, nu ndeeŋeŋom.

Mi nu ta tirtiiri karkari ta boozomen lelen ma ngar kizin, mi ute zin lup.

Yambut mbulu sananŋana kizin wal zorzooronan ma imap kat.

Mi zin wal ta tikamam mbulu ndeeŋeŋana na, pombol zin. ✧

¹⁰ Anutu, ni iwe siŋgiao pio mi iporoukalkaala yo.

Mi ni iuluulu zin wal ta lelen ngeezenjan.

11 Anutu, ni tiirinjana katuunu ta ikamam mbulu ndeeņjana men.

Aigule ta boozomen izzwe kete malmaljana kini, mi iurur kadoono pizin wal sananjan. ☆

12-13 Tana zin sombe titooro lelen som, na ni iurpe mburu kini malmal kana kek be ikam zaaba pizin.

Ni itwooro buza kini mata mbaaru, mi ineene peene lutuunu ma kembei Amariņ siņiini, mi iur ila palam be iser.

14 Wal sananjan, zin kembei moori ta kopoono, mana kaimer ipeebe.

Pa ngar sananjana ta imbotmbot la lelen na, itum ma iwe biibi, to ipiyotyoto mbulu pakaamjan boozomen ta ipasansaana zin tomtom. ☆

15 Kere. Zin tikel naala mi tinġun kulumbo sula leleene be tikam zin tomtom.

Tamen zitun ko titop sula sumbuunu tana.

16 Tana patajana ta tiso tikam pa zin wal pakan, inako imiili pizin.

Mi zaaba ta tiso tikam pizin tomtom, inako imiili mini pa zitun.

17 Nio leleņ ambai pa Yooba mi anpakuri pa mbulu kini ndeeņjana.

Ko anbo mboe mi anwit Yooba ta Anutu kor kana kat zaana.

☆ 7:11: Mbo 90:9; Ro 1:18 ☆ 7:14: Yems 1:14+

8

Iti tomtom pareiŋanda ta Anutu ikam ŋgar biibi piti?

Mboe ki Dabit

¹ O Yooba, Merere tiam, zom biibi ta swe ma irao toono kek.

Mi mburom ma mbulu ku ndabokŋana ramaki azuŋka ku, ta ilol saamba ma imap.

² Nu ur zin nanŋaŋ munmun mi pikin siŋsiŋŋan be tiwit urum mi tiswe mburom.

Naso pumun kom koi bizin kwon,
mi kam zin wal zorzooroŋan ma tiur nin. ✧

³ Nio sombe motoŋ sala pa saamba mi aŋre la pa nomom muriini—
puulu ma pitik ta munŋaana men ta ur zin ma tirao murinmurin, ✧

⁴ na aŋso ta kembei: “Wai! Niam tomtom toono koyam na, koroŋ sorok.

Parei ta nu kamam ŋgar biibi piam?

Mi motom iŋgalŋgal yam paso?” ✧

⁵ Mi nu ur yam irao itum ruŋgum, mi kam yam ma ambot la nu itum tamen kopom mbarmaana.

Mi pakur yam mi wit zoyam ma isala kor. ✧

⁶ Pa koroŋ boozomen ta ur zin na, nu ur mar nomoyam be amboro.

Koroŋ ta munŋaana men imap imbot la niam tomtom kopoyam mbarmaana. ✧

✧ **8:2:** Mt 21:16 ✧ **8:3:** Un 1:14+; Mbo 19:1+ ✧ **8:4:** Mbo 144:3+; Ibr 2:6+ ✧ **8:5:** Un 1:28+; 1Kor 15:27 ✧ **8:6:** Un 1:28, 9:2; 2Tim 2:12; Tur 22:3+

- ⁷ Zin sipsip ma makau,
mi buzur kar kan mi su kan ta boozomen.
- ⁸ Mi man ta tirie sala maŋaanaŋana na,
mi ye ramaki koron boozomen ta tiwwa pa tai
leleene na.
Koron ta munŋaana men tana timap timbot la
niam tomtom kopoyam mbarmaana.
- ⁹ O Yooba, Merere tiam, zom biibi ta swe ma irao
toono kek.

9

Merere iuluulu zin wal ta timbotmbot raama pataŋana

Mboe ki Dabit

- ¹ O Yooba, nio leleŋ imap ipakuru.
Mi leleŋ be aŋsoyaara uraata ku bibip ta boozomen
urun. Pa uraata ku na, ipa ndel kat.
- ² Nio leleŋ ambai mi menmeen yo biibi pu.
Pa nu Anutu kor kana kat. Tana nio ko aŋbo mboe
pu mi aŋpakur zom.
- ³ Nu sombe swe mburom pa koŋ koi bizin, nako
tiko ma timiili,
mi timelmel ma timetmeete.
- ⁴ Pa nu mbotmbot se murim peeze kana mi tirtiiri
zin tomtom pa mbulu kizin. Mi kadoono ta
urur pizin, ina indenŋeenŋe men.
Mi nio tomtom ndeenŋeŋeŋ, tanata nu mender pio
mi uulu yo.
- ⁵ Nu swe ketem malmalŋana ku pizin wal ta matan
munŋan i,
mi pambiriizi zin wal sananŋan ma timap lup.

Nu mus zan ma imap kat. Tana tomtom sa ko ikam
ngar pizin mini som.

6 Pa nu kas koj koi bizin ma timap kat. Irao
timaŋga mini na som.

Mi kar kizin tommini, ta reege zin ma tila len.
Tana tomtom matan mbiriizikaala kat zin.

7 Yooba, ni imbotmbot se muriini mbolŋana, mi
ikamam peeze ma alok.

8 Mi ni ko itiiri wal boozomen ta timbotmbot su
toono na, mi iur kadoono ndeeŋeŋana pizin.

Mi uraata tana, ni ko ikam ma ikam kat.
Pa ni ndeeŋeŋana. ☆

9 Zin wal ta so kan koi bizin tikototo zin mi tika-
mam pataŋana pizin, na Yooba ko iwit zin,
mi iur zin sala kor.

Ni ko iwe seraara pa kan koi bizin. Naso kan koi
bizin tirao be timbuulu zin mini som.

10 Yooba, zin wal tau tiute katu, nako tipase pu.
Pa zin wal tau tikam kinkiini be tiute u mi timbot
kolouŋana pu na, nu rao pizil ndemem pizin
na som. ☆

11 Kapakur Yooba zaana! Pa ni imbotmbot su kar
Sion mi ikamam peeze.

Uraata ta ni ikamam na, kosoyaara uruunu pa zin
karkari ta boozomen!

12 Ni ipokotkot siŋ kizin tomtom. Tana zin wal ta
so timbot raama pataŋana, na ni mataana
iŋgalŋgal zin.

Irao ipumun talŋaana pa tinjiizi kizin na som.

13 Yooba, re! Ingi konj koi bizin tiseeze motonj ma anjbotmbot naala kezeene i.

Mi nio mbesoonjo ku tau. Tana munjai yo mi tatke yo pa patanana taiingi.

14 Naso anjmender la iwal biibi ki Yerusalem matan, mi ansoyaara urum pa ulaana biibi ta kam pio na, mi anpakur zom raama menmeen yo biibi.

15 Wal matan munjan tikel naala, mi tingun kulumbo be tikam zin tomtom. Tamen zitun titop sula sumbuunu kizin tana.

Mi kilis ta tiur pa wal pakan na, ikam zitun.

16 Mbulu tana iswe Yooba mburaana.

Pa ni ta iur kadoono pa wal sananjan tana, mi mbulu ta tisombe tipasaana zin tomtom pa i, na imiili mini pa zitun.

17 Tana zin wal sananjan ko timiili ma tisula mini toono.

Karkari boozomen ta so matan mbeleele Anutu, nako tisula Andewa.

18 Pa zin wal ta so timbot noobo mi tiru zalan na, Yooba irao mataana mbeleele zin na som. Tana zin ko timbotmbot ta kembei ma alok na som.

Mi zin wal ta so timbotmbot raama patanana mi tiur matan pini, na ni irao itit ndomon na som. Ko iuulu zin.

19 Yooba, manga mi swe mburom! Kokena wal toono kan tipakur zitun ma tiso tilip pu.

Pamender zin su kerem uunu, mi ur kadoono pizin.

20 Yooba, kam zin ma timoto kat.

Pei ngar kizin ma tikilaala zitun kembei zin koronj sorok ki toono men.

10

Sunņana ki tomtom ta ka koi bizin tikamam pataņana pini

¹ O Yooba, ingi pataņana biibi ikam yo.

Parei ta nu piņgis motom pio, mi mbotmbot molo pio?

² Re. Zin wal sananņan tipakurkur zitun mi tirru zin wal ta len mburan biibi som na, be tiseeze matan.

Yooba, mbulu sananņana ta lelen iur pa be tikam pizin wal pakan na, pimiili mini pa zitun.

³ Wal tana lelen pa mbulu sananņan boozo, mi nin ize pa.

Mi matan koronņan mi kuumbuņan.

Mi tirepilpiili Yooba mi tigibgiibi sua sananņana pini.

⁴ Zin wal sananņan tipakurkur zitun mi tizzo ta kembei:

“Anutu ko ipokot mbulu tiam som. Pa Anutu sa som.”

Tana tikam ngar pa Anutu risa som. ✧

⁵ Tamen tere kembei mboti kizin iloondo ambai men.

Mbulu kizin sananņana, nu urur kadoono pa som.

Mi timoto kan koi bizin som. Tirepilpiili zin mi kwon pasom zin. ✧

6 Tana tikam ngar pa zitun ta kembei: “Nio ti ko anbotmbot ambai men, ambai men.

Irao andeenje patajana sa na som. Som ma som kat.” ✧

7 Kwon na, bok pa sua sananjana, mi sua pakaamjana, mi sua pamotojana.

Sua sananjana tabe ipasaana zin tomtom i, na lelen pa ilip, kembei ta kini namutjana. ✧

8-9 Zin tikewe la kar ziljana, mi tizanjanja zin wal ambaimbajan be tipun zin ma timetmeete.

Zin kembei laion ta imbotmbot mi mataana ilala. Beso tomtom sa imar, to loja men mi imanja pini.

Tana tikewe mi tizanjanja zin wal ta len ulanja sa som na, be tikam zin mi tipasaana zin.

Mi tiraraara pu kizin be tisou zin wal ta len mburan biibi som na.

10 To timanja mi tipun zin ma mburan imap kat, mi timeete su ma timbotmbot.

Paso mburan ilip kat pizin.

11 Mi tikam ngar la lelen ta kembei: “Anutu ikam ngar pa mbulu tiam som.

Pa mataana ipis kek. Irao ire yam som.” ✧

12 Yooba, manga mi swe mburom pa zin wal sananjan mi koto zin.

Motom ingal zin wal ta kan koi bizin tikamam patajana pizin na, mi uulu zin.

13 Parei ta zem zin wal sananjan ma matan pasomu?

Pa ingi tirepilpiilu ma tizzo ta kembei: “Anutu ko ipokot mbulu tiam som.”

✧ 10:6: Lu 12:16+; Tur 18:7 ✧ 10:7: Ro 3:14 ✧ 10:11: Mbo 64:5, 94:7

14 Tamen nu rre mbulu ta boozomen kizin wal sananjan.

Nonoono kat. Patajana ta tikamam pizin tomtom na, sa ike pa motom som.

Mi itum nomom ko ipokot mbulu kizin tana.

Tana zin wal ta timbot patajana leleene na, tipase pu mi tizem zitun ima nomom.

Pa nu uluulu zin moondo mi zin wal ta len ulaanja sa som na. ✧

15 Tana punmeete wal sananjan mburan, mi ur kadoono pizin.

Pokot mbulu kizin. Naso tizem ma imborene kat.

16 Yooba, ni ta king biibi nonoono. Mi ko imbotmbot se muriini peeze kana ma alok.

Tana zin karkari ta so tilek kumbun pini som, na ni ko iziiri zin pa lele kini ma tila len. ✧

17 Yooba, zin wal ta so timbotmbot raama patajana na, nu ute lelen ma imap.

Mi nu ko ngun taljom pizin, mi pombol zin. Pa zin wal ta kembei na, nu lenjen tinjiizi kizin.

18 Tana zin wal ta kan koi bizin tikototo zin mi tiurur patajana pizin na, mi zin moondo na, nu ko uulu zin ma timbot ambai, mi ur kadoono ndejenjana pa kan koi bizin.

Naso zin tomtom toono kan tipamoto zin mini som.

✧ **10:14:** Mbo 68:5, 82:3+, 146:7+ ✧ **10:16:** 1Tim 1:17

11

Sunɲana ki mazwaana ta mbulu ta boozomen isaana lup

Mboe ki Dabit

¹ Nio ti anɲpase pa Yooba be iwe ur pio mi imenderkaala yo.

Parei ta koso sua kankaanaɲana pio ta kembei:
 “Ko ma la lem pa lele abalabalɲana, kembei man ta imoto mi irie ma isala pa abal.

² Pa re. Zin wal sananɲan tikewe la zugut lene, mi tiur peene lutuunu ila palam kek.
 Mi tizanɲaana zin wal ta lelen ɲgezeɲan na.”

³ O yalei, mbulu ma tutu boozomen ta ipombolmbol mbotɲana ambainɲana, ta ɲɲgi tomtom tipasaana ma isaana kek.

Kozo ko tomtom ndeeɲɲana iuri ila parei? ☆

⁴ Tamen Yooba, ni imbotmbot lela urum kini potomɲana.

Ni imbotmbot se muriini peeze kana ta saamba a, mi mataana ikam tomtom ta boozomen, mi itirtiiri zin pa mbulu kizin.

⁵ Yooba itirtiiri zin wal ndeeɲɲan mi zin sananɲan.

Mi zin ta lelen pa mbulu zigzikɲana mi titekteege zaaba pizin tomtom na, ni leleene pizin risa som kat.

⁶ Tana ni ko itiyaara you keseene ramaki koron bayouɲana ta kuziini sananɲana kat na ma isu pizin wal sananɲan.

☆ **11:3:** Mbo 82:5

Mi ikam miiri bayouŋana kat ma iseeze matan pa.

☆

⁷ Pa Yooba, ni ndeenŋana mi leleene pa mbulu ndeenŋana.

Tana zin wal ta mbulu kizin izal men, ta ko timbotmbot su kereene uunu mi tire i. ☆

12

Tomtom tipakamkaam. Mi sua ki Merere, ina ŋonoono men

Mboe ki Dabit

¹ O Yooba, uulu yam lak! Pa wal tau tiurur lelen pu mi titoto mbulu ku na, kizin tasa imbot mini som.

Mi tomtom ta tizzo sua ŋonoono men na, ta kembena. Timbiriizi lup. Kizin tasa imbot mini som.

² Tomtom ta boozomen tizzo sua ta ŋonoono somŋana i, mi tikamam sua pakaamŋana par pizin.

Kwon na, imbesmbeeze pizin tomtom. Mi lelen na, ipa ndel.

³⁻⁴ Yooba, yambut sua mbuyeenenŋan boozomen ta iwedet pa kwon i.

Zin wal ta tipakurkur zitun mi tizzo:

“Niam tomtom ki sua. Mbulu pareiŋana ta so amso pa, na tomtom ko tikam men. Asiŋ ko irao ipeteke yam? Som.”

Wal ta kembena na, pumun kwon.

☆ **11:6:** Un 19:24+; Tur 14:10, 21:8 ☆ **11:7:** Mbo 27:4; Mt 5:8; 2Pe 3:13

5 Mi Yooba, ni iso ta kembei: “Zin wal ta len mburan biibi som, mi tomtom tipasansaana zin mi tiurur patanjana pizin na, inji be anjanja mi anjuulu zin. Pa zin wal ta timbot noobo na, anlej tinjiizi kizin kek. Tana nio kola amkamke zin, mi anjuulu zin ma timbot ambai.”

6 Mi sua ki Yooba, ina ambai komboono, kembei silba ta tineene pa lamata mi ru bekena imilmil ma injeeze kat. Tana iti irao tuurla sua kini mi tapase pa. ✧

7-8 Nonono, mazwaana taingi, wal sananjan nin zze mi tiwwa pa lele ta boozomen. Mi mbulu sorokorok ta tikamam na, tomtom tire mi tipakurkur zin pa. Tamen Yooba, nu ko motom piam, mi poroukalkaala yam pa wal ta kembei ma alok. ✧

13

Sunjana ki tomtom ta ibaada patanjana ma molo

Mboe ki Dabit

1 O Yooba, patanjana biibi taingi imbel teegenon kek. Njiizi na motom ingal yo mini? Ko pingis motom pio, mi zem yo ma anbotmbot ta kembei ma alok? Njiizi na motom imiili pio mini? ✧

✧ 12:6: Mbo 19:9, 119:140 ✧ 12:7-8: Yo 17:15; 1Pe 1:5 ✧ 13:1: Mbo 22:1+

² Mbenj ma aigule na, lelenj ipata kat mi anƙamam
ngar boozo.

Njiizi na mar uulu yo? Pa inji koŋ koi ilip pio kek.

³⁻⁴ Yooba Anutu tio, re yo mi ngun taljom pa
sunjana tio ti.

Pombol yo mi payaryaara motonj. Kokena
patajana taiŋgi ikoto yo, som ipun yo ma
anmeete.

To koŋ koi bizin tirepiili yo,
mi nin se ma tiso tilip pio.

⁵ Mi nio na, anpase pa mbulu ku ta toto sua ku
mbukjana mi urur lelem pa wal ku.

Tana lelenj ambai kat. Pa nio anute: Nu ko kamke
yo.

⁶ Nio ko anbo mboe mi anpakur Yooba zaana.

Paso ni ikampe yo ma biibi.

14

Wal kankaananan ta tizorzooro Anutu

Mboe ki Dabit

¹ Wal kankaananan ta tizorzooro Anutu na, tizzo
pa zitun ta kembei: “Anutu sa som.”

Wal ta kembei, ngar kizin isaana kek. Mi tiyo
naman pa mbulu sananjan boozomen.

Tana Anutu leleene pizin risa som kat. Pa kizin
tasa ikam mbulu ambaijana sa som. ✧

² Yooba imbotmbot saamba, mi irre su pizin tom-
tom mi itirtiiri zin.

Ko kizin tasa le ngar ambaijana,

✧ **14:1:** Mbo 10:4, 53:1+; Ro 3:10+

mi ikam kinkiini be iute Anutu mi ito mbulu kini?
 ☆

³ Mi som. Timap ma tizem zaala kini kek. Tisaana lup.

Kizin tasa ikam mbulu ambainana sa som.
 Som kat. ☆

⁴ Tana Yooba iso: “Wal tau tikamam mbulu sananana i, niizi na ngar kizin ipet?

Gorgori tipasansaana zin wal tio, mi tipakamkaam zin, mi timbotmbot se kizin.

Mi matan ingalngal yo mi tizuŋzuŋ pio na som.” ☆

⁵ Wal ta kembena na, kozo tire zin. Pa kaimer motojana biibi kola ikam zin ma tisaana kat.

Tamen wal ndeenenjan na, zin ko timbot ambai.
 Pa Anutu ko ilae kizin mi igabgaaba zin pa lupjana kizin.

⁶ Zin wal sorrokjan ta len mburan biibi som na, niom wal sananjoyom kapakalkaala zaala pizin. Tanata ngar kizin iurur nonono som.

Tamen Yooba itunu ko iwe ur pizin mi imenderkaala zin.

⁷ O yalei, ulaana ta imbot abal Sion a, imar ma ikamke zin Israel, so ndabok!

Mi sombe Yooba iuulu wal kini pa patanana kizin ma timbot ambai mini,

tona Yakop poponana kini ko lelen ambai ma menmeen zin biibi. ☆

☆ 14:2: Un 18:21 ☆ 14:3: Un 6:5 ☆ 14:4: Yems 5:4+ ☆ 14:7: Mbo 53:6, 126:1

15

Asiŋ irao imbot kolouŋana pa Merere

Mboe ki Dabit

¹ Yooba, asiŋ ta irao be nu kami ma imbotmbot raamu lela beeze ku?

Mi tomtom pareiŋana ta irao be imbotmbot sala abal ku potomŋana Sion mi isuŋ pu? ✧

² Tomtom ta kembei: Ni ipa pai kini ma ambai men, mi le uunu sa isaana som.

Mi ikamam mbulu ndeenŋana.

Mi izzo sua ŋonoono men raama leleene. ✧

³ Mi ipasansaana sorok tomtom zan som, mi ikam ŋoobo waene bizin som.

Mi iseket kao som, mi iŋgal sua pakaamŋana pa toŋmatiziŋ kini som. ✧

⁴ Mi wal tau Anutu leleene pizin som na, ni leleene pizin som tomini.

Tamen zin wal ta so timototo Yooba mi tilenŋen la kaŋaana na, ni mataana ikotse kizin mi ipakurkur zin.

Mi itoto sua kini mbukŋana. Sombe iporou sala pataŋana sa, na irao ipizil ndemeene pa sua kini mbukŋana na som. Ko ito men.

⁵ Mi sombe ikam mbun pizin tomtom, na zin ko tikot kat mbun kizin ta tana. Ni irao iboobo pa pat pakan ma isala ki som.

Mi sombe wal pakan tiwati pa pat pakan bekena igaaba zin pa pakaamŋana kizin mi tiur sorok pataŋana sa pa tomtom ta le uunu sa som, na irao be iyok na som. ✧

✧ **15:1:** Mbo 23:6 ✧ **15:2:** Mt 5:8; Ep 4:25; 1Tes 3:13 ✧ **15:3:** Kam 20:16 ✧ **15:5:** Kam 22:25

Tomtom ta so ikamam mbulu ta kembei, nako imender mbolḡana. Kosa sa ko irao be ikami ma itop na som. ✧

16

Sunḡana ki tomtom ta ipase pa Merere be ikamke i pa meetenḡana

Mboe ki Dabit

¹ O Anutu, motom pio mi poroukaala yo.

Pa nio aḡpase pu be we ur pio mi menderkaala yo.

² Nio aḡso pa Yooba ta kembei: “Nu ta Merere tio. Koronḡ tio ambaimbaiḡan ta boozomen na, nu ta kam pio.”

³ Mi wal ku potomḡan ta timbotmbot su toono na, aḡre zin kembei wal ndabokbokḡan.

Tana leleḡ ambai kat pizin mi aḡso aḡbotmbot raama zin. ✧

⁴ Tamen zin ta timbesmbeeze pizin merere pakaamḡan, nako tindeenḡe pataḡana boozo. Nio ko aḡgaaba zin pa patoronḡana ta tikamam pa merere kizin na som.

Mi irao kwonḡ ipaata merere kizin zan, som aḡpakur zin na som.

⁵ Tamaḡ bizin tikam leḡ toono pakaana ambaiḡana be aḡbot se ki. Mi nio aḡre Yooba kembei koronḡ tio ḡonoono ma ilip pa toono tana. Pa ni ikampewe yo mi aḡbotmbot se kini pa koronḡ ta boozomen.

✧ **15:5:** Kam 22:24, 23:8; 2Pe 1:5+ ✧ **16:3:** Mbo 119:63; Nḡo 2:42+; Ibr 10:25

Tana nio ko aṅbot ambai men. Pa ni ta ikiskis yo i.

☆

⁶ Lele pakaana ta Yooba ipemet pio, ina ambaiṅana.

Mata muriini ta ni ikam pio na, nio aṅre kembei ndabokṅana kat mi leleṅ pa ilip. ☆

⁷ Nio aṅpakur Yooba. Pa ni ikamam peeze pio mi ipazalzal yo.

Mbeṅ na, ṅgar ta ni iur la leleṅ i, izzo yo pa zaala kini.

⁸ Nio motonṅ inṅalṅgal Yooba totomen.

Mi ni imbotmbot raama yo mi ikiskis yo. Tana kosa sa ko irao be ikam yo ma aṅtop na som.

☆

⁹ Inṅi tabe ikam ma leleṅ ambai kat mi menmeen yo.

Pa kosa sa ko irao be ipasaana yo na som.

¹⁰ Mi nu irao zem yo ma aṅmeete mi aṅsula Andewa be aṅbot na som.

Nio aṅurur leleṅ pu mi aṅtoto mbulu ku. Tana nu rao zem yo ma aṅsaana sula naala ta usomṅana i na som. ☆

¹¹ Mi nu ko patooṅo yo pa zaala ki mbotṅana ambaiṅana.

Pa sombe aṅbot su kerem uunu, nako leleṅ ndabok men.

☆ **16:5:** Mbo 23:5+, 73:25+; Pil 3:8 ☆ **16:6:** Mbo 142:5; Ro 8:17; Ga 4:7 ☆ **16:8:** Mbo 15:5; Nṅo 2:25 ☆ **16:10:** Nṅo 2:27, 13:35

Mi nomom woono na, bok pa kampeņana
matakiņa tabe ikam yo ma leleņ ndabok
kat, mi iseeņge iseeņge ma ila. ✧

17

Suņņana ki tomtom ta ni le uunu sa isaana som

Mboe ki Dabit

¹ O Yooba, nio leņ uunu sa isaana som. Tana ņgun
talņom pa bobi tio.

Leņ tiņiizi tio ti mi uulu yo.

Pa iņgi aņkam pakaamņana pa som. Aņso kat sua
raama leleņ.

² Nu rre koron ta boozomen. Mi nu ute: Nio
tomtom ndeeņeņon.

Tana mender pio mi so zin tomtom ta kembei: Nio
leņ uunu sa isaana som.

³ Nu ute leleņ kek.

Pa mbeņ na, mar mi tiiri yo.

Nu toombo yo na,

ndeeņe mbulu sananņana sa imbot la leleņ som.

Pa ņgar tio imbol be kwoņ isosor som. ✧

⁴ Mi aņkam mbulu sananņana kembei ta zin wal
pakan na som.

Pa moton iņgalņgal sua ku.

Tana zin wal zigzikņan ta tikamam zaaba pizin
tomtom i,

na aņto zin pa mbulu kizin som.

⁵ Aņtoto zaala ku men.

Aņzem risa som, aņpa ndel pa som.

⁶ Anutu, nu lenlen sunjana tio. Tana anboobu be uulu yo.

Ngun taljom pio, mi len sua tio ti.

⁷ Nu toto sua ku mbukjana mi urur lelem pa wal ku. Tana swe munajana ku, mi kam uraata bibip be uulu yo.

Pa zin wal ta so tipase pu be we ur pizin mi menderkaala zin, na nomom woono ikamkewe zin pa kan koi bizin naman ma timbot ambai.

⁸ Nio na, itum koronj ku nonoono.

Tana motom pio mi kuubukaala yo kembei ta man ikuubukaala lutuunu bizin.

⁹ Pa konj koi bizin tiliu yo i.

Ingi wal sananjan tikamam be tipasaana yo.

¹⁰ Wal tana lelen imun kek.

Mi kaljan izalla ma tipakurkur zitun.

¹¹ Tito yo mi timar tise tio kek.

Mi tiliu yo mi matan iurur be tipalkeete yo su toono i.

¹² Zin kembei laion ta peteli mi irru ka buzur.

Zin kembei laion popojana tau ikewe la su leleene, mi izza ma imbotmbot.

¹³ Yooba, manja lak! Muungu pio mi koto konj koi bizin.

Kas zin pa buza ku ma tisu lup.

¹⁴ Zin na, tire koronj ki toono kembei koronj kizin nonoono kat. Swe mburom pizin, mi pun zin ma timap.

Tamen wal ku ta nu lelem pizin ilip na, nu pututu zin mi tikanan ma kapon isaana.

Mi lutun bizin na, tirao kat pa koron ta boozomen.
Tabe tindoundou koron boozo pa lutun bizin tabe
tipet pa kaimer i.

¹⁵ Mi nio nako anre motom. Pa nio tomtom
ndeenenon.
Tana sombe ankeene mi burup ma anmanja,
nako lelen ambai kat mi anyamaana kembei
anbotmbot su kerem uunu. ✧

18

*Dabit ipakur Anutu. Pa iuuli ma ilip pa ka koi
bizin*

Mboe ki Dabit, mbesoono ki Yooba Indeenje ta
Yooba ikamke i pa Saul mi ka koi bizin ta
boozomen naman na, Dabit itooro mboe ti
(2Sam 22:1-51)

¹ O Yooba, nio ankamam mburon se ku tau. Nio
lelen pu ilip!

² Yooba, ni ta tun nonono. Pa ipombolmbol yo, mi
ipakalkaala yo pa koron sananjan kembei
ta ran sumbuunu, mi ni ulaanja tio.

Ni iwe kembei siiri mboljana pio be anke lela mi
anbot ambai.

Tana anpase pa Anutu tio mboljana be iwe seraara
pa kon koi bizin mi iporoukaala yo.

Ni singiao tio. Itunu mburaana ta ikamkewe yo. Mi
ni imborro yo ma anbot ambai.

³ Nio sombe anpakur Yooba zaana, na indeenje
men.

Pa anboobi na, ni ikamke yo pa kon koi bizin
naman.

✧ **17:15:** Mbo 11:7; Yo 17:24; 1Kor 13:12; 1Yo 3:2

⁴ Kilis ki meeteᅇana, rimen mi ikam yo.
Pa patanᅇana sananᅇana kat ilol yo kembei ta wo
biibi i.

⁵ Wooro ki Andewa, ta itautau yo mi iyakat yo be
anᅇsula.

Kilis ki meeteᅇana, ta igarau yo kek.

⁶ Indeeᅇe patanᅇana biibi tana ikam yo na, anᅇbooba
Yooba.

Anᅇtanᅇroro Anutu tio be imar iuulu yo.

Mi ni imbot lela urum kini leleene mi ileᅇ kalᅇᅇ.

Inᅇgun talᅇaana pa bobi tio.

⁷ To ni keteene malmal kat,
mi ikam ma yeᅇyeᅇᅇge itok toono ma toono ikam
katkat.

Mi abal unun timirri.

⁸ You ka koi ta iwedet pa Anutu kuzuunu.

Mi you miaana ramaki pat bayouᅇan iwedet pa
kwoono. ☆

⁹ To ikaaga saamba,
mi imbot se miiri tieene gabᅇanᅇana ma isu.

¹⁰ Ni imbot se anᅇla mbolᅇana ndemeene mi irie.

Miiri tieene ta ikwaari ma irie karau men.

¹¹ Ni ike lela zugut.

Miiri tieene ta izuki ma iwe kembei beeze pini be
imbot lela. ☆

¹² Azuᅇka biibi imuᅇᅇgu pini mi lele ikimitmit.

Mi lolo niini ramaki yaᅇ pat iyotyooto pa miiri
tieene kini mi izzu.

¹³ To Yooba imbot saamba, mi iso sua raama
kalᅇaana biibi kat, kembei lele ikuruᅇ.

Anutu kor kana kat iso sua ma tomtom tileᅇ. ☆

14 Mi ipeene ka koi bizin pa peene lutuunu kini ma tiko papirik.

Ikam ma lolo iwenweene. Mi ka koi bizin tire, to motojana biibi ikam zin ma tiko.

15 Yooba, indeenje ta nu yespokpok zin mi swe ketem malmaljana pizin na, miiri biibi iyooto pa kuzum, mi iwilaala tai ma ipei maanga ma ise mat. Mi itooro toono tomini ma meleebe kana ise mat.
✧

16 To Yooba imbot kor, mi isara namaana isu mi iteege yo.

Mi iweene yo ma anse pa mozo lukutuunu.

17 Konj koi bizin ta mburanjan i, ni itatke yo la naman.

Zin wal tau tiur koi pio mi mburan ilip pio na, ikamke yo pizin.

18 Indeenje ta anbotmbot la patanjana leleene na, zin timanga pio.

Tamen Yooba, ni isilou yo,

19 mi iur lej zaala be anyooto pa patanjana leleene mi anbot mat.

Pa ni leleene pio ilip, tanata ikamke yo.

20 Nio ankamam mbulu ndeenjana, tanata Yooba leleene pio mi ikampe yo.

Ni ikam lej kadoono ambainjana paso, lej uunu sa isaana som.

21 Pa antoto zaala ki Yooba.

Irao ankam mbulu sananjana mi anpizil ndemen pa Anutu tio na som. ✧

22 Nio motonɔ ɲgalɲgal tutu kini ndeenɲan ta boozomen.

Tutu kini ta tibeede pataɲa kek na, aɲzooro som.

23 Tana leɲ uunu sa isaana pa ni mataana na som.

Pa motonɔ ɲgalɲgal itunɔ, tana aɲpa ɲoobo pa zaala kini som.

24 Nio aɲkamam mbulu ndeenɲana mi ɲgeezɲana men pa ni mataana.

Tanata ni leleene pio mi ikam leɲ kadoono ambaiɲana.

25 Yooba, sombe tomtom sa iurur leleene pu mi itoto mbulu ku, na nu ko to sua ku mbukɲana mi motom pini.

Tomtom ta so le uunu sa isaana pa motom som, na nu ko kampe i.

26 Mi tomtom ta so mbulu kini ɲgeeze men, na nu ko kam mbulu ɲgeezɲana pini.

Tamen zin wal ta len ɲgar biibi pa mbulu pakaamɲana na, nu tomini lem ɲgar be pokot mbulu kizin.

27 Tana wal ta so timbotmbot raama pataɲana na, nu kamkewe zin.

Mi zin ta tipakurkur zitun na, nu kototo zin. ✧

28 Yooba, nu ta urur mat pio mi uluulu yo ma aɲbot ambai.

Anutu tio, nu ziiri zugut ma ila lene mi kam mat ku ma iyaara pio. ✧

29 Nu gabgaaba yo, tana aɲporou raama koɲ koi bizin boozomen mi aɲlip pizin.

Anutu tio, ni imbotmbot raama yo. Tana si-
iri mbolḡana ki koḡ koi bizin, ina irao be
ipakaala yo na som.

³⁰ Anutu taiḡgi, zaala kini ambai komboono.

Mi sua kini, ina ḡonoono men. Irao tapase pa mi
tuurla kat.

Wal boozomen ta so tipase pini be iwe ur pizin mi
imenderkaala zin na, ni iwe siḡgiao pizin.

³¹ Yooba itutamen ta Anutu ḡonoono. Anutu toro
sa som.

Mi ni tundu ḡonoono. Pa ipombolmbol ti mi
iporoukalkaala iti.

³² Ni ipombolmbol yo pa itunu mburaana, tana
aḡmendernder mbolḡana.

Mi ni mataana pio pa pai tio, mi ipazalzal yo. ☆

³³ Ni ikam ma kumbuḡ isekapkap, tana aḡrao be
aḡpa pa lele abalabalḡana.

Irao kumbuḡ giris ma aḡtop na som.

³⁴ Mi ni ipaute yo pa mbulu ki malmal,
mi ipakeke nomoḡ be aḡdaada peene naana
kekeḡana.

³⁵ Yooba, nu we siḡgiao pio mi kamkewe yo.

Mi nomom woono ta isilou yo.

Nu uulu yo, tana zoḡ iwe biibi.

³⁶ Mi nu urpe kumbuḡ muriini bekena aḡmender
mbolḡana mi aḡkam malmal.

Tana aḡtop som.

³⁷ Nio aḡketo koḡ koi bizin mi aḡse kizin na, aḡmiili
karau som.

Aḡteege zaaba pizin ma timap. Aḡzem tasa ma
imborene som.

☆ **18:32:** 1Pe 5:10

- 38 Nio anƙazas zin ma titoptop su kereŋ uunu,
mi anƙpadagdaaga zin ma irao timaŋga mini som.
- 39 Pa nu kam leŋ mburoŋ. Tanata anƙmender
mbolƙana pa malmal,
mi anƙlip pa koŋ koi bizin ma tilek kumbun pio.
- 40 Nu ta kam ma koŋ koi bizin tiko pio.
Tana zin wal ta tiur koi pio na, anƙkas zin ma timap
kat.
- 41 Zin tiboobo pa len ulaaŋa. Tamen ulaaŋa sa
imar pizin som.
Titaŋroro Yooba, mi ni ileŋ tiŋiizi kizin som.
- 42 Nio anƙpalamusmuuzu zin ma tiwe kembei ululu ta
miiri iwilaala ma ila lene.
Anƙpadagdaaga zin kembei tiŋtiŋgi ta imbotmbot su
zaala i.
- 43 Tomtom timaŋga be tizooro yo, mi nu kamke yo.
Mi ur yo ma anƙwe biibi be anƙkam peeze pizin
karkari.
Toono pakan kan tomtom bizin ta anƙute zin som,
ta timar timbot la kopon mbarmaana mi
timbesmbeeze pio i.
- 44 Sombe tileŋ sua tio, na loŋa men mi tito.
Mi tipakur yo mi tilek kumbun pio.
- 45 Paso motoŋana ikam zin ma mburan imap.
Tana tiyooto pa siiri kizin mbolƙana ta tikewe la pa
i, mi timar tio.
- 46 Nonono kat, Yooba, ni imbotmbot!
Ni ta tuŋ nonono. Pa ipombolmbol yo mi
iporoukalkaala yo.
Tana anƙpakuri mi anƙwit uruunu isala kor. Pa ni
ulaaŋa tio.

47 Ni iuulu yo ma anpokot koŋ koi bizin mbulu kizin.

Mi ikam zin karkari ma timar timbot la kopon mbarmaana.

48 Ni ta itatke yo la koŋ koi bizin naman, mi ikam ma anlip pizin.

Ni ikamke yo pizin wal ta titekteege zaaba pizin tomtom i.

49 Tana Yooba, nio ko anwit urum la zin karkari mazwan,

mi anbo mboe be anpakur zom. ☆

50 Yooba, ni iuluulu king kini ma iliplit pa malmal bibip.

Yooba itunu ta iur Dabit mi poponana kini be tikam peeze.

Munainana mi kampejana kini ko imbotmbot se kizin, mi iseenge iseenge ma ila.

19

Koroŋ ta Anutu iur na ramaki sua kini, ta iswe i piti

Mboe ki Dabit

¹ Koroŋ boozomen ta timbot sala saamba a, tizzo iti pa Anutu zaana biibi.

Pa koroŋ munjana men ta timbot sala kor a, ina ni nama muriini.

Tana tizzo iti pa mburaana, ngar kini, azunka kini, mi mbulu kini ndabokjana. ☆

² Aigule ta boozomen tizzo iti pini.

Mi mben ta boozomen tipaute iti pini.

☆ **18:49:** Ro 15:9 ☆ **19:1:** Mbo 89:5+, 97:6; Ro 1:19+

³ Koron ta timbot sala maḡaanaḡana na, kwon be tiso sua som.

Tana iti telen kalḡan som.

⁴ Tamen sua kizin ila irao lele ta boozomen ma karkari telen lup. ✧

Anutu iur zon le muriini ta, tau imbot sala maḡaanaḡana na.

⁵ Zon pok ma ise kembei ta tomooto ula poponḡana ta iyooto pa ruumu kini raama menmeeni.

Mi irao kembei tomtom mbolḡana ta mataana isiḡsiḡ be imanḡa pa londi kini.

⁶ Zon ise pa lele pakaana ta,

mi ikakat ma ila isula pa pakaana toro.

Mi koron sa irao be ike pa mburaana na som.

⁷ Sua ta Yooba ikam piti, ina ambai komboono, mi ipombolmbol iti tomtom.

Mi zaala ta Yooba iur piti na, ka tutu itortooro som.

Tana irao tendemeere mi tapase pa.

Mi zin wal ta len ḡgar biibi som na, tutu tana ipeyei ḡgar pizin. ✧

⁸ Tutu boozomen ta Yooba iur piti, ina indeeḡe men.

Mi ikamam ma lelende ambai.

Tutu ki Yooba iurur mat piti.

Ikam ma matanda ikam pak. ✧

⁹ Tomototo Yooba mi telenḡen la kalḡaana, to ambai.

Pa mbulu ta kembei, ina inḡeeze men. Mi ko imbotmbot ma alok.

✧ **19:4:** Ro 10:18 ✧ **19:7:** Mbo 119:104,142; 2Tim 3:15 ✧ **19:8:** Mbo 119:105,130; 2Pe 1:19

Tutu ta Yooba iur na, itortooro som. Imbol ma imbotmbot. Tana irao tendemeere mi tapase pa.

Mi tutu tana indendeenje men.

¹⁰ Nonoono, iti tere pat gol kembei koronj zanaanana.

Tamen sua ki Yooba ilip pa.

Gol boozomen ta injeze kat i, na sa ilip pa Yooba sua kini som.

Mi bigil suruunu ta kembena. Inamut kat.

Tamen sua ki Yooba na, inamut ma ilip. ✧

¹¹ Yooba, nio mbesoonjo ku. Mi sua ku ta iurur mat pio.

Nio sombe anjo sua tana, inako anjam lej kadoono ambaijana kat. ✧

¹² Lak, asinj ta irao be ikilaala itunu sosor kini ta boozomen? Som.

O Yooba, sanaana tio ta anjilaala som mi anjam sorok ma ila kek na, munjai yo mi ziiri ma ila lene.

¹³ Mi sanaana ta anjilaala zin na, uulu yo be anjam mini pepe.

Kokena anje mbesoonjo pa.

Naso anjam zooronana biibi pu som, mi lej uunu sa isaana pa motom som.

¹⁴ Yooba, nu ta ulaaja tio, mi tunj nonoono. Pa nu pombolmbol yo mi tatkewe yo pa patajana tio.

Tana sua ta ipet pa kwonj, mi ngar ta imbot la lelenj i,

na leleŋ be aŋkam ma ambai men pa nu motom.

20

Zin Israel tipombol king kizin mi tisun Anutu be iuuli

Mboe ki Dabit

¹ Nu sombe mbotmbot la pataŋana leleene mi taŋoro Yooba, na ni ko ileŋu mi iuulu u.

Anutu ki Yakop ko iwitu, mi iuru sala kor. Naso kom koi bizin tirao be timbuulu u mini som.

² Anutu ko imbot urum kini potomŋana ta Sion na, mi inŋo ulaaŋa sa pu mi ipombolu.

³ Pa koronŋ boozomen ta nu kamam pini na, ni mataana inŋalŋgal.

Mi leleene ambai pa patoronŋana boozomen ta nu nenne sala you na.

⁴ Tana koronŋ boozomen ta so lelem pa, na ni ko ikam pu.

Mi ŋgar boozomen ta lelem iur pa na, ni ko ikam ma iur ŋonoono.

⁵ Kaimer, nu sombe lip pa malmal, to niam ko amyotyooto ma leleyam ambai kat.

Mi amkam kawaala pakaana mi ampabilbil, mi menmeen yam ma ampakur Anutu kiti zana ma isala kor.

Mi koronŋ boozomen ta nu sombe wi Yooba pa, na ni ko ileŋ la kaŋom mi ikam pu.

⁶ Inŋi nio aŋute: Yooba ko ikamke king ta ni itunu iroogi mi iuri pa uraata na.

Ko imbotmbot lele kini potomŋana ta saamba a, mi ileŋ sunŋana ki king mi iuuli.

Ko iswe mburaana, mi namaana woono ikam
uraata bibip bekena ikamke i.

⁷ Wal pakan nin se pa karis kizin ta malmal kana
i, mi tipase pizin.

Mi pakan nin se pa hos kizin. Tamen niam na,
niyam se pa Yooba Anutu tiam mburaana,
mi ampase pini be iuulu yam. ✧

⁸ Tana zin ko titutkat kumbun ma timelmel.
Mi niam, nako amparaama ma tuŋ mi amender
mbolŋana.

⁹ O Yooba, ŋgun talŋom pa tinjiizi tiam ti,
mi pombol king tiam be ilip pa malmal.

21

*Zin Israel tipakur Anutu pa ulaaŋa ta ni ikam pa
king kizin*

Mboe ki Dabit

¹ O Yooba, nu pombolmbol king pa itum mburom,
tana ni leleene ambai kat pu.

Pa nu uluuli pa malmal ma iliip pa ka koi bizin.
Tanata menmeeni biibi kat.

² Koron ta ni leleene pa, ta kam pini kek.

Koron ta ni iwi u pa na, nu ruutu pini som.

³ Nu mar kini mi pomboli, mi pomoozi pa koron
ambaimbaiŋan boozomen.

Mi ur mogar milmilŋana isala uteene. Mogar tana,
tiurpe pa pat gol ta inŋeeze kat.

⁴ Ni iwi u be uuli ma imbot ambai, mi nu lej la
kalŋaana.

Tana mbotŋana kini ko iseŋge iseŋge ma ila.

✧ 20:7: Mbo 33:17

⁵ Nu uuli ma ilip pa malmal,
tana ni zaana biibi mi mburaana biibi, mi tomtom
tiwidit uruunu.

⁶ Kampeņana ku ko imbotmbot se kini ma alok.
Mi nu mbotmbot raami. Tana ni leleene ambai
kat.

⁷ King, ni ipase pa Yooba. Tana kosa sa ko irao be
ikami ma itop na som.

Pa Anutu kor kana kat itoto sua kini mbukņana mi
iurur leleene pini totomen.

⁸ O king, nomom ko ikis kom koi bizin ta
boozomen.

Zin wal ta tiurur koi pu na, nomom woono ko
irokiskis zin.

⁹ Nu sombe swe mburom, nako pasaana zin kem-
bei ta you.

Pa Yooba itunu ko keteene malmal pizin mi ipam-
biriizi zin. Ko ikam ma you ikan zin.

¹⁰ Mi lutun bizin ta boozomen tomini, nu ko kas
zin ma timap lup.

Tana kaimer popoņana kizin sa ko imbot toono
mini som.

¹¹ Nonoono, zin tipaata kom, mi timbuk kom kiizi
be tipasaanu.

Tamen ŋgar kizin ko iur ŋonoono som. ☆

¹² Pa tire peene lutuunu ta sara la matan na,
tanata timoto mi tiko ma tila len.

¹³ Yooba, maņga mi swe mburom!

Mi niam ko ambo mboe mi amwit urum. Pa nu
mburom keskeezeņom.

☆ **21:11:** Mbo 2:1, 37:7; Mk 14:1

22

Sunḡana ki tomtom ta iyamaana kembei Anutu ipizil ndemeene pini

Mboe ki Dabit

¹ Anutu tio, Anutu tio, parei ta pizil ndemem pio?
Nio anḡbel tinḡiizi pu. Parei ta nu uulu yo som mi
mboḡmboḡ molo pio? ☆

² Anutu tio, aigule ta boozomen nio anḡanḡroro u.
Tamen nu pekel kalḡoḡ som.

Mi mbeḡ ta kembena. Anḡkenne kat som. Pa tinḡiizi
tio ta imama ku tau.

³ Mi Anutu, nu potomḡom.

Nu mboḡmboḡ se murim peeze kana, mi zin Israel
tiwidit urum mi tipakurkuru.

⁴ Muḡḡu tumbuyam bizin tipase pu tau.

Tiurla ku mi nu kamke zin.

⁵ Mi indeeḡe ta titaḡroro u na, nu tatke zin pa
pataḡana kizin.

Tana tiur matan pu sorok na som. Pa tipase pu mi
nu uulu zin.

⁶ Mi nio na, inḡi tomtom tire yo kembei tomtom
som.

Matan pasom yo mi tirepiili yo kembei motmooto
toono leleene kana. ☆

⁷ Wal boozomen ta tire yo na, uten mbiḡbiḡ pio,
mi tirepilpiili yo, mi tikamam senḡe pio. ☆

⁸ Tizzo ta kembei: “Nu so nu pase pa Yooba tau.
Ambai. Mboḡ mi re ten. Ko itatke u pa
pataḡana taḡḡi, som som?”

☆ **22:1:** Mbo 69:3; Mk 15:34 ☆ **22:6:** Yesa 53:3 ☆ **22:7:** Mt 27:39; Mk 15:29

Kozobe ni leleene pu, so ikamke u kek!” ☆

⁹ Yooba, nu itum ta pazal zaala pio, mi anañ ikam yo ma añsu.

Mi indeeñe ta nio pikin siñsiññoñ mi imar na, nu mborro yo ma añbot ambai. ☆

¹⁰ Pa indeeñe ta anañ ikam yo ma añsu na, nu kam yo ma añwe lem.

Tana ta muñgu mi imar na, nu Anutu tio.

¹¹ Tana mbot molo pio pepe.

Pa inñi añbot la patañana leleene.

Mi leñ tomtom sa be iuulu yo som.

¹² Inñi koñ koi bizin timar ma tiliukaala yo, kembei makau sañsaññan ki toono pakaana ki Basan ta mburanñan na.

¹³ Mi kwon ikakaaga mi zoñon izirzir mar pio. Kalñan izalla pio kembei laion ta petel zin mi tirru kan buzur.

¹⁴ Tana kulinñ imetmeete, mi tiroñ imukurkur lup. Mi añmoto ma ñgelbuk ñleege yo.

¹⁵ Mburonñ ta imap kat. Mi ñgureñ na, ikerekere lup. Kauziñ imamaaza, mi mionñ isekap sala koñ galablaaba. Pa nu zem yo ma inñi be añsula leñ naala i.

¹⁶ Inñi wal sananñan timar ma tiliu yo kek. Zin kembei me sañsaññan ta dudut ma timar, mi tiñña mare pa kumbunñ mi nomonñ. ☆

¹⁷ Wal tina tire yo na, lelen ambai.

☆ **22:8:** Mt 27:43 ☆ **22:9:** Mbo 71:6; Ga 1:15 ☆ **22:16:** Lu 23:33; Yo 19:18

Pa nio tironḡ men ma runḡun isaana kat.

18 Mi tiparraḡ mburu tio
ma len len. ☆

19 Yooba, nio anḡkamam mburoḡ se ku tau.

Tana mbot molo pio pepe.

Loḡa mar mi uulu yo!

20 Pa nio anḡbot la zaaba kwoono kek.

Tana kamke yo lak. Kokena me sanḡsanḡnan taiḡḡi
tipasaana yo pa mburan.

21 Re. Laion taiḡḡi tikamam be tikan yo.

Mi makau sanḡsanḡnan taiḡḡi tikamam be tikuru-
umu yo pa kan kandaara. Loḡa mi tatke yo
pizin!

A buri. Nu lenḡ yo kek!

22 Nio ko anḡsoyaara urum pizin tonḡmatiziḡ tio.

Sombe wal ku tila tilup zin pa sunḡḡana, nako
anḡgaaba zin mi anḡwit urum. ☆

23 Niom wal ta so komototo Yooba mi kelenḡḡen la
kalḡaana na, kapakuri.

Niom ta Yakop popoḡḡana kini na, kiwit uruunu.

Niom Israel ta boozomen, komoto i.

24 Pa wal ta so timbotmbot raama pataḡḡana, na ni
irepiili zin som, mi ipizil ndemeene pizin
som.

Indeeḡe nio anḡtaḡroro i na, ni ipiḡḡis mataana pio
som. Ilenḡ tiḡiizi tio mi iuulu yo.

25 Yooba, sombe zin iwal biibi tilup zin pa sunḡḡana,
na nio ko anḡwe kwom mi anḡpakuru pa mbulu
ta kam pio na.

☆ 22:18: Mt 27:35; Yo 19:24 ☆ 22:22: Ibr 2:12

Nio ko anjo sua tio mbukjana, mi ankam pa-toronjana pu ila zin wal ta timototo u na matan.

²⁶ Zin wal tau timbot noobo, nako tikan kat kan kini ma kopon isaana.

Mi zin wal tau tikam kinkiini be tiute Yooba mi timbot kolounjana pini, nako tiwit uruunu.

Pa ni ko ikampe zin ma timbot ambai, mi iseenge iseenge ma ila.

²⁷ Toono ta boozomen ka tomtom bizin ko timap ma matan ingal Yooba.

Karkari ta boozomen ko titooro zin mi timar kini. Zin tau kulin pareijan, mi timar pa so kar i, nako timap mi tilek kumbun pini. ✧

²⁸ Pa Yooba, ni ta biibi nonoono.

Ikamam peeze pa tomtom ta munjana men ki toono ti.

²⁹ Tana zin wal ta tiwe mbio uunu su toono, nako timap mi tilek kumbun pini.

Mi wal tau timbot naala kezeene i, na zin tomini ko tilek kumbun pini.

³⁰ Mi zin wal ta so timeete, na poponjana kizin ko timbeeze pa Merere,

mi tisoyaara uruunu pizin wal tabe tipet pa kaimer i.

³¹ Wal tana tiso tipet, nako tiso zin pa mbulu kini ndeenjana.

Ko tiso zin pa uraata ta Merere ikamam na.”

✧ **22:27:** Mbo 2:8; Tur 5:9-13, 7:9

23

Merere ni mboronjan tio nonoono

Mboe ki Dabit

¹ Yooba, ni mboronjan tio nonoono.

Tana nio ko anbot nono pa koron sa som. ✧

² Pa ni itunu ko iyaaru yo ma anla lele ta ambainana kat be keten su mi anbotmbot pa. Lele tina na, ka kiningana ma yoknana, mi narenren ambainana. ✧

³ Ni ipombolmbol yo ma mburon imilmiili.

Mi izzo yo pa zaala kini ndaboknana.

Pa ina, mbulu kini ta kembena.

⁴ Yooba, sombe patanana sananana ikam yo mabe anmeete, som zugut biibi izukkaala yo, nako irao anmoto na som.

Pa nu mbotmbot raama yo.

Mi nu ko poroukaala yo mi pazal yo.

Tana anmoto kosa sa som, mi lelen ambai men.

⁵ Nu pomoozo yo kat.

Pa ngon mbalia, mi kam kon kini biibi ila kon koi bizin matan.

Mi nu kam yo ma anwe leembe ku, mi lin ngere isala uten, mi kam kon yok ambainana be anwin.

Taba kam ma lelen ambai kat.

⁶ Nonoono kat, Yooba, nu toto sua ku mbuknana mi urur lelem pio.

Kampana mi munainana ku ko imarmar pio ma irao anzem toono ti.

✧ **23:1:** Un 48:15; Yo 10:11; Pil 4:19; Ibr 13:20; 1Pe 2:25 ✧ **23:2:** Mbo 36:8; Tur 7:17

Mi nio ko aṅbotmbot raamu lela itum murim,
mi iseeṅge iseeṅge ma ila. ✧

24

Merere ni king zaanaṅana ta iur koron ta boozomen

Mboe ki Dabit

¹ Toono ramaki koron boozomen ta timbotmbot
pa na, katuunu ta Yooba.

Lele ta boozomen mi kan tomtom bizin, ina ni kini
men. ✧

² Pa ni ta iur toono ma imbot se yok ṅwaana.

Mi iparaama toono mbule tuunu ma tun sula kat
ta tai leleene a. ✧

³ Asin ta irao be isala pa abal ki Yooba mi isun pini?
Mi tomtom pareiṅana ta irao be ilela urum kini
potomṅana mi imender su kereene uunu?
Ina tomtom ta kembei: ✧

⁴ Ni ikam ṅoobo mbulu sa som. Mi leleene ma ṅgar
kini na, iṅgeze men.

Mi imbesmbeeze pa koron pakaamṅan som,
mi ipombolmbol sua pakaamṅana som.

Tomtom ta kembei, ni ko irao be ilela. ✧

⁵ Mi Yooba ko ikampe i.

Anutu ta ulaaṅa kini na, ko ikamke i ma imbot
ambai, mi ipaati be tomtom ndeeṅeṅana.

⁶ Tana zin wal ta kembena, ta tikam kinkiini be
tiute Merere mi timbot kolouṅana pini.

Anutu ki Yakop, ina zin wal ta kembena ta timama
kerem uunu.

✧ **23:6:** Mbo 27:4+, 65:4; Yo 14:3; Tur 3:12 ✧ **24:1:** Mbo 50:12,

89:11; 1Kor 10:26 ✧ **24:2:** Un 1:6; 2Pe 3:5 ✧ **24:3:** Mbo 15:1

✧ **24:4:** Kam 20:16; Mbo 51:10; Mt 5:8

7 O niom kataama ta boozomen, niyom ise mi kakaaga ma biibi.

Niom kataama alingumoraŋoyom na, kakaaga ma itaanda kat.

Naso king zaanaŋana zalaana be imar ma iloondo piom. * ☆

8 Lak, king zaanaŋana, ni asiŋ?

Ni Yooba tau!

Ni mbura keskeezeŋana mi mbolkenkenŋana.

Mi ni irao kat pa malmal. Pa namaana alalalŋana tau. ☆

9 O niom kataama ta boozomen, niyom ise mi kakaaga ma biibi.

Niom kataama alingumoraŋoyom na, kakaaga ma itaanda kat.

Naso king zaanaŋana zalaana be imar ma iloondo piom.

10 Lak, king zaanaŋana, ni asiŋ?

Ni Yooba tau.

Ni mbura keskeezeŋana mi king zaanaŋana!

25

Tomtom ta isuŋ Merere be ipazali mi ireege sanaana kini

Mboe ki Dabit

1 O Yooba, iŋgi suŋŋana tio ima ku raama leleŋ.

2 Anutu tio, nio aŋpase pu be uulu yo.

* **24:7:** Re 2 Samuel 6:1-19. Sua Mbukŋana Ka Koror ta munŋu imbot lela beeze ki Merere mi zin Israel tiziŋziŋ pa lele bilimŋana na, zin tire kembei Anutu itunu imbotmbot raama. Tana indeeŋe ta tisiŋ koror tana ma tilela pa Yerusalem na, tikam ŋgar kembei Anutu itunu ilela kar Yerusalem. ☆ **24:7:** Mt 21:5; 1Kor 2:8

☆ **24:8:** Kam 15:3+

Kokena koŋ koi bizin tilip pio,
to menmeen zin mi nio koŋ mianŋ.

³ Zin wal ta so tipase pu mi tiur matan pu,
nako kan mianŋ som. Pa nu ko uulu zin.
Mi zin wal ta tirekreege sua kizin mbukŋana na,
zin ta ko kan mianŋ.

⁴ Yooba, so yo pa zaala ku.
Pei ŋgar tio pa bekena aŋto kat.

⁵ Kam peeze pio bekena aŋpa pai tio ma indeeŋe
men pa sua ku ŋonoono. Mi paute yo pa ŋgar
ku.

Pa nu ta Anutu tio mi ulaaŋa tio.
Tanata aŋurur motoŋ pu totomen.

⁶ Yooba, ta muŋgu mi imar na, nu muŋaiŋana katu-
unu.

Mi nu toto sua ku mbukŋana mi urur lelem pa wal
ku.

Motom iŋgalŋgal mbulu ku tana.

⁷ Sanaana ta nio naŋgaŋŋoŋ mi aŋkamam na, mo-
tom mbiriizikaala.

Mi zoroŋana tio ta boozomen na, motom la pa
mini pepe.

Yooba, nu toto sua ku mbukŋana mi urur lelem pa
wal ku. Tana motom ŋgal yo lak!

Pa kampeŋana katuunu ta nu na.

⁸ Yooba, ni ambaiŋana mi ndeeŋeŋana.

Tana zin wal ta mbulu kizin irao pa mataana som
na, ni ipazalzal zin.

⁹ Mi zin wal ta tipase pa zitun som mi matan se kini
na,

ni ipatoŋtoŋo zin be tito mbulu ndeeŋeŋana,

mi izzo zin pa zaala kini.

¹⁰ Tana zin wal tau matan ingalngal sua ta ziŋan
 Yooba timbuk, mi titoto ka tutu na,
 ni iurur leleene pizin, mi imuŋaiŋai zin.
 Mi sua kini boozomen ta imbuk la kizin na, ni
 itoto.

¹¹ O Yooba, nio aŋpaŋoobo kat pa zaala ku.

Tamen nu zom biibi pa muŋaiŋana ku.

Tana reege sanaana tio.

¹² Wal ta so timototo Yooba mi tilenlen la kalŋaana,
 na ni ko iso zin pa zaala tabe tito.

¹³ Mi ko mataana pizin ma timbot ambai.

Mi lutun bizin tomimi ko timbot ambai su toono ta
 Yooba ikam pa wal kini na. ☆

¹⁴ Wal ta so timototo Yooba mi tilenlen la kalŋaana,
 na tiwe le gaabaŋana, mi ni izzwe leleene mi
 ŋgar kini pizin.

Mi ni ko ipaute zin pa zaala tabe ni ziŋan tiparlup
 zin ma tiwe tamen pa i.

¹⁵ Nio aŋurur moton pa Yooba be iuulu yo.

Pa ni ta itatkewe kumbuŋ pa kilis ki koŋ koi bizin.

¹⁶ Yooba, nio mbesoono ku tau. Tana lae tio mi
 muŋai yo.

Pa inŋi itun tamen kat. Len ulaaŋa sa tabe iuulu yo
 pa patana tio taŋgi na som.

¹⁷ Nio lelen ipata kat.

Tana tatke yo pa patana tio taŋgi.

¹⁸ Re patana biibi ta ikam yo i, mi uulu yo. Pa inŋi
 aŋbot ambai som kat.

☆ **25:13:** Mbo 37:9,11; Mt 5:5

Mi mbulu tio boozomen ta irao pa nu motom som na, reege ma ila ne.

¹⁹ Re, koŋ koi bizin na, boožo kat!

Mi keten malmal kat pio mi tisombe titeege zaaba pio.

²⁰ Tamen nio aŋpase pu be we ur pio mi menderkaala yo.

Tana motom pio mi we seraara pa koŋ koi bizin. Kamke yo la naman. Kokena tilip pio, to koŋ miaŋ.

²¹ Yooba, leleŋ be aŋkam mbulu ndeeŋeŋana men raama leleŋ.

Tana aŋur moton pu mi aŋpase pu be poroukaala yo.

²² O Anutu, tatke wal ku Israel pa pataŋana kizin ta boozomen.

26

Tomtom ta iurpe itunu be ilela Urum Merere mi isuj

Mboe ki Dabit

¹ O Yooba, nio anyamaana kembei aŋkam ŋoobo mbulu sa som. Aŋpa pai tio ma ambai men.

Mi aŋso nu itum tiiri yo pa mbulu tio.

Pa nio aŋpase pu. Tana ko irao aŋtop na som. ☆

² Yooba, nio leleŋ be tiiri mbulu tio ta boozomen. Toombo yo.

Tiiri kat ŋgar tio mi leleŋ. ☆

³ Pa mbulu ku ta muŋaiŋai zin tomtom mi toto sua ku na, moton iŋgalŋgal totomen.

☆ **26:1:** Mbo 7:8+ ☆ **26:2:** Mbo 139:1,23+

Mi anpase pa sua ku nɔnoono, mi anpa pai tio ma indendeenje men pa sua tana. ✧

⁴ Nio niamɲan zin wal ta tikamam mbulu pakaamɲana na, amluplup som.

Zin wal tau tizzo sua nɔnoono som na, anɲabgaaba zin som. ✧

⁵ Pa nio anɲurur koi pizin wal sananɲan.

Tana zin wal tau tikamam nɔobo mbulu ma ti-saana kat pa nu motom na, sombe tilup zin, na anɲotmbot molo pizin.

⁶ Yooba, re. Nio leɲ uunu sa isaana som. Tana inɲi anɲuuru nomon pa nu motom.

Tonabe anɲaaba zin wal pakan, mi niamɲan ampapiliu patoronɲana ku muriini. ✧

⁷ Mi leleɲ ambai pu mi anɲakuru,

mi anɲoyaara uraata ku bibip mi ndabokbokɲan ta ipa ndel kat.

⁸ Yooba, nio leleɲ ilip be anɲot lela urum ku. Pa ina nu itum murim.

Mi mburom mi mbulu ku ndabokɲana ta zom biibi pa i, ta zzwe lela urum ku. ✧

⁹ Zin wal ta tipa nɔobo pa zaala ku na, pun yo raama zin pepe.

Kokena anɲmeete raama zin wal ta titekteege zaaba pizin tomtom na.

¹⁰ Wal tana naman sosor totomen.

Mi sombe wal pakan tikam len pat be tipasaana zin tomtom, na tiyok pa men.

✧ **26:3:** Mbo 119:30 ✧ **26:4:** Mbo 1:1; 2Kor 6:14 ✧ **26:6:** Mbo 15:1+, 24:3+ ✧ **26:8:** Kam 40:35

¹¹ Mi nio na, anpa pai tio ma ambai men.
O Yooba, munjai yo mi kamke yo. Pa nio mbesoonjo
ku tau.

¹² Ingi kumbun iparaama toono mboljana.
Mi sombe zin iwal biibi tilup zin pa sunjana, na
nio ko anbot la mazwan, mi anpakur Yooba
zaana ma isala kor.

27

Mboe ki tomtom ta ipase pa Merere

Mboe ki Dabit

¹ Yooba, ni iurur mat pio, mi ni ulaana tio.

Tana nio anmoto tomtom sa som.

Pa anpase pa Yooba tau. Ni ta iwe kembei siiri
mboljana pio be anke lela mi anbot ambai.

Tana irao anmoto kon pizin na som. ✧

² Sombe kon koi bizin timanga pio,
mi tikamam be tipun yo ma anmeete,
nako titutkat kumbun, mi timelmel su toono.

³ Mi sombe malmal kan boozo timar ma tiliu yo be
tipun yo,

na tonjo! Irao anmoto zin na som.

Pa sombe malmal ipet mi kon koi bizin timanga
pio,

na nio ko anpase pa Merere men tau.

⁴ Koron tamen nonoona ta nio lelen pa ilip mi anso
anwi Yooba pa.

Mi ina ta kembei: Mazwaana ta so anbotmbot su
toono na,

✧ **27:1:** Mbo 118:6; Yo 8:12; Ro 8:31

lelen be anbotmbot koloujana pa Yooba lela urum
kini leleene, mi moton lala pa mbulu kini
ndabokjana mi kampejana kini.

Mi anso anso pini be ipazal yo mi iso yo pa zaala
tabe anto. ☆

⁵ Sombe patajana sa ipet pio, na ni ko iturke yo lela
muriini potomjana bekenan anbot ambai.

Ko iwit yo mi iur yo sala kor, mi iwe seraara
mboljana pa kon koi bizin.

Tana zin ko tirao be timbuulu yo na som.

⁶ Nonono, ingi kon koi bizin tiliu yo i.

Tamen Yooba ko iuulu yo ma anlip pizin.

Tana kaljon ko izalla, mi anpakuri raama men-
meen yo,

mi ankam patoronjana pini lela urum kini.

⁷ O Yooba, ingi antanoro u. Len tinjiizi tio ti.

Pa nio mbesonjo ku tau. Tana lelem isaana pio, mi
uulu yo.

⁸ Nio lelen pu mi anso anute katu mi mbulu ku.

Tana ingi ankam kinkiini be anute u mi anbot
koloujana pu.

⁹ Yooba, nio mbesonjo ku.

Tana ketem malmal pio pepe, mi pingis motom pio
pepe.

Anutu, nu tun nonono. Ta mungu mi imar na, nu
uluulu yo.

Tana ziiri yo pepe, mi pizil ndemem pio pepe.

¹⁰ Sombe taman anan tipizil ndemen pio,
na Yooba itunu ko ikam yo mi mataana pio.

¹¹ Yooba, paute yo pa zaala ku.

☆ **27:4:** Mbo 11:7, 23:6

Muunḡu pio mi so yo pa zaala ku ndeenḡana.
Pa inḡi koḡ koi bizin tirre yo, mi titirtiiri mbulu tio.
☆

¹² Mi tingalḡal sua pakaamḡana pio,
mi tikamam sua pamotoḡana pio.
Tana zem yo la naman pepe! ☆

¹³ Mi nio aḡurla kat ta kembei:
Kampeḡana ki Yooba ko imbotmbot se tio ta kem-
bei ma irao swoḡ.

¹⁴ Tana pase pa Yooba mi ur motom pini.
Moto pepe. Mender mbolḡana mi zza i.
Pa ni ko iuulu u. ☆

28

*Tomtom ta isuy Merere be ipokot mbulu kizin
wal sananḡan*

Mboe ki Dabit

¹ O Yooba, nu ta tuḡ ḡonoono. Pa nu pombolmbol
yo mi poroukalkaala yo.

Tana inḡi bobi tio ima ku be uulu yo.

ḡun talḡom pa suḡḡana tio ti.

Kokena tit kalḡoḡ,

to aḡgaaba zin wal ta tisula len Andewa na, mi aḡla
leḡ.

² Inḡi aḡsara nomoḡ ima urum ku leleene ta po-
tomḡana kat na,

mi aḡtaḡroro u be uulu yo.

Leḡ tiḡiizi tio ti mi muḡai yo. Pa nio mbesooḡo ku
tau. ☆

☆ **27:11:** Kam 33:13; Mbo 25:4+ ☆ **27:12:** Mt 26:59+; ḡo 6:13

☆ **27:14:** Mbo 31:24, 62:5+; Ep 6:10 ☆ **28:2:** Mbo 63:4, 134:2

³ Zin wal sananɲan ta tiute u som
mi tinok sanaana kamɲana na,
ziiri yo raama zin pepe. Kokena niamɲan amla
leyam.

Wal tana kwon na, izzo sua pizin tomtom kembei
lelen be ziɲan tiparlup zin ma tiwe tamen.

Tamen lelen na, iurur be tipasaana zin.

⁴ Pokot mbulu sananɲana ta tikamam na.

Pa naman imbel sanaana kamɲana kek.

Tana ur kadoono pizin mi pokot mbulu kizin. ✧

⁵ Pa uraata bibip ki Yooba mi nama muriini na,
tikam ɲgar pa risa som.

Tana ni ko ipambiriizi zin ma timap kat.

Ko irao timaɲga mini na som.

⁶ Nio aɲpakur Yooba zaana!

Pa nio aɲtaɲroro i be imuɲai yo, mi ni ileɲ tinjiizi tio
kek.

⁷ Nio aɲkamam mburoɲ se ki Yooba tau. Mi ni iwe
siɲgiao pio.

Nio aɲpase pini, mi ni iuluulu yo.

Tana leleɲ ambai kat, mi aɲbo mboe.

Ko aɲpakurkur zaana ma isala kor.

⁸ Yooba wal kini tikamam mburan se kini.

Mi ni iwe kembei siiri mbolɲana pa king ta itunu
iroogi mi iuri pa uraata na mi iuluuli. ✧

⁹ Yooba, kamke wal ku mi kampe zin. Pa zin na,
koron ku ɲonoono.

Motom pizin sipsip ku mi mboro zin ta buri, mi
iseeɲge iseeɲge ma ila. ✧

✧ **28:4:** Mt 16:27; Tur 20:12+, 22:12 ✧ **28:8:** Kam 15:2; Mbo
18:1, 27:1 ✧ **28:9:** Mbo 23:1, 95:7

29

Merere kalɲaana na, mburaana biibi kat

Mboe ki Dabit

¹ Niom bibip ki kar saamba, kapakur Yooba.

Kiwit uruunu isala kor. Pa ni zaana mi mburaana biibi. ✧

² Kapakur Yooba, pa ni zaana biibi kat.

Kuurpe ituyom ma kewe potomɲoyom, mi kelek kumbuyom pini.

Pa ni potomɲana mi ndabokɲana kat. ✧

³ Yooba kalɲaana na, mburaana biibi.

Mi ila irao tai pakaana ta boozomen.

Lolo ta iwenweene i, ina Anutu zaanaɲana kalɲaana tau.

Tana Yooba mburaana biibi kat. Ilip pa tai. ✧

⁴ Yooba kalɲaana na, mburaanaɲana.

Tana iswe i kembei ni ta biibi ɲonoono.

⁵ Yooba kalɲaana irao ipetepaala ke bibip.

Ikamam ma ke mbolmbolɲan ki Lebanon tomimi, tiwolol mi tisu.

⁶ Kalɲaana irao itok abal biibi ki Lebanon ma ilu i kembei makau lutun popoɲan tilulu zin i.

Mi itok abal Hermon ma ilu i kembei bapalo saɲsaɲɲan lutun bizin.

⁷ Yooba kalɲaana ikamam ma lolo iwenweene.

Ikamam ma you imaɲgaɲga. ✧

⁸ Mi ikamam ma lele bilimɲana imurur.

Ikamam ma lele bilimɲana ki Kades ilala ma imar-mar.

✧ **29:1:** Mbo 103:20 ✧ **29:2:** Mbo 96:7+ ✧ **29:3:** Yo 12:28+;
Tur 4:5 ✧ **29:7:** Tur 8:5

⁹ Yooba kalŋaana ikamam ma buzur saŋsaŋŋan ta koponŋan i, timorsop mi tipepeebe sorok ma tisu.

Mi ikamam ma ke runrun ta boozomen titoptop.
Tana wal boozomen ta timbotmbot lela Urum Merere na, kalŋan izalla ma tizzo: “Tapakur Yooba! Pa ni zaana mi mburaana biibi kat!”

¹⁰ Muŋgu indeeŋe nonor biibi na, Yooba imbutul se muriini mi ikamam peeze.

Mi koozi tomimi, ni king biibi ŋonoono.

Peeze kini ko imbotmbot ma alok.

¹¹ Yooba ikamam mburaana pa wal kini.

Mi ikampewe zin mi mataana pizin ma timbot ambai.

30

Suŋŋana ki tomtom ta mete ikami, mi Anutu iurpe i ma niini ndabok

Mboe ki Dabit Indeeŋe ta tiurpe urum mi kataama ikaaga mini na, timbo mboe ti

¹ O Yooba, nio aŋpakur zom. Pa nu weene yo ma aŋse mini, mi tatke yo pa pataŋana tio.

Tana koŋ koi bizin irao nin se ma tiso tilip pio na som.

² Yooba Anutu tio, nio aŋboobu be uulu yo.

Mi iŋgi nu urpe yo ma niŋ ambai kek.

³ Rimen mi aŋsula Andewa. Mi som. Pa nu wit yo ma aŋmaŋga mini.

Tana aŋsula kizin meeteŋan som, mi iŋgi aŋbot ambai. ☆

☆ **30:3:** Mbo 16:10, 56:13; Yona 2:6

⁴ Niom wal ki Yooba ta kototo zaala kini na, kombo mboe pini mi kiwit uruunu!

Motoyom ngal uraata ta ni ikamam piom na, mi leleyom ambai pini mi kapakur zaana. Pa ni potomɲana! Mbulu kini ipa ndel kat.

⁵ Kete malmalɲana kini imbot rimen mi imap. Mi kampeɲana kini na, iseɲge iseɲge ma ila irao swondo imap.

Tana tinjiizi isombe ikam ti pa mbeɲ, na kozeere to, ni ikam ti ma lelende ambai mini. ✧

⁶ Yooba, indeeɲe ta mbotɲana tio ambai men na, aɲso ta kembei:

“Pataɲana sa ko irao itok yo na som.”

⁷ Pa nu kampewe yo mi pombolmbol yo, tanata aɲpakur ituɲ mi aɲso ko aɲbol mi aɲbotmbot ta kembei ma alok, kembei ta zin abal bibip. Mi indeeɲe ta nu piɲgis motom pio na, motoɲana biibi ikam yo mi aɲru zaala.

⁸⁻⁹ Tana aɲboobu mi aɲtaɲroro u be muɲai yo. Aɲso ta kembei:

“O Yooba, sombe aɲsaana kat mi aɲmeete ma aɲsula leɲ naala,

na meeteɲana tio ko iuulu u be parei?

Re. Zin meeteɲan ta tisula toono ma timbuuzu na, tipakuru,

som tisoyaara mbulu ku ta toto sua ku mbukɲana na? Som.

¹⁰ Tana Yooba, uulu yo lak!

Leɲ sunɲana tio ti mi muɲai yo! Pa nio mbesoono ku tau.”

✧ **30:5:** Mbo 103:8+; Yo 16:20+; 2Kor 4:17

¹¹ Mi inḡi mus motonḡ luluunu ma tinḡizi tio imap kek. Tana anḡse kombom ma anḡrakrak.

Mi inḡi kinke muunḡu tio ma isu lene, mi zeebe yo mini pa mburu ambainḡana. Mi kam ma lelenḡ ambai kat.

¹² Tana irao anḡmaane na som.

Lelenḡ ko imap ipakuru, mi anḡbo mboe pu.

Yooba, nu Anutu tio. Nio ko lelenḡ ambai pu, mi anḡpakurkur zom ta buri, mi iseenḡe iseenḡe ma ila.

31

Tapase pa Anutu

Mboe ki Dabit

¹ O Yooba, nio anḡpase pu be we ur pio mi menderkaala yo.

Tana uulu yo: Kokena koḡ koi bizin tilip pio, to koḡ mianḡ.

Nu ndeenḡenom. Tana kamke yo.

² Nḡun talḡom pa sunḡana tio, mi lonḡa men tatke yo pa patanḡana tio ti!

Pa nu tunḡ nonoono. Nu pombolmbol yo mi poroukalkaala yo.

We kembei siiri mbolḡana kat pio be anḡke lela. Naso anḡbot ambai, mi kosa sa ko irao be ipasaana yo som.

³ Pa tunḡ nonoono ta nu. Nu pombolmbol yo mi poroukalkaala yo. Mi nu we kembei siiri mbolḡana pio.

Tana muunḡu pio mi so yo pa zaala tabe anḡto. Pa mbulu ku na, ta kembena.

⁴ Pazal yo: Kokena kilis ta koḡ koi bizin tiur pio na ikeene yo.

Pa nio anpase pu be poroukaala yo.

⁵ Yooba, nu motom ingalngal sua ku mi toto.

Tana ingi anjur ituŋ ima nomom be kamke yo. ✧

⁶ Zin wal tau timbesmbeeze pa zin merere
pakaamŋan ta ŋonon somŋan i, na nio anjurur
koi pizin.

Mi anpase pa nu itum tamen tau.

⁷ Patanana tio ti, nu re kek.

Mi nu ute: Lelen na, ipata ma ipata kat.

Tamen nu toto sua ku mbukŋana mi urur lelem pa
wal ku.

Tanata lelen ambai mi menmeen yo biibi.

⁸ Pa nu zem yo la koŋ koi bizin naman na som.

Nu ur zaala pio,

tana ingi anbot ambai.

⁹ Yooba, muŋai yo lak! Pa nio mbesoonjo ku tau. Mi
ingi patanana biibi indeeŋe yo.

Mi lelen ipata, mi anŋan ma biibi mi motoŋ izarzar.

Tabe ikam ma mburoŋ imap kat.

¹⁰ Nio anyamaana kembei mboti tio ambai som kat.

Pa lelen ipata ma anŋaana kat.

Ingi ankaraneeze pa patanana tio mi mburoŋ imap.

Tana niŋ mburaana pa koron sa kamŋana mini
som.

¹¹ Koŋ koi bizin ta boozomen matan repiili yo lup.

Mi waen bizin na, sombe tire yo na timoto.

Tabe timbotmbot molo pio.

Sombe tindeene yo su zaala lwoono, na tikowo
pio. ✧

¹² Zin matan ingalngal yo mini som.

Tire yo kembei anmeete kek.
Nio ingi kembei kuuru ta imapaala mi tipiri ila
lene.

13 Nio anbotmbot raama motonana biibi.
Pa anlenlen wal boozomen timburmbuuru pio.
Zin tilup zin mi tirru zaala be tipun yo ma anmeete.

14 Tamen Yooba, nio anpase pu,
mi anso: “Nu ta Anutu tio.”

15 Ingi anur itun ima nomom tau.
Tatke yo la kon koi bizin mi zin tau tiseseze
moton i naman.

16 Pa nio mbesonjo ku tau. Tana swe itum ramaki
munainana ku pio, mi kam mat ku ma iyaara
pio.

Pa nu munainana katuunu mi toto sua ku. Tana
kamke yo.

17 Yooba, nio antanroro u be uulu yo:
Kokena kon koi bizin tilip pio, to kon mian.
Tana koto zin wal sananjan.

Pun mburan ma imap kat, mi piri zin sula An-
dewa. Naso kan mian, mi timaane men.

18 Mi zin wal pakamkaamjan ta tipakurkur zitun,
mi tigibgiibi sua sananjan pizin wal ndeenjan,
mi tipasomsom zin na,
pumun kwon.

19 Yooba, kampenana ku na biibi kat.
Zin wal ta timototo u mi tilenlen la kaljom na,
nu ur len koron ambaimbainan boozomen ma
imbotmbot lae be kam pizin.

Zin wal ta so tipase pu be we ur pizin mi
menderkaala zin na,
nu ko kampe zin ila iwal biibi matan. ☆

²⁰ Zin ko timbot ambai paso, nu mbotmbot raama
zin mi we ur pizin.

Tana kan koi bizin mi zin wal sananjan ta tim-
burmbuuru kan,
nako tirao be tikam kosa sa pizin na som.

Pa nu ko poroukaala zin.

Tana sua sananjana ta kan koi bizin tiwirri pizin,
nako irao be ipasaana zin na som.

²¹ Nio anpakur Yooba!

Pa indeenje ta koj koi bizin tiliu yo be tikam mal-
mal pio na,

ni iswe munajana biibi kat pio mi iuulu yo.

²² Nio anmoto mi anso ko ni iziiri yo ma anbot molo
pini.

Tamen som. Anjanroro i be iuulu yo,
mi ni ilej tiijiizi tio mi ikamke yo.

²³ O niom wal ki Yooba ta kototo zaala kini na,
kuur leleyom ila kini!

Pa zin wal ta titoto kaljana na, ni ko mataana
pizin ma timbot ambai.

Mi zin ta tizoroori mi tipakurkur zitun na, ni
iurur kadoono pizin ma ikot mbulu kizin.

²⁴ Tana niom wal ta kapase pa Yooba mi kuurur
motoyom pini na,

komoto pepe. Kemender mboljana!

☆ **31:19:** Mbo 23:5+

32

Sombe Anutu ireege sanaana kiti, ina ikampe iti kat

Mboe ki Dabit

¹ Tomtom ta so izooro Anutu mi ipa ŋoobo pa zaala kini na, sombe Anutu imuŋai i mi ireege sanaana kini, na ni ko leleene ambai kat pa kampeŋana biibi ta Anutu ikam pini na. ✧

² Pa tomtom ta so pakaamŋana sa imbot la leleene som, mi Yooba mataana ila pa sosor kini mini som, na ni ko leleene ambai kat pa kampeŋana biibi tana. ✧

³ Yooba, indeeŋe ta aŋwatkaala sanaana tio na, aŋkaraŋesŋeeze ikot mbeŋ ma aigule, mi tiron imukurkur lup.

⁴ Pa nu seseeze motoŋ pa mbeŋ ma aigule. Tabe ikam ma mburoŋ imap kat, mi malaiŋana ikam yo.

⁵ Aŋbot ma som to aŋswe sanaana tio ima ku. Mbulu tio ta aŋzorooru mi aŋpaŋjobŋoobo pa zaala ku na, aŋwatkaala mini som.

Mazwaana tana aŋso ta kembei: “Nio ko aŋswe zooroŋana tio pa Yooba.”

Mi nu reege sanaana tio ta boozomen ma ilane, tana iŋgi leŋ uunu sa isaana mini som. ✧

⁶ Tana zin wal ku ta titoto zaala ku na,

✧ **32:1:** Mbo 103:3; Lu 7:36+; Ro 4:6+; Ep 2:4+ ✧ **32:2:** Yo 1:47; 2Kor 5:19; Tur 14:5 ✧ **32:5:** Mbo 51:1+, 103:9+; 1Yo 1:9

sombe patanana biibi kat ilol zin kembei ta nonor
i,

na bela tisuŋu. Pa nu ko uulu zin.

Tana patanana tana ko irao be ipasaana zin na
som.

⁷ Anutu, nio anpase pu be we ur pio.

Nu ko poroukaala yo pa patanana ta boozomen.

Tana nio ko anbo mboe ma kalŋoŋ isala ta kor a.

Pa nu tatkewe yo pa patanana tio.

⁸ Mi Yooba, ni iso ta kembei: “Nio ko anpaute u, mi
anpazalu pa zaala tabe to i.

Mi ko moton pu mi anso u pa ngar tio.”

⁹ Tana niom katalli kembei ta hos ma donki pepe.

Pa zin na, len ngar somŋan.

Tana tomtom tiurur ain tuunu raama wooro ila
kwon,

bekena tiyaraama zin mi tipazalzal zin pa pai.

¹⁰ Zin wal sananŋan ko tindeenje patanana boozo.

Mi zin wal tau tipase pa Yooba na, kampenana kini
ko imbotmbot se kizin. ☆

¹¹ Niom tomtom ndeenjoyom, leleyom ambai mi
menmeen yom pa mbulu ta Yooba ikamam
piom na.

Niom wal boozomen ta leleyom ngeezenjoyom na,
leleyom ambai pini. Kalŋoyom isala ma
biibi mi kapakuri!

☆ **32:10:** Ro 2:9+

33

Tombo mboe popoŋana pa Merere. Pa ni koronj imap katuunu

¹ O niom wal ndeenenoyom, leleyom ambai pa Yooba, mi kalŋoyom isala ma kapakuri.

Niom wal ta mbulu tiom inŋeeze men na, kiwit uruunu. Pa kakam ta kembei to indeenŋe.

² Kapakur Yooba pa kombom!

Kupun koronj matakiŋa mi kombo mboe be kapakuri!

³ Kombo mboe popoŋana pini.

Mi kese kat kombom. Naso kepenŋeeze mboe.

Mi kalŋoyom isala ma kapakuri raama menmeen yom! ✧

⁴ Pa sua ki Yooba, ina ŋonoono mi indeenŋe men.

Mi uraata kini ta boozomen izzwe kembei ni itoto sua kini. ✧

⁵ Ni leleene ilip pa mbulu ta ndeenenana mi ambaiŋana.

Mi mbulu kini ta itoto sua kini mi iurur leleene pa wal kini, ina ni izzwe ma irao toono ta boozomen. ✧

⁶ Munŋu, Yooba iur sua men mi saamba ipet.

Kwoono iso sua men, mi koronj ta boozomen ki saamba tipet. ✧

⁷ Tai ta biibi i, ni ilup ma imbot la mbata, kembei ta tomtom tikut tai ila tai putuunu na.

Mi tai ta imbot la mozo lukutuunu na, ni ikes la tai putuunu kini, mi iur lae ma imbotmbot.

✧ **33:3:** Mbo 40:3; Tur 5:9 ✧ **33:4:** Mbo 19:8, 119:142; Tur 19:11

✧ **33:5:** Mbo 11:7 ✧ **33:6:** Un 1:14+; Ibr 11:3

8 Niom tomtom ta karao pa toono na, komoto
Yooba mi kelenj la kaljaana.

Niom iwal karkari kapakuri mi kopou i!

9 Pa ni iso sua men, mi saamba ma toono tipet.

Iur sua mi koronj ta boozomen tipet ma timbot la
murinmurin.

10 Zin karkari lenen iurur pa mbulu boozo tabe
tikam.

Tamen Yooba ikamam ma ngar kizin tana iurur
nonono som.

Tana ngar kizin ko iwe koronj sorok.

11 Mi Yooba, ni mboljana. Tana tomtom sa irao
izooro ngar kini na som.

Sombe leleene iur pa ngar sa, na ngar tana ko imbol
mi imbotmbot ma alok.

Mi ngar ta so leleene iur pa, inako ipiyooto nonono
tabe imbotmbot ma alok.

12 Zin wal ta timbesmbeeze pa Yooba na, ni itunu
ta ipeikat zin, mi ikam zin ma tiwe lene.

Tana lenen ambai pa kampejana kini ta ise kizin
na. ✧

13 Yooba, ni imbotmbot saamba, mi mataana isu
ma irre zin tomtom ta timbotmbot toono na. ✧

14 Ni imbotmbot sala muriini peeze kana,
mi mataana ikamam zin karkari ta boozomen.

15 Ni itunu ta iur tomtom ta boozomen lenen.

Mi mbulu boozomen ta tikamam na, ni iute lup. ✧

16 King sa sombe imbol se wal kini malmal kan
men, nako irao som.

✧ 33:12: Mbo 144:15 ✧ 33:13: Mbo 11:4, 53:2 ✧ 33:15: Mbo
119:73; Ibr 4:13

Mi tomtom malmal kana ta mburaanajana i ta kembena. Sombe ipase pa itunu men, nako irao som.

¹⁷ Mi hos malmal kan tomini, sombe tomtom tiur matan pizin be tiuulu zin ma tilip pa malmal, nako tiur matan sorok.

Pa hos mburan irao be ikamke zin na som. ✧

¹⁸ Tamen zin wal ta timototo Yooba mi tileŋleŋ la kaljaana,

mi tipase pa muŋajana kini ta imapmap som na, ni mataana pizin. ✧

¹⁹ Mi ni itatkewe zin pa patajana kizin. Kokena timetmeete.

Mi sombe peteele biibi isu, nako ipun zin som.

Pa ni ko iuulu zin ma timbot matan yaryaara. ✧

²⁰ Tana iti tapase pa Yooba mi tuur matanda pini.

Pa ni ulaaja kiti mi iwe siŋgiao piti.

²¹ Iti lelede ambai kat mi menmeen ti pini.

Mi tapase pa zaana potomjana.

²² Yooba, niam amur motoyam pu be uulu yam.

Muŋajana ku ko imbotmbot se tiam totomen.

34

Mboe pakurnjana ramaki sua tutjana pakan

Muŋgu Dabit imbot ki Abimelek mi ipakaam kembei ni gadgaadanjana. To Abimelek iseri ma ila lene. Indeeje tana Dabit itooro mboe ti.

(1Sam 21:10-15)

¹ Nio ko leleŋ ambai pa Yooba mi anpakurkuri pa kampenana kini totomen.

✧ **33:17:** Mbo 20:7 ✧ **33:18:** Kam 3:16; 1Pe 3:12 ✧ **33:19:** Mbo 56:13; Njo 12:11

Irao anmaane na som. Kwoŋ ko iwidit uruunu men, iwidit uruunu men!

² Nio ko niŋ se pa Yooba mi anpakuri.

Mi zin wal ta timbotmbot raama pataŋana na, ko tileŋ to lelen ambai tomini.

³ Tana niom kamar mi itiŋan tulup kwondo mi tosoyaara Yooba uruunu.

Tapakur zaana ma isala ta kor a. Pa ni ta biibi ŋonoono!

⁴ Nio anŋun Yooba na, ni ileŋ ŋunŋana tio mi iuulu yo.

Ni itatke yo pa koron boozomen ta anmototo na.

⁵ Zin wal ta so tiur matan pini mi tipase pini, nako lelen ambai kat mi menmeen zin.

Pa zin ko tiur sorok matan pini na som.

⁶ Nio ti, muŋgu pataŋana ikam yo ma leŋ zaala sa som, tana anŋaŋoro Yooba.

Mi ni ileŋ ŋunŋana tio mi itatke yo pa pataŋana tio ta boozomen.

⁷ Zin wal ta timototo Yooba mi tileŋleŋ la kaŋaana na, anela kini imenderkalkaala zin.

Mi ni itatkewe zin pa pataŋana kizin. ☆

⁸ Yooba ni ambaiŋana kat. Ituyom kotoombo zaala kini to kere.

Zin wal ta so tipase pini be iwe ur pizin mi imenderkaala zin, na ni ikampewe zin ma lelen ambai kat. ☆

⁹ O niom wal kini potomŋoyom, komototo i mi kelenleŋ la kaŋaana.

Pa zin wal ta tikamam ta kembei na, irao tiru zalan pa kosa sa som. ☆

10 Laion popoŋan na, buzur mburannan ma tilip. Tamen lwoono pakan petel zin mi tiru zalan pa kan buzur.

Tamen zin wal ta tikam kinkiini be tiute Yooba mi timbot kolouŋana pini na, zin ko tirao pa koron ambaimbaiŋan ta boozomen.

11 Niom nanŋan tio, kamar mi keley sua tio ti.

Nio ko anpaute yom pa zaala tabe komoto Yooba mi kembeeze pini i.

12 Parei, niom leleyom be kombot ambai su toono ma molo raama leleyom ambai men?

13 Na komboro kat kwoyom.

Kokena sua sananŋana sa, som pakaamŋana sa ipet pa kwoyom. ☆

14 Mi kipizil ndemeyom pa mbulu sananŋana, mi kakam mbulu ambaiŋana men.

Kakam kinkiini pa mbulu luumuŋana. Kuru zaala be niomŋan tomtom ta boozomen kaparlup yom ma kombot ambai. ☆

15 Wal ndeeŋan na, Yooba mataana pizin.

Mi ni ilenŋen tinjiizi kizin.

16 Tamen wal sananŋan na, ni iurur koi pizin mi ipingisngis mataana pizin.

Mi ko ipambiriizi zin ma timap kat. Kaimer tomtom ko matan ingal zin mini som.

☆ **34:9:** Mbo 23:1; 2Kor 9:8; Pil 4:19 ☆ **34:13:** Mbo 141:3; 1Pe 3:10; Yems 1:26, 3:2+ ☆ **34:14:** Mt 5:9; Ro 12:18, 14:19; Ibr 12:14; Yems 3:17+

17 Sombe wal ndeeñeñan titañroro Yooba be iuulu zin,
na ni ko ileñ zin, mi itatke zin pa patañana kizin ta boozomen.

18 Zin wal ta tikototo zitun mi tiyamaana zitun kembei tirao som na, Yooba imbotmbot kolouñana pizin.

Mi wal ta so lelen ipata, na ni iuluulu zin ma lelen ambai mini. ✧

19 Patañana boozomen ko indeeñe tomtom ndeeñeñana.

Tamen Yooba ko itatke i pa patañana kini ta munñaana men. ✧

20 Mi ko mataana pini ma irao tiroono tasa ipol som. ✧

21 Mbulu sanañana kizin wal zorzooroñan ko ipun zitun ma timetmeete.

Mi wal ta so tiur koi pizin wal ndeeñeñan, nako tikam kadoono sanañana ma ipokot mbulu kizin.

22 Yooba ko ikamke zin mbesoonjo kini ma timbot ambai.

Zin wal ta so tipase pini be iwe ur pizin mi imenderkaala zin, na ni ko iur kadoono sanañana sa pizin som. ✧

35

Suññana ki tomtom ta ka koi bizin tiñgal sorok sua pini

Mboe ki Dabit

✧ **34:18:** Mt 5:3+; Lu 18:13; 2Kor 1:3+ ✧ **34:19:** 2Tim 3:11

✧ **34:20:** Yo 19:36 ✧ **34:22:** Ro 8:1

- ¹ O Yooba, ingi koŋ koi bizin tikamam be tikoto yo.
Tana uulu yo mi koto zin.
Zin wal tau tikamam malmal pio i, na itum kam
malmal pizin.
- ² Kam mburu ku malmal kana ramaki sinjiao ku,
mi mar ma poroukaala yo.
- ³ Pas se pa izi ku raama zaaba ku,
mi kas koŋ koi bizin ma timap.
Mi pombol yo ma so yo ta kembei: Nu ulaaŋa tio.
- ⁴ Yooba, zin wal ta tisombe tipasaana yo na, koto
zin ma mburan imap, mi pamiaŋ zin.
Mi zin ta timbuuru koŋ na, pakankaana zin, mi
kam zin ma tikam pirik ma tila len.
- ⁵ Anjela ki Yooba ko iziiri zin ma tiko papirik,
kembei ta miiri iwilaala koronj gubungubun ma
ila lene.
- ⁶ Anjela tana ko iketo zin.
Mi zin ko tito zaala ta sipirpirŋana i, mi tiwwa pa
zugut lene. Tana ko irao tiko na som.
- ⁷ Pa nio aŋkam ŋoobo zin som. Tamen zin tiur kilis
be tikeene yo,
mi tikel naala ta isula kat be aŋtop sula.
- ⁸ Yooba, pamorsop zin mi pambiriizi zin ma tila
len.
Kam kilis kizin ma ikeene zitun.
Mi kam zin ma zitun titoptop sula naala kizin ma
tisaana kat.
- ⁹ Tonabe nio lelenj ambai kat pa Yooba,
mi menmeen yo pa ulaaŋa kini.
- ¹⁰ Mi aŋso raama mburonj, mi ŋgar, mi lelenj ta
kembei:

“Yooba, nu lip kat. Nu kadom tomtom sa som.
 Pa zin wal ta len mburan biibi som na, nu tatkewe
 zin la wal mburanjan naman.
 Mi zin wal sorrokjan ta kan koi bizin tikototo zin
 na, nu uluulu zin.” ✧

11 Re! Ingi tomtom timanga mi tingal sua
 pakaamjana pio bekena tipasaana yo.

Mi sua ta tiwisesse yo pa i, na nio anjute risa som. ✧

12 Mbulu ambainana ta anjamam pizin na, zin
 tipokotkot pa mbulu sananjana.

Mi timet molo pio, mi tizem yo ma moton mon-
 moondo.

13-14 Mi nio, indeenje mete ikam zin na, angun
 muungu,

mi angalsek itun pa kini kanjana mi ansun pizin.

Tamen sunjana tana nu pekel som.

Tana lelen ipata kat mi antanjan pizin, kembei ta
 zin tonmatizin tio nonoono, som toron bizin.

Mi antuntuundu pa pai tio ta boozomen, kembei
 tomtom ta leleene ipata pa meetejana ki
 naana na.

15-16 Tamen indeenje patajana ikam yo na, zin men-
 meen zin ma kaipa zin.

Mi tilup zin mi tiru zaala be tipasaana yo.

Wal ta tikamam be tikoto yo i, na nio anjankaana
 pa mbulu ta tikam pio.

Pa ingi tinoknok moton seezejana. Tizemzem
 som.

Mi sua repiilijana ta tigibgiibi pio i, na ambai som
 kat.

Mi keten malmal mi tikarrut zurun pio. ☆

17 Yooba, parei ta gedgeede zin mi tikamam mbulu tingi pio?

Zin kembei laion ta zoŋon zirzir be tiŋa kan buzur. Tana tatke yo pizin! Kokena tipasaana yo.

18 Naso leleŋ ambai pu, mi aŋlup raama zin wal ku, mi aŋpakuru.

Mi aŋwit urum isala kor ila iwal biibi matan.

19 Ingi koŋ koi bizin tikam ŋoobo yo mi tiur koi pio sorok.

Tana uulu yo lak! Kokena menmeen zin ma tiso tilip pio.

Zin sombe tire yo, na matan repiili yo mi lelen ambai pa pataŋana ta aŋbaada i.

Zem zin ma tikam mbulu tana pio mini pepe. ☆

20 Sua kizin iswe kembei lelen be ziŋan zin tomtom tiparlup zin ma timbot ambai som.

Pa tiŋgalŋgal sua pakaamŋan boozo pizin wal ambaimbaiŋan ta manneŋan i.

21 Mi kaŋan izalla sorok mi tiso la motoŋ ta kembei:

“Aa buri ituyam amre katu. Kam ŋoobo kek.”

22 Yooba, mbulu kizin ta boozomen tana, nu re lup.

Zem zin ma tikamam ta kembei pepe.

Mi mbot molo pio pepe.

23 Merere, maŋga mi menderkaala yo!

Anutu tio, mender pio mi koto koŋ koi bizin.

24 Yooba, nu kamam mbulu ndeenɛɛjana men.
Tana mender pio mi so pa koŋ koi bizin ta
kembei: Nio leŋ uunu sa isaana som.

Uulu yo. Kokena zin menmeen zin pa pataŋana ta
ise tio i,

25 mi tiso: “Aa buri! Tilip pini.

Pa koron ta lelende pa be ipet pini, ta ipet pini
kek!”

26 Yooba, zin wal ta tire pataŋana tio ti mi men-
meen zin pa na,

pamian zin mi kam zin ma tiru zaala.

Zin wal ta tipakurkur zitun mi tirepilpiili yo na,
koto zin mi kam zin ma kan mian.

27 Tamen zin wal ta lelen be Anutu iuulu yo mi
iswe kembei nio leŋ uunu sa isaana som,
nako lelen ambai mi menmeen zin kat.

Ko kalŋan izalla ma tizzo ta kembei: “Tapakur
Yooba! Pa ni zaana biibi kat.

Mi leleene be mbesoono kini imbot ambai.”

28 To nio ko aŋzzoyaryaara sua pa mbulu ku
ndeenɛɛjana,

mi kwon ko ipakurkuru pa mbeŋ ma aigule.

36

*Mbulu sananɛɛjana kizin tomtom, mi mbulu am-
baiɛɛjana ki Merere*

Mboe ki Dabit, mbesoono ki Yooba

¹ Zooronana ta imbotmbot la wal sananɛɛjan lelen,
ta imburumrum lae pizin mi ikamam peeze
pizin.

Tanata matan imun pa Anutu, mi timoto i risa som. ☆

² Zin tipakurkur zitun.

Tana sanaana kizin, tikilaala som, mi tiur koi pa som.

³ Sua sananɲana mi sua pakaamɲana men ta iwedet pa kwon.

Mi titoto mbulu ambainɲana mini som. Pa tipizil ndemen pa ɲgar ambainɲana kek.

⁴ Lelen iur pa zaala sananɲana kek.

Tana sombe tikeene se murin, na ɲgar kizin ilala pa mbulu sananɲana men tau.

Irao tizem na som.

⁵ Yooba, niam amkam ɲgar pa mbulu ku na, amrao som.

Pa munainɲana ku na, biibi ma biibi kat. Isala ma isala ta saamba a.

Mi mbulu ku ta toto sua ku mbukɲana na, ta kembena. Isala ma ilip pa miiri tieene. ☆

⁶ Mbulu ku ndeenɲana, ina kembei zin abal ta bibip kat.

Mi mbulu ku ta tirtiiri zin tomtom pa mbulu kizin mi urur kadoono ndeenɲana pizin, ina isula kat kembei ta mozo lukutuunu a.

Mi nu mborro zin tomtom mi buzur mi uluulu zin, tanata timbotmbot ambai. ☆

⁷ Anutu, munainɲana ku na koron ɲonoono kat. Kosa sa ilip pa na som.

☆ **36:1:** Ro 3:18 ☆ **36:5:** Mbo 57:10, 89:1+, 108:4 ☆ **36:6:** Mbo 145:16

Tana tomtom ta boozomen tipase pu be ku-ubukaala zin, kembei man ikuubukaala lu-tuunu bizin. Wal zannan, mi zin sorroknan tomini. ☆

8 Ruumu ku na, bok pa kini ambaimbainan. Tana tomtom tikan ma tirao kat.

Mi koron ku ambaimbainan ilala pizin kembei yok ta ireereere na ma tiwinin. Tabe ikam zin ma len ambai kat. ☆

9 Nu kembei yok bukbuknana. Pa koron boozomen ta timbot matan yaryaara na, itum pa-yaryaara zin mi kiskis zin.

Mi nu kampewe yam mi urur mat piam, tana moyam ipeere mi ambotmbot la mat leleene. ☆

10 Yooba, zin wal ta tiute u na, to sua ku mbuknana mi ur lelem pizin.

Mi zin wal ta len ngeezenan na, zzwe mbulu ku ndeenenana pizin.

11 Tana zem zin wal zorzooran ma timanga pio pepe.

Mi zem zin wal sanannan ma tiser yo pepe.

12 Kere. Zin wal ta tinoknok mbulu sanannana, ta Anutu ipalkeete zin ma titoptop su toono kek.

Ko irao timanga mini na som.

☆ **36:7:** Rut 2:12; Mbo 17:8, 57:1 ☆ **36:8:** Mbo 65:4; Yo 4:10+

☆ **36:9:** Yo 1:4, 4:10+, 7:37+; 1Pe 2:9

37

Anutu iurur kadoono pizin wal sananjan mi ikampewe zin wal ndeenjan

Mboe ki Dabit

¹ Zin wal sananjan ta timbotmbot ambai men na, kam ngar boozo pizin pepe.

Mi zin wal ta tikamam noobo mbulu na, motom mburmbur pizin pepe. ☆

² Ko timbot rimen, to timetmeete kembei ta mbutmbuutu imelle.

Ko tila len kembei manman pwon ta timetmeete ma titoptop na. ☆

³ Mi nu na, pase pa Yooba mi kam mbulu ambaijana men.

Naso mbotmbot ambai su toono ta ni ikam pizin wal kini na, mi kosa sa ko ipasaanu som. ☆

⁴ Mbeeze pini raama lelem ambai.

Naso ni ikam lem koron ta lelem pa i. ☆

⁵ Ur itum ila Yooba namaana mi pase pini.

To ni ko iuulu u mi iso u pa zaala tabe to i. ☆

⁶ Mi ko iswe mbulu ku ndeenjana ma ipet kat mat, kembei ta zon iyaara.

Tana tomtom ko tikilaalu kembei mbulu ku ambai men, mi lem uunu sa isaana som.

⁷ Sombe uraata kizin wal sananjan iloondo ambai men, mi tiyo len koron boozo pa zaala sananjan,

na kam ngar boozo pizin pepe.

Ur nim men mi sa Yooba be iur kadoono pizin.

☆ **37:1:** Mbo 73:2+ ☆ **37:2:** Yems 1:10+ ☆ **37:3:** Yo 10:9

☆ **37:4:** Mbo 145:19; Mt 6:33 ☆ **37:5:** 1Pe 5:7

⁸ Tana ketem malmal pepe, kam n̄gar boozo pizin pepe.

Yaraama itum. Kokena ketem ibeleu, to kam mbulu sanan̄jana sa. ✧

⁹ Pa wal sanan̄jan, Yooba ko ipambiriizi zin ma tila len.

Tamen zin wal ta so tipase pa Yooba mi tiur matan pini, nako zan be tikam matamur kini mi timbotmbot ambai su toono ta ni ikam pa wal kini na.

¹⁰ Molo som to wal sanan̄jan ko timbiriizi ma tila len lup.

Sombe re la pa murin ta mun̄gu timbotmbot pa na, ko bilim.

¹¹ Mi zin wal ta tikototo zitun mi tipase pa Yooba, nako tikam matamur kini mi timbot pa toono ta ni ikam pa wal kini na.

Mi ko lelen ambai kat pa mbot̄jana ndabok̄jana tabe ni ikam pizin i. ✧

¹² Wal sanan̄jan timburmbuuru pa zin wal ndeen̄jan, mi keten malmal kat mi tikarrut zurun pizin.

¹³ Tamen Yooba, ni iseen̄ge pizin wal sanan̄jan. Paso, ni iute: Molo som to, nol kizin ipet, mi ipamender zin mi iur kadoono pizin.

¹⁴ Wal sanan̄jan tipas buza kizin be tikuruumu zin wal sorrok̄jan mi zin wal ta len ulaan̄ja sa som na.

Mi tiser peene lutuunu kizin be tipeene zin.

Pa tisombe tikas zin wal ta titoto zaala ambaiŋana
na ma timetmeete ma tila len.

15 Tamen buza kizin ko timiili pa zitun.

Mi peene naana kizin ko tipolpol.

16 Sombe tomtom ndeenŋana le koronŋ boozo som,
na tonŋgo.

Mbotŋana kini ko ambai ma ilip pa tomtom
sananŋana ta le koronŋ boozo na.

17 Pa Yooba, ni ko ipunmeete wal sananŋan mbu-
ran.

Mi wal ndeenŋan na, ni ko ipombol zin, mi ikiskis
zin.

18 Wal ambaimbaiŋan ta len uunu sa isaana som
na, Yooba mataana pizin.

Mi matamur ta ni ikam pizin, ko imbotmbot ma
alok. ✧

19 Sombe mazwaana ki pataŋana ipet, na zin ko
timbot ambai.

Mi sombe peteele isu, na zin ko tirao kat pa kan
kini.

20 Tamen wal sananŋan ko timbiriizi ma tila len.

Yooba ka koi bizin ko timetmeete kembei man-
man pwon ta timetmeete ma titoptop.

Ko timap kembei you ka koi ta ikam buk ma ise mi
imbiriizi.

21 Wal sananŋan tikamam mbun mi tikodot som.

Mi wal ndeenŋan na, timunŋaiŋai zin tomtom mi
tikamam koronŋ pizin sorok. ✧

✧ **37:18:** 1Pe 1:4 ✧ **37:21:** Mbo 112:5; Mt 5:42; 2Kor 8:7

22 Zin wal ta kampeṅana ki Yooba imbotmbot se kizin na, zan be tikam matamur kini, mi timbotmbot ambai su toono ta ni ikam pa wal kini na.

Mi zin wal ta Yooba kete malmalṅana kini imbotmbot se kizin na, ni ko ipambiriizi zin ma tila len.

23 Yooba izzo iti tomtom pa zaala kini, mi ipombolmbol ti be toto.

Mi tomtom ta so itoto zaala kini, na Yooba ko leleene ambai pini.

24 Tomtom ta kembei, sombe itutkat kumbuunu, nako irao imel na som.

Pa Yooba itunu ta ikiskisi.

25 Indeeṅe ta nio nanṅaṅoṅ mi imar ma iṅgi aṅwe kolman i, na aṅre Yooba ipizil ndemeene pizin wal ndeeṅeṅan pasa zen.

Mi aṅre wal ndeeṅeṅan lutun bizin tinono ruumu ma tizuṅzuṅ kan kini pasa zen. ☆

26 Aigule ta boozomen wal ndeeṅeṅan tikampewe zin tomtom mi tikamam koron pizin sorok. Mi tomtom pakan na tikamam mbun la kizin tomini.

Mi lutun bizin tomini tikampewe zin tomtom.

27 Pizil ndemem pa mbulu sananṅana, mi kam mbulu ambainṅana men.

Naso mbotmbot ambai su toono ta Yooba ikam pa wal kini na, mi iseṅge iseṅge ma ila. ☆

28 Pa Yooba, ni leleene pa mbulu ndeeṅeṅana ilip.

☆ 37:25: Ibr 13:5 ☆ 37:27: Mbo 34:14; 3Yo 11

Tana zin wal ta titoto zaala kini na, ni irao ipizil ndemeene pizin na som.

Ko iporoukalkaala zin totomen. ✧

Tamen wal sananjan lutun bizin na, ni ko ipambiriizi zin ma zan imap kat pa toono.

²⁹ Mi wal ndeeñjan na, zin ko timbotmbot ambai su toono ta Yooba ikam pa wal kini na, mi iseenge iseenge ma ila.

³⁰ Sua ta iwedet pa tomtom ndeeñjana kwoona na, izzwe i kembei ni tomtom ngarjana.

Pa ni izzo pa mbulu ndeeñjana men. ³¹ Mi tutu ki Anutu imbotmbot la leleene mi ikamam peeze pini. Tana ni ko irao itop na som.

³² Wal ndeeñjan na, zin wal sananjan tizañjaanjan zin be tipun zin ma timetmeete.

³³ Tamen Yooba itunu ko iporoukaala zin. Irao izem wal kini ila kan koi bizin naman na som.

Miombe tomtom tipamender zin pa sua na, Yooba ko ilae kizin mi iswe zin kembei len uunu sa isaana som.

³⁴ Tana ur nim, zza Yooba, mi to zaala kini.

Ni ko ipakuru mi iuru be mbotmbot su toono ta ni ikam pa wal kini na.

Mi nu ko re i ipasaana zin wal sananjan ma tila len.

³⁵⁻³⁶ Mungu nio añute tomtom sananjana ta, ni mburaana biibi kat.

✧ **37:28:** Mbo 18:25

Ni kembei ta ke mala.
Mi ipamototo tomtom ta boozomen, mi ikototo zin
ma tisaana kat.

Tamen kaimer anpa pa lele tana mini na, anre
tomtom tana imbot mini som.

Anru i na andeenji som. Ko ila ki parei?

³⁷ Re la pa wal ndeenjan ta len uunu sa isaana
som na, mi kam ngar pa mbulu ta iwedet
pizin.

Pa tomtom ta so iluplup zin tomtom ma lelen iwe
tamen, na zinan poponana kini ko timbotm-
bot ambai, mi iseenge iseenge ma ila.

³⁸ Tamen wal zorzooran na, Yooba ko ipambiri-
izi zin ma timap kat.

Mi poponana kizin tomini, ni ko ikas zin lup.

³⁹ Yooba, ni ulaana kizin wal ndeenjan.

Sombe patanana sa ipet pizin, na ni ko iwe siiri
mbolnana pizin mi iporoukaala zin.

⁴⁰ Pa zin tipase pini ma iwe ur pizin mi
imenderkaala zin.

Tana ni iuluulu zin, mi itatkewe zin pa patanana
kizin.

Ikamkewe zin, mi itatkewe zin pa wal sananjan
naman ma timbotmbot ambai.

38

Sunjana ki tomtom ta mete biibi ikami

Mboe ki Dabit

¹ O Yooba, yaamba yo raama ketem malmal pepe.

Mi sombe pazal yo, na kam raama ketem bay-
oujana pepe.

² Pa inḡi peene ku lutuunu inḡal yo,
mi nomom ipun kat yo ma anḡsu.

³ Nu ketem malmal pio biibi, tana kulinḡ ta
boozomen ire yoyouḡana.

Sanaana tio, ta ikam ma mete ipasaana kat yo.

⁴ Pataḡana ta anḡbaada pa sanaana tio, ina ilol yo.
Anḡrao be anḡbaada mini na som.

⁵ Nio anḡkam mbulu kankaanaḡana mi anḡzooru,
tanata mbetmbeete surunsurunḡan ta kuzin
sananaḡan i ikam yo ma anḡsaana kat.

⁶ Yoyouḡana ikam yo ma tau, anḡkaraḡeeze pa mi
anḡtuntuundu men. Motoḡ se kor som.

Aigule ta boozomen, anḡtanḡan pa berek ma ila
mbeḡ.

⁷ Kulinḡ ta boozomen ibayou kat kembei ta you i.
Sa imbot ambai som.

⁸ Mete ti ipun yo ma mburoḡ imap kat.
Tana leleḡ ipata kat mi anḡyakyak men.

⁹ Yooba, koroḡ ta nio leleḡ pa ilip na, nu ute kek.
Pa tinḡiizi tio ike pu som.

¹⁰ Inḡi keteḡ ikamam uraata biibi kat ma mburoḡ
imap.

Tabe ikam ma motoḡ zugutgut.

¹¹ Zin gaabaḡoḡ mi toḡmatiziḡ tio tire mete tio ti na,
timbotmbot molo pio.

Mi wal ta ruumu kizin iḡarau yo na, zin tomini
tiloulou yo som.

¹² Mi koḡ koi bizin na, timbuuru koḡ mi tiurur kilis
kizin be tikam yo.

Mazwaana ta boozomen timburmbuuru pio,

mi tikamam sua pakaamɲana pio.

13 Tamen nio aɲkam ɲgar pa sua kizin som, mi aɲpekel som.

Nio iɲgi kembei tomtom ta talɲaana imun ma irao ileɲ sua som.

Nio kembei tomtom kwo munɲana ta irao iso sua som.

14 Nonoono kat, nio kembei tomtom talɲaana munɲana ta ileɲ sua som, mi irao ipekel sua sa som.

15 Yooba, nio aɲur motonɲ pu mi aɲpase pu.

Yooba Anutu tio, nu ko leɲ sunɲana tio mi uulu yo.

16 Pa nio aɲsunɲu be uulu yo.

Kokena aɲtop, to koɲ koi bizin tire, mi nin ise ma menmeen zin, mi tiso tilip pio.

17 Re. Yoyouɲana izem yo risa som.

Mete ti ipun kat yo. Kaimer ko irao aɲmaɲga mini nā som.

18 Mi iɲgi aɲswe sosor tio. Nio aɲute: Aɲkam ɲoobo kek.

Mi leleɲ ipata kat pa sanaana tio.

19 Wal ta keten malmal pio mi tiurur koi pio na, sorok som.

Mi nin ambaiɲan mi mburan biibi kat.

20 Munɲu nio aɲkam mbulu ambaiɲana pizin. Mi iɲgi tipokot pa mbulu sananɲana.

Tiurur koi pio paso, nio aɲkam kinkiini be aɲto mbulu ambaiɲana men. ☆

☆ 38:20: 1Yo 3:12

²¹ O Yooba, pizil ndemem pio pepe.
Anutu tio, mbot molo pio pepe.

²² Yooba, nu ulaaŋa tio.
Loŋa mar mi uulu yo!

39

Mboti kiti isu toono na, molo som

Mboe ki Dabit Timbo pa Yedutun. Ni iwe mataana pizin mboe kan

¹ Nio aŋso ta kembei: “Nio ko motonŋ ingal itunŋ:
Kokena sua sananŋana sa ipet pa kwonŋ.
Mi sombe wal sananŋan timbot kolounŋana pio,
nako aŋboro kat kwonŋ mi aŋmaane men.” ✧

² Tana kwonŋ imun mi aŋso sua sa pizin som.
Aŋyaraama itunŋ mi aŋmaane men.

Tamen leleŋ ipata mi ila ila ma iwe biibi kat.

³ Leleŋ ibayou ma tau aŋsaana kat.

Pa aŋkam ŋgar booza pa zin wal sananŋan ta mboti
kizin ambai men.

Tana aŋyamaana kembei ta you ikanan la leleŋ ma
aŋrao aŋgabiizi itunŋ mini som.

To aŋwi Anutu mi aŋso ta kembei:

⁴ “Yooba, paute yo kat.

Ndaama tio piizi ta imbotmbot men i?

Ko aŋmeete mi aŋmap pa toono ŋiizi?

Uulu yo be aŋkilaala kat ta kembei: Mbotŋana tio ta
ki toono ti na molo som. ✧

⁵ Nu kam leŋ mazwaana rimen ŋonoono be
aŋbotmbot su toono.

✧ **39:1:** Mbo 34:13; Yems 1:26, 3:2 ✧ **39:4:** Mbo 78:39, 90:12

Tana mboti tio na, kembei ta koronj sorok pa nu motom.

Nonoono kat, tomtom ta boozomen mbotjana kizin na, koronj sorok.

Timbot rimen mi timap, kembei miiri ta iwedet pa kwon na. ✧

⁶ Zin kembei koronj kunuunu. Sombe zonj imap na imap.

Tata ikam zin ma tizzu mi tizze pa uraata bekena tindoundou len koronj boozo.

Mi ina tipun sorok mburan.

Pa tiute som. Asinj ko ikam koronj kizin tana?" ✧

⁷ Yooba, sokorei toro tabe anjur motonj pa?

Som. Nio anjur motonj pu tau.

⁸ Uulu yo mi tatke yo pa sanaana tio ta boozomen. Kokena wal kankaananan tikam sua repiilinjana pio.

⁹ Nio inji anjmaane men. Irao anso sua sa som.

Pa nu itum ta ur patanana tinji pio.

¹⁰ Mi nu seeze motonj irao kek. Kam mini pepe.

Pa mbel balisnonj ma inji be anjeete i.

¹¹ Sombe tomtom tikam sanaana, na nu yamyamba zin mi ballis zin bekena pazal zin.

Mi koronj kizin ambaimbainan ta lelen pa ilip na, nu pasansaana kembei ta kiibi ipasansaana kawaala na.

Ina kembei ta anso na. Niam tomtom, koronj sorok. Ambot rimen mi amap, kembei miiri ta iwedet pa kwoyam na. ✧

✧ 39:5: Mbo 90:4, 144:4 ✧ 39:6: Lu 12:20; Yems 4:14 ✧ 39:11: Ibr 12:5+

12 O Yooba, pumun taljom pa tinjiizi tio pepe.
 Ngun taljom pio, leŋ sunjana tio ti, mi uulu yo.
 Pa inŋi anwe leembe ku isu toono ti, kembei ta
 tumbun bizin ta boozomen tiwe leembe na.

☆

13 Tana nŋal moton iraŋ. Muŋai yo.
 Naso menmeen yo pa mazwaana ri ti,
 mana anmeete mi anmap pa toono.

40

*Sunjana ki tomtom ta ipakur Anutu pa ulaŋa
 kini*

Mboe ki Dabit

¹ Nio anur niŋ mi anŋa Yooba be iuulu yo.

Mi ni inŋun taljana pa tinjiizi tio mi ileŋ yo.

² Nio kembei anbot sula naala ta sananja kat.

Mi ni iweene yo ma anŋe.

Nio anɖubup sula tiinŋi sananja kat. Mi ni ipas
 yo ma anŋe,

mi iur yo sala toono mboljana

bekena anmender ma tun. ☆

³ Mi ikam leŋ mboe popoŋa be anbo mi anpakur
 Anutu kiti zaana pa.

Mbulu ta Yooba ikam pio na, wal boozomen tire.

Tabe motoŋa ikam zin mi tiurla kini. ☆

⁴ Tomtom ta so ipase pa Yooba itutamen, nako
 leleene ambai mi kampejana ki Yooba im-
 botmbot se kini.

Tomtom ta kembei, ni ipizilzil ndemeene pizin
 wal ta tipakurkur zitun.

☆ **39:12:** Un 23:4, 47:9; Ibr 11:13; 1Pe 2:11 ☆ **40:2:** Mbo 27:5,
 31:8, 69:14 ☆ **40:3:** Mbo 96:1; Tur 5:9

Mi zin wal ta tizem zaala ambainjana mi timbesm-beeze pizin merere pakaamjan na, ni igabgaaba zin som. ✧

⁵ Yooba, nu ta Anutu tio. Kadom tomtom sa som. Pa nu kamam uraata bibip bekena uulu yam. Uraata tana ipa ndel kat.

Mi lelem iur kek be kam mbulu ambaimbainjan boozomen piam.

Sombe antoombo be anjin zin, na anrao som.

⁶ Nio sombe ankam mbili sa, som kini sa be ampatoronu pa, na nu lelem pa pe som.

Mi sombe aneene mbili sa su kerem uunu, som ankam patoronjana sa bekena reege sanaana tio, ina tomuni, nu kam kinkiini pa som.

Mi nu kam ma taljon ilenjen kat sua ku. ✧

⁷ Tana anso ta kembei: Anutu, nio ta anbotmbot ti. Kon sua ta kwom bizin tibeede se ro ku kek na, nio ko anto.

⁸ Anutu tio, lelen ilip be anto nu itum lelem.

Pa sua ku imbotmbot la lelen i. ✧

⁹ Nu ute: Nio anmanne som.

Mbulu ku ndeenjana ta kamam bekena uulu yam na, anzoyaryaara lela lupjana biibi kizin wal ku. ✧

¹⁰ Tana uruunu ambainjana ki ulanja ku mi mbulu ku ndeenjana na, anwatkaala som.

✧ **40:4:** Mbo 1:1, 84:12; 2Kor 6:14+ ✧ **40:6:** Mbo 50:8+; Ibr 10:5+

✧ **40:8:** Yer 31:33; Mt 26:39; Ro 7:22 ✧ **40:9:** Mbo 22:22,25

Mbulu ku ta uluulu zin tomtom mi toto sua ku na,
aṅswe kat.

Tana mbulu ku ta muṅaiṅai zin wal ku mi toto sua
ku mbukṅana na, aṅwatkaala som.

Aṅzoyaryaara lela lupṅana biibi kizin wal ku. ☆

¹¹ Yooba, tatke muṅaiṅana ku pio pepe.

Kampeṅana mi muṅaiṅana ku, ramaki sua ku
ṅonoono, ta ko iporoukalkaala yo totomen.

¹² Re. Pataṅana boozo kat ilol yo ma sik. Irao aṅnin
zin na som!

Iṅgi sanaana tio ka kadoono ta izze tio i.

Tana aṅtaṅtaṅ mi motoṅ zarzar ma aṅre kat lele
som.

Sanaana tio na boozo kat. Ilip pa uten runrun.

Taba aṅmoto mi mburoṅ imap kat.

¹³ O Yooba, lelem isaana pio mi kamke yo lak!

Loṅa mar mi uulu yo!

¹⁴ Zin wal ta tirru zaala be tipun yo ma aṅmeete i,
na pakankaana zin, mi pimiili zin ma tila raama
kan mianṅ.

Mi zin wal ta tire pataṅana tio ti mi menmeen zin
pa,

na zin tomini, ziiri zin ma timiili raama kan mianṅ.

¹⁵ Mi zin wal ta kalṅan izalla sorok mi tizzo: “Aa
buri! Mbulu ta lelende pa be ipet pini, ta
ipet pini kek!”

Na wal ta kembena, pamianṅ zin mi kam zin ma
tiru zaala.

¹⁶ Tamen wal boozomen ta so tikam kinkiini be
tiute u mi timbot kolouṅana pu,

☆ **40:10:** Nṅo 20:20,27

nako lelen ambai mi menmeen zin pu.
 Mi zin wal ta lelen pa ulaaŋa ku ilip, nako lelen
 ambai mi tizzo totomen ta kembei:
 “Tapakur Yooba zaana. Pa ni ta biibi ŋonoono.”

¹⁷ Yooba, motom ingal yo mini!
 Pa ingi pataŋana ti ikam yo ma aŋrru zaala, mi len
 ulaaŋa toro sa som.
 Mi nu ta ulaaŋa tio mi tuŋ ŋonoono.
 Anutu tio, naunau pepe. Loŋa mar mi uulu yo!

41

Tomtom ta mete ikami na, isuŋ Anutu be iuuli

Mboe ki Dabit

¹ Tomtom ta so mataana ingalŋgal zin sorrokŋan
 na, kampaŋana ki Anutu ko imbotmbot se
 kini.

Mi sombe pataŋana sa indeeŋi na, Yooba ko iuuli.
 ☆

² Yooba ko mataana pini mi iporoukaali.

Tana ni ko imbotmbot ambai su toono ta Yooba
 ikam pa wal kini na, mi kampaŋana ki
 Yooba imbotmbot se kini.

Yooba ko irao izemi la ka koi bizin naman na som.

³ Mi sombe mete ikami, na Yooba ko imborro i mi
 ipomboli,
 mi iwiti ma imaŋga mini pa mbalia kini.

⁴ Nio aŋso ta kembei: “Yooba, nio aŋkam sanaana
 pu.

Mi muŋai yo mi urpe yo ma niŋ ambai mini. Pa nio
 mbesooŋo ku tau.”

☆ **41:1:** Mbo 112:5,9; Mt 5:7; Yems 2:13+

5 Ingi koŋ koi bizin tikamam sua sananŋana pio.

Tizzo ta kembei:

“To tana, ŋiizi na imeete ma ila ne? Naso matanda mbeleele kati.”

6 Mi sombe tomtom timar ma tilou yo na,

timar raama len som. Tipakaam.

Pa timar be tireut mete tio men tau.

Mi kaimer, sombe tiyooto ma tila, to tipasaana uruŋ.

7 Koŋ koi bizin ta boozomen tikamam ŋgar sananŋana pio,

mi tiparmburumrum zin ma tizzo ta kembei:

8 “Aa, to tiŋga, mete sananŋana kat ikami.

Ko irao imanŋa mini na som. Inga be imeete a.”

9 Mi toroŋ ŋonoono ta aŋdemeere kati mi aŋpase pini,

mi niamru ambot mbata mi aŋkamam ka kini na,

ni tomini itoori mi isu iwe koŋ koi. ☆

10 Yooba, lelem isaana pio,

mi wit yo ma burup ma aŋmanŋa mini.

Naso aŋrao be aŋpokot koŋ koi bizin mbulu kizin.

11 Tana koto koŋ koi bizin. Naso aŋute: Nu lelem pio.

Kokena zin nin se, mi kalŋan isala ma tiso tilip pio.

12 Pa nio leŋ uunu sa isaana som. Tanata nu pombolmbol yo,

mi kam yo ma aŋbotmbot kolouŋana pu totomen.

13 Tapakur Yooba! Ni Anutu kizin Israel.

Tapakur zaana ta buri, mi iseŋge iseŋge ma ila.

☆ 41:9: Mbo 55:12+; Lu 22:21; Yo 13:18

Nonoono kat!

42

Sunņana ki tomtom tau iyamaana kembei imbot molo pa Anutu

Mboe kizin Kora

¹ Anutu, nio anso anbotmbot kolouņana pu, to ambai. Mi inņi anbot molo pu.

Tabe ikam ma nio kembei buzur saņsaņņana ta miri i, mi iwwa ma irru ka yok. ✧

² Nu Anutu motom yaryaaraņom, mi leleņ pu ilip kat.

Tana inņi nio kembei tomtom ta miri i ma isaana kat, mi iso iwin ka yok.

Niizi na anma anpet su kerem uunu mini be ansaņ pu?

³ Pataņana tio ti ikam ma inņi anwinin moton luluunu ikot mbeņ ma aigule.

Mi koņ koi bizin tinoknok wiņana pio ta kembei: “Anutu ku imbot swoi?”

⁴ Sombe moton imiili pa mbulu ta muņgu ankamamna, leleņ isaana kat.

Pa niamņan zin iwal biibi, ta muņgu amwwa ma amzalla pa urum ki Anutu.

Mi nio ta anmuņmuuņgu pizin mi amlala.

Mi leleyam ambai mi ambombo mboe ma kalņoyam kat bekena ampakur Anutu. ✧

⁵ Mi parei ta inņi leleņ isaana mini ma kembei?

Parei ta leleņ ipata?

Nio anbotmbot ta kembei, na ambai som.

✧ 42:1: Mbo 63:1, 119:131, 143:6 ✧ 42:4: Mbo 100:2+

Tana ko anjur moton pa Anutu mi anpase pini,
mi anpakuri mini.
Pa ni Merere tio mi ulaanja tio.

⁶ Nio lelen ipata kat, mi antwer ima pu.
Pa ingi anjmet ma anbot molo kat pu.
Ingi anbot mar ta abal Hermon mi abal Mizar ta
yok Yordan kunduunu i.
Tana ko moton ila mini pa mbulu ku.
⁷ Patajana ta zem ma ise tio na,
ina ilol yo ma ansaana kat.
Ingi kembei mozo lukutuunu ka duubu boozomen
timar mi tipolpol salakaala yo i.
Mi kembei ta wo biibi itoktoogo raama kaljana
biibi, mi ka belut isabeleu yo i.

⁸ Tamen aigule ta boozomen, Yooba iurur leleene
pio mi izzwe munajana mi kampana kini
pio.
Mi mben ta boozomen na, anpakurkuri pa mboe.
Ankamam sunjana pa Anutu tio ta imborro
mbotjana tio na.

⁹ Anutu, ni tun nonono. Pa ipombolmbol yo mi
iporoukalkaala yo.
Tana anzzo pini ta kembei: “Parei ta nu motom
mbeleele yo?
Mi parei ta gedgeede kon koi bizin, mi tikototo yo
ma tikamam patajana pio?
Re. Ingi anbotmbot raama lelen ipata kat.
¹⁰ Aigule ta boozomen, zon ise mi ila zon isula na,
kon koi bizin tikamam sua repiiljana pio.

Mi tinoknok wiŋana pio ta kembei: “Anutu ku imbot swoi?”
Tana sua kizin iwe kembei ta izi, mi iŋgalŋgal yo ma mburoŋ imap.

¹¹ Mi parei ta iŋgi leleŋ isaana mini ma kembei?
Parei ta leleŋ ipata?
Nio aŋbotmbot ta kembei, na ambai som.
Tana ko aŋur motoŋ pa Anutu mi aŋpase pini,
mi aŋpakuri mini.
Pa ni Merere tio mi ulaaŋa tio.

43

¹ Anutu, zin wal tau titoto zaala ku som, ta tiseeze motoŋ.
Tana mender pio mi so zin ta kembei: Nio leŋ uunu sa isaana som.
Tatke yo pa zin wal pakamkaamŋan mi wal sananŋan naman.
² Pa nu ta Anutu tio. Tana aŋpase pu be we siiri mbolŋana pio.
Parei ta pizil ndemem pio?
Mi parei ta gedgeede koŋ koi bizin, mi tikototo yo ma tikamam pataŋana pio?
Re. Iŋgi aŋbotmbot raama leleŋ ipata kat.

³ Ur mat pio mi so yo pa sua ku ŋonoono.
Naso kam peeze pio,
mi pazal yo be aŋmiili ma aŋsala mini pa abal ku potomŋana Sion.

Pa ina nu murim kat ta tina. ☆

⁴ Anutu, nio leleŋ be aŋkoŋuru artaal ku mi aŋmender la kerem uunu.

☆ **43:3:** Mbo 25:5, 27:1; Yo 8:12; 2Kor 4:6

Pa nu potortor lelen, mi kamam ma lelen ambai
kat.

Mi nio ko anse kombom, mi anbo mboe be
anpakuru.

Pa nu ta Anutu tio.

⁵ Mi parei ta ingi lelen isaana mini ma kembei?
Parei ta lelen ipata?

Nio anbotmbot ta kembei, na ambai som.

Tana ko anur moton pa Anutu mi anpase pini,
mi anpakuri mini.

Pa ni Merere tio mi ulaanja tio.

44

*Indeenje zin Israel tilip pa malmal som na, tikam
sunjana ti*

Mboe kizin Kora

¹ Anutu, mungu kat nu kamam uraata bibip pa
tumbuyam bizin.

Tana tiwidit ka mbol,
mi imar imar ma niam amlen tomimi.

² Zin wal ta mungu timbotmbot toono tiam Israel
na, itum nomom ta iziiri zin ma tila len.

Mi nu kam toono kizin ma iwe tumbuyam bizin
len be timbotmbot pa.

Pa nu koto zin Kanaan kan ma mburan imap kat,
mi kampe tumbuyam bizin mi kam zin ma timar
timbot ambai su toono tiam. ✧

³ Nonoono, tumbuyam bizin tikam malmal be
tikam toono kizin.

Tamen zitun mburan mi buza kizin ikam zin ma
tilip na som.

✧ 44:2: Kam 15:17; Ngo 7:45

Pa nu ur lelem pizin mi lae kizin, mi nomom
woono mi mburom ta iporou pizin.

Tanata tilip pa kan koi bizin mi tikam toono kizin.
✧

⁴ Yooba, nu king tio mi Anutu tio.

Mi nu ur sua mbolɔana ta kembei: Niam ta Yakop
popoɔana kini na, ko amlip pa koyam koi
bizin.

⁵ Mi nu gabgaaba yam, tanata amziiri koyam koi
bizin ma tila len.

Pa ampase pa zom, tanata amlip pizin mi ampara-
ama zin.

⁶ Nio ti anɔpase pa peene tio som.

Mi buza tio tomini, ina irao be ikamke yo na som.

⁷ Nu itum ta uluulu yam mi tatkewe yam pa koyam
koi bizin naman.

Nu pakankaana zin ma tiko ma tila len raama kan
miaɲ.

⁸ Tana niyam se pu,

mi leleyam ambai pu mi ampakurkur zom to-
tomen. ✧

⁹ Tamen koozi na, nu pizil kat ndemem piam, mi
gaaba zin malmal kan tiam mini som.

Mi zem koyam koi bizin ma tilip piam, tana koyam
miaɲ.

¹⁰ Nu kam ma amko papirik pa koyam koi bizin,
mi zin tiyo mburu tiam ma imap.

✧ 44:3: Kam 15:16 ✧ 44:8: Mbo 34:2; 1Kor 1:31; 2Kor 10:17

11 Mi zem zin ma tikas yam sorok kembei zin sipsip ta timbit zin be tipun zin i.

Mi inġi nu yangwiiri yam ma ambot leŋaleŋa la zin wal pakan mazwan.

12 Wal ku ta niam i. Tamen inġi zem wal pakan ma tikam yam sorok be amwe mbesoono pizin.

Mi nu ur motom pa lem kadoono sa som.

Parei, nu re yam kembei koron sorok?

13 Zin wal ta timbot kolounana piam na, tire mbulu ku tana, mi tizenzeenġe piam.

Mi tikamam sua repiilinana piam, mi matan pa-som yam.

14 Niam amwe kembei ta ŋeu pizin wal matan munġan.

Zin karkari tizenzeenġe piam mi uten mbinġin piam.

15 Aigule ta boozomen, zon ise mi ila zon isula na, tomtom tirepilpiili yo.

Tana koŋ mian mi aŋtuntuundu men.

16 Pa koŋ koi bizin tiwirri sua repiilinana mi pami-aŋġana pio.

Mi tiurur koi pio mi lelen be tipasaana yo.

17 Tamen niam motoyam mbeleelu som,

mi amolo sua kiti mbukġana ka tutu som.

Kena parei ta nu kam mbulu ta boozomen taiŋġi piam?

18 Pa niam ampizil ndemeyam pu som,

mi ampaŋoobo pa zaala ku som.

19 Tamen nu zem pataŋana biibi taiŋġi ma ipun yam,

mi ingi kembei ambot lele bilimɲana raama zin
buzur sanɲanɲan men.

Mi kembei ambot lela zugut mandin leleene.

²⁰⁻²¹ Anutu tiam, ngar turkenɲan boozomen ta im-
botmbot la leleyam na, sa ike pu som.

Mi nu ute: Niam motoyam mbeleelu som,
mi amsun pa merere pakaamɲana sa som.

²² Niam ambesmbeeze pa nu itum tamen. Tamen
zon ise mi ila zon isula na, tikazas yam ma
ametmeete,

kembei sipsip ta timbit zin be tipun zin i. ☆

²³ Yooba, maɲga mi motom iyaara! Swe mburom.

Keene ndabok! Kam mbulu sa be uulu yam.

Pizil ndemem piam irao.

²⁴ Parei ta pinɲis motom piam?

Pataɲana biibi ta ambaada i, nu re som?

²⁵ Niam ingi be ametmeete ma amla leyam i.

Tana amtimbilmbil su toono,

mi ampatinɲinɲi yam ma runɲuyam isaana.

²⁶ Anutu, maɲga mi swe mburom! Mar mi uulu
yam!

Mbulu ku ta toto sua ku mbukɲana mi urur lelem
pa wal ku na, motom inɲal mini, mi tatke
yam pa pataɲana tiam taɲinɲi!

45

Ula ki king ka mboe

Mboe kizin Kora

¹ Ngar ambainɲana kat ta imanɲanɲa pio,
tabe anɲtooro mboe ti pa king.

Nio ingi kembei tomtom ta namaana mbeezenana
pa bude na.

Pa mion imarra pa mboe tooronana.

² O king, nu tomtom kaibiim komboono tau lip pa
tomtom ta boozomen.

Mi sua ambainana ta iwedet pa kwom, ina ikam-
pewe zin tomtom.

Tana kampaana ki Anutu imbotmbot raamu to-
tomen. ✧

³ Kam buza ku mi urpe u be kam malmal. Pa nu
mburom keskeezenom, mi nu ta king biibi.

Nu ndaboknom kat mi zom biibi. ✧

⁴ O king, nu zomnom. Manga, sala hos ku, mi la pa
malmal.

Koto kom koi bizin ma mburan imap kat.

Poroukaala zin wal sorroknan.

Mi porou pa sua nonono mi mbulu ndeenenana.

Nomom woono na, alalalana. Tana porou
mbolana. Naso kom koi bizin tire mi tim-
oto. ✧

⁵ Peene ku lutuunu na, matan iwilwil kat.

Tabe ingal kat kom koi bizin ma tisu.

Tana wal tau munana men ta irao toono ma ila,
ko timar ma baram baram su kerem uunu.

⁶ Anutu, nu ko mbotmbot se murim peeze kana ma
alok.

Mi peeze ta kamam, ina indendeen men. ✧

⁷ Pa nu lelem pa mbulu ndeenenana, mi urur koi
pa mbulu sananana.

✧ 45:2: Lu 4:22 ✧ 45:3: Mbo 149:6; Tur 1:16 ✧ 45:4: Mbo
65:5; Tur 6:2, 19:11+ ✧ 45:6: Ibr 1:8

Tanata Anutu ku ipakuru ma lip pa waem bizin pakan, mi iuru ma we king.

Mi ina ikam ma lelem ambai kat. ☆

⁸ Mburu ku mololo ta urur na, tisuulu koronj kuz-injan kembei ta konimban ma kaikerej ise.

Mi ruumu ku na, tipakaibiiim pa aigau matakiņa ma ambai kat. Mi zin narooogo kan timbot lela mi tirak pu, tabe ikam ma lelem ndabok kat.

⁹ King pakan lutun moori bizin, ta timbesmbeeze pu mi tipakaibiiim ruumu ku.

Mi galiki tabe wooli na, imender su ziljom uunu mi iur aigau kini ta ambaiņaana kat. Aigau tana, tiurpe pa pat gol ta imar pa lele pakaana ki Opir na.

¹⁰ Nu moori kaibiiim ta sombe woolo king na, ngun taljom mi lej sua tio ti.

Kozo motom mbeleele wal ku mi zin tonmatizij ku.

¹¹ Pa kaibiiim ku tana ko ikam ma king leleene pu. Mi ni tabe imboro u i. Tana kozo lej la king kalņaana. ☆

¹² Moori zaanaņaana ta ki kar Tiro ko ikam lem mburu.

Mi zin mbio uunu ko tiyogeege lem koronj tomini bekena lelem ambai pizin.

¹³ Galiki ta, tau imbotmbot lela ruumu kini a. Ni kaibiiim komboono kat.

Mburu kini tau irru pa i, ina tiurpe pa wooro milmilņaana.

☆ 45:7: Mbo 11:5, 33:5 ☆ 45:11: Ep 5:22+

14 Tana ni irupa mburu kini ta ka mos booze na,
mi tikami ma tiuri la ki king.

Mi tamuriŋ kini pakan ta tigabgaabi mi ziŋan tila.

15 Iwal biibi timbombo raama menmeen zin,
mi tiyaaru zin ma tilela ruumu ki king.

16 O king, nu ko peebe lem pikin tomooto be tikel
tumbun bizin.

Mi nu ko ur zin be tikam peeze pa toono ta
boozomen.

17 Mboe tio taiŋgi, tomtom ko timbombo, mi matan
ilala pu mi iseenge iseenge ma ila.

Tana zin karkari ko timap ma tiwe kwom, mi
tipakurkur zom totomen.

46

Merere, ni iwe siiri mbolŋana piti

Mboe kizin Kora

¹ Anutu, ni iwe siiri mbolŋana piti mi iporoukalka-
ala iti. Iti takamam mburanda se kini tau.

Mi sombe pataŋana sa indeeŋe iti, na ni imbotm-
bot kolouŋana piti.

² Tana iti ko irao tomoto kanda na som.

Sombe yenyeenge itok toono,

mi abal tiwolol ma tizulla mozo lukutuunu,

³ mi tai isaana ma duubu zoŋo ŋirŋir ma tila titutut
zin la abal uunu,

mi tikam ma abal tomini ikam katkat, na toŋgo.

Irao teseŋeeŋe na som.

☆ **45:14:** Tur 19:7+

⁴ Kar potomɲana ta Anutu kor kana muriini na, ka yok ta ireereere ma imbotmbot.

Yok tana ikam ma kar tana ka tomtom bizin timbot ambai mi menmeen zin. ☆

⁵ Anutu imbotmbot lela kar kini tana, mi iporoukalkaala zin. Tana kosa sa ko irao be ipasaana zin na som.

Sombe pataɲana sa ipet pizin, na ni irao inaama ma zoɲ mataana ise na som. Ko iuulu zin karau men.

⁶ Karkari ta boozomen kalɲan izalla mi timaɲaɲa be tikam malmal. Mi king boozomen mburan imap, mi lele kizin ikamam be isaana.

Mi Anutu kalɲaana isala ma biibi kembei ta lolo ipeene i, to ineene toono ta boozomen, ma ireere kembei yok. ☆

⁷ Yooba ni mbura keskeezena. Mi ni imbotmbot raama iti.

Anutu ki Yakop ta iwit ti mi iur ti sala kor, mi iwe seraara mboɲana pa kanda koi bizin. Tana zin ko tirao be timbuulu iti na som. ☆

⁸ Kamar kere uraata bibip tau Yooba ikam na.

Motoyom la pa uraata kini mburanna ta ni ikam bekena ipunmeete wal toono kan mburan na. Uraata tana, tomtom tire na, motoɲana biibi ikam zin.

⁹ Ni ta ipeteke malmal ma imap pa toono ta boozomen.

☆ **46:4:** Mbo 1:3, 36:8; Tur 22:1 ☆ **46:6:** Mbo 97:5; 2Pe 3:10+

☆ **46:7:** Ro 8:31

Mi ibogboogo peene mi izi, mi izanzan singiao
malmal kana mi igibgiibi sala you ma ikan.

¹⁰ Mi ni iso ta kembei: “Malmal irao. Kuur niyom
mi kakam kat ngar pio. Pa Anutu ta biibi
nonoona na, nio tau.

Karkari ta boozomen ko tipakur yo.

Mi zon ko iwe biibi pa toono ta munjana men.”

¹¹ Yooba, ni mbura keskeezenana. Mi ni imbotm-
bot raama iti.

Anutu ki Yakop ta iwit ti mi iur ti sala kor, mi iwe
seraara mboljana pa kanda koi bizin. Tana
zin ko tirao be timbuulu ti na som.

47

Anutu ikamam peeze pa koron ta boozomen

Mboe kizin Kora

¹ Niom iwal ta boozomen, menmeen yom mi kepe-
speeze nomoyom!

Kaljoyom isala, mi kombo mboe mi kapakur
Anutu!

² Yooba, ni Anutu kor kana kat. Kozo komototo i
mi kelenlen la kaljana.

Pa ni ta king biibi nonoona, mi ikamam peeze pa
wal boozomen ta timbotmbot toono na. ☆

³ Ni ikoto zin karkari, mi iur zin ma timbot la niam
kopoyam mbarmaana.

Mi ipun zin wal matan munjan mburan ma imap
kat, tabe kumbuyam ise nguren.

⁴ Niam wal ta Yakop poponana kini na, menmeen
yam mi niyam ise pa Yooba.

☆ **47:2:** Mbo 46:10, 95:3; Mt 5:35

Pa ni leleene piam, mi iur leyam matamur nd-abokjana kat. ✧

⁵ Anutu izalla be mbuleene se muriini peeze kana. Tana twiiri itantaŋ, mi tomtom kaljan izalla mi tiyotyooto raama menmeen zin. ✧

⁶ Kombo mboe mi kapakur Anutu. Kombo mboe mi kiwit king kiti uruunu ma isala kor!

⁷ Pa Anutu, ni king biibi ŋonoono ta ikamam peeze pa toono ta boozomen. Tana kombo mboe mi kapakuri! ✧

⁸ Anutu imbotmbot se muriini peeze kana ta potomjana i, mi imborro karkari ta boozomen. ✧

⁹ Tana zin bibip kizin karkari ko timar ma tilup raama yam, mi niamjan ambesmbeeze pa Anutu ki Abaraam. Pa ni mburaana ilip pa zin peeze kan ta boozomen ki toono. Tana timap timbot la ni kopo mbarmaana men. Tapakur zaana isala ta kor a!

48

Anutu kar kini, ina ndabokjana kat

Mboe kizin Kora

¹⁻² Yooba, ni zaana biibi kat.

Tana tomtom tiwidit uruunu ma isala kor! Anutu kiti, kar kini imbotmbot sala abal kini potomjana Sion.

Abal tana na, ŋgeezejana kat mi isala ta kor a.

✧ **47:4:** 1Pe 1:4 ✧ **47:5:** Mbo 68:18 ✧ **47:7:** Mbo 95:3; Kol 3:16 ✧ **47:8:** Tur 4:9

Tomtom ta boozomen ki toono lelen ambai pa abal Sion.

Pa kar ki king biibi ŋonoono, ta imbotmbot sala.

³ Anutu kar kini na, ka siiri mbolŋana.

Pa ni itunu ta imbotmbot lela mi iporoukalkaala kar tana.

Tanata kar tana ka tomtom bizin timbot ambai. ☆

⁴⁻⁵ King pakan tilup zin mi tiso tikam malmal pa Anutu kar kini.

Beso timar ma tire na,

timorsop pa mi timoto ma tiko ma tila len.

⁶⁻⁷ Motoŋana biibi ikam zin

ma tiseŋeŋe kembei moori tabe ikam tomtom i.

Mi nu pasaana zin kembei ta re ipol ma ipei duubu mi ipasaana zin woŋgo ki kar Tarsis ma tisaana lup.

⁸ Uraata bibip ki Anutu, muŋgu amlen urun men.

Mi koozi na, amre kat uraata biibi ta Anutu tiam ikam pa kar kini na.

Yooba, ni mbura keskeeŋana. Tana kar kini ko imbotmbot ambai ma alok.

Pa ni itunu ta ipamender kar tana mi mataana pa.

⁹ Anutu, iŋgi ambotmbot lela urum ku leleene, mi amkamam ŋgar pa mbulu ku. Nu toto sua ku mbukŋana mi urur lelem pa wal ku.

¹⁰ Anutu, urum irak ma irao toono.

Tana zin karkari ta boozomen tipakurkuru.

Pa nu kampewe zin tomtom mi kamam mbulu ndeeŋana men pizin.

☆ **48:3:** Mt 5:35

11 Tana wal ta boozomen ki kar Sion lelen ambai kat.

Pa nu tirtiiri zin tomtom pa mbulu kizin mi urur kadoono ndeeŋeŋana men pizin.

Tana kar ta boozomen ki Yudea menmeen zin.

12 O niom, kamaŋa mi kapapiliu kar biibi Sion.

Kapa mi kere siiri mbolŋana ki kar tana.

13 Kinin zin ruumu ta uten isala kor kat, mi kitiiri kat ruumu mbolŋan ta tipo be tomtom timbot lela mi tikam malmal.

Naso karao be kipit kan mbol pa popoŋana tiom tabe tipet pa kaimer i.

14 Ko koso pizin ta kembei: “Anutu kiti, ni mbolŋana kembei ta abal Sion.

Ko imbotmbot ma alok.

Mi ni ko imuŋmuuŋgu piti mi izzo iti pa zaala kini, mi iseŋge iseŋge ma ila.”

49

Koroŋ kiti sa irao ikamke iti pa meeteŋana na som

Mboe kizin Kora

1-2 Niom karkari ta boozomen, keleŋ sua tio ti.

Niom tomtom ta karao pa toono na, kuŋgun talŋoyom pio.

Niom ta sorrokrŋoyom, mi niom ta zoyomŋoyom tomini.

Mi niom ta mbio uunu na, mi niom ta leyom koroŋ somŋoyom tomini.

Keleŋ kat sua tabe aŋso i.

3 Pa nio aŋkamam kat ŋgar.

Tana kwoŋ ko ipiyooto sua ta imbot la leleŋ i,
 bekena aŋpei ŋgar ambaiŋana piom. ✧

⁴ Ingi motoŋ la pa ŋgar turkeŋan pakan,
 mi aŋso aŋpatiŋtiŋ kombom, mi aŋpeeze ŋgar tana
 piom mi aŋso yom pa.

⁵ Sombe mazwaana ki patarjana ipet,
 mi wal sananjan mi pakamkaamjan tiliu yo be
 tipasaana yo,
 nako irao aŋmoto na som. ✧

⁶ Nonono, zin len koron boozo kat.

Tanata tipakurkur zitun,
 mi tipase pa koron kizin ma nin ize pa. ✧

⁷⁻⁸ Mi koron kizin tana ko irao ikamke zin pa
 meetejana na som.

Pa tomtom sa irao ziru Anutu tikam mburoonjo
 mi injiimi mbotjana mata yaryaaranjana na
 som.

Ŋgar ta kembei, kozo tezem ma imborene kat.
 Pa mbotjana tana na, ka kadoono biibi mete. ✧

⁹ Tana koron kiti sa irao itatke iti pa naala,
 mi ikam ti ma tombot ma alok na som. Som kat! ✧

¹⁰ Iti tuute: Tomtom ta boozomen kola timet-
 meete.

Zin ŋgarjan timetmeete raraate kembei wal
 kankaananjan ta len ŋgar somjan i.

Mi zin ta boozomen kola tizem koron kizin ma
 imborene lup, mi naman men ma tila. Mi
 koron kizin ko iwe wal pakan len.

✧ **49:3:** Mbo 37:30 ✧ **49:5:** Mbo 23:4, 27:1 ✧ **49:6:** Mbo
 73:12; 1Tim 6:17 ✧ **49:7-8:** 1Pe 1:18+ ✧ **49:9:** Mbo 16:10; Mt
 16:26

11 Tana naala kizin, ta ko iwe len ruumu be timbotmbot pa ma alok.

Indeenje ta matan iyaryaara na, zan bibip. Paso, len toono biibi mi koronj boozo.

Mi so timeete na, naala ta iwe len murin be timbotmbot pa, mi iseenge iseenge ma ila.

12 Tana tomtom ta so zaana biibi mi le koronj boozo, ina ambai. Mi irao iko pa meeteņana na som.

Kola imeete ma ila lene raraate kembei ta zin mbili.

13 Tana wal ta so tipase pa zitun, na zin kankaananan.

Kere la pa mbulu ta iwedet pizin mi zin wal ta lelen pizin mi tito zin pa mbulu kizin, to kikilaala. ✧

14 Zin kembei sipsip ta timbit zin be tipun zin i.

Pa meeteņana ko iyaaru zin ma kanjan ma tisula Andewa.

Tana meeteņana ko imborro zin, mi Andewa iwe len murin be timbotmbot pa mi tibuuзу.

15 Mi nio na, Anutu ko ikamke yo.

Ni ko itatke yo pa meeteņana mburaana, mi ikam yo ma anla anbot raami. ✧

16 Tana sombe tomtom sa, ni indoundou le pat, mi ruumu kini bok pa koronj ndabokbokņan boozo, na kam ngar boozo pini pepe.

✧ 49:13: Lu 12:20 ✧ 49:15: Mbo 56:13; 1Kor 15:51+; 1Tes 4:13+

17 Pa sombe imeete, na irao ila raama koronj kini tana som.

Koronj kini ndabokbokɲan tana ko irao ito i ma isula naala na som. ☆

18-19 Indeeɲe ta tomtom tana mataana iyaryaara ma imbotmbot na,

ire kembei ikam mboti ambaiɲana kat.

Mi tomtom tipakurkuri paso, tire i kembei ni irao kat.

Tamen ni kola imeete, mi igaaba tumbuunu bizin ma isula zugut muriini.

Lele tana, zin wal ta so tisula, nako tire mat sa mini som.

20 Tana tomtom ta so zaana biibi mi le koronj boozo, mi tamen le ɲgar ambaiɲana som,

na ni kola imeete ma ila lene raraate kembei ta zin mbili.

50

Sunɲana pareiɲana ta Anutu leleene pa?

Mboe ki Asap

¹ Yooba, ni Anutu mbura keskeezeɲana.

Iur sua pizin tomtom ta boozomen ki toono, mi iboobo zin be timar tilup zin su kereene uunu.

Zin ta timbot pa lele pakaana ta zonj izze pa i, mi ila tuɲ la lele ta zonj izulla pa i, na bela timap ma timar tipet kini.

² Anutu imbot Sion ta kar ndabokɲana mi ɲgeezeɲana kat,

☆ **49:17:** Lu 12:15+; 1Tim 6:7

mi iswe itunu raama mburaana mi azuŋka kini
biibi.

³ Anutu kiti ta imar i. Irao imaane mini na som.
You bilbilŋana ta imuŋgu pini.

Mi miiri ma yaŋ biibi iliu i. ☆

⁴ Ni iboobo saamba mi toono be tire i,
mi itiiri zin wal kini mi iur kadoono pizin.

⁵ Mi iso ta kembei: “Niom wal tio itijaŋ tum-
buk sua be kewe leŋ na,
kamar kulup yom su kereŋ uunu be kakam pa-
toronŋana mi kopombol sua tiom mbukŋana
mini.” ☆

⁶ Zin koron ta timbot sala saamba na, tizzwe kem-
bei Anutu mbulu kini indenŋe men.

Mi ni ta tiiriŋana katuunu. ☆

⁷ “O niom wal tio Israel, keleŋ sua tabe aŋso i.

Pa Anutu tiom ta nio i.

Mi iŋgi be aŋswe mbulu tiom ta kakamam ŋoobo i.
☆

⁸ Patoronŋana ta kakamam pio na, nio aŋyaamba
yom pa som.

Mi mbili ta gorgori kenne zin su kereŋ uunu na,
ta kembena. Aŋyaamba yom pa som. ☆

⁹ Pa nio aŋkam kinkiini pa makau,
som mekmek tiom ta timbot siiri tiom leleene na
som.

¹⁰ Buzur boozomen ta tiwwa su leleene na, nio tio
men.

Mi mbili ta timbot irao abal ta munŋaana men
lwonlwon, ina tomini nio tio men. ☆

☆ **50:3:** Kam 19:16,18 ☆ **50:5:** Kam 24:7 ☆ **50:6:** Mbo 19:1+;
Ro 1:20 ☆ **50:7:** Kam 20:2 ☆ **50:8:** Mbo 40:6 ☆ **50:10:** Mbo
104:24

11 Mi man boozomen ta tirie pa maŋaanaŋana na,
nio ta aŋboro zin.

Mi koronj boozomen ta tiwwa pa rie lene na, nio
tio men. ✧

12 Nio sombe petel yo, na irao aŋwi yom pa koŋ kini
sa na som.

Pa toono ramaki ka koronj boozomen ta timbotm-
bot pa, ina koronj tio men. ✧

13 Parei, niom koso nio aŋkanan makau mazaana,
som aŋwinin mekmek siŋiini? Som kat.

14 Mi patoronŋana ta nio leleŋ be kakam pio, ina ta
kembei: Leleyom ambai pio, kapakur yo pa
kampeŋana tio,

mi koto kat sua ta kumbuk pa Anutu tiom mbura
keskeezeŋana na. ✧

15 Mi sombe pataŋana sa indeeŋe yom, na koboobo
yo be aŋuulu yom.

Naso aŋkamke yom, mi niom ko kapakur nio zoŋ. ✧

16 Mi zin wal sananŋan na, Anutu iso pizin ta
kembei:

“Tutu tio ta tibeede pataaŋa kek na, niom kawat-
waata sorok paso?

Mi parei ta kwoyom lala pa sua ta aŋbuk pa wal tio
na?”

17 Pa sua ta aŋso bekena aŋpazal yom pa na, kozor-
zooro.

Mi kipizil ndemeyom pa tutu tio.

18 Niom sombe kere tomtom kuumbuŋana sa, na
leleyom ambai pini mi kagaabi.

✧ 50:11: Mt 6:26 ✧ 50:12: Kam 19:5; Mbo 24:1; 1Kor 10:26

✧ 50:14: Mbo 66:13+; Ibr 13:15 ✧ 50:15: Mt 7:7; Yems 5:13

Mi zin wal ta tipasaana mbulu ki ula na, kagabgaaba zin ma niomɲan kawwa. ✧

19 Sua sananɲana mi sua pakaamɲana men ta iwedet pa kwoyom.

20 Mi kaɲgalɲgal sorok sua pizin wal tiom, mi kapasansaana toɲmatiziɲ tiom urun.

21 Parei, iɲgi kakamam ta kembei mi kere nio aɲmanne men piom, tana koso nio aɲyok pa mbulu tiom tana?

Niom koso nio raraate kembei ta niom? Som kat! Iɲgi be aɲyaamba yom mi aɲgal kat motoyom.

22 Tana niom ta kipizil ndemeyom pio na, kozo kakam kat ɲgar pa sua tio ti.

Kere yom: Kokena aɲmaɲga mi aɲpasaana kat yom, mi leyom ulaaɲa sa som.

23 Tana leleyom ambai pio mi kapakur yo pa kampeɲana tio.

Naso kakam patoronɲana ɲonoono tabe iwit nio zoɲ ma iwe biibi.

Mi tomtom ta so ito zaala tio ndeeɲeɲana, nako aɲswe ulaaɲa tio pini, mi aɲkamke i ma imbot ambai. ✧

51

Sunɲana ki sanaana sweɲana

Mboe ki Dabit Indeeɲe Dabit ziru Batseba tipasaana mbulu ki ula mi Merere kwoono Natan ıla ma iyaambi na, Dabit ikam sunɲana ti

(2Sam 12:1-15)

1 O Anutu, nu toto sua ku mbukɲana mi urur lelem pa wal ku.

Muṅai yo pa zooroṅana tio.

Pa nu lelem izanzaana pizin mbesooṅo ku, mi muṅaiṅana ku na, biibi kat.

Tana mus sanaana tio ma ila lene. ✧

² Nio anpaṅoobo pa zaala ku, mi mbulu tio irao pa nu motom som. Tana pus yo pa sanaana tio ta boozomen, mi kam ma leleṅ inṅeeze mini. ✧

³ Pa nio anṅkilaala zooroṅana tio kek.

Tana anṅkamam ṅgar pa sanaana tio ikot mbeṅ ma aigule.

⁴ Sanaana boozomen ta anṅkamam na, ina anṅkamam pa nu itum tau.

Mbulu tio na, irao pa motom som. Tana nu sombe ṅgal motoṅ, ina kam ṅoobo som.

Mi sombe ur kadoono pio, ina indeeṅe men. ✧

⁵ Indeeṅe ta ananṅ ipeebe yo ma anṅsu, mi imar indeeṅe koozi na, anpaṅobṅoobo pa zaala ku.

Pa indeeṅe ta anṅbotmbot men lela ananṅ kopoono na, anṅsaana pataaṅa kek. ✧

⁶ Anutu, nu lelem be anṅkam mbulu tio ta boozomen raama leleṅ, mibe anṅto sua ṅonoono men.

Tana itum paute yo pa ṅgar ku ambaiṅana. Naso imbol la leleṅ. ✧

⁷ Ziiri sanaana tio ma ila lene. Naso leleṅ inṅgalaṅ. Nṅuuru yo ma leleṅ inṅeeze kat. ✧

✧ **51:1:** Lu 18:13; Ngo 3:19 ✧ **51:2:** Ngo 22:16; Ibr 9:14; 1Yo 1:9

✧ **51:4:** Lu 15:21; Ro 3:4 ✧ **51:5:** Un 8:21; Ep 2:3 ✧ **51:6:** Mbo

119:66; Yo 4:23 ✧ **51:7:** Yesa 1:18; Ibr 9:19; Tur 7:14

8 Kam mbulu sa tabe iswe kembei: Nu reege sanaana tio kek. Naso lelenj ambai mini mi menmeen yo.

Nu n̄gal motonj pa sanaana tio ma motonj sinjiini isu.
Kam ma menmeen yo mini.

9 Motom mbiriizikaala mbulu tio boozomen ta irao pa nu motom som na. Mbulu ta an̄kam n̄oobo na, mus ma ila lene.

10 Anutu, ur n̄gar poponjana ta in̄geeze men sula lelenj, mi pombol yo.

Naso an̄mender mboljana mi an̄kiskis mbulu ku. ✧

11 Ziiri yo pa kerem uunu pepe.

Mi tatke Bubunjom Potomjana pio pepe.

12 Ulaanja ta mun̄gu kakamam pio na, lelenj be an̄re mini. Naso lelenj ndabok kat.

Mi pombol yo be motonj lenlenj pu.

13 Tonabe an̄paute zin wal zorzooronjan pa zaala ku.

Mi zin wal ta mbulu kizin irao pa nu motom som, nako titooro lenen ima ku mini.

14 Anutu, nu ulaanja tio.

Sanaana tio na biibi kat. Irao an̄meete pa.

Tana kamke yo, mi reege ma ila ne.

Naso lelenj ambai kat, mi kaln̄on isala mi an̄pakuru pa mbulu ku ndeenenjana. ✧

15 In̄gi kon̄ mianj pa sanaana tio ma an̄maane men.

Tana paraurau kwonj be an̄so sua.

Naso an̄we kwom mi an̄pakur zom.

✧ 51:10: Ezek 36:26; Yo 3:3+; 2Kor 5:17; 1Pe 1:22 ✧ 51:14: Ro 6:23

16 Anutu, sombe lelem be aṅpatoronu pa koron sa,
so aṅkam.

Mi sombe lelem be aṅneene mbili sa ma iwe pa-
toronṅana pu, so aṅneene.

Tamen patoronṅana ta kembei na, nu lelem pa
som.

17 Pa patoronṅana ta nu lelem pa ilip, ina ta kem-
bei: Bela aṅkoto itun, mi leleṅ ipata pa
sanaana tio.

Pa tomtom ta so iyamaana itunu kembei mbulu
kini irao pa nu motom som, mi leleene ipata
pa sanaana kini, na nu ko tit ndomoono na
som. ☆

18 Anutu, kampe kar Sion mi uulu wal ku.

Urpe siiri mbolṅana ki Yerusalem ma imender
mini.

19 Tonabe amkam mini patoronṅana tabe indeeṅe
men pa nu motom.

Ko amyoo makau ma amneene zin isala artaal ku
be ampatoronu pa.

Mi nu ko re ma lelem ambai.

52

*Wal sananṅan ta mburan bibip na, Anutu ko iur
kadoono pizin*

Mboe ki Dabit Indeeṅe ta Dabit imbot ki Ahimelek
na, Doeg ta imar pa lele pakaana ki Edom na ila ma
isotaara Saul pa Dabit. Kaimer Dabit itooro mboe
tingi.

(1Sam 21:1–22:23)

☆ 51:17: Mbo 34:18; Mt 11:29

¹ Nu tomtom mburomŋom, parei ta kalŋom izalla
mi pakurkur itum pa mbulu ku sananŋana?

Ambai, kamam lem!

Mi Anutu mbulu kini ta itoto sua kini mbukŋana
mi iurur leleene pa wal kini, ina irao imap
na som.

² Nu tina mbel pakaamŋana,
mi mburmbuuru pizin tomtom be pasaana zin.

Mi kwom na, kembei yar mataanaŋana.

³ Mbulu ambaiŋana mi sua ŋonoona na, nu lelem pa
som.

Mi mbulu sananŋana mi sua pakaamŋana na, nu
lelem pa.

⁴ Sua sananŋana boozomen tabe ipasaana zin tom-
tom i, ta nu lelem pa ilip.

Mi sua pakaamŋana men ta iwedet pa kwom.

⁵ Tana Anutu itunu ko ipasaana katu ma irao
manga mini som.

Ko ilema murim, mi namaana ila nomom, mi
ipalkeetu pera mat.

Mi itatke u pa wal matan yaryaraan mazwan,
mi ipiri u sula Andewa.

⁶ Mbulu tabe Anutu ikam pu i, sombe wal
ndeenŋan tire, nako timoto.

Mi kaimer to tisu mi tiseeŋge pu, mi tiso ta kembei:

⁷ “Kere. To taŋgi, ni leleene be ipase pa Anutu be
iwe tuunu som.

Pa ni le koron boozo kat. Tanata ipase pa koron
kini tana be ikami ma imbot ambai.

Mi ipasansaana zin tomtom, tanata indemeere
sorok ma iso ko mburaana biibi.”

⁸ Mi nio, nako aṅmender mbolḡana lela Urum Merere, mi aṅbot ambai ma molo kembei ke olib.

Mi Anutu mbulu kini ta itoto sua kini mbukḡana mi iurur leleene pa wal kini na, nio ko aṅpase pa ma alok.

⁹ Anutu, nio leleṅ ambai pa mbulu ta kam na. Tana ko aṅpakurkuru mi aṅpase pa nu zom, mi iseṅge iseṅge ma ila.

Mi aṅzoyaryaara urum ila wal ku matan, mi aṅzzo zin ta kembei: Nu ambaiṅom kat.

53

Wal kankaanaṅan ta tizorzooro Anutu

Mboe ki Dabit

¹ Wal kankaanaṅan ta tizorzooro Anutu na, tiso pa zitun ta kembei: “Anutu sa som.”

Wal ta kembei, ṅgar kizin isaana kek. Mi tiyo nan pa mbulu sananṅan boozomen. Tana Anutu leleene pizin risa som kat.

Pa kizin tasa ikam mbulu ambaiṅana sa som. ✧

² Anutu imbotmbot saamba, mi irre su pizin tomtom mi itirtiiri zin.

Ko kizin tasa le ṅgar ambaiṅana, mi ikam kinkiini be iute Anutu mi imbot kolouṅana pini?

³ Mi som. Timap ma tizem zaala kini kek. Tisaana lup.

Kizin tasa ikam mbulu ambaiṅana sa som. Som kat. ✧

✧ 53:1: Mbo 10:4, 14:1+ ✧ 53:3: Ro 3:10+; Ep 2:3

4 Tana Anutu iso: “Wal tau tikamam mbulu sananꝓana i, ɲiizi na ɲgar kizin ipet? Gorgori tipasansaana zin wal tio. Pa tipakamkaam zin, mi timbotmbot se kizin. Mi matan ingalɲgal yo som, mi tizuɲzuɲ pio som.”

5 Kere koyom koi bizin ta timaɲga mi tiso tikam malmal piom na! Muɲgu timoto som. Mi iɲga Anutu ipasaana zin, mi igibgiibi tirontiron ma timbot leɲaleɲa. Tana motoɲana biibi ikam zin ma tisaana kat. Mi niom kilip pizin mi kapamianɲ zin. Pa Anutu, ni ipizil kat ndemeene pizin.

6 Mi nio na, leleɲ ilip kat be aɲre ulaaɲa ta imbot abal Sion a imar ma ikamke zin Israel! Mi sombe Anutu iurpe wal kini ma timbot ndabok mini, nako lelen ambai mi menmeen zin kat. ✧

54

Sunꝓana ki tomtom ta ipase pa Anutu zaana be iporoukaali

Mboe ki Dabit Indeeɲe ta zin tomtom ki kar Zip tila ki Saul mi tisotaari kembei Dabit ike ma imbotmbot pa lele kizin na, Dabit itooro mboe tiɲgi.

(1Sam 23:13-29)

1 O Anutu, kamke yo lak! Pa nio aɲpase pa nu zom tau. Mender pio, mi swe mburom keskeezeɲana. Naso tomtom tikilaala kembei nio leɲ uunu sa isaana som.

✧ 53:6: Mt 1:21; Ro 11:26

² Anutu, ŋgun talŋom pa sunŋana tio ti, mi leŋ yo.

³ Pa zin wal ta tipakurkur zitun mi tikototo zin wal pakan, ta tikamam malmal pio.

Wal tana tipasansaana zin tomtom, mi timuŋai zin risa som.

Mi iŋgi tikamam be tipun yo ma aŋmeete i!

Mi Anutu tomini, tikamam ŋgar pini som.

⁴ Mi Anutu, ni ulaaŋa tio.

Ni ikiskis yo tana aŋbot ambai.

⁵ Tana Merere, zin wal ta tiŋgalŋgal sua pio na, pimiili mbulu kizin sananŋana pa zitun.

To sua ku mbukŋana, mi pasaana zin ma timap kat.

⁶ Yooba, nu ambaiŋom kat!

Tana leleŋ ambai pu,

mi aŋso aŋkam patoronŋana pu mi aŋpakur zom.

⁷ Pa nio aŋpase pa zom, tana nu tatke yo pa pataŋana tio ta boozomen.

Mi iŋgi itunŋ motonŋ aŋre u koto koŋ koi bizin ma aŋlip pizin kek.

55

Sunŋana ki tomtom ta toroono isu mi iwe ka koi mini

Mboe ki Dabit

¹ O Anutu, nio aŋtaŋroro u be muŋai yo.

Piŋgis motom pio pepe.

Ŋgun talŋom pa sunŋana tio ti mi pekel kalŋonŋ.

² Motom iŋgal yo mi uulu yo.

Pa iŋgi pataŋana boozomen ikam yo ma aŋru zaala, tana leleŋ ipata kat.

³ Koŋ koi bizin kalŋan izalla,
mi wal sananŋan tiwirri sua pamotoŋana pio mi
tikamam pataŋana pio.

Keten malmal pio, mi tiseseeze motoŋ ma aŋsaana
kat.

⁴ Inŋi aŋbot naala kezeene i.

Tana keten iporrou biibi kat, mi aŋmoto koŋ.

⁵ Motoŋana biibi ipun yo ma mburoŋ imap,
mi ndoŋdoŋ ikam yo ma aŋsaana kat.

⁶⁻⁷ Tana aŋso ta kembei: “O yalei, begeŋ sa kembei
man mbalmbal, so ndabok!

Tonabe aŋrie ma aŋla leŋ lele ta molo kat, mi keten
su.

Aŋso aŋla lele bilimŋana,
mi aŋru leŋ muriŋ ambainŋana sa be aŋbotmbot pa.

⁸ Nonoono kat, begeŋ sa kembei man, so aŋko ma
aŋla aŋru leŋ muriŋ sa be aŋbot pa mi aŋsa
pataŋana ti ma imap.

Pa inŋi kembei aŋbot la yaŋ ma miiri biibi leleene.

⁹ Merere, pambiriizi koŋ koi bizin ma timap kat.
Pakankaana sua kizin mi ŋgar sananŋana ta
lelen iurur pa.

Pa aŋre mbulu ki malmal ma zigzik ilol kar biibi ti
ma imap.

¹⁰ Mbeŋ ma aigule mbulu ru tana tiwwa la kar
leleene, mi tikamam peeze pa.

Kar ti bok pa mbulu sananŋana mi pataŋana. Tana
tomtom tipasaana mboti ki kar ma isaana
kat.

11 Mi sombe tilup zin su kar keteene be tiurpe
sua, som tikam mburooŋo, na tikototo zin
tomtom,
mi tipakamkaam zin bekena tiwatke len koron
kizin.

12 Sombe koŋ koi sa ikamam sua repiilinana pio, na
nio aŋrao aŋbaada pataŋana ta kembei.
Mi sombe tomtom sa ta iurur koi pio na, ikamam
be ikoto yo, na toŋgo. Nio aŋrao aŋke pini.

13 Mi som. Ina nu tau.
Nu ta muŋgu aŋre u kembei gaabaŋon mi toron
ŋonoono na.

14 Mi kulindi iparrou ti ma taparzzo sua,
mi itinŋan iwal biibi tuzunzun lela Urum Merere.
Mi koozi na, nu we koŋ koi. ☆

15 Nio lelen be koŋ koi bizin swon imap karau men.
Lelen be matan yaryaara mi tisula len Andewa.
Pa lelen na, bok pa mbulu sananŋana, tana itu
raama zin.

16 Mi nio na, aŋboobo Anutu be iuulu yo.
Mi Yooba ko ikamke yo.

17 Aigule ta boozomen, aŋtaŋroro i mi aŋzzwe
pataŋana tio ilala kini pa mankwoono,
aigule, mi mbeŋ.

Mi ni ileŋleŋ kalŋon.

18 Ŋonoono, koŋ koi bizin boozomen tizorzooro yo,
mi tikamam malmal pio.
Tamen Anutu ko itatke yo la naman ma aŋbot
ambai.

19 Ni ko ileŋ sunŋana tio mi ikoto zin.

☆ 55:14: Mbo 41:9; Yo 13:18+

Pa ta muᅅgu mi imar na, ni imbotmbot se muriini
peeze kana.

Mi mbulu kini itortooro som.

Tana wal ta so timototo i som, mi tizorzooro la
kalᅅaana, na ni kola ikoto zin.

²⁰ Tomtom ta muᅅgu igabgaaba yo na, ire sua kini
mbukᅅana kembei koron sorok.

Tanata isu ma itoori mini, mi ikamam malmal pa
zin wal ta muᅅgu ni zinᅅan tiparluplup zin
na.

²¹ Sua kini na, ambaiᅅana mi mbuyeeneᅅana.

Tamen leleene na, iso ikam malmal.

Kwoono mbesmbeezeᅅana.

Tamen sua ta iwedet pa kwoono na, ipasansaana
zin tomtom kembei ta buza mataanaᅅana.

²² Pataᅅana ku ta boozomen na, ur la Yooba na-
maana.

Ni ko ipombolu mi ikisu.

Pa ni mataana inᅅalᅅgal zin wal ndeeᅅeᅅan.

Irao izem zin ma titop na som. ✧

²³ Tamen wal pakamkaamᅅan mi wal ta tikamam
zaaba pizin tomtom na,

Anutu, nu ko loᅅa yembut swon,

mi giibi zin sula naala ta usomᅅana na be tisaana
ma tila len kat.

Mi nio, nako anᅅpase pu.

✧ **55:22:** Mt 6:25+; Lu 12:22+; 1Pe 5:7

56

Sunɣana ki tomtom ta ipase pa Anutu

Mboe ki Dabit Indeeɣe ta zin Pilistia kan tikis Dabit su kar Gat na, ni itooro mboe tiŋgi. Mboe ti ka ŋger: ‘Mbalmbal ta imbot lele molo mi itaŋ som’
(1Sam 21:10-15)

¹ O Anutu, muɣai yo lak! Pa nio mbesooŋo ku tau.
Mi iŋgi koŋ koi bizin tiketoto yo i.

Mbeŋ ma aigule tomtom timaŋgaŋga pio mi tika-
mam pataŋana pio.

² Aigule ta boozomen tizaŋzaaŋa yo mi tiketoto yo.
Re. Zin wal ta tisombe tikam malmal pio na, sorok
som.

³ Anutu kor kana kat, sombe motoŋana ikam yo, na
nio ko aŋurla ku mi aŋpase pu.

⁴ Nio aŋpakur Anutu pa sua kini mbukŋana, mi
aŋpase pini.

Irao aŋmoto na som.

Pa tomtom toono kan len mburan iŋgoi be
tipasaana yo? Som. ☆

⁵ Mbeŋ ma aigule koŋ koi bizin tipinɣisɣis sua tio,
mi tirru zaala be tipasaana yo.

⁶ Tilup zin mi tikewe be tireut yo,
mi tizaŋzaaŋa yo be tipun yo ma aŋmeete. ☆

⁷ Anutu, wal sananŋan ta kembei, ko zem zin ma
timbot? Som!

Koto zin raama ketem malmalŋana, mi pun zin ma
mburan imap kat. ☆

☆ **56:4:** Mbo 27:1, 118:6; Ro 8:31; Ibr 13:6 ☆ **56:6:** Mk 3:6

☆ **56:7:** Ro 2:3; Ibr 12:25

⁸ Pataŋana tio ta boozomen na, nu beede se ro ku kek.

Kes motoŋ luluunu la yok putuunu ku,
mi ur lae ma imbotmbot, bekena motom inŋalŋgal.

⁹ Tana nio sombe aŋboobu be uulu yo,
nako kam ma koŋ koi bizin tiko mi timiili ma tila len.

Naso aŋute kat ta kembei: Nu lelem pio mi lae tio.

¹⁰⁻¹¹ Tana nio aŋpakur Anutu pa sua kini mbukŋana.

Nio aŋpase pa sua ki Yooba.

Irao aŋmoto na som.

Pa tomtom toono kan len mburan inŋoi be tipasaana yo? Som.

¹² Anutu, patoronŋana ta aŋbuk sua pa be aŋkam pu na, nio ko aŋkam.

Nio ko aŋkam patoronŋana pu raama leleŋ ambai kat mi aŋpakuru.

¹³ Pa nu tatke yo pa meeteŋana, mi uulu yo pa koŋ koi bizin.

Tabe tikam yo ma aŋtop som.

Tana nu ko motom pio pa pai tio mi ur mat pio,
mi mboro yo ma aŋbotmbot ambai men.

57

Tomtom ta isun pa Anutu be iswe azunka kini mi mburaana biibi

Mboe ki Dabit Indeeṅe Dabit iko pa Saul mi imbot lela ranj sumbuunu na, itooro mboe tṅgi. Ka ṅger: 'Pasaana pepe'

(1Sam 24:1-3)

¹ O Anutu, lelem isaana pio mi muṅai yo.

Pa nio mbesoonjo ku, mi anpase pu be we ur pio mi menderkaala yo.

Kuubukaala yo kembei man ikuubukaala lutuunu bizin

ma irao patanana sanannana taṅgi imap ma ila ne. Kokena ipasaana yo.

² Nio anṅaroro Anutu kor kana kat be iuulu yo.

Pa ṅgar kini ta iurur ṅonoono. Tana mbulu ta so leleene iur pa be ipet pio, na ni ko ikam ma ipet.

³ Ni ko imbot saamba, mi ikam ulaaṅa sa pio mi ikamke yo.

Ko imender pio, mi iyaamba koṅ koi bizin ta tiketoto yo i.

Pa ni itoto sua kini mbukṅana mi iurur leleene pa wal kini.

⁴ Koṅ koi bizin tiliu yo kek.

Wal ta niamṅan ambotmbot i, zin kembei laion ta basmai zin pa tomtom mazan.

Zonon na, mataana men, kembei peene lutuunu mi izi.

Mi mian na, kembei buza ta mataanaṅana i.

⁵ Anutu, manğa mi swe azuŋka ku mi mburom ta
zom biibi pa i sala saamba.

Mi swe ma irao toono ta boozomen tomini!

⁶ Koŋ koi bizin tiraara pu pio be aŋti la.

Tana anyamaana kembei pataŋana biibi taingı ika-
mam be ikoto yo.

Mi tikel naala isu zaala tio bekena aŋtop sula.

Mi som. Zitun titop sula.

⁷ Anutu, ŋgar tio imbol kat be aŋpase pu mi aŋto u.
Lelen iwe ru som.

Tana ko aŋbo mboe mi aŋpakuru.

⁸ Ko aŋmanğa pa mbeŋ,
mi aŋzze kombom tio ma ila irao zoŋ pok ma ise.

⁹ Merere, nio ko aŋpakuru ila karkari mazwan.

Ko aŋbo mboe mi aŋwit urum isala kor ila toono ta
boozomen ka tomtom bizin mazwan.

¹⁰ Pa muŋaŋana mi kampeŋana ku, ina biibi kat.
Isala ta saamba a.

Mi mbulu ku ta toto sua ku mbukŋana na ta kem-
bena. Isala ta kor a. ☆

¹¹ Anutu, manğa mi swe azuŋka ku mi mburom ta
zom biibi pa i sala saamba.

Mi swe ma irao pa toono ta boozomen tomini.

58

*Tomtom ta isuŋ Anutu be iur kadoono pizin
peeze kan sananŋan*

Mboe ki Dabit Ka ŋger: ‘Pasaana pepe’

☆ **57:10:** Mbo 36:5

¹ Niom peeze koyom, niom kitirtiiri kat sua kizin tomtom?

Mi sombe kuur kadoono pizin, na kakamam ma indendeenje?

² Som kat! Leleyom iurur pa ngar sananɲana men. Mi kakamam mbulu bozboozo ta ipasansaana zin tomtom. Tabe kakam ma toono bok pa mbulu sananɲana. ☆

³ Wal sananɲan, indeenje ta nan bizin tipeebe zin mi imar na, tipanobɲoobo pa zaala ambainɲana.

Mazwaana ta timbotmbot lela nan bizin kopon mi imar na, tisanɲan pa Anutu zaala kini, mi kwon bok pa sua pakaamɲana men.

⁴⁻⁵ Zin kembei mooto sananɲana kat. Pa sua ta iwedet pa kwon na, ipasansaana zin tomtom.

Mi tizeeze talɲan ma sik.

Sombe totoombo be tayaraama zin, na tarao som.

⁶ Yooba Anutu tio, zin kembei ta laion sananɲan.

Popooro kan keskeeze, mi keende zoɲon ma isu lene.

⁷ Pambiriizi zin ma tila len, kembei lapot ta ireere rimen mi imaaga ma imap.

Naso tiwe kembei ro sananɲan ta tomtom tipadaaga mi imelle ma imetmeete.

⁸ Mi tiwe kembei sek ta tikarra mi timetmeete su zaala keteene na.

Mi tiwe kembei pikin ta ire mat som, mi iwe sin ma isu lene.

☆ **58:2:** Mt 15:19

⁹ Anutu ko loŋa men mi iyembut swon, kembei ta teyembut ke namannaman ma tipiri sala you.

Kete malmalŋana kini ko iwilaala zin ma tila len kembei musmuuzu.

¹⁰ Mi wal ndeeŋeŋan, sombe tire Anutu iur kadoono pa zin wal sananŋan mi ipokot mbulu kizin, nako menmeen zin.

Mi siŋ kizin wal sananŋan ta ireere su toono na, wal ndeeŋeŋan ko tipadagdaaga kembei ko-roŋ sorok.

¹¹ To tomtom ko tiso ta kembei:

“Nonoono kat. Anutu, ni imbotmbot mi iurur kadoono pa zin tomtom ta timbotmbot su toono na.

Tana zin wal ndeeŋeŋan na, ni isarra zin pa kampeŋana ambaimbaiŋan.” ✧

59

King isurŋ Anutu be itatke i pa ka koi bizin naman

Mboe ki Dabit Indeeŋe ta king Saul iŋgo mendereŋan kini pakan ma tila mi timenderkaala ruumu ki Dabit be tikisi na, Dabit itooro mboe tiŋgi. Ka ŋger: ‘Pasaana pepe’

(1Sam 19:11)

¹ O Anutu tio, tatke yo pa koŋ koi bizin naman.

Wit yo mi ur yo sala kor. Kokena zin wal ta tisombe tikam malmal pio na timbuulu yo.

² Tatke yo pa zin wal sananŋan naman.

Kamke yo pa zin wal ta titekteege siŋ pizin tomtom na.

✧ **58:11:** Un 18:25; Mbo 37:37; 2Tes 1:5+

³ Yooba, re! Ingi wal mburanjan ta timbuuru koŋ, mi tizaŋzaaŋa yo be tipun yo ma aŋmeete i.

Tamen nio aŋkam zooroŋana som, mi aŋkam sanaana sa som.

⁴ Nio aŋkam ŋoobo mbulu sa som. Tamen ingi tikamam kumbun be timaŋga pio sorok.

Merere, maŋga mi mar lae tio. Re yo mi uulu yo pa pataŋana tio ti.

⁵ Yooba, nu Anutu mburom keskeezeŋom. Nu ta Anutu kizin Israel.

Zin wal ta tipizil ndemen pio mi tisu tiwe koŋ koi na, muŋai zin risa pepe.

Karkari boozomen ta timbesmbeeze pu som na, ur kadoono pizin.

⁶ Rou ta boozomen, koŋ koi bizin timilmiili ma timar,

mi tiwwa pa kar leleene

ma tiŋurŋur kembei me ta ikamam be ikan tomtom na.

⁷ Re. Sua sananjanana men ta iwedet pa kwon.

Mian na, kembei ta buza mataananjanana i.

Mi timototo u som. Pa tizzo ta kembei: “Asiŋ ko ileŋ yam?”

⁸ Tamen Yooba, nu zeŋzeŋge pizin.

Karkari boozomen ta timbesmbeeze pu som na, nu kamam sua repiilinjanana pizin.

⁹ Anutu, nu ta pombolmbol yo mi kamam leŋ mburoŋ. Tana aŋurur motoŋ pu mi aŋpase pu.

Pa nu ko wit yo mi ur yo sala kor, mi we seraara mbolɲana pa koɲ koi bizin. Tana zin ko tirao be timbuulu yo na som.

10 Anutu tio, nu toto sua ku mbukɲana mi urur lelem pa wal ku.

Muunɲu pio, mi koto koɲ koi bizin ta tireudut yo na, mi aɲre kat pa motoɲ. Naso menmeen yo biibi.

11 Tamen pun zin ma timetmeete karau pepe.

Kokena wal tio matan mbeleele mbulu ku ta urur kadoono pizin wal sananɲan.

Merere, nu ta we siɲgiao piam mi menderkalkaala yam.

Tana koto zin pa itum mburom ma zan imap kat, mi yangwiiri zin ma tila timbot leɲaleɲa ma irao tisula len Andewa.

12 Wal tana mbulu kizin irao pa motom som. Pa tikamam sanaana boozomen pa kwon.

Sua ta iwedet pa kwon na sananɲana men.

Mi tipase pa zitun mburan mi tipakurkur zitun.

Tamen mbulu kizin pakurɲana tana ko iwe kilis pizin.

13 Zin tipakamkaam zin tomtom mi tigibgiibi sua sananɲana be tipasaana zin.

Tana pasaana zin raama ketem malmalɲana ku.

Pambiriizi zin ma timap kat.

Naso toono ta boozomen tiute ta kembei:

Niam Israel ta popoɲana ki Yakop na, Anutu ta ikamam peeze piam.

14 Rou ta boozomen, koɲ koi bizin timilmiili ma timar,

mi tiwwa pa kar leleene

ma tin̄ur̄ur̄ kembei me ta ikamam be ikan tomtom na.

¹⁵ Zin kembei me ta tiwwa mi tirru kan kini. Mi sombe tikan ma irao som, to timbolmboolo ma ila berek.

¹⁶ Tamen nio, nako aᅇbo mboe mi aᅇpakuru pa mburom biibi.

Aigule ta boozomen, zoᅇ isombe ise, nako kalᅇoᅇ isala mi aᅇbo mboe pa mbulu ku ta toto sua ku mbukᅇana mi urur lelem pa wal ku.

Pa sombe pataᅇana ikam yo, na nu ko wit yo mi ur yo sala kor,

mi we kembei siiri mbolᅇana pio be aᅇke lela mi aᅇbot ambai.

¹⁷ Anutu, nu ta kamam leᅇ mburoᅇ. Tana aᅇbo mboe mi aᅇpakur zom.

Anutu tio, nu toto sua ku mbukᅇana mi urur lelem pa wal ku

Mi nu ta wit yo mi ur yo sala kor, mi we seraara mbolᅇana pa koᅇ koi bizin.

60

Sunᅇana be Anutu lelene imiili pa wal kini

Mboe ki Dabit Timbombo bekena tipaute zin tomtom. Indeeᅇ ta Dabit ziᅇan zin Aramea kan mi zin Mesopotamia kan mi zin Soba kan tiparkam malmal pizin na, Yoab imiili mi ipun zin Edom kan 12,000 isu lele ᅇgolooboᅇana ki tai. Mana Dabit itooro mboe tinᅇi

(2Sam 8; 1Sto 18)

¹ Anutu, nu ketem malmal piam, mi pizil ndemem piam.

Tanata koyam koi bizin tilip piam, mi tireege siiri
mbolḡana ki kar tiam.

O Merere, motom miili piam mini.

² Pa iḡi kembei nu tok toono tiam ma imapal-
paala,

mi koronḡ ta boozomen ikamam be isaana.

Tana amsunḡu be urpe toono tiam mini, kokena
isaana kat.

³ Wal ku ta niam i. Mi nu kam yam ma amre
pataḡana biibi kat.

Nu piwin yam pa yok mbolḡana ki ketem mal-
malḡana ku. Tabe ikam ma ampa na, kum-
buyam mburaana som.

⁴ Zin wal ta so timototo u mi tilenḡenḡ la kalḡom na,
twiiri ku itaḡ bekena tiko pa zaaba tabe ipet i.

⁵ Anutu, lenḡ sunḡana tiam ti, mi swooro nomom
woono ma uulu yam.

Pa niam wal ku ta nu lelem piam ilip. Tana kamke
yam pa pataḡana taiḡi.

⁶ Munḡu Anutu imbot lele kini potomḡana, mi iso
ta kembei:

“Nio niḡ se paso, aḡporou ma aḡlip kek.

Tana ko aḡpeete toono Sekem mi lele ḡgolooboḡana
ki Sukot, mi aḡur ma iwe leyom leyom.

⁷ Toono pakaana ki Gileat, ina nio tio. Mi toono
kizin Manase tomini, ina nio tio men.

Eparaim ta iwe kembei koronḡ ta ipakaala utenḡ.

Mi lele pakaana ki Yudea, ina kembei tete ta iwe
kilalan pa peeze ta aḡkamam na.

⁸ Lele pakaana ki Moap iwe kembei timbiiri ta
aḡwwe pa.

Mi lele pakaana ki Edom, ina lele ta anjiri kumbun keteene pa.

Mi zin Pilistia kan na, nio anlip pizin kek, tana nin ise mi kaljon izalla.”

⁹ Mi koozi na, asin ta irao be ikam yo ma anlip pa kon koi bizin mi anlela kar kizin ta ka siiri mboljana na?

Asin ko imuungu pio, mi iyaaru yo ma anla anpet lele pakaana kizin Edom?

¹⁰ Asin toro? Anutu, nu tau!

Tamen inji pizil ndemem piam,
mi gabgaaba zin malmal kan tiam mini som.

¹¹ Anutu, uulu yam be amlip pa koyam koi bizin.

Pa ulaana ta amkamam la kizin tomtom na, koron sorok.

¹² Mi sombe Anutu igaaba yam, nako amlip.

Pa ni irao be ikoto koyam koi bizin ma mburan imap.

61

Sunjana ki tomtom ta imbot molo pa lele kini

Mboe ki Dabit

¹ O Anutu, lej tinjiizi tio.

Ngun taljom pa sunjana tio ti.

² Pa inji anbot molo kat pa kar tio,
mi anmoto kon ma mburon imap kat.

Tana anboobu be uulu yo.

Itum yaaru yo ma ansala abal ku mboljana. Naso anbot ambai.

³ Pa nio anpase pu be we ur pio mi menderkaala yo.

Mi nu we kembei siiri mbolɲana ta isala kat be anke lela.

Nu we seraara pa koŋ koi bizin.

⁴ Nio leleŋ be anbotmbot lela beeze ku totomen.

Anso anma ku be kuubukaala yo kembei man iku-ubukaala lutuunu bizin.

⁵ Pa sua boozomen ta anbuk pu na, Anutu nu leŋ kek.

Mi matamur ku ndabokɲana ta nu kamam pizin wal tau timototo u mi tileŋleŋ la kalɲom na, nu kam pio kek.

⁶ Anutu, seenge ndaama ki king be imbot ma molo.

Kami ma imbotmbot mata yaryaara men, mi iseenge iseenge ma ila.

⁷ Kami ma imbotmbot se muriini peeze kana su kerem uunu ma alok.

Pa nu toto sua ku mbukɲana mi urur lelem pa wal ku. Tana motom pini mi poroukaali totomen. ☆

⁸ Tonabe nio leleŋ ambai, mi anɲombo mboe be anpakur zom totomen.

Mi anɲo sua tio mbukɲana mi ankamam patoronɲana pu pa aigule ta boozomen.

☆ **61:7:** Lu 22:69; Ep 1:20

62

*Sunņana ki tomtom ta kopoono rru som mi ipase
pa Anutu be iporoukaali*

Mboe ki Dabit Timbo pa Yedutun ta iwe mataana
pizin mboe kan

¹ Nio kopon rru som. Ingi anjur niņ ma anbotmbot,
mi anzza Anutu.

Pa ni itunu ko ikamke yo pa patanana tio tainggi.

² Nonoono kat, ni itutamen ta ulaņa tio, mi iwe
siiri mbolņana pio be anbot lela.

Mi ni ta iwit yo mi iur yo sala kor. Tana kosa sa ko
irao be ipasaana yo kat na som.

³ Niom wal ta kosombe kapasaana yo na, niizi na
kezem mbulu tiom sananņana?

Niom ta boozomen kakamam be kupun yo paso?

Pa nio mburon imap kek. Nio ingi kembei siiri ta
isaana kek mabe borok su lene i.

⁴ Nio zon biibi, tanata kakamam be kokoto yo.

Niom tina leleyom pa mbulu pakaamņana ilip.

Pa kwoyom na, izunzun pa Anutu be ikampe yo.

Tamen leleyom na, kosombe ni ipasaana yo.

⁵ Tamen nio kopon rru som. Ingi anjur niņ ma
anbotmbot, mi anzza Anutu be iuulu yo.

Nio anjurur moton pa ni itutamen.

⁶ Nonoono kat, ni itutamen ta ulaņa tio, mi iwe
siiri mbolņana pio be anbot lela.

Mi ni ta iwit yo mi iur yo sala kor. Tana kosa sa ko
irao be ipasaana yo na som. Som kat!

⁷ Nio anpase pa Anutu be imboro yo ma anbot
ambai, mibe ipakur yo.

Pa ni ta iwe siiri mbolḡana pio, mi iwe ur pio be anke lela.

⁸ Niom wal ki Anutu, kapase pini totomen.
Mi koso i pa pataḡana tiom boozomen ta imbotm-
bot la leleyom.
Pa ni ta iwe ur piti mi imenderkalkaala iti.✧

⁹ Zin tomtom na, koronḡ sorok.
Wal zanḡan mi zin sorrokḡan tomini.
Tana irao tapase pizin na som.
Pa timbot rimen mi timap, kembei miiri ta iwedet
pa kwondo na.

¹⁰ Tana mbulu ki takam malmal mi toyo koronḡ
kizin tomtom ma iwe lende na, kapase pa
pepe.
Mi kapase pa mbulu ki kuumbu be ikam yom ma
kombot ndabok na pepe.
Mi sombe pat tiom ipepeebe mi koyyo leyom ko-
ronḡ boozo, na kuur leleyom pa koronḡ tana
pepe.✧

¹¹ Sua ta Anutu itunu izzo mi nio anḡenḡen na,
imbot ta kembei:

Ni itutamen kat ta le mburaana biibi.

¹² Merere, nu toto sua ku mbukḡana mi urur lelem
pa wal ku.

Mi nu ko ur kadoono pizin tomtom ta boozomen
ikot mbulu kizin kizin.✧

✧ **62:8:** Mt 26:36+ ✧ **62:10:** Lu 12:16+; 1Tim 6:6-17 ✧ **62:12:**
Mt 16:27; Ro 2:6; 1Kor 3:8; 2Kor 5:10; Tur 22:12

63

*Sunɲana ki tomtom ta leleene ilip be imbot
kolouɲana pa Anutu*

Mboe ki Dabit Indeeɲe ni imbot lele bilimɲana ki
Yudea na, itooro mboe ti

¹ O Anutu, nu Anutu tio.

Nio leleɲ pu ilip kat.

Tana zoɲ ise na, sunɲana tio imama ku be kam yo
ma aɲbot kolouɲana pu.

Pa iɲgi aɲbot molo pu.

Tana nio kembei tomtom ta iwwa pa lele ta ka
yok somɲana i, mi ɲgureene ikerekere ma
mburaana imap kat i. ☆

² Pa motoɲ imilmiili pa mazwaana ta aɲlema urum
ku potomɲana,

mi aɲkilaala kat mburom biibi raama mbulu ku
ndabokɲana ta zom biibi pa i.

³ Pa mbulu ku ta toto sua ku mbukɲana mi urur
lelem pa wal ku, ina nio aɲre kembei ilip kat
pa mboti tio ta ki toono ti.

Tana ko aɲwe kwom mi aɲpakuru.

⁴ Nio ko aɲwidit urum pa kampeɲana ku ma ila irao
aɲmeete mi aɲzem toono ti.

Ko aɲwit nomoɲ ru sama mi aɲsuɲ pu.

⁵ Pa mbulu ta kamam pio i, ina kembei aɲbot kini
biibi uunu, mi aɲkan kini ta ambaiɲana kat
ma kopon isaana.

Tana leleɲ ambai kat, mi aɲbo mboe mi kwon
ipakuru. ☆

☆ **63:1:** Mbo 42:2, 84:2 ☆ **63:5:** Mbo 23:5+; Mt 5:6

6 Nio sombe ankenne se murin na, moton
ingalngalu.

Mben ma ila berek na, ankamam ngar pu.

7 Pa nu ta ulaŋa tio ŋonoono.

Nu kuubukaala yo kembei ta man ikuubukaala
lutuunu bizin,

mi kalŋon isala mi anbombo raama menmeen yo.

8 Nio ansekap kat ima ku,

mi nomom woono mbolkenkenjana ta ipalot yo.

9 Mi zin wal tau tipaata kon be tipasaana yo na,
zitun ko tisaana

ma tisula len ta wal meetenjan murin a.

10 Ko tikas zin pa buza ma timetmeete,

mi me sanjanjan tikan zin ma timap.

11 Tana king ko menmeeni biibi pa ulaŋa tabe
Anutu ikam pini i.

Mi wal boozomen ta so timbuk sua mboljana mi
tipombol pa Anutu zaana, mi tito sua kizin
tana, na zin tomini ko tipakur Anutu zaana.

Tamen wal pakamkaamjan na, Anutu ko ipumun
kwon.

64

*Tomtom ta isun Anutu be iporoukaali pa ka koi
bizin*

Mboe ki Dabit

1 O Anutu, nio anjanoro u be uulu yo.

Pa ingi kon koi bizin tikam ma anmoto biibi kat.

Tana len kalŋon, mi motom pio mi poroukaala yo
pizin.

² Re. Ingi zin wal sananɲan tilup zin mi timbuuru koŋ.

Tana turke yo pizin: Kokena tipasaana yo.

³ Sua ta tigibgiibi na, ambai som kat. Mian na, kembei buza ta titwooro ma mataanaɲana kat.

Sua kizin na, kembei peene lutuunu ta tisuulu koron sananɲana ise be tipeene yo pa.

⁴ Zin tikewe lae zaala zilɲaana, mi tizaɲzaaɲa zin wal ta tikam ɲoobo mbulu sa som.

Mi so tire zin na, karau men mi tipeene zin. Mi timoto kosa sa som.

⁵ Zin tiparpesese zin pa mbulu sananɲana, mi tiparzzo pizin pa lele tabe tiur kilis kizin isu pa i.

Mi tizzo ta kembei: “Mbulu ta takamam i, asiɲ ko ire? Som.”

⁶ Tana lelen iurur be tikam mbulu kizin sananɲana ma tiso:

“Aa, mbulu tabe takam i, nako takam ma takam kat. Tomtom sa ko iute iti som.”

Aiss, iti tomtom na, ɲgar bozboozo imbot la le-lende!

⁷ Tamen Anutu, ni ko iser kat peene kini lutuunu ila kizin.

Ko karau men ikas zin ma baram su.

⁸ Sua sananɲana ta zin tigibgiibi na, Anutu ko ipimiili pizin mi ipasaana zitun pa.

Mbulu tabe ni ikam pizin i, wal boozomen ko tire, to uten katkat pizin mi tiso: “Na buri. Kayamaana kek?”

⁹ Mi tomtom ta boozomen ko tikam ɲgar pa mbulu ta Anutu ikam na,

to timoto kan, mi tisoyaara uruunu.

¹⁰ Tona zin wal ndeenjan ko menmeen zin pa Yooba,
mi tipase pini be iwe ur pizin mi imenderkaala zin.
Zin wal ta lelen ngeezenan, nako lelen ambai mi tiwit uruunu.

65

Zin Israel tipakur Anutu pa yan mi mai ambaijana ta ni ikam pizin

Mboe ki Dabit

¹ Anutu, niam ko amur niyam ma ambotmbot, mi ampakurkuru su abal Sion.

Mi sua ta ambuk ima ku, nako amto.

² Pa nu lenjen sunjana tiam mi uluulu yam.

Tana tomtom ta boozomen tirao tima timbot su kerem uunu.

³ Sombe sanaana mi zooronjana tiam ikam yam ma leleyam ipata kat,
na nu ta rekreege piam. ☆

⁴ Zin wal ta itum peikat zin mi kam zin ma tima timbot koloujana pu lela urum ku leleene na, lelen ambai kat pa kampejana ku ta ise kizin na.

Niam leleyam be ambotmbot lela urum ku potomjana.

Pa ina iwe zaala piam be amkam pomboljana mi kampejana ambaimbaijan matakiņa boozomen.

☆ **65:3:** Mbo 40:12; Ro 3:25, 5:8

⁵ Ulaaŋa tiam, niam amboobu be uulu yam.
Swe mburom ramaki mbulu ku ndeeŋeŋana, mi
kam uraata bibip piam.

Pa tomtom ta boozomen irao toono biibi mi mutu-
mutu ta munŋaana men, ta tiurur matan pu
mi tipase pu.

⁶ Nu mburom keskeezeŋom.

Itum mburom ta muŋgu iur zin abal ma timbot
murinmurin.

⁷ Mi sombe tai isaana kat, na nu rao be punmeete.

Mi duubu zoŋo ŋirŋir na, nu pun ma taun isu.

Mi tomtom ta kembena. Sombe timaŋga be tikam
malmal mi orooro kizin isala, na nu pun-
meete ma lele ikam kiŋ.

⁸ Zin tomtom ta timbot lele molo na tomini, tire
mos bibip ta nu kamam ma iwedet. Tabe
timurur ma motoŋana ikam zin.

Mi wal ku boozomen ta tire uraata ku na, men-
meen zin pa, mi kaŋan izalla ma timbo
mboe.

Zin ta timbot pa lele ta zoŋ izze pa i, mi ila ila ma
lele ta zoŋ izulla pa i.

⁹ Nu ta motom pa toono, mi kamam ma yaŋ
isu. Mi pembedbeeze toono ma mbuy-
eene iwedet.

Yok ki Anutu na, ireereere ma biibi pa toono. Irao
imaaga na som.

Pa nu lelem be kam ma mai ambaiŋana ipet.

Tanata urpewe toono be ipiyooto kini boozo.

¹⁰ Nu ta kamam ma yaŋ izzu, bekena pembeeze
kuma pizin tomtom.

Mi kampejana ku, ta ikamam ma kini indomdom ma izze. ✧

¹¹ Nu ambaijom kat. Pa ndaama ti, nu kam ma mai ambaijana ipet piam.

Lele ta so nu wwa pa na, kampejana ambaimbaijan boozomen iwedet. ✧

¹² Nu kam ma mbutmbuutu ambaijana ilol lele bilimjana bekena zin mbili tikan.

Mi kam ma mokleene ambaimbaijan ipengeeze abal ta boozomen. Tabe tomtom tire mi menmeen zin.

¹³ Makau mi sipsip boozomen tiwwa pa lele mbutmbuutujan.

Mi lele ngolobojan na, kini boozomen indomdom ma izze.

Tana tomtom timbombo mi menmeen zin irao lele ta boozomen.

66

Mboe pakurjana pa uraata bibip ta Anutu ikamam pa wal kini

¹ Niom karkari ta karao toono ta boozomen na, kaljoyom izalla mi menmeen yom pa Anutu.

² Kombo mboe mi kapakuri. Pa ni zaana biibi.

Kiwit uruunu ma isala kor!

³ Koso pa Anutu ta kembei: “Anutu, uraata bibip ta kamam, ina tomtom tire mi timoto. Nu mburom biibi kat.

Tana kom koi bizin timoto kan mi tilek kumbun pu.

⁴ Mi zin men som. Zin karkari ta tirao toono ta boozomen na, timap ma tilek kumbun pu.

Mi lelen ambai pu mi timbombo mboe be tipakur zom.

⁵ Kamar mi kere uraata bibip ta Anutu ikam la tomtom mazwan.

Uraata tana iswe kat Anutu mburaana. Tabe tomtom tire mi timoto kan.

⁶ Mungu ni ikam tai ma iwe toono raraazana, mi tumbundu bizin tindu ma tipa pa.

Tana iti menmeen ti pini. ✧

⁷ Ni ko ikam peeze ma alok. Pa mburaana biibi kat.

Mi ni mataana izzu pizin tomtom mi itirtiiri zin.

Tana niom wal zorooronoyom kamaŋa be ko-zoori mini pepe. ✧

⁸ Niom karkari ta boozomen, kapakur Anutu tiam pa kampaŋana kini.

Kalŋoyom isala mi kiwit uruunu.

⁹ Pa ni ta ikiskis ti ma tombot matanda yaryaara.

Mi ni mataana piti, tana kumbundu ikam ngiris som.

¹⁰ Nonoono, Anutu nu toombo yam pa pataŋana pakan bekena pengeeze urlaŋana tiam,

kembei ta tinnenne pat silba bekena you ikan ka muk ma ila ne, mi silba tana iwe ngeezenana kat. ✧

¹¹ Nu yok pa kilis ma ikam yam,

mi ur pataŋana biibi isalakaala yam be ambaada. ✧

¹² Mi zem koyam koi bizin ma tipadaaga yam.

Tana niam kembei ampa la you leleene, mi kembei ta wo biibi isur yam.

✧ **66:6:** Kam 14:22; 1Kor 10:1 ✧ **66:7:** Kam 15:18 ✧ **66:10:** Kam 15:25; Yems 1:2+; 1Pe 1:7 ✧ **66:11:** Kam 1:14

Tamen inġi ur leyam zaala kek. Tabe ambot ambai
kat, mi amrao pa koronj ta boozomen. ☆

13-14 Indeeġe ta nio anġbotmbot la patanġana leleene
na,

anġbuk sua pu be anġkam patoronġana pu.

Tana inġi anġto sua tio mbukġana tana,

mi anġmar urum ku be anġneene patoronġana pu.

15 Nio ko anġkam sipsip tumġan, mi anġneene zin su
kerem uunu ma kuzin isama ta kor a.

Mi ko anġkam makau mi mekmek mi anġneene zin
tomini be tiwe patoronġana pu.

16 Niom wal ta komototo Anutu mi kelenġen la
kalġaana na, niom ta boozomen kamar mi
kelenġ sua tio ti.

Nio ko anġso yom pa uraata biibi ta ni ikam pio na.

17 Nio anġtaġroro i be iuulu yo,

mi kwonġ ipakuri.

18 Indeeġe tana, sombe nġgar sananġana sa imbot la
lelenġ,

so ni ilenġ sunġana tio som. ☆

19 Tamen ni inġun talġaana pio,

mi ilenġ sunġana tio.

20 Tana nio anġpakur Anutu.

Pa ni itit sunġana tio som,

mi iruutu muġainġana kini pio som.

67

Tusunġ Anutu be ikampe iti

1 Anutu ko imuġai iti mi ikampe iti.

☆ 66:12: Yesa 43:2 ☆ 66:18: Yo 9:31; Yems 4:3; 1Yo 4:21+

Ni ko iswe itunu ramaki kampejana kini piti, mi ikam mat kini ma iyaara piti. ☆

² Naso tomtom ta tirao toono ta boozomen na, tikilaala mbulu kini, mi zin karkari ta boozomen tiute ulaana kini. ☆

³ Anutu, zin karkari ko tiwe kwom mi tipakuru. Tomtom ta munjana men ko tiwit urum.

⁴ Zin karkari ko menmeen zin mi timbo mboe pu. Pa nu kamam mbulu ndeenjana men, mi urpewe patajana kizin tomtom. Mi nu ta kamam peeze pizin tomtom ta timbotmbot su toono i.

⁵ Anutu, zin karkari ko tiwe kwom mi tipakuru. Tomtom ta munjana men ko tiwit urum.

⁶ Anutu kiti, ni ikampe iti, tana toono ipiyooto mai ambainana. Mi kampejana kini ko imbotmbot men se kiti. ☆

⁷ Anutu ko ikampe iti. Mi tomtom ta tirao pa toono ta boozomen ko timototo i mi tilenjen la kaljana. ☆

68

Merere ni ulaana mburaanana kizin wal kini

Mboe ki Dabit

¹ Anutu ko imanga pa ka koi bizin mi iyangwiiri zin ma tiko pirik.

☆ **67:1:** Nam 6:24+ ☆ **67:2:** Ngo 10:34+; Tit 2:11 ☆ **67:6:** Mbo 65:11 ☆ **67:7:** Mt 12:21, 28:19; Tur 7:9

Zin ta tiurur koi pini, nako tiko pini ma tila len.
² Pa ni ko ipambiriizi zin ma timap, kembei ta miiri iwilaala you ka koi ma ila ne.
 Wal sananjan, sombe timbot Anutu kereene uunu, na ni ko ipasaana zin ma mburan imap kat ma tila len,
 kembei you ta ikan ngwaara ma iwe gubuunu men.
³ Mi wal ndeenjan na, zin ko lelen ambai.
 Ko timbotmbot su Anutu kereene uunu raama menmeen zin.
 Tana ko lelen ambai mi kaljan izalla ma tipakuri.
⁴ Kombo mboe pa Anutu. Kapakuri pa mboe mi kiwit zaana.
 Kuurpe zaala pa ni ta imbotmbot se miiri tieene mi iwwa.
 Ni zaana Yooba.
 Kulup yom su kereene uunu mi menmeen yom pini. ✧
⁵ Anutu, ni imbotmbot muriini potomjana, mi imborro zin moondo kembei ta taman.
 Mi zin noroja na, ni imendernder pizin mi iporoukalkaala zin. ✧
⁶ Mi tomtom ta so ni itutamennana, mi le gaabana sa som, na Anutu ko ikam le tomtom pakan be zijan timbot.
 Mi zin wal ta tizeebe zin sorok lela ruumu sanaana na, ni ko ikam zin ma tiyooto, mi iyaaru zin ma tila. Tana zin ko timbombo mboe raama menmeen zin, mi tito i ma tila.
 Tamen zin wal zorzooran na, zin ko timbot lele kerekerejana men.

✧ **68:4:** Kam 19:16; Mbo 18:10+; Mt 26:64 ✧ **68:5:** Kam 22:22+; Mbo 10:14, 146:7+

7-8 Anutu, indeenje ta nu yaaru zin wal ku Israel, mi niomɲan kapa pa lele bilimɲana na, yenyeenje itok toono, mi yaɲ biibi isu pa saamba. Pa nu su mi mbot sala abal Sinai tau. Nu ta Anutu kizin Israel. ✧

9 Anutu, toono ta kam pa wal ku na, sombe kerekereɲana, na nu kamam yaɲ biibi ma izzu bekena pembeeze ma ambai mini.

10 Zin sorrokɲan ta timbotmbot toono ta wal ku titu su pa na, na nu ko rre zin pa kan kini ma koronɲ.

Pa nu ta kampeɲana katuunu.

11 Merere iso ta kembei: Ni ilip pa malmal kek. Tana wal boozo men tila ma tisoyaara uruunu.

12 Tiso: “Ou kelenɲ! Zin king ziɲan zin malmal kan kizin tiko papirik ma tila len lup kek!

Tana toyo mburu kizin mi takam pizin moori kaibiim ta timbot kar na be tiparraɲ pizin.

13 Zin tikam koronɲ pakan ta tiurpe ma kembei mbalmbal ruɲgun na. Koronɲ tana ndabokbokɲan kat. Tipakapkap begen pa silba, mi rumun rumun pa gol.

Mi parei ta niom pakan kombombooreyom sorok raama zin sipsip men?”

14 Indeenɲe ta Anutu mbura keskeezeɲana iyangwi-iri zin king ma tiko pirik na, ikam ma ɲauɲau mi yaɲpat isu pa abal gabgapɲana Zalmon.

15 Niom abal bibip ki Basan, niom zoyomɲoyom mi bibip,

✧ 68:7-8: Kam 19:16+

mi uteyom izalla ta kor a!

¹⁶ Kena parei ta motoyom mburmbur pa abal ta Anutu iroogo pa itunu mi ikam ma iwe lene na?

Abal tana, ta Yooba itunu muriini ko imbotmbot pa ma alok.

¹⁷ Merere izem abal Sinai, mi iwwa raama karis kini malmal kan ta munjaana ka tieene, mi tila tipet muriini potomjana Sion.

¹⁸ Mi iyaaru ka koi bizin boozo ta ilip pizin na, ma tito i ma ziŋan tisala abal kini ta kor a. Mi tomtom tikam koron boozomen pini sorok. Mi wal zorzooronjan tilek kumbun pini, mi tikam le koronj tomini.

Tana zin tomini, ko ziŋan Yooba Anutu timbotmbot pa muriini tana. ✧

¹⁹ Tapakur Merere!

Pa aigule ta boozomen, ni iuluulu iti mi ibadbaada patajana kiti.

Mi ni Anutu ta ikamkewe iti. ✧

²⁰ Anutu kiti, ni Anutu ta ikamkewe zin tomtom ma timbot ambai.

Merere kiti Yooba, ni itatkewe iti pa meetejana. ✧

²¹ Anutu ko ipetepaala ka koi bizin uten.

Tana zin wal ta titoto zaala sananjana na, ni ko ipun zin ma timap.

²² Merere iso ta kembei:

✧ **68:18:** Ep 4:8 ✧ **68:19:** Mbo 81:6; 2Kor 1:4+ ✧ **68:20:** Mbo 56:13; 1Kor 15:51+; 1Tes 4:13+; Tur 1:18

“Koyom koi bizin ta timbot lele Basan na, nio ko ankam zin ma timiili ma timar.

Mi zin ta timbot mozo lukutuunu na tomini, nio ko ankam zin ma tise.

²³ Mi sijin ko iwe kembei ta karoozo be kawwa la leleene.

Mi me tiom ko tiwin sijin tana.”

²⁴ O Anutu, nu ta king tio. Mi nu lip pa malmal kek. Tana mar raama lelem ambai, mi lela urum ku potomjana, be zin iwal biibi tire u.

Nu muungu, mi wal ku tito u ma tilema.

²⁵ Zin mboe kan timuungu, to zin tamuriŋ ta tiyelyel kakaaba na timbot luku-tuunu, mi zin kombom kan tipa kaimer.

²⁶ Niom wal ki Anutu ta kulup yom su kereene uunu na, kapakuri pa kampenana kini. Niom wal ta uunu tiom ipet pa Yakop na, kamap ma kiwit Yooba zaana!

²⁷ Benyamen ta kaimernana na, wal kini timuungu. To zin peeze kan ki Yuda tila raama wal kizin. Mi zin peeze kan ki Sebulun mi Naptali tito zin.

²⁸⁻²⁹ Anutu, nu ur sua pataana kek ta kembei: Niam ko amender mboljana. Tana mbot lela urum ku potomjana ta Yerusalem na, mi swe mburom ma amre mini, kembei ta munŋu kamam piam na.

Tonabe zin king lelen ambai pu, mi timar ma tikam lem koron pakan.

³⁰ Zin Aikuptu kan timbotmbot yok Nil kezeene kembei puge.

Mi zin karkari ta mburan bibip na, zin kembei makau uunujan ta zinan lutun bizin tiket-keete ma tiwwa.

Yaamba zin wal tana. Naso tilek kumbun pu, mi tikam lem pat silba pakan.

Zin wal ta lelen ilip pa mbulu ki malmal na, yangwiiri zin ma timbot leñaleña.

³¹ To biibi kizin Aikuptu ko ingo zin menderjan kini ma timar Yerusalem.

Mi zin Etiopia kan ko timar mi tikam lem koron ambaimbainan pakan tomini.

³² Niom tomtom ta karao pa toono ta boozomen, kombo mboe pa Anutu.

Kombo mboe pini mi kapakuri.

³³ Pa ni imbotmbot se miiri tieene, mi iwwa pa manjaananana ta mungu kat mi imar.

Keleñ. Ni izzo sua raama mburaana biibi.

Kalñana na, kembei ta lele ikurun i. ☆

³⁴ Tana kosoyaara Anutu mburaana.

Pa ni king biibi ñonoono, ta ikamam peeze pizin Israel,

mi izzwe mburaana sala manjaananana.

³⁵ Anutu kizin Israel, ni imbotmbot lela urum kini potomñana mi izzwe mburaana. Tabe tomtom tire mi timoto.

☆ **68:33:** Mbo 29:3, 68:4

Mi ikamam mburaana pa wal kini mi ipombolm-
bol zin.

Tana tapakur Anutu pa kampejana kini! ☆

69

*Sunjana ki tomtom ta ibaada patanjana biibi pa
Anutu zaana.*

Mboe ki Dabit

¹ O Anutu, kamke yo lak!

Pa yok ise nguren kek ma ingi be ilol yo i.

² Nio anɖubup sula tiingi biibi
ma kumbuŋ iteege toono mboljana sa som.

Nio anbot li biibi lukutuunu,
mi ingi be wo isur yo ma anla len i.

³ Anutu, nio anjaana kek.

Tiŋiizi tio imama ku ma ingi be nguren imun i.

Nio anjurur moton pu be uulu yo, mi som.

Tana mburoŋ imap.

⁴ Zin iwal, ta tiurur koi pio sorok.

Irao anɖin zin na som. Pa tilip pa uten runrun!

Koŋ koi bizin ta tisombe tipasaana yo na, zin
mburanjan,

mi tingalŋgal sua pakaamjana pio.

Tizzo be anpimiili koron kizin.

Mi ko anpimiili be parei? Pa anjem koron kizin sa
som. ☆

⁵ Anutu, mbulu tio kankaanaana mi zorojana
tio, ina nu ute ma imap.

Mbulu boozomen ta anjam noobo na, sa ike pa
motom som.

⁶ Yooba, nu mburom keskeezenom.

Uulu yo lak!

Kokena zin wal ta tiurur matan pu mi tipase pu na,
tire pataņana tio mi kan mian pa, to titop pa
urlaņana kizin.

O Anutu tiam Israel, nio aņkam ņgar biibi pa zin
wal tau tikam kinkiini be tiute u mi timbot
kolouņana pu na.

Uulu yo: Kokena mbulu ta ipet pio na, ikam zin ma
kan mian.

⁷ Pa nio aņbesmbeeze pu. Tamen tomtom tirepilpi-
ili yo,

mi tikamam ma koņ mian mi aņtuntuundu men.

⁸ Wal tio tire yo kembei nio ndelņoņ.

Mi toņmatiziņ tio ņonoono ta noyam tamen na,
tipizil ndemen pio kembei nio tomtom ki
lele pakaana toro. ✧

⁹ Nio leleņ pa urum ku ilip, mi aņkamam kaisiigi pa
be aņurpe.

Tanata wal pakan ta tirepilpiilu na, tirepiili yo
tomini. ✧

¹⁰ Nio aņtaņtaņ mi aņgalsek ituņ pa kini kanņana
bekena motoņ iņgal katu.

Mi ina ikam ma tomtom matan repiili yo.

¹¹ Mi indeeņe ta leleņ ipata mi aņgun muuņgu na,
tomtom tikam seņge pio.

¹² Zin wal ta tiluplup zin su kar keteene na, tiwidit
mbol pio.

Mi aņwe ņeu pizin wal winņana kan be timbut len
mboe pa.

✧ **69:8:** Mbo 31:11; Yo 7:5 ✧ **69:9:** Yo 2:17; Ro 15:3

13 Mi nio na, anzunzun pu men.
 Yooba, munjai yo lak! Pa nu urur kat lelem pa wal
 ku mi toto sua ku mbuknana.
 Tana leŋ sunnana tio ti, mi swe kampenana ku pio.

☆

14 Tatke yo pa patajana biibi ti:
 Kokena andubup sula tiingi mi sam ma anla leŋ!
 Kamke yo pa koŋ koi bizin naman.
 Tatke yo pa li biibi tingi: Kokena anmon.

15 Uulu yo: Kokena wo isur yo ma anla leŋ.
 Kamke yo: Kokena anmon sula mozo lukutuunu.
 Maata yo ma anse pa naala ta usomnana i:
 Kokena toono ipol salakaala yo.

16 Yooba, nu ambainom. Nu toto sua ku mbuknana
 mi urur lelem pa wal ku. Tana leŋ sunnana
 tio mi uulu yo.

Munainana ku na, biibi kat. Tana motom ingal yo
 mini.

17 Nio mbesoono ku. Pingis motom pio pepe.
 Pa ingi anbot la patajana biibi kat leleene. Tana
 pekel kalŋon karau men.

18 Mar lae tio, mi uulu yo.
 Kamke yo pa koŋ koi bizin.

19 Mbulu ta koŋ koi bizin tikamam pio, ina nu ute
 lup kek.

Zin tirepiliili yo, mi tipamian yo, mi tikototo yo.

20 Mi tipamian yo, mi tipasaana leleŋ ma isaana
 kat.

Tana anso ko tomtom sa imar mi ipotor leleŋ.

Mi som. Tomtom sa imar tio som.

21 Indeeŋe ta petel yo na, titooro koŋ kini raama
 koron pakpaknana.

Mi miri yo na, tikam koŋ yok pakpakɲana ma aŋwin. ✧

22 Tana sunɲana tio ima ku ta kembei: Mbalia ta kini kizin imbotmbot se na, ko iwe kembei ta napitpit pizin.

Mi guraaba kizin ko tiwe kembei ta kilis pizin. ✧

23 Kam zin ma matan ipis ma irao tire lele mini som.

Mi pamoto zin kat ma riŋriŋ ikam zin.

24 Mbooro ta ketem malmalɲana imbot sula na, liŋ ma isalakaala zin be tiyamaana kat.

25 Kam ma lele kizin ta timbotmbot pa na, bilim.

Tomtom sa ko ilela beeze kizin mini som. ✧

26 Pa tomtom ta nu balisi kek na, zin tisu mi tiseeze mataana mini.

Tomtom ta nu puni ma ire yoyouɲana na, zin tininin kao pini.

27 Wal tana sanaana kizin na, motom mbeleele pepe.

Motom kiskis, mi pokot ma pokot kat! Muɲai zin risa pepe.

28 Mus zan pa ro ki mbotɲana mata yaryaaraɲana ma tila len.

Sombe beede wal ndeenɲan zan ise, na wal tana zan ila raama pepe. ✧

29 O Anutu, iŋgi aŋbaada pataɲana mi aŋre yoyouɲana biibi.

Mar mi uulu yo. Wit yo mi ur yo sala kor. Naso aŋbot ambai.

✧ 69:21: Mt 27:34,48; Yo 19:29 ✧ 69:22: Ro 11:9+ ✧ 69:25: Nɲo 1:20 ✧ 69:28: Kam 32:32+; Tur 20:12+, 21:27

30 Nio ko anḡbo mboe mi anḡpakur Anutu zaana. Pa nio leleḡ ambai kat pini.

Tana ko anḡwit uruunu ma isala kor! ☆

31 Pa mbulu ta kembei, Yooba ko leleene ambai pa ma ilip pa makau ta tikamam pa pa-toronḡana i. ☆

32 Zin wal ta pataḡana ikam zin na, sombe tire Anutu iuulu yo, inako menmeen zin.

Mi zin wal tau tikamam kinkiini be tiute kat Anutu mi timbot kolouḡana pini, nako tikam pom-bolḡana. ☆

33 Pa zin wal ta timbot ḡoobo mi tiru zalan na, Yooba ilenḡen suḡḡana kizin.

Zin wal kini ta timbotmbot la pataḡana leleene na, ni irao ipizil ndemeene pizin na som.

34 Saamba ma toono mi tai, ramaki koronḡ boozomen ta tiwwa pa na, niom kamap ma kapakur Anutu zaana.

35 Pa ni ko ikamke kar Sion ma imbot ambai mini, mi ipamender zin kar ta timbot lele pakaana ki Yudea na.

Tonabe zin mbesoonḡo kini tikam lele tana ma iwe len, mi timbot pa mini.

36 Mi kaimer, toono tana ko iwe popoḡana kizin len, be zin tomini timbot pa.

Tana zin wal ta so tiur kat lelen pini, nako timbotmbot ta tana.

☆ 69:30: Mbo 28:7, 34:3 ☆ 69:31: Mbo 50:9+, 51:16 ☆ 69:32: Mbo 34:2

70

Tomtom ta ipiyar Anutu be iuulu i

Mboe ki Dabit

¹ O Anutu, tatke yo pa pataɲana tio ti.

Yooba, loɲa mar mi uulu yo. ✧

² Zin wal ta tirru zaala be tipun yo ma aɲmeete i na, pakankaana zin, mi pimiili zin ma tila len raama kan miaɲ.

Mi zin wal ta tire pataɲana tio ti mi menmeen zin pa na, zin tomini, ziiri zin ma timiili ma tila raama kan miaɲ.

³ Mi zin wal ta kalɲan izalla sorok ma tizzo: “A buri! Mbulu ta lelende pa be ipet pini, ta ipet pini kek!”

Na wal ta kembena, koto zin, mi pamiaɲ zin, mi pimiili zin ma tila len.

⁴ Tamen wal boozomen ta so tikamam kinkiini be tiute katu mi timbot kolouɲana pu na, zin ko lelen ambai mi menmeen zin pu.

Mi zin wal ta lelen pa ulaaɲa ku ilip, nako tizzo totomen ta kembei: “Tapakur Anutu zaana. Pa ni ta biibi ɲonoono!”

⁵ Yooba, iɲgi pataɲana taiɲgi ikam yo ma aɲrru zaala.

Mi leɲ ulaaɲa toro sa som.

Mi nu ta ulaaɲa tio mi tuɲ ɲonoono.

Tana naunau pepe. Loɲa mar mi uulu yo!

✧ **70:1:** Mbo 22:19, 40:13+

71

Sunɣana ki kolman ta urlaɣana kini imbol kat

¹ Yooba, nio aɣpase pu be we ur pio mi menderkaala yo.

Kokena koɣ koi bizin tikoto yo, to koɣ mianɣ.

² Nu ndeeɣenom. Tana uulu yo mi tatke yo pa pataɣana tio ti.

Ngun talɣom pio mi uulu yo.

³ We seraara pa koɣ koi bizin, mi poroukaala yo pizin.

We kembei siiri mbolɣana pio be aɣbotmbot lela totomen.

Pa nu lelem iur pataaɣa kek be kamke yo ma aɣbot ambai.

Tana nio ko aɣmama ku be menderkaala yo.

⁴ Anutu tio, tatke yo pa zin wal sananɣan naman.

Pa zin tipaɣobɣoobo pa zaala ku, mi timuɣai tomtom sa som. Kokena tikis yo, to tipasaana yo ma aɣsaana kat.

⁵ Yooba, Merere tio, nio aɣurur moton pu be uulu yo.

Pa indeeɣe ta nio nanɣaɣɣon mi imar na, aɣpase pa nu itum tamen.

⁶ Nu ta pazal zaala pio, mi anaɣ ikam yo ma aɣsu.

Mi indeeɣe ta anaɣ ikam yo ma aɣsu, mi imar imar indeeɣe koozi na, aɣpase pu. Pa nu ta pombolmbol yo mi motom pio.

Tana nio ko aɣbombo mboe mi aɣpakurkur zom totomen!

⁷ Zin iwal tikamam ɣgar boozo pio. Pa uraata bibip ta kamam pio, ina izzwe mburom pizin.

Nu ta we ur mbolɣana pio, mi menderkalkaala yo.

⁸ Tana leleŋ ambai kat pu, mi kwoŋ ipakurkuru.
Pa nu zom biibi mi ndabokŋom kat.
Zon̄ ise ma ila zon̄ isula na, aŋwidit urum isala kor.

⁹ Tamen in̄gi aŋwe kolman kek, mi mburoŋ izzu.
Ziiri yo pa kerem uunu pepe, mi pizil ndemem pio
pepe.

¹⁰ Pa koŋ koi bizin tiluplup zin mi timburmbuuru
koŋ be tipun yo ma aŋmeete.

Mi tizaŋzaaŋa yo ma tizzo pio ta kembei: ☆

¹¹ “Aa, ni, Anutu ipizil ndemeene pini kek.
Tamaŋa mi takami.
Pa ni le tomtom sa be iuuli som.”

¹² Tana Anutu, mbot molo pio pepe!
Anutu tio, loŋa mar mi uulu yo.

¹³ Zin wal ta tiŋgalŋgal sorok sua pio na, pamiaŋ
zin mi pun zin ma timap.
Zin wal ta tisombe tipasaana yo na,
koto zin mi pamiaŋ zin kat.

¹⁴ Mi nio, nako aŋurur moton̄ pu mi aŋzza u be uulu
yo.

Mi ko aŋwidit urum totomen.

¹⁵ Kwoŋ ko izzoyaryaara mbulu ku ndeeŋeŋana
pizin tomtom.

Zon̄ ise ma ila zon̄ isula, nako aŋzzo pa uraata bibip
ta nu kamam pizin tomtom be uulu zin na.
Uraata ku tana, sombe aŋtoombo be aŋnin, na aŋrao
som.

¹⁶ Yooba, nu kamam uraata bibip mi mburaŋŋan.
Tana aŋwe kwom mi aŋsoyaara uraata ku
tana pizin tomtom bekena matan in̄gal.

☆ **71:10:** Mbo 31:13; Mt 12:14

Nio lelen be anzzo sua pa mbulu ku ndeenenana men.

17 Indeeje ta nio nanğanon, mi imar indeeje koozi na, nu zzo yo pa mbulu ku.

Tana anzzoyaryaara sua pa uraata ku bibip ta ipa ndel kat.

18 O Anutu, ingi anwe kolman ma momo isala uten kek.

Mi pizil ndemem pio pepe!

Mbotmbot raama yo ma irao ansoyaara mburom mi uraata ku bibip pizin poponana tiam tabe tipet pa kaimer i. ✧

19 Anutu, mbulu ku ndeenenana, ina ilip kat. Isala ma isala ta saamba a.

Mi uraata ku ta kembena. Bibip mi mburanjan.

Tana nu kadom sa som. Som kat.

20 Nonoono, nu kam yam Israel ma amre patanana boozomen, mi seeze motoyam.

Tamen nu ko kam yam ma ambot ambai mini.

Ingi ambot naala kezeene i.

Tamen nu ko tatke yam pa meetenana.

21 Mi nio ta kembena. Nu ko pakur yo ma zon iwe biibi mini.

Mi poter lelen, mi kam ma lelen ambai.

22 Tonabe anse kombom mi anpakur zom.

Pa nu toto sua ku mbuknana.

Anutu tio, nu Anutu potomnana kizin Israel. Mbulu ku ipa ndel kat.

Tana nio ko anse kombom tio mi anbo mboe be anwit zom.

✧ 71:18: Mbo 78:4

²³ Ko kalŋoŋ isala mi aŋbo mboe pakurŋana pu raama menmeen yo biibi.

Lelen ko imap ipakuru. Pa nu ta kamke yo.

²⁴ Tana aigule ta boozomen, zoŋ ise ma ila zoŋ isula na, nio ko aŋzzoyaryaara mbulu ku ndeenŋana ta kamam pizin tomtom na.

Pa zin wal ta tisombe tipasaana yo na, nu koto zin ma mburan imap, mi pimiili zin ma tila raama kan miaŋ.

72

Zin Israel tisun Anutu be ipombol king kizin

Mboe ki Salumo

¹ Anutu, pombol king tiam be imender pizin tomtom mi iurpe kat pataŋana kizin.

Mi paute i pa mbulu ku ndeenŋana.

² Sombe ikam peeze pizin wal ku, na uuli be ikam ma indeeŋe men.

Mi pomboli be imender pizin wal ku ta timbot ŋoobo i, mi iurpe pataŋana kizin.

³ Pa mbulu kini ndeenŋana, ta ko iwe zaala pa lele ti be imbot ambai,

mi ipiyooto mbulu luumuŋana.

⁴ King tiam ko imender pizin wal sorrokŋan, mi iporou pizin.

Mi zin wal ta timbot ŋoobo na, ni ko iuulu zin.

Tamen zin wal ta tikototo zin sorrokŋan mi tika-mam pataŋana pizin na, ni ko ikoto zin, mi iparamutmut zin ma mburan imap kat. ✧

⁵ Pombol king tiam be imbotmbot ambai men,

✧ **72:4:** Mt 25:31+

mi iseenge iseenge ma ila, kembei ta zoŋ ma puulu i.

⁶ Mi uuli be ikam kat peeze.

Naso iuulu zin tomtom kembei yaŋ ta izzu pa mokleene mi ipembesmbeeze toono na.

⁷ Mazwaana ta so ni ikamam peeze na, piyotyooto mbulu ndeeŋeŋana ma izze ma iwe biibi.

Mi kam mbulu luumuŋana ma izze raama. Naso tomtom timbot ambai men, mi iseenge iseenge ma ila, kembei ta puulu i. ☆

⁸ King tiam ko ikam peeze pa lele ta biibi kat. Ka senŋaana su tai pakaana ta, mi ila ila ma imap su tai pakaana toro.

Ko imanga su yok Euprates, mi ila ila ma irao toono ta boozomen.

⁹ Ni ko ilip pa ka koi bizin. Tana zin ko timar mi tilek kumbun pini,

mi timbilmbil su kereene uunu be leleene isaana pizin mi imuŋai zin.

¹⁰ Zin king ki Tarsis ziŋan zin king ta timbot irao mutumutu ta boozomen, nako timar mi tikam le koron ambaimbaiŋan pakan bekena tipakuri.

Mi zin king ta timborro lele pakaana ki Sieba mi Seba na, zin tomini ko timar mi tikam koron ambaimbaiŋan pini. Pa zin ko timbot la ni kopo mbarmaana tau.

¹¹ Tana king ta munŋaana men ko tilek kumbun pini.

Mi karkari ta boozomen ko timbesmbeeze pini. ☆

12 Pa zin wal ta len koron som, mi zin wal sor-roknan ta timbot noobo mi len ulaana sa som na, sombe titaņroro i,
na ni ko iuulu zin mi itatke zin pa pataņana kizin.

13 Zin wal tau len mburan biibi som, mi zin wal ta timbot noobo mi tiru zalan na,
ni ko leleene isaana pizin mi ikamke zin pa pataņana kizin.

14 Tana sombe wal pakan tiurur pataņana pizin mi tiseseze matan, na ni ko imender pizin mi itatke zin la wal tana naman.
Pa ni ko iur leleene pizin kembei toņmatiziņ kini noono. Tana irao igeede zin mi siņin ireere sorok na som.

15 Anutu ko ipombol king tiam be imbotmbot ma molo.
Mi zin wal ki lele pakaana ki Sieba ko tikam le pat gol ta milmilņana ma inģeeze kat.
Mi aigule ta boozomen, zoņ ise ma ila zoņ isula na, wal kini ko tizuņzuņ Anutu be ipomboli,
mibe ikampe i ma imbotmbot ambai men.

16 Mai ambaiņana ko ipet pa toono tiam.
Ko ipet pa mokleene ta imbot sala abal uteene na tomini.
Mi toono mbuyeene ko kembei ta abal Lebanon, mi ikam ma kini ambaimbaiņan boozo ipet.
Mi tomtom ta kembena. Kar ta boozomen ko timasak ma kan tomtom bizin tiwe boozomen
kembei ta mbutmbuutu izaara ma ilol toono.

17 King zaana biibi ko imbotmbot ma alok, kembei ta zoņ i!

Tomtom ko tiwidit uruunu, mi iseenje iseenje ma
ila.

Pa ni ta ko iwe zaala pa wal ta munjaana men be
kampejana ki Anutu ise kizin.

Tana zin karkari ta boozomen ko tire kampejana
ki Anutu ta imbotmbot se kini na, mi
tipakurkuri. ✧

18 Tapakur Yooba! Ni Anutu kizin Israel!

Pa ni itutamen ta ikamam uraata bibip ta ipa ndel
kat.

19 Tapakurkuri totomen! Pa ni zaana biibi mi
mburaanaana.

Ni ko iswe mbulu kini ndabokjana mi zaana biibi
ma irao toono ta boozomen.

Nonoono ma nonoono kat!

20 Sunjana ki Dabit ta Yesi lutuunu i, ta imar imap
su ti.

73

*Mboti ambainjana kizin wal sananjan itoombo
urlanana ki tomtom ta*

Mboe ki Asap

1 Nonoono kat, Anutu, ni ikamam mbulu am-
bainjana pizin Israel.

Zin wal ta lelen ngeezenan na, ni ikampewe zin
biibi kat. ✧

2 Nio ti, muŋgu kumbun ikam ngiris, ma rimen mi
anmel.

Rimen nonoono mi anjtop pa urlanana tio.

³ Pa anre mboti kizin wal sananjan ta nin izze mi tipakurkur zitun na, ambai komboono.

Taba ikam ma motoŋ mburmbur pizin. ✧

⁴ Pa zin na, titum ma kulin ingeeze, mi timbot ambai men ma irao meetejanana kizin.

Mi meetejanana kizin tomini, tire yoyoujanana pa som.

⁵ Patajanana ki toono ta ikamam iti tomtom na, indendeenje zin som.

Zin len patajanana sa som.

⁶ Mbulu kizin ta tipakurkur zitun ma nin izze sorok, ina tipamaala pizin tomtom kembei ta natabu i.

Mi mbulu kizin ta tikamam sorok malmal pizin tomtom mi tipasansaana zin, ina tiswe ma imbot kat mat, kembei ta mburu kizin mat kana.

⁷ Tere zin na, keren indu. Pa tikam len mboti ambaijanana kat. Taba titum len ma tau!

Mi ngar ki pakurnjana ta imbotmbot la lelen na, biibi ma ilip.

⁸ Zin tirepilpiili zin tomtom, mi tiwirri sua sananjanana pizin.

Mi tipakurkur zitun, mi tikototo zin tomtom pa sua kizin pamotojanana.

⁹ Wal tana tipakurkur zitun. Pa Anutu ta imbot saamba na, tipasansaana sua pini.

Mi tiwirri sua sananjanana pizin tomtom ta timbotmbot toono na tomini.

¹⁰ Taba tikamam ma Anutu wal kini tomini, titoto zin,

mi tikanan la kaljan.

✧ **73:3:** Mbo 37:1,7

11 Mi tizzo ta kembei: “Aa, mbulu ta amkamam i, Anutu iute?

Anutu kor kana, ni le ngar sa?”

12 Kere kat kek? Wal sananjan, mbulu kizin ta kembei.

Len patanjana sa som, mi tindoundou len koron boozo.

13 Mungu nio ankam ngar noobo ta kembei, tana anso pa itun ma anso: “Nonoono kat. Mbulu tio ambainjana, ina ankamam sorok.

Parei ta moton ingalngal itun bekena lelen ingeeze, mi len uunu sa isaana som?

14 Mi ingi Anutu ikam yo ma anrre yoyoujana pa mben ma aigule.

Aigule ta boozomen, zon ise na, ni iballis yo men.”

15 Anutu, ngar tio sananjana tana, sombe answe ma ipet mat,

so anpasaana zin wal ku, mi anpakankaana ngar kizin.

16 Tana nio ankam ngar boozo kat pa mbulu ta iwedet pizin wal sananjan, mi anrru ka ngar. Tamen anrao som.

Pa ike pio. Tabe ikam ma lelen ipata kat.

17 Kaimer anlela urum ki Anutu mi ansun.

To ngar tio ipet, mi ankilaala mbulu tabe ipet pizin wal sananjan pa kaimer i.

18 Nonoono kat, nu ko ur zin la zaala sipirpirjana, bekena kam zin ma timelmel mi tipun kat zin.

19 Ko karau men mi pambiriizi zin.

Ko yangwiiri zin ma tila len. Tana tomtom ko tire
mi timoto. ✧

20 Merere, nu sombe manğa mi pambiriizi zin,
nako timap kat.

Zin ko kembei koron ta tere la miuņana na.
Sombe tamanğa pa mankwoono na, imbiriizi ma
ila ne kek.

21-22 Indeeņe ta moton mburmbur, mi leleņ ingis
na,

aņkam kat ngar som.

Nio aņtalli pu kembei mbili ta le ngar somņana i.

23 Tamen nu zem yo som. Nu mbotmbot raama yo
totomen,
mi teege nomon woono mi kiskis yo.

24 Nu pazalzal yo be aņto ngar ku.

Mi kaimer, nako pakur yo, mi kam yo ma
aņbotmbot raamu ma alok.

25 Nio aņkam ngar pa koron toro sa ki kar saamba
som. Nu itum tamen!

Mi ingi nu mbotmbot raama yo, tana aņru leņ
koron toro sa ki toono paso?

Pa nu itum tamen, ina rao pio. ✧

26 Sombe ngar tio ikamam be isaana mi mburon
izzu,

na Anutu ko ipombol yo mi ikis yo.

Tana nio aņre Anutu kembei koron tio nonoono kat.

27 Zin wal ta so lelen imbot molo pu, nako tisaana
ma tila len lup.

Mi zin wal ta so tipizil ndemen pa sua ta timbul
ima ku, na nu ko pasaana zin.

²⁸ Mi nio, sombe anbot koloujana pa Anutu, na
lelenj ambai kat ma ilip.

Pa anpase pa Yooba Anutu be iwe ur pio mi
imenderkaala yo.

Tana ko anzzoyaryaara uraata kini boozomen ta ni
ikamam na.

74

*Zin Israel titanjoro Anutu pa urum kizin ta kan
koi bizin tireege ma isu lene*

Mboe ki Asap

¹ O Anutu, parei ta nu pizil kat ndemem piam? Ko
ambotmbot ta kembei ma alok?

Niam sipsip ku, mi nu ta mboronjan tiam. Parei ta
ketem malmal kat piam ta kembei? ☆

² Niam wal ta ambot lela lupjana ku leleene na,
wal ku nonoono.

Pa munju kat nu tatke tumbuyam bizin pa
patajana kizin, mi kam zin ma tiwe lem.

Tana motom ingal yam tomini. Mi motom ngal
abal Sion.

Pa ina, nu kam ma iwe itum murim be mbotmbot
pa. ☆

³ Itum mar mi re lele ku ta isaana ma imbotmbot
i.

Koyam koi bizin tireege urum ku potomjana ma
isu lene, mi tipasaana lup.

☆ **74:1:** Mbo 43:2, 95:7, 100:3 ☆ **74:2:** Kam 15:16; 1Kor 6:20

⁴ Lele ta munḡu nu itiṅan taparluplup ti su pa i, ina kom koi bizin tikam ma iwe len.

Mi kalṅan izalla, mi tipamender koronḡ kizin lela ma iwe kilalan kembei tilip piam kek.

⁵ Mi tikam mbulu kembei zin wal ta tikam nakabasi kizin ma tila su be tikas ke.

⁶ Pa ke ndabokbokṅan boozomen ta tisap koronḡ kunun ila be tipenḡeeze urum ku na, tikam nakabasi mi tipetekatkat ma tisaana lup.

⁷ Mi tiur you pa urum ku, mi ikan ma imap. Tana itum murim ta zom imbotmbot pa na, tipasaana ma isaana kat.

⁸ Mi tisombe tikoto yam mi tipasaana kat yam. Tana lele boozomen ki toono ti ta amluplup yam su pa i be amzunḡun pu na, tiur you pa, mi ikan zin ma timap.

⁹ Mi inḡi amre kilalan sa kembei nu mbotmbot raama yam men i na som.

Mi kwom sa imbot be iso yam pa ṅgar ku na som. Mi tomtom tiam sa iute som. Ko patanḡana ti imap ṅiizi?

¹⁰ Anutu, inḡi kom koi bizin tikamam senḡe pu, mi tirepilpiilu, mi tipasomsom zom.

Parei, ko zem zin ma tinoknok ta kembei ma alok?

¹¹ Parei ta nu lul nomom, mi gedḡeeḡe yam men? Manḡa mi pun zin ma timap!

¹² Anutu, ta munḡu mi imar na, nu ta king tiam mi ulaanḡa tiam.

Mi nu kamam uraata bibip isu toono ti bekena uulu yam.

13-14 Itum mburom ta ipun tai ma tai mbu-
raana imap. Mi Lebiatan itunu ta koron
sanannana nonono mi imbotmbot tai na, nu
petepaala uteene ta boozomen,
mi kam pizin buzur sanannan ta timbot lele bil-
imnana na ma tikan. ☆

15 Lele pakan na, nu kam ma yok bukbuk ma ise
pa toono, mi ireere ma iwe yok.
Mi lele pakan na, nu kam yok bibip ma timak-
maaga. ☆

16 Nu ta mborro aigule mi mbenj tomini.
Mi nu ta ur zonj mi puulu ma timbotmbot la murin.
☆

17 Nu ur toono ka sengaanja,
mi ur gorgor ki re mi iwaara. ☆

18 Yooba, motom ingal sua repiilnana ta kom koi
bizin tikamam pu na.
Ingi wal kankaananan tizorzooru mi tipasansaana
zom.

19 Mi niam ta wal ku na, mburoyam biibi som.
Tana itum poroukaala yam.
Kokena koyam koi bizin timanga piam mi
tipasaana yam.

Ingi ambot noobo kat. Kokena motom mbeleele kat
yam.

20 Motom ingal sua mbuknana ta kam piam wal ku
na, mi uulu yam.

Re. Ingi wal sanannan tikewe la zugut, mi tika-
mam malmal mi zigzik ma irao toono ti.

☆ **74:13-14:** Kam 14:21; Mbo 89:9+ ☆ **74:15:** Kam 17:6; Mbo
107:33+ ☆ **74:16:** Un 1:14 ☆ **74:17:** Un 8:22; Ngo 17:26

21 Mi koyam koi bizin tikototo yam. Tana uulu yam: Kokena amur sorok motoyam pu, to koyam mianj.

Uulu zin sorrokñan mi zin wal ta timbot ñoobo na. Naso timanja mi tipakur zom.

22-23 Anutu, manja mi swe mburom. Poroukaala yam. Pa niam wal ku tau.

Motom ingalngal mbulu ki kom koi bizin, mi ur kadoono pizin. Pa kalñan izalla mi tiwirri sua boožo pu.

Ingi wal kankaananjan tizorzooru mi tikamam sua repiilinjana pu pa berek ma ila mbenj.

Tana maane pizin pepe.

75

Anutu ko iur kadoono pizin tomtom

Mboe ki Asap Ka nger: Pasaana pepe

1 Anutu, niam leleyam ambai pu mi ampakurkur zom.

Amwidit urum paso, nu mbotmbot kolouñana piam.

Tanata amzzoyaryaara uraata ku bibip ta ndabok-bokñan mi ipa ndel kat.

2 Mi Anutu iso ta kembei: “Nio itun anjur nol tabe anjamender zin tomtom pa i.

Mi sombe anjur kadoono pizin, nako anjam ma indeenje men.

3 Sombe toono imurur mi ka tomtom bizin ta boozomen tiseenje,

na nio ta ko ankis toono uunu ma imbol.

4 Zin wal ta tipakurkur zitun na, nio anso pizin ta kembei: ‘Kapakur ituyom irao!’

Mi zin wal sananŋan na, aŋso pizin ta kembei:
 ‘Niyom izze sorok mi kapase pa ituyom
 mburoyom pepe!

⁵ Pa mburoyom biibi iŋgoi? Tana kapakur yom
 pepe,
 mi kipiri sua repiiliŋana pepe!” ’

⁶ Pa pakurŋana imar pa zoŋ uunu som,
 imar pa lele ta zoŋ isula na som,
 imar pa lele toro sa som.

⁷ Imar pa Anutu itutamen tau. Pa ni ta tiiriŋana
 katuunu.

Wal pakan, ni ikototo zin. Mi wal pakan na, ni
 ipakurkur zin. Itoto itunu leleene tau. ✧

⁸ Nonoono kat. Mbooro ta imbot la Yooba namaana
 kek.

Mi mbooro tana na, bok pa kete malmalŋana kini.
 Ni ko ipiwin wal sananŋan boozomen ta timbotm-
 bot toono na, mi tiwin ma imap.

Tuturaana sa ko irao imbot na som. ✧

⁹ Mi nio, nako aŋzzoyaryaara uraata bibip mi nd-
 abokbokŋan ki Yooba ma alok.

Ko aŋbombo mboe mi aŋpakurkur Anutu ki Yakop
 zaana.

¹⁰ Pa ni iso ta kembei: “Wal sananŋan na, nio ko
 aŋpunmeete mburan.

Mi wal ndeenŋan na, nio ko aŋpombol zin ma
 mburan izze, mi aŋpakur zin.

✧ **75:7:** Mbo 147:6; Lu 1:52; Tur 18:7+ ✧ **75:8:** Tur 14:10, 16:19

76

Anutu mburaana biibi kat

Mboe ki Asap

¹ Zin Yudea kan tiute Anutu.

Mi wal kini Israel tipakuri pa zaana biibi.

² Beeze ki Anutu imbotmbot Yerusalem.

Pa muriini ŋonoono ta abal Sion.

³ Indeeŋe ka koi bizin timaŋga pini su lele tana na,
ni isebogboogo buza kizin mi peene kizin
lutunlutun ta you ikanan la i, mi ipetepaala
siŋgiao kizin.

Tana mburu kizin boozomen ta malmal kana i, na
ni ipasaana lup.

⁴ O Anutu, nu mbotmbot lela azuŋka biibi leleene,
mi nu ta biibi ŋonoono.

Pa nu ndabokŋom kat mi mburom keskeezeŋom.
Nu lip pa zin abal ta aliŋgumoraŋan.

⁵ Kom koi bizin na, wal mburaŋan mi lelen imet
kat. Mi nu porou ma lip pizin, tabe wal ku
tila mi tiyo len mburu kizin malmal kana
ma imap.

Nu pun kom koi bizin ma tisu tiwe uri lup. Mi ko
irao timaŋga mini na som.

Malmal kan kizin na, wal mburaŋan.

Tamen tirao be tikam kosa sa som.

⁶ Anutu ki Yakop, indeeŋe ta nu yespokpok zin na,
zin hos kizin raama kan tomtom bizin timetmeete
ma timap, mi tisu timbombooren.

⁷ O Merere, tomtom ta boozomen timototo u.

Pa sombe nu ketem malmal,

na asiŋ irao imender su kerem uunu? Som.

8-9 Indeenje ta wal pakan tikam patanana pa wal ku isu toono ti na,
nu mender pizin mi kamke zin ta boozomen.
Nu mbot saamba, mi ur kadoono pa kan koi bizin.
Tabe kam ma tomtom ta boozomen ki toono timoto kan mi timaane men.

10 Nonoono kat. Keten malmalana kizin tomtom, ina iwe zaala pu be swe mburom. Tana tomtom tipakurkuru.
Mi zin wal ta ketem malmalana ku ikas zin som, inako tiliu u, mi tizunzun pu mi timbesm-beeze pu. ☆

11 Niom wal ta kumbuk sua pa Yooba be kakam koron sa pini na, motoyom injal sua tiom tana mi koto.
Mi niom karkari ta kombot kolouana na tomini, kakam koron tiom ambaimbainan pakan pini.
Pa ni ta ikamam zin tomtom ma timoto kan.
12 Zin peeze kan ta tipase pa zitun mburan na, Anutu ikototo zin.
Tana ni ikamam zin king ta toono kan i ma timototo.

77

Sunana ki tomtom ta iyamaana kembei Anutu ipizil ndemeene pizin Israel kek

Mboe ki Asap

¹ Nio antanoro Anutu be iuulu yo.

Kalnon isala, mi ansunji be injun talhana pa sunana tio.

☆ **76:10:** Kam 9:16; Ro 9:17

² Pa inġi aṅbot pataṅana biibi leleene. Tana aṅkam kinkiini be aṅute ṅgar ki Merere.

Mbeṅ ma aigule na, aṅwidit nomoṅ izalla mi aṅzunzun pini.

Tamen Anutu ikam mbulu sa be ipotor leleṅ na som.

³ Nio motoṅ inġalṅgal Anutu na, leleṅ itaṅtaṅ.

Mi aṅkamam ṅgar boozo, tabe leleṅ ipata ma mburoṅ imap.

⁴ Mbeṅ na, aṅkennekaala motoṅ risa som.

Mi leleṅ ipata kat ma irao aṅso sua som.

⁵ Pa ṅgar tio imilmiili pa mbulu ta muṅgu Anutu ikamam pa wal kini na.

Motoṅ lala pa ndaama ndaama ta ni iuluulu zin.

⁶ Tana mbeṅ na, aṅbombo mboe,

mi aṅkamam ṅgar la leleṅ mi aṅrru pataṅana taiṅgi ka uunu.

⁷ Parei, ko Merere ipizil ndemeene piam, mi ambotmbot ta kembei ma alok?

Irao leleene imiili piam mini som?

⁸ Mbulu kini ta itoto sua kini mbukṅana mi iurur leleene pa wal kini na, imap kek?

Sua ta muṅgu imbuk piam na, ko itop ma iwe koron sorok?

⁹ Parei, inġi Anutu mataana mbeleele kampeṅana kini,

mi kete malmalṅana kini iyembut muṅaiṅana kini?

¹⁰ Tana aṅso pa ituṅ ma aṅso: “Inġi Anutu itooro ṅgar kini kek, tanata mburaana iporoukalkaala yam mini som.”

Uunu tiṅgi tabe ikam ma leleṅ ipata kat.

11 Pa Yooba, nio motonɔ ɪŋgalɔgal uraata ku.
Motonɔ imilmiili pa mos bibip ta munɔgu nu tor-
tooro na.

12 Nio anɔkamam ɔgar pa uraata ku ta boozomen,
mi motonɔ lala pa mos mburanɔan ta munɔgu ka-
mam na.

13 O Anutu, nu kamam mbulu potomɔana men.
Mbulu ku ipa ndel kat.

Mi Anutu toro sa zaana biibi kembei ta nu na som.
☆

14 Nu Anutu ta tortooro mos bibip.

Nu zzwe mburom pizin karkari ma tire kat.

15 Zin wal ku ta Yakop mi Yosep popoɔana kizin na,
itum mburom, ta itatke zin pa pataɔana kizin. ☆

16 O Anutu, indeene ta yok bibip tire u na,
motoɔana ikam zin.

Mi tai ta imbot sula kat ta maanga na, imoto to-
mini.

Tabe ikam uraata ma ka mbelut ise. ☆

17 Mi lele igabgap, mi iswiri yanɔ isu toono.

Mi lele ikurunɔrunɔ, mi ikimitmit,
mi lolo niini iwenweene ma imiyaryaara.

18 Nu kam ma miiri napiu itoogo, mi lele ikurunɔ
ma kalɔaana biibi,

mi lele ikimitmit ma ka azunɔka iyaara pa toono.

Mi nu toktok toono ma ilala imarmar.

19 Mi zaala ku ipa tai leleene.

Tai ta mburaana biibi na, nu peete, mi imet ma
iwe ru.

Mi pa ma la na, tomtom sa ire kumbum muriini
som. ☆

☆ 77:13: Kam 15:11 ☆ 77:15: Kam 6:6 ☆ 77:16: Kam 14:21

☆ 77:19: Kam 14:22

20 Mi nu muṅmuṅgu pa wal ku kembei ta mboronjan kizin sipsip.
Mi ur Mose ziru Aron ma tikam ruṅgum, mi tiyaaru zin Israel ma tila.

78

Muṅaijana ki Merere mi zooronjana kizin Israel

Mboe ki Asap

1 O niom wal tio, kuṅgun talṅoyom pa sua tabe aṅkam piom i.

Niom ta boozomen kelenj sua tabe aṅso yom pa i.

2 Pa kwonj ko ikaaga mi aṅpit mbol piom.

Ko aṅso pa mbulu ta muṅgu ipet na, mi aṅpeeze ka ṅgar turkenjana piom.

3 Mbol ta ingi be aṅso i, tumbundu bizin tipit piam ma amlen,
tanata amute.

4 Muṅgu Yooba izzwe mburaana ma iwedet mat.

Ni itortooro mos mburanjan boozo, mi ikamam uraata bibip.

Tanata tomtom tipakurkuri.

Mi uraata kini tana, iti irao tawatkaala pa lutundu bizin na pepe. Bela tozzoyaryaara.

Naso poponjana kiti tabe tipet pa kaimer i tilenj tomini.

5 Zaala tabe wal kini tito bekena ni zinan tiparlup zin ma tiwe tamen na, muṅgu Yooba iswe pa tumbundu bizin, ta poponjana ki Yakop na.

Ni iso zin Israel pa sua kini.

Mi iur sua pa tumbundu bizin

be zin kadoono tipaute lutun bizin pa sua tana. ☆

⁶ Naso zin tomimi tileŋ,
tona zin kadoono tipaute lutun bizin,
mi iseŋge iseŋge ma ila.

⁷ Mi popoŋana kizin ko tipase pa Anutu,
mi matan iŋgalŋgal uraata ta ni ikamam na,
mi titoto tutu kini.

⁸ Kokena tikam kembei ta tumbun bizin.
Pa tumbun bizin na, wal zorzooroŋan kat.
Titoto Anutu leleene som,
mi tiurur kat lelen pini som,
mi titoto sua ta timbuk pini na som.

⁹ Zin popoŋana ki Eparaim na, len peene ambaim-
baiŋan be tikam malmal pa.
Tamen indeeŋe ta malmal ipet na, zin tiko ma tila
len.

¹⁰ Mi sua ta ziŋan Anutu timbuk na, titoto som.
Mi tipa pai kizin ma indeeŋe pa tutu kini som.

¹¹ Mi matan mbeleele uraata ta muŋgu Anutu ika-
mam pizin na.
Mos bibip ta ni ikam la matan ma tire kat na,
matan iŋgalŋgal som.

¹² Indeeŋe ta tumbun bizin timbotmbot Aikuptu
na,
Anutu itooro mos bibip su lele keteeneŋana ki
Zoan mi zin tire kat pa matan.

¹³ Mi ni ikam ma tai imet ma iwe ru.
Ikam ma tai imender kembei ta siiri mbolŋana.
Tabe iur zaala pizin mi tipa ma tilae mbaaga.

¹⁴ Aigule na, ni imbotmbot la miiri tieene, mi
imuŋmuuŋgu pizin mi izzo zin pa zaala.

Mi mbenj na, ni iwe kembei ta you mi imunḡmuḡḡu pizin. ✧

15 Indeeḡe ta timbotmbot lele bilimḡana na, ni ipetepaala pat, mi ikam ma yok ipet.

Ikam ma yok tana ireere biibi kat bekena tiwin. ✧

16 Ni ikam ma yok boozomen tiwedet pa ranḡ, mi tirereere ma kembei ta yok bibip.

17 Tamen zin tinoknok men mbulu sananḡana ta tikamam pa Anutu na.

Indeeḡe ta timbotmbot lele bilimḡana ta magargaara men na, tizooro Anutu kor kana kat. ✧

18 Pa tisu mi tiso titoombo mburaana.

Tiso pini be ikam kan kini ta zitun lelen pa i. ✧

19-20 Mi tipasaana sua pini ma tiso:

“Inḡi tombot lele bilimḡana tinḡi. Mi ko Anutu mburaana irao be inḡun mbalia mi ikam kanda kini?

Nonoono, ni ipun lae pa pat, mi yok boozomen tirereere kembei ta yok bibip.

Tamen ko irao ikam kanda kini mi buzur?”

21 Anutu ilenḡ sua kizin tana na, ipas keteene ma leleene ibayou kat.

To ikam ma you isu mi ikan zin wal kini.

Keteene malmal mi imanḡa pizin Israel.

22 Paso, zin tiurla kini som, mi tipase pini be iuulu zin som. ✧

23 To ni iur sua pa kataama ki saamba ma ikaaga.

✧ **78:14:** Kam 13:21; Mbo 105:39 ✧ **78:15:** Kam 17:6; 1Kor 10:4

✧ **78:17:** Ibr 3:16 ✧ **78:18:** Kam 16:3, 17:2; 1Kor 10:9 ✧ **78:22:** Ibr 3:19

24 Mi ikam ma kini manna isu pizin be tikan.

Ikam kan kini saamba kana. ✧

25 Zin tikan kini ta kizin aŋela i.

Anutu ikam kan kini biibi kat.

26 To ipei miiri biibi ma imar pa zoŋ uunu.

Itunu mburaana ikam ma re ipol.

27 Mi ikam zin man uunuŋan ma dudut ma timar
baram su pizin wal kini.

Man ta tirie ma timar na, munŋaana ka tieene,
kembei magargaara ki sosou. ✧

28 Anutu ikam zin ma titoptop su lele ta wal kini
timbotmbot pa na,

mi tipapiliu beeze kizin.

29 Tana zin Israel tikan tikan ma kopon isaana.

Pa Anutu ikam kan koron ta zin basmai zin pa i.

30-31 Mi zin basmai zin kat. Tana timbel kanŋana.

Tikanan buzur tana ma timbotmbot, mi Anutu
kete malmalŋana kini isu,

mi ikas zin wal kizin ta mburaŋan na ma timet-
meete.

Ni ikas zin nanŋaŋ karwanŋa kizin Israel.

32 Zin Israel tire katmbulu boozomen tana. Tamen
tinoknok men sanaana kamŋana.

Timbel mos reŋana. Tamen lelen be tipase pa
Anutu som.

33 Tana ni iyembut swon ma imap karau men.

Mbotŋana kizin kembei miiri ta ipet pa kwondo,
mi imbiriizi ma imap.

Paso, tipiyooto ŋonoono ambaiŋana sa som.

34 Nonoono, indeenje ta ni ikazas tomtom kizin pakan na, karau men mi zin pakan tiki-laala, mi titooro lelen ma tiru zaala be tila kini mini.

Tana tisunji be iuulu zin.

35 Mi matan ingal Anutu mini ta kembei: Ni ta tun nonoono. Pa ipombolmbol zin mi ipakalkala zin pa koron sananjan kembei ta ran sumbuunu.

Anutu kor kana kat, ta itatkewe zin pa patajana kizin.

36 Mi ina tikam pakaamjana pini. Pa sua tiso.

Mi ka mbulu na, tikam som.

37 Zin tiso tiur kat lelen ila ki Anutu.

Mi sua ta zijan Anutu timbuk na, titoto som. ✧

38 Tamen Anutu, ni imujaikai zin, mi irekreege sanaana kizin. Tana ipasaana kat zin som, mi iyaramraama kete malmaljana kini.

Leleene bayoujana kini na, ni izzwe ma iwedet kat mat som. ✧

39 Paso, ni mataana ingalngal ta kembei: Zin na, koron ki toono men.

Timbot rimen mi timap, kembei miiri ta itoogo ma imar, mi imbiriizi ma ila ne.

40 Indeenje ta timbotmbot lele bilimjana na, tikam zooronana pa piizi sa?

Gorgori ta tiwwa pa lele ta magargaara men na, tipasansaana Anutu leleene.

41 Ni Anutu Potomjana kizin Israel.

Tamen zin tinoknok toombonana pini, mi tipazas keteene. ✧

42 Zin matan ingalngal mburaana som.

Mi mazwaana ta ni ikamke zin pa kan koi bizin naman na, tikam ngar pa som.

43 Pa munngu, ni itortooro mos mburanngan isu Aikuptu.

Ikamam uraata bibip isu lele keteenenana ki Zoan.
✧

44 Ni itooro yok kizin Aikuptu ma tiwe sinj lup.

Tabe zin Aikuptu kan yok sa be tiwin som. ✧

45 Mi ingo mberomberom ma tila tilol lele kizin, mi tikan zin ma tisaana.

Mi ingo ngeu ma tila tipasaana zin. ✧

46 Mi ingo siizi ma tila tikan kini kizin

mi tipasaana mokleene kizin. ✧

47 Mi ikam ma yanpat isu mi ipasaana ke baen kizin,

mi yan mosoolo ipasaana ke fik kizin. ✧

48 Mi ikam ma yanpat isu mi ipun makau kizin.

Mi ikam ma lolo iwenweene sipsip kizin.

49-50 Imbotmbot ma kaimer to irao iyaraama kete malmalnana kini mini som. Leleene ibayou ma isaana kat.

Tana ileele zin Aikuptu kan mini som, mi ilinj kete malmalnana kini ma isu ikam kat zin.

Pa ingo zin anjela ma tila, mi tipasaana zin pa mete sananngana ma timetmeete lup. ✧

✧ **78:41:** Kam 17:2 ✧ **78:43:** Kam 10:1 ✧ **78:44:** Kam 7:20

✧ **78:45:** Kam 8:2,6 ✧ **78:46:** Kam 10:13 ✧ **78:47:** Kam 9:23+

✧ **78:49-50:** Kam 15:7; 1Kor 10:10

51 Tana ni ikasgeege zin pikin muᅇgamuᅇga ta boozomen kizin Aikuptu kan ma timet-meete ma timap.
Zin Aikuptu kan, ula kizin ka ᅇnonono mataana kana, ta tisu lup. ☆

52 To ikam zin wal kini ma tizem Aikuptu.
Imuᅇmuᅇngu pizin kembei ta mboronᅇan kizin sip-sip, ma zinan tiwwa pa lele bilimᅇana.
53 Ni imuᅇmuᅇngu pizin mi iporoukalkaala zin, tana timbot ambai men, mi timoto kosa sa som.
Mi kan koi bizin na, tai ilol zin ma timon lup. ☆

54 Mi ni iyaaru zin ma timar tipet toono kini potomᅇana ka kambasa.
Tipet abal ta itunu mburaana ikam ma iwe lene na. ☆
55 Mi ni iziiri toono tana ka tomtom bizin ma tiko papirik, mi wal kini tila tikam toono kizin.
To ipeete toono tana ma ikot urum urum kizin Israel ma iwe len be timbot pa. ☆

56-57 Tamen zin tisu mi titoombo Anutu kor kana kat mini.
Tikam mbulu raraate kembei ta taman bizin. Pa tizoroori, mi matan inᅇgal tutu kini som.
Mi tipizil ndemen pini, mi timolo sua ta timbuk pini na.
Tana ni irao ipase pizin som.
Zin kembei peene ta palam imet pa ma le uraata sa mini som.

☆ **78:51:** Kam 12:12 ☆ **78:53:** Kam 14:19,28, 15:7 ☆ **78:54:** Kam 15:13,17 ☆ **78:55:** Yos 13:7; Nᅇgo 13:19

58 Pa tiurpewe patoronꝓana murin pizin merere
 pakaamꝓan sala lele mbukunbukun.
 Tana tipas kat Anutu keteene.
 Mi tiurpe merere pakaamꝓan kunun.
 Tabe tikam ma Anutu mata mburmbur.

59 Ni ire mbulu kizin tana, to keteene ibeleu
 mi ipizil kat ndemeene pizin.

60 Tana izem beeze kini potomꝓana ta imbot kar
 Silo na, ma imborene.
 Itunu muriini ta imbotmbot la wal kini mazwan
 na, leleene be imbot pa mini som.

61 Mi Sua Mbukꝓana Ka Koror ta iwe kin pa mbu-
 raana mi azuꝓka kini, ina ni izem ila kan koi
 bizin naman. ☆

62 Zin Israel na, wal kini ꝓonoono. Tamen ni ke-
 teene ibeleu kat pizin.

Tana izem zin mi kan koi bizin tikas zin pa buza.

63 Kete malmalꝓana kini ikan zin nanganꝓ kaibiim
 kizin kembei ta you ma timetmeete pa mal-
 mal ma timap.

Tabe tamuriꝓ kizin kan tomooto sa be tiwoolo zin
 som, mi timbombooren sorok.

64 Mi wal patoronꝓana kan na, tiꝓgal zin pa buza
 ma timetmeete.

Mi nora kizin titaꝓ pizin som.

65 To Anutu imanga, kembei tomtom ta ikeene ma
 imanga mi mataana iyaara.

Ikam kembei tomtom mbolꝓana ki malmal ta iwin
 ma ikeene, to imanga ma mataana ikam
 pak.

☆ **78:61:** 1Sam 4:4+

66 Pa imanga pa ka koi bizin, mi iketo zin ma timiili
ma tila len raama kan mianj.

Mi kan mianj tana ko imbotmbot ma alok.

67 To Anutu ipizil ndemeene pa wal ki Eparaim, ta
popoņana ki Yosep na.

Kaimer ipeikat zin pa uraata kini biibi sa mini
som.

68 Mi ipeikat popoņana ta ki Yuda i, mi ikam abal
Sion ma iwe lene.

Abal tana, ni leleene pa ilip.

69 Mi ipo urum kini potomņana isala be iwe itunu
muriini. Urum tana imbot sala kor kat.

Mi uunu ko imbol ma imbotmbot ma alok, kembei
ta toono ta ni iur na.

70 Mi ipeikat mbesoņo kini Dabit.

Indeeņe Dabit imbotmbot siiri kizin sipsip mi im-
borro zin na, Anutu ikami pa uraata kini. ✧

71 Tana Dabit izem zin sipsip lutuntun raama nan
bizin ma timbotmbot,
mi iwe king pizin Israel bekena imboro Yakop
popoņana kini.

72 Mi imboro zin raama ņgar ņgeezenana, mi ikam
kat peeze pizin. ✧

79

*Tiņiizi kizin Israel ila ki Merere pa Yerusalem
reegenana*

Mboe ki Asap

¹ O Anutu, iņgi zin karkari timar toono ku taingi,
mi tipasaana wal ku.

Mi tipasaana urum ku potomɲana ma isaana kat pa motom,

mi tiyasureege kar Yerusalem ma borok su lene.

² Mi tipun zin mbesooŋo ku ma timetmeete, mi tizem zin uri tana ma timbotmbot sorok, bekena tiwe man kan buzur.

Tana wal ku ta tiurur lelen pu mi titoto mbulu ku, ta tiwe koron saɲsaɲɲan kan buzur be tikan.

³ Koyam koi bizin tikas yam ma siɲ tiam ireere kembei ta yok ma irao pa Yerusalem.

Mi tomtom sa imbot be itwi zin uri tana na som.

⁴ Tana zin karkari ta timbot kolouɲana piam na, tire yam mi tirepilpiili yam.

Mi tikamam ɲeu piam, mi tizenzeenɲe piam, mi kwon pasomsom yam.

⁵ O Yooba, parei? Ko ketem malmalɲana ku imbotmbot se tiam ta kembei ma alok?

Ko motom mburmbur men, mi lelem ibayou kembei ta you, mi iseenɲe iseenɲe ma ɪla?

⁶ Liɲ ketem malmalɲana ku ma isalakaala zin karkari ta tiute u som na.

Zin wal ta timbesmbeeze pu som na, ur kadoono pizin.

⁷ Pa niam ta wal ku na, zin tipambiriizi yam ma amap.

Mi tipasaana toono tiam taiɲgi ma koron sa imbot ambai mini som.

⁸ Sanaana ta niamɲan tumbuyam bizin amkamam na, motom inɲalɲal pepe. Mi ka kadoono ise tiam pepe.

Lelem isaana piam, mi loɲa mar mi uulu yam.

Pa inŋi amsaana kat.

⁹ Anutu, nu ta tuyam ŋonoono. Uulu yam lak!

Naso zom iwe biibi.

Yooba, tatke yam pa pataŋana taiŋgi mi reege sanaana tiam.

Pa nu zom biibi pa mbulu ta kembei.

¹⁰ Tana uulu yam: Kokena zin karkari tikam sua repiiliŋana piam ma tisombe:

“Aa, Anutu tiom mburaana inŋoi?”

Anutu, zin karkari ta tikazas sorok zin mbesooŋo ku ma siŋ kizin ireere na, leleyam be pokot mbulu kizin tana ma amre kat pa motoyam.

Naso zin tiute ta kembei: Nu urur kadoono pa mbulu sananŋan.

¹¹ Ngun talŋom pa tinjiizi kizin wal ku ta tikoki zin ma timbot la kan koi bizin naman na.

Nu mburom biibi.

Tana swe mburom tana, mi kamke zin wal ku ta kan koi bizin tisombe tipun zin ma timet-meete na.

¹² O Merere, sua repiiliŋana ta zin karkari tiwirri pu na,

pokot ma imiili pizin pa lamata mi ru.

¹³ Naso niam wal ku leleyam ambai, mi ampakurkur zom mi amwidit mbol pa uraata ku, mi iseenge iseenge ma ila.

Pa niam sipsip ku, mi nu ta mboronŋan tiam ŋonoono.

80

Zin Israel tisun Merere be iuulu zin ma timbot ambai mini

Mboe ki Asap

1-2 O mboronjan tiam Israel, ngun taljom pa sunjana tiam.

Pa niam poponjana ki Yakop, ta sipsip ku, mi nu ta munmuungu piam.

Nu mbotmbot se murim peeze kana ta imbot la zin anjela mboljan ndemen na.

Manja mi swe itum ramaki mburom mi azunka ku pa zin wal ki Eparaim mi Benyamen mi Manase.

Mar mi uulu yam.

3 O Anutu, nu mburom keskeezenom, Uulu yam ma ambot ambai mini.

Swe itum ramaki kampejana ku piam, mi kam mat ku ma iyaara piam. Kamke yam.

4 O Yooba, Anutu tiam. Nu mburom keskeezenom. Mi ingi ketem malmal piam wal ku, tana lenjen sunjana tiam mini som. Njiizi na ketem malmaljana ku imap?

5 Nu kamam patajana ramaki tinjiizi ma iwe koyam kini.

Mi motoyam luluunu isula mbooro biibi ma iwe koyam yok.

6 Pa ingi nu pizil ndemem piam. Tana zin karkari ta timbot koloujana na, tiserseere be tikam toono tiam.

Mi koyam koi bizin ta boozomen tikamam senge piam.

7 O Anutu, nu mburom keskeezenom. Uulu yam ma ambot ambai mini.

Swe itum ramaki kampejana ku piam, mi kam mat ku ma iyaara piam. Kamke yam.

8 Munḡu ke baen ta imbot toono kizin Aikuptu. Mi nu puru, mi kam ma imar lele tiṅgi, to ziiri lele tiṅgi ka tomtom bizin ma tiko papirik, mi paaza ke baen tana su toono kizin. ☆

9 Mi nu laama ke uunu, bekena indom ma ise ambai.

Tana uranuran ikeraama sula kat, mi namannaman irao pa toono biibi ti.

10 Ke baen ku tana isala ma isala kat, ma ilip pizin abal mi iur nerekou pizin.

Mi ke bibip pakan timbot la kopo mbarmaana tomini.

11 Namannaman pakan tiyaara ma tila pa tai biibi ta imbot lele ta zoṅ izulla pa na.

Mi namannaman pakan tiyaara ma tila pa yok biibi Euprates ta imbot zoṅ uunu na.

12 Mi iṅgi parei ta nu reege siiri ta munḡu iliu baen lene ku?

Re. Zin tomtom ta tiwwa len sorok na, tikemem baen ku ṅonon.

13 Mi ṅge saṅsaṅṅan tisuzus uranuran, mi buzur saṅsaṅṅan tikanan ṅonon mi tipasansaana.

14 O Anutu, nu mburom keskeezeṅom mi mbotmbot ta saamba a.

Motom miili piam.

Mar mi urpe ke baen ku ma imbot ambai mini.

15 Pa ke baen tiṅgi na, itum nomom woono ta ipaaza.

☆ **80:8:** Kam 15:17; Mt 21:33+; ṅgo 7:45

Mi nu mboro i ma iwe biibi, bekenā ipiyooto kom
 ŋonoono ambaimbaiŋan.

¹⁶ Re. Ingi kom koi bizin titaara ke baen ku, mi tiur
 you pa.

Tana ketem malmal pizin, mi pambiriizi zin ma
 tila len!

¹⁷ Mi mbesooŋo ku ta imbot la nomom woono na,
 kiskisi.

King tiam ta itum roogi mi uri pa uraata na, mo-
 tom pini mi pomboli ma iwe biibi.

¹⁸ Tona niam ko ampizil ndemeyam pu mini som.
 Som ma som kat.

Tana uulu yam be ambot ambai mini, mi niam ko
 ambesmbeeze pu mi ampakurkur zom.

¹⁹ O Anutu, nu mburom keskeezeŋom. Uulu yam
 ma ambot ambai mini.

Swe itum ramaki kampeŋana ku piam, mi kam
 mat ku ma iyaara piam. Kamke yam.

81

Merere leleene be zin Israel tiur kat lelen pini

Mboe ki Asap

¹ Leleyom ambai pa Anutu mi kombo mboe pini.
 Pa ni ta ipombolmbol ti.

Menmeen yom pa Anutu ki Yakop, mi kalŋoyom
 isala ma kapakuri.

² Kamaŋga mi kombo.

Mi keyelyel kakaaba,
 mi kupun koron matakiŋa bekenā kepeŋgeeze
 mboe.

³ Sombe puulu popoŋana ka suŋŋana, som puulu
 ilup ma iwe munjaana na,

kiwi twiiri ma kaljaana biibi.

⁴ Pa mbulu ta kembei, ina ito tutu ta Anutu iur piti
Israel pataaᅇa kek na.

Anutu ki Yakop, ta ikam tutu tiᅇgi piti be toto.

⁵ Indeeᅇe ta ni imaaᅇga pizin Aikuptu kan na,
ni iswe tutu tiᅇgi piti Israel.

Nio aaᅇleᅇ kaljaana ta imar. Mi mungu mbulu sa
ta kembei ipet pio som. Tabe ikam yo ma
aaᅇkankaana. Iso ta kembei:

⁶ “Nio ta aaᅇtatke mburu tiom pataaᅇana pa regeyom,
mi aaᅇkam yom ma keteyom su pa uraata ta kaka-
mam na. ☆

⁷ Indeeᅇe ta kombotmbot lela pataaᅇana biibi
leleene mi kaaᅇaᅇoro yo be aaᅇuulu yom na,
nio aaᅇmar mi aaᅇkamke yom.

Mi aaᅇbotmbot lela miiri tieene, mi lele ikuruᅇruᅇ
ma aaᅇpekelkel kwoyom.

Mi aaᅇtoombo yom su yok bukbukjaana Meriba
bekena aaᅇute: Ko keleᅇ la kaljaᅇ, som som?
☆

⁸ O niom wal tio, keleᅇ sua tabe aaᅇpazal yom pa i.
Niom Israel, sombe kuᅇgun taljaoyom pa sua tio, so
ndabok!

⁹ Kozo kembeeze pa merere toro sa pepe.

Tana kelek kumbuyom pa wal pakan merere kizin
pepe. ☆

¹⁰ Pa nio Yooba ta Anutu tiom.

Nio ta aaᅇkam yom ma kezem Aikuptu.

Tana kwoyom ikaaga. Naso aaᅇparaaurau kwoyom
be kapakur kat nio zoᅇ.”

☆ **81:6:** Kam 1:11+, 6:6; Mt 11:28 ☆ **81:7:** Kam 17:7 ☆ **81:9:**
Kam 20:3

- 11 Tamen wal tio Israel tileŋ la kalŋoŋ som.
Mi lelen be timbot la koponŋ mbarmaana som. ✧
- 12 Tanata anzem zin ma tikam zoroŋana irao zitun
lelen mi ngar kizin. ✧
- 13 Mibe tileŋ la kalŋoŋ
mi tito zaala tio, so ndabok!
- 14 To loŋa men mi anŋkoto kan koi bizin,
mi anpun zin pa itun mburoŋ ma timap.
- 15 To zin wal ta tiurur koi pio na, tilek kumbun pio
raama motoŋana biibi,
mi tikam kadoono kizin sananŋana tabe imbotm-
bot se kizin ma alok.
- 16 Tamen zin Israel na, nio ko anŋkam kan kini
ambaimbaiŋan be tikan ma kopon bok.
Mi anŋkam bigil suruunu ma ireere pa pat be tiwin
ma tirao.

82

*Anutu iur kadoono pa zin peeze kan sananŋan
mi zin anjela sananŋan ta tipombolmbol zin*

Mboe ki Asap

- 1 Anutu imender la lupŋana kini matan isu kar
saamba,
mi ipamender zin merere pakan be iur kadoono
pizin. Isombe:
- 2 “Niom tina, ŋiizi na kezem mbulu tiom
sananŋana? Peeze ta kakamam, ina indeeŋe
som.
Niom sombe kapamender zin tomtom be kitiiri
sua kizin, na kalalae kizin wal sananŋan.

³ Niom tina kombot be koporoukaala zin wal ta len mburan biibi som na, mi zin moondo.

Mi niom bela kemender pa zin wal tau timbot ŋoobo mi zin wal ta len ulaŋa sa som na, mi ku'uulu zin pa pataŋana kizin.

⁴ Mi zin wal ta len mburan biibi som, mi timbot ŋoobo ma tiru zalan na,
niom leyom uraata be motoyom pizin mi kakamke zin la wal sananŋan naman.

⁵ Tamen niom kakamam ta kembei som. Niom tina leyom ŋgar sa som.

Kawwa la zugut lene men.

Pa mbulu mi tutu boozomen ta ipombolmbol mbotŋana ambainŋana isu toono, ta kapasaana ma isaana lup. ✧

⁶ Ŋonoono, muŋgu aŋpaata yom be ‘anutu.’

Pa aŋsombe niom ta boozomen Anutu kor kana kat lutuunu bizin. ✧

⁷ Tamen niom kozo ko kemetmeete raraate kembei ta zin tomtom toono kan.

Swoyom ko imap kembei ta zin bibip ki toono na, mi zoyom sa mini som.” ✧

⁸ O Anutu, maŋga mi ur kadoono pizin wal sananŋan ta timbotmbot toono na.

Pa karkari ta boozomen ramaki toono kizin na, koronŋ ku men. Nu ta mborro zin.

83

Zin Israel tisun Merere be ikoto kan koi bizin

Mboe ki Asap

¹ O Anutu, kwom imun paso?

Ur nim mi maane pepe!

² Re. Kom koi bizin kaljan izalla mi tikam kumbun pa malmal.

Zin wal ta tiurur koi pu na, nin se ma tiso tilip pu kek. ☆

³ Mi wal ku ta nu lelem pizin ilip na, kom koi bizin timburmbuuru pizin mi timbul kan kiizi.

⁴ Mi tisombe: “Ou, kamanga ma tala takas zin Israel ma timap kat.

Naso toono kizin imbot sorok mi zan imap.”

⁵ Nonoono kat. Kom koi bizin tilup lelen mi ngar kizin ma iwe tamen, mi tiparmbuk sua pizin be tikam malmal pu. Zin wal ta kembei:

⁶ Zin wal ki lele pakaana ki Edom zinan Ismael poponjana kini,

mi zin wal ki lele pakaana ki Moap zinan zin Agri,

⁷ mi zin wal ki lele pakaana ki Gebal zinan zin Amon mi Amalek,

mi zin Pilistia kan mi kar Tiro kan.

⁸ Mi zin Asiria kan timbul sua be tilae kizin Amon mi Moap ta Lot poponjana kini na,

mi tiuulu zin pa malmal tomini.

☆ **83:2:** Mbo 2:1

9 Tana amsuŋu be kam mbulu pizin wal tana raraate kembei ta muŋgu kam pa zin wal ki Midian na, mi kembei ta muŋgu kam pa Sisera ziru Yabin su yok Kison na.

10 Nu kas zin su kar Endor, mi uri kizin timbot sorok su toono kembei ta te ma tibuuзу.

11 Tana zin bibip ki koyam koi bizin na, kam mbulu pizin raraate kembei ta muŋgu kam pa Oreb ziru Zeeb na.

Mi zin peeze kan kizin ta kembena. Koto zin kembei ta kam pa Zeba ziru Zalmuna na.

12 Wal ru tana, muŋgu tiso ta kembei: “Aa, tala takam malmal pa Anutu wal kini. Naso takam toono kizin ma iwe lende. Pa ina lele mbutmbuutuŋana ta ambai be zin sip-sip timbot pa.”

13 Anutu tio, palamuuzu zin ma tiwe kembei ta ululu.

Kam zin ma tiwe kembei koronj gubungubun ta miiri iwilaala ma ila ne lup.

14 Pasaana zin kembei ta you ikanan rie, mi kembei ta you bilbilŋana ikanan su ta imbot sala abal na.

15 Pei miiri biibi ramaki yaŋ be iketo zin. Mi kam miiri napiu tomini ma pamoto zin pa.

16 O Yooba, koto kat zin. Naso kan mianj biibi, mi tikilaalu kembei nu zom biibi.

17 Koto zin mi pamianj kat zin. Naso timoto kan, mi timbotmbot ta kembei ma alok.

Kam zin ma tiru zalan. Mi pambiriizi zin ma timap kat.

18 Naso tikilaala ta kembei: Yooba, nu itum tamen ta biibi ḡonoono.
Nu Anutu kor kana kat ta mborro koronḡ ta boozomen.

84

Mboe kizin wal ta tikam pai molo be tisala pa Urum Merere

Mboe kizin Kora

¹ O Yooba, nu mburom keskeezenḡom.

Nio leleḡ pa urum ku ilip. Pa ina nu itum murim tau. ☆

² Nio leleḡ ilip kat be aḡbotmbot lela urum ku leleene. Mi iḡgi aḡbot molo pa. Tana aḡtwermiili pa mi aḡso: “A tina ko!”

Pa nu Anutu motom yaryaaraḡom. Tana ḡgar tio mi leleḡ ta imap imama ku men. ☆

³ Yooba, nu mburom keskeezenḡom. Nu ta king tio mi Anutu tio.

Zin man ta timbotmbot lela urum ku leleene na, lelen ambai kat.

Mi yaḡnaana tiwwo len ḡgini lela urum ku lene be tikenne pa.

Mi timborro lutun bizin kolouḡana pa artaal ku.

⁴ Zin wal tau timbotmbot lela urum ku leleene totomen na, lelen ambai kat pa kampeḡana biibi tana.

Tana timbombo mboe mi tipakurkuru.

⁵ Mi zin wal ta tipase pu be pombol zin,

☆ **84:1:** Mbo 27:4 ☆ **84:2:** Mbo 42:1+, 63:1

mi ngar kizin imbol be tito zaala tabe isama pa
 abal Sion na,
 zin tomini lelen ambai kat pa kampejana ku ta ise
 kizin. ✧

6 Zin sombe tiwwa ma tisula pa lele ngoloobojana
 ki Baka ta ka yok somjana i,
 nako yok boozomen bukbuk ma tise, mi tirereere.
 Mi Anutu ko ikampe lele tana, mi ikam yan ma
 isu bekena lele tana ipiyooto koron ndabok-
 bokjan boozo.

7 Tana zin tiwwa ma tila, mi mburan iwedet ma
 iwe biibi,
 mi tila tipet Anutu kereene uunu ta Sion a.

8 O Yooba, nu Anutu mburom keskeezenom. Len
 sunjana tio.

Anutu ki Yakop, ngun taljom pio.

9 Anutu, motom pa king tiam mi kampe i.

Pa nu itum roogi mi uri pa uraata kini. Mi ni ta iwe
 singiao piam.

10 Nio sombe anbotmbot lela urum ku pa aigule
 tamen nonono, ina ilip pa aigule ta
 munjana men ta anbomboorej sorok pa
 lele toro.

Tana mbotjana ambainana ta niamjan zin wal
 sananjan amrao be amkam lela beeze kizin
 na, nio lelen pa risa som.

Nio lelen be anlonloondo pa urum ki Anutu tio mi
 anzunzun. Pa ina koron nonono mi koron
 ambainana kat.

✧ 84:5: Ibr 11:13+

11 Yooba Anutu, ni iurur mat piti mi iwe sinjiao piti.

Mi ipomosmoozo zin mbesoonjo kini pa kampanyeana mi muñaijana kini, mi ipakurkur zin.

Wal ta so tipa pai kizin ma indeenje men, na ni irao iruutu koronj ambaijana sa pizin na som. ✧

12 O Yooba, nu mburom keskeezenjom.

Wal ta so tipase pu, nako menmeen zin pa kampanyeana ku ta imbotmbot se kizin. ✧

85

Anutu wal kini tisunji be iuulu zin ma timbot ambai mini

Mboe kizin Kora

¹ O Yooba, muñgu nu muñai toono ku.

Pa indeenje ta patajana ikam yam wal ta poponjana ki Yakop na, nu uulu yam ma ambot ambai mini.

² Mi indeenje wal ku tipanjoobo pa zaala ku na, nu reege sanaana kizin.

Mbulu kizin ta boozomen ta irao pa nu motom som na, nu mus ma ila ne.

³ Tana nu yaramraama ketem malmaljana ku, mi kototo lelem bayoujana.

⁴ Mi inji amsunju mini. Anutu, ulaanja tiam, motom miili piam.

Ketem malmal piam mini pepe.

⁵ Parei, ko ketem malmaljana ku izze tiam ma alok?

Ko kiskis men ta kembei, mi iseenge iseenge ma ila?

⁶ Motom miili piam. Pa niam wal ku tau. Uulu yam be ambot ambai mini.

Naso leleyam ambai pu mi amwidit urum.

⁷ O Yooba, mbulu ku ta toto sua ku mbukjana mi urur lelem pa wal ku na, swe ma amre mini.

Kamke yam ma ambot ambai.

⁸ Nio ko angun taljon pa sua tabe Anutu iso i.

Pa Yooba ko ikam sua luumujana piti ta kembei:

Zin wal ta so tiurur lelen pini mi titoto mbulu kini na, ni ko iuulu zin ma timbot ambai mini.

Mi kozo tire zin: Kokena timiili mini pa mbulu kankaanajana. ✧

⁹ Nonoono kat. Zin wal ta timototo Anutu mi tilenlej la kaljana na, ni imbotmbot raama zin mi iuluulu zin.

Pa ina zaala tabe ni iswe mburaana mi mbulu kini ndabokjana ma ipet mat isu toono taingi.

¹⁰ Mbulu ki Anutu ta iurur leleene pa wal kini, ina igabgaaba mbulu kini ta itoto sua kini.

Mi mbulu kini ndeenjana mi mbulu kini luumujana ta kembena. Tilup ma tiwe tamen. ✧

¹¹ Mbulu ki tozzo sua nonoono men mi tototo sua kiti, ta iwedet pa toono.

Mi mbulu ndeenjana ta izzu pa kar saamba. Mi ziru tiparlup zin ma tiwe tamen.

✧ **85:8:** Yo 14:27; Ro 5:1; 2Tes 3:16 ✧ **85:10:** Mbo 89:14; Ro 3:26

12 Nonoono kat. Yooba ko ikampe yam pa koron ambaimbaiᅇan.

Ni ko ikam ma mai ambaiᅇana ipet pa toono tiam.

✧

13 Mi mbulu ndeeᅇᅇana, ta ko imuunᅇu pini mi iurpe zaala pini be imar.

86

Merere, kamke yo mi paute yo pa zaala ku

Mboe ki Dabit

¹ O Yooba, ᅇgun talᅇom pio. Leᅇ sunᅇana tio ti mi uulu yo.

Pa inᅇi aᅇbotmbot raama pataᅇana mi aᅇrru zaala.

² Nu ta Anutu tio. Mi nio mbesoᅇo ku mi aᅇpase pu.

Tana poroukaala yo mi kamke yo: Kokena aᅇmeete.

Pa nio aᅇnurur leleᅇ pu mi aᅇtoto mbulu ku.

³ Merere tio, muᅇai yo lak!

Pa aigule ta boozomen, zoᅇ ise ma ila zoᅇ isula na, aᅇtaᅇro u.

⁴ Merere, nio mbesoᅇo ku. Uulu yo. Naso kam ma leleᅇ ambai mi menmeen yo.

Pa inᅇi sunᅇana tio imama ku raama leleᅇ.

⁵ Merere, nu ambaiᅇom kat. Nu rekreeᅇe sanaana kizin tomtom,

mi toto sua ku mbukᅇana, mi urur kat lelem pa zin wal ta titaᅇro u na. ✧

⁶ O Yooba, ᅇgun talᅇom pa sunᅇana tio.

Leᅇ tiᅇiizi tio ti mi muᅇai yo. Pa nio mbesoᅇo ku tau.

7 Nio sombe patanana indeenje yo, nako anjanroro u.
Pa nu leljen sunjana tio mi uluulu yo.

8 Merere tio, nu itum tamen ta Anutu nonono.
Anutu toro sa kembei ta nu na som.
Pa uraata ku ilip kat. Tana kadom sa som. ☆

9 Merere tio, nu ur tomtom ta munjana men ma timbot pa lele kizin.
Karkari ta boozomen ko timar be tilek kumbun pu mi tipakur zom. ☆

10 Pa nu ta biibi nonono. Mi nu kamam uraata mburanjan ta ipa ndel kat.
Tana nu itum tamen ta Anutu nonono.

11 O Yooba, paute yo pa zaala ku.
Naso anpa pai tio ma indeenje men pa sua ku nonono.
Mi kam ma anur kat leljen pu. Naso anmototo u mi anljenjen la kaljom. ☆

12 Merere, nu Anutu tio.
Nio ko leljen ambai pu mi anur kat leljen pu, mi anpakurkur zom ma alok.

13 Pa nu toto sua ku mbukjana mi urur kat lelem pio.
Mungu anbot la naala kezeene. Tamen nu tatke yo pa patanana tana, tabe anmeete som.

14 O Anutu, re. Ingi zin wal sananjan timanga be tikam malmal pio mi tikoto yo.

☆ **86:8:** Kam 8:10, 15:11
33:13; Mbo 25:5; Yer 32:39

☆ **86:9:** Tur 15:4

☆ **86:11:** Kam

Wal zigzikɲan tilup zin, mi tisombe tipun yo ma aɲmeete.

Wal tana timuɲai tomtom sa som, mi tikam ɲgar pu risa som.

¹⁵ Tamen Merere, nu lelem izanzaana pizin mbe-sooɲo ku, mi muɲaiɲai zin mi kampewe zin. Mi ketem malmal karau som, mi toto sua ku mbukɲana mi urur kat lelem pa wal ku. ☆

¹⁶ Tana motom miili pio mi muɲai yo. Pombol yo mi kamke yo. Pa nio mbesooɲo ku tau. Aɲbesmbeeze pu kembei ta muɲgu naɲgoɲ ikamam na.

¹⁷ Tana Yooba, kam mbulu sa tabe iswe kembei kampeɲana ku imbotmbot men se tio. Uulu yo mi potor leleɲ. Naso koɲ koi bizin tire mi kan mianɲ.

87

Karkari ta boozomen ko tiwe Yerusalem lutu-unu bizin

Mboe kizin Kora

¹⁻² Yooba itunu ta ipamender kar biibi Sion sala lele kini abalabalɲana ta potomɲana na.

Mi ni iur kat leleene pa kar tana ma ilip pa kar boozomen ta Yakop popoɲana kini timbotmbot pa na. ☆

³ O Yerusalem, nu ta Anutu kar kini. Tana tomtom tiwidit urum ma iwe biibi.

⁴ Anutu iso ta kembei: “Nio ko ankam zin Aikuptu kan mi zin Babilon kan ma tiute yo, mi anpaata zin be wal tio.

Mi ko anso pa zin Pilstia kan, Tiro kan, mi Etiopia kan tomini ta kembei:

‘Niom tina, kewe Yerusalem lutuunu bizin, kembei zin wal ta nan bizin tipeebe zin ma tisu Yerusalem na.’ ”

⁵ Nonono kat. Kar Sion, nako tiso ka sua ta kembei:

“Anutu kor kana kat iyo wal kini pa lele ta boozomen, mi ikam zin ma tiwe Yerusalem lutuunu bizin.

Kar tana, ni itunu ta ipamender.”

⁶ Mi sombe Yooba ibeede tomtom ta boozomen zan ise ro kini,

nako ibeede wal tana kan sua sotaaranjana ta kembei:

“Zin tiwe Yerusalem lutuunu bizin kek.”

⁷ Tana tomtom ko tizze kombom mi timbombo raama menmeen zin ma tizzo ta kembei:

“O kar Yerusalem, nu kembei ta yok bukbukjana. Pa nu piyotyoto kampenana boozomen piam.”

88

Sunjana ki tomtom ta imbot lela patanana biibi lelene

Mboe kizin Kora Heman, tomtom kizin Ezra itooro

¹ Yooba, nu Anutu tio mi ulaana tio.

Aigule ma mben na, tinjizi tio imama ku men.

² Leŋ sunjana tio.

Ngun taljom pa tinjizi tio ti.

³ Pa pataŋana boozomen ilol yo lup kek,
ma iŋgi be aŋsula leŋ Andewa i.

⁴ Tomtom tire yo kembei aŋbot la naala kezeene
kek.

Pa mburoŋ imap kat.

⁵ Iŋgi tizem yo ma aŋbombooreŋ sorok kembei ta
zin wal meeteŋan.

Nio kembei zin wal ta tikas zin ma timetmeete, mi
tipiri zin sula naala,
mi nu motom iŋgalŋgal zin mini som, mi kampe zin
mini som.

⁶ Nu ur yo sula kat naala ta usomŋana i,
mi zugut biibi ilol yo.

⁷ Ketem malmalŋana ku, ta ikoto yo,
mi ilol yo kembei ta duubu biibi ipol ma isalakaala
yo.

⁸ Nu kam ma waen bizin timbotmbot molo pio.
Mbulu ta kam pio i, ina ikam ma wal tio timototo
mi lelen be tire yo risa som.

Iŋgi kembei aŋbotmbot lela ruumu sanaana, mi leŋ
zaala sa tabe aŋyooto pa na som.

⁹ Tana pataŋana tiŋgi ikam yo ma mburoŋ imap
kat.

O Yooba, aigule ta boozomen nio aŋwidit nomoŋ
isala kor,
mi aŋtaŋroro u be uulu yo.

¹⁰ Lak, nu tooro mos sa pizin wal meeteŋan ma
tire?

Mi parei? Zin wal zanŋan ta timetmeete kek
na, kizin tasa irao imanŋa ma ipakur zom?
Som.

11 Zin wal ta timbotmbot sula naala na, tizzo sua pa mbulu ku ta urur lelem pa wal ku mi munjainjai zin?

Zin Andewa kan tizzo pa mbulu ku ta toto sua ku mbukjana? Som.

12 Zin wal ta timbotmbot la zugut leleene na, tiute mos ku bibip?

Mi zin wal ta timbotmbot la meetenjan murin mi tomtom matan mbeleele kat zin na, zin matan ingalngal mbulu ku ndeenenana? Som kat!

13 Mi nio na, tinjizi tio imama ku be uulu yo.

O Yooba, aigule ta boozomen, zon ise na, anmananga pa murinj mi sunjana tio imama ku.

14 Yooba, parei ta nu pizil ndemem pio, mi turke motom pio?

15 Indeeje ta nio nanjanjon mi imar na, anbadbaada patanana mi anbotmbot la naala kezeene.

Pa nu seseze kat motonj mi pamototo yo ma kembei ta kom koi ta nio i. Tana lej zaala sa mini som.

16 Pa ketem malmaljana ku ta ilol yo kek.

Koron sananjan ta nu ur be tipasaana yo na, tikam yo ma anmoto ma ansaana kat.

17 Ingi patanana matakinja tiliu yo, mi tikamam be tilol yo kembei ta nonor ikot mben ma aigule.

Irao anko na som.

18 Mi nu kam ma wal tio ma tonmatizinj tio timbotmbot molo pio.

Mi toronɔn bizin ɲonoono tomini tigarau yo som.
Inɟi aɲbotmbot lela zugut biibi leleene.

89

*Zin Israel lelen iwe ru pa sua mbukɲana ta
Merere ikam pa Dabit na*

Mboe ki Etan, tomtom kizin Ezra

¹ O Yooba, nio ko aɲbombo mboe mi aɲpakurkuru
pa uraata ku boozomen ta iswe kembei nu
urur lelem pa wal ku mi muɲaiɲai zin.

Mi mbulu ku ta toto sua ku mbukɲana na, kwoɲ ko
izzoyaryaara pizin tomtom totomen.

² Ko aɲzɔo ta kembei: Mbulu ku ta urur lelem pa
wal ku mi muɲaiɲai zin, inako imbotmbot
ma alok.

Mi mbulu ku ta toto sua ku mbukɲana, inako
imbol ma imbotmbot kembei ta saamba, mi
iseeɲge iseeɲge ma ila.

³⁻⁴ Munɟu nu itum so ta kembei: “Nio aɲpeikat
mbesoɲo tio Dabit mi aɲbuk sua pini kek.

Mi aɲpombol sua tana ma imbol kat. Sua ta kem-
bei:

‘Nio ko aɲpamender zin popoɲana ku be tiwe king.
Mi zin ko tikam peeze pizin Israel ma alok.

Popoɲana ku ko tiparpekelkel zin, mi timbutultul
se king muriini peeze kana, mi tikamam
peeze, mi iseeɲge iseeɲge ma ila.’ ”

⁵ O Yooba, zin wal mburanɲan mi potomɲan ki
kar saamba tiwidit urum pa uraata bibip ta
kamam na.

Zin tiluplup zin mi tipakurkuru pa mbulu ku ta toto sua ku mbukjana na. ✧

⁶ Yooba, nu kadom asinj? Som. Pa nu lip pa koronj boozomen ta timbotmbot saamba na.

Wal saamba kan, kizin tasa irao u som.

⁷ Nu mburom ilip kat pa zin wal mburanjan mi potomjan ta tiluplup zin su kerem uunu ta saamba a. Tanata timototo u mi timbesm-beeze pu.

⁸ Yooba, nu Anutu mburom keskeezenom. Merere toro sa kembei nu na som.

Pa nu mburom biibi. Mi tortooro ngar ku som. Nu toto sua ku mbukjana pa koronj ta boozomen.

⁹ Nu ta mborro tai.

Sombe duubu zonjo zirzirjana, na nu rao be kam ma taun isu.

¹⁰ Mi munju nu petepaala Rahab uteene ma imeete. *

Mi nomom mburaanajana ta iyanjwiiri kom koi bizin ma tiko papirik.

¹¹ Saamba na koronj ku. Mi toono tomini, ina koronj ku men.

Pa nu ta ur saamba mi toono ramaki koronj boozomen ta timbotmbot pa. ✧

¹² Nu ur toono ma ila imap su re uunu, mi ila imap su iwaara uunu.

✧ **89:5:** Tur 4:8 * **89:10:** Wal pakan ta tigarau Israel na, tiurla ta kembei: Koronj sananjana ta imbot tai, zaana Rahab. Gorgori ikamam be ipasaana koronj ta boozomen. Mungu kat, ziru Anutu tiporou ma Anutu ilip. Mi koozi na, Anutu iyaramraami.

✧ **89:11:** Mbo 24:1

Abal Tabor mi abal Hermon lelen ambai pu mi
timbombo mboe be tipakur zom.

13 Nu mburom keskeezenom.

Nomom woono na, mburaana ilip kat be ikas kom
koi bizin.

14 Peeze ku, ina imender se mbulu ku ta urpewe
pataņana kizin tomtom mi kamam mbulu
ndeenņana men.

Mi mbulu ku ta boozomen izzwe kembei: Nu toto
sua ku mbukņana mi urur lelem pa wal ku.

15 Yooba, zin wal ta tiluplup zin pa sunņana, mi
kalņan izalla ma tipakurkuru na, menmeen
zin.

Pa wal ta kembei tipa pai kizin pa mat ku leleene,
tana nu mbotmbot raama zin mi kampewe
zin. ✧

16 Zin tiute mbulu ta kamam na.

Tana aigule ta boozomen, zoņ ise ma ila zoņ isula
na,
lelen ambai kat, mi tipakurkuru pa mbulu ku
ndeenņana.

17 Nu pombolmbol yam, tanata niyam ise mi
zoyam iwe biibi.

Kampeņana ku, ta ikam yam ma amlip pa koyam
koi bizin.

18 O Yooba, nu itum ta pamender king tiam be iwe
singiao piam.

Nu Anutu tiam Israel, mi nu potomņom. Mi nu ta
ur king tiam be ikam peeze piam.

Sua mbukņana ta Merere ikam pa Dabit

19 Zin wal ta tiurur lelen pa Anutu mi titoto mbulu
kini na, munḡu kat ni ipatoonḡo zin pa mbulu
tabe ni ikam. Iso pizin ta kembei:

“Nanḡaḡ ta, ni imbotmbot la mazwoyom.

Nio itunḡ aḡpeikati be aḡpakuri ma iwe biibi.

Mi aḡpomboli ma ilip pa zin wal malmal kan.

20 Nio aḡdeenḡe mbesoonḡo tio Dabit,

mi aḡliḡ ḡgere potomḡana isala uteene kek bekena
aḡuri pa uraata. ✧

21 Nio kola aḡkiskisi mi aḡpombolmboli.

Mi nomonḡ woono ko isilou i.

22 Ka koi sa ko irao ilip pini na som.

Mi tomtom sananḡana sa ko irao be ikoto i na som.

23 Pa nio ko aḡmunḡmuunḡu pini mi aḡkazas ka koi
bizin.

Zin wal ta so tiurur koi pini na, nio ko aḡpun zin
ma timetmeete lup.

24 Nio ko aḡtoto sua ta aḡbuk pini na, mi aḡurur
leleḡ pini. Mi ko irao aḡzemi na som.

Ko aḡbotmbot raami mi aḡpombolmboli be iliplip pa
ka koi bizin. Tana zaana ko iwe biibi kat.

25 Nio ko aḡkam ma toono kini iwe biibi. Ko ipera
pa Tai Mediterenian,

mi ilela pa toono uunu, to ila imiili su yok Eu-
prates.

26 Ni ko iso pio ta kembei: ‘Nu na nio Tamaḡ.

Nu Merere tio mi ulaaḡa tio mbolḡana ta pom-
bolmbol yo mi menderkalkaala yo.’ ✧

27 Mi nio ko aḡkami ma iwe lutunḡ munḡamuḡa.

Tana ni ko ilip pa king ta boozomen. ✧

✧ 89:20: Nḡo 13:22 ✧ 89:26: Ibr 1:5 ✧ 89:27: Ep 1:20+; Kol
1:18; Tur 1:5

Sua ta Merere imbuk pizin popoꝓana ki Dabit

28 Nio ko aꝓurur leleꝓ pini ma alok.

Mi sua ta aꝓbuk pini na, ta kembena. Ko imbol mi imbotmbot ma alok.

29 Mi nio ko aꝓpamender wal kini be tikam peeze pizin Israel.

Peeze kizin ko imbotmbot ma alok, kembei ta saamba.

Pa popoꝓana kini ko tiparpekelkel zin ma tiwe king, mi timbutultul se Dabit muriini peeze kana, mi iseꝓge iseꝓge ma ila. ☆

30 Tamen, sombe popoꝓana kini tipizil ndemen pa sua tio,

mi tipa pai kizin ma indeeꝓe pa tutu tio som,

31 mi tirepiili tutu tio ta imbot pataaꝓa kek na kembei koroꝓ sorok,

mi timolo tutu tio,

32 nako aꝓbalis zin pa zoroꝓana kizin.

Zin ko tire yoyouꝓana pa sanaana kizin.

33 Tamen ko irao aꝓtatke muꝓaiꝓana tio pa Dabit mi popoꝓana kini na som.

Mi sua ta aꝓbuk pini na, irao aꝓpizil ndemeꝓ pa na som.

34 Pa sua tana, irao aꝓrepiili kembei koroꝓ sorok na som.

Sua ta ipet pa ituꝓ kwoꝓ na, irao aꝓtooro na som. Som kat.

35 Pa nio Merere potomꝓoꝓ. Tana sua ta aꝓpombol ma imbol kek, nako imbotmbot ta kembei ma alok.

Irao aꝓpakaam Dabit pa na som. Som ma som kat.

36 Sua ta kembei: Popoŋana kini ko irao timap na som.

Ko motoŋ pizin ma timbotmbot mi tikamam peeze, mi iseenge iseenge ma ila.

Peeze kizin ko imbotmbot ma alok, kembei ta zoŋ.

37 Peeze kizin ko imbol ma imbotmbot kembei ta puulu.

Pa Ni ta imbotmbot ta saamba a, irre koron ta boozomen mi itoto sua kini.”

Tiŋiizi pa pataŋana ta ipet pa king

38 Yooba, muŋgu nu so sua ta kembei. Tamen koozi nu ketem malmal biibi kat pa king ta itum roogi mi uri pa uraata na.

Mi lelem pini som, mi pizil kat ndemem pini.

39 Sua mbukŋana ta kam pa mbesoono ku na, inŋi nu reege kek.

Mi kinke mogar kini mi pundu sula toono.

40 Siiri bibip mi mbolŋan ta tiliu kar kini na, nu reege zin ma tisu lup.

Mi pasaana ruumu kini mbolŋan ta boozomen ma borok su toono.

41 Tana wal boozomen ta tiwwa len sorok ma timar na, tikemem len koron kini.

Mi wal ta tigarau i na, tirepilpiili i mi tikamam ŋeu pini.

42 Yooba, nu ta pombol king tiam ka koi bizin ma timaŋga pini mi tilip pini.

Tana kam ma zin ta boozomen menmeen zin.

43 Mi pimiili Dabit zaaba kini ma imiili mini mi ipasaana itunu.

Pa indeeŋe ta ni ikam malmal na, nu pomboli som.

44 Tana koron kini ndabokbokŋan ta zaana biibi pa na, nu tatke pini.

Mi muriini peeze kana na, nu reege ma borok su toono.

⁴⁵ Ni nanḡaḡ kaibiim. Tamen nu kami ma isaana ma iwe kolman karau men.

Tana pamianḡi biibi kat.

Sunḡana pa ulaḡa

⁴⁶ O Yooba, ḡiizi na motom mar piam mini?

Ko ketem malmalḡana ku imbotmbot se tiam ma alok?

⁴⁷ Yooba, lelem isaana piam.

Motom ḡgal. Niam tomtom ambotmbot su toono ma molo som.

Nu itum ta mbuuzu yam pa toono ma ampel. Ko uraata ku tana iwe koronḡ sorok? ✧

⁴⁸ Asinḡ ta irao imeete som mi imbot mataana iyaryaara men isu toono ti?

Asinḡ irao itatke itunu pa meeteḡana mburaana? Som. ✧

⁴⁹ Yooba, muḡu nu toto sua ku mbukḡana mi urur lelem pa wal ku. Tamen buri na, muḡainḡana ku ila parei?

Sua ku mbukḡana ta kam pa Dabit mi pombol ma imbol kat na, parei ta toto mini som?

⁵⁰ O Yooba, motom inḡal yam mbesoonḡo ku.

Pa inḡi zin karkari tipamianḡ yam,

mi tirepilpiili yam ma leleyam isaana kat.

⁵¹ Yooba, re king ta itum roogi mi uri pa uraata na. Lele swoi ta ni isombe ila pa i, na kom koi bizin tipasomi,

mi tigibḡiibi sua repiilinḡana pini.

52 Tapakur Yooba pa kampejana kini totomen.
Nonoono kat.

90

*Merere imbotmbot ma alok. Mi iti tomtom na,
tombot ma molo som*

Sunjana ki Mose, ta Anutu tomtom kini na

¹ O Merere, ta munḡu munḡu mi imar na,
nu we ur piam mi menderkalkaala yam.

² Munḡu kat, indeeḡe zin abal tipet zen mi nu kam
toono ma ipet zen na, nu mbotmbot.

Mi koozi ma kaimer tomini, nu ko mbotmbot.
Pa nu Anutu ta mbotmbot ma alok.

³ Mi niam tomtom na, musmuuzu ki toono men.
Tanata nu zzo piam be amilmiili ma amsula mini
toono. ☆

⁴ Pa ndaama munḡaana (1,000) ta ila kek na, nu re
kembei ta aigule tamen.

Ina kembei neeri ḡonoono pa nu motom.

Ina mazwaana katjana kat, irao kembei ta amsu
ma amkeene mi ampol pa mbeḡ lukutuunu.
☆

⁵⁻⁶ Nu yembutmbut swoyam ma imapmap karau
men,

kembei ta miunjana i.

Niam kembei ta manman pwoono.

Sombe zoḡ ise, na ipeelee.

Beso rou mi zoḡ isula na, itoptop su lene. ☆

⁷ Tana ketem malmaljana ku, ta ikanan yam to-
tomen.

☆ **90:3:** Un 3:19 ☆ **90:4:** 2Pe 3:8 ☆ **90:5-6:** Yems 1:10; 1Pe
1:24

Mi kadoono ta urur pa sanaana tiam na,
isalakalkaala yam.

Tabe amoto koyam ma ambotmbot.

⁸ Pa mbulu tiam ta ampanjobnoobo pa zaala ku na,
nu wwo se ndomom.

Mi sanaana tiam turkenan na, nu reke ma imap.
Sa ike pu som. Pa mat ku izzwe koronj ta
boozomen. ☆

⁹ Tana aigule boozomen ta ambotmbot su toono
na, nu ketem malmal piam.

Tanata ametmeete ma amla leyam karau men.

Swoyam na, katjana men. Niam kembei tomtom
ta iyak pa tamen mi ipas.

¹⁰ Koyam ndaama irao tomtotel laamuru men, mi
ametmeete.

Mi sombe mburoyam biibi, inako amsala tomtotepan
ma inji.

Mi ndaama ta boozomen tana na, amkamam
uraata biibi mi ambadbaada patanjana.

Ta kembei kembei men ma irao swoyam imap.

¹¹ Asinj ikilaala kat ketem malmaljana ku mbu-
raana?

Mi asinj ikam kat ngar pa lelem bayoujana, tana
imototo u mi ilenlej la kaljom? Som.

¹² Tana paute yam be amkilaala kat ta kembei:
Mboti tiam isu toono ti na, molo som.

Naso amkam ngar ku ma imbol la leleyam. ☆

¹³ O Yooba, njizi na tooro ngar ku mi motom miili
piam?

Pa niam mbesoonjo ku tau. Tana lelem isaana piam.

¹⁴ Zonj isombe ise na, zeebe yam pa kampejana ku. Naso leleyam ndabok.

Swe mbulu ku ta toto sua ku mbukjana mi urur lelem pa wal ku.

Naso ambombo mboe raama menmeen yam ikot aigule ta boozomen.

¹⁵ Mungu nu urur patajana bibip ise tiam. Mi buri na, amsuju be potor leleyam, mi kam ma leleyam ambai.

Naso pokot ndaama ndaama tau ambot njoobo na.

¹⁶ Kam uraata bibip be amre mini.

Mi swe mburom ramaki mbulu ku ndabokjana pa lutuyam bizin ma tire tomini.

¹⁷ Merere Anutu tiam, niam leleyam be kampejana ku imbotmbot se tiam.

Uulu yam be uraata tiam ta amkamam pa nomoyam na iloondo ambai.

Pombol uraata tiam. Naso iur njoono.

91

Merere iwe ur pa wal kini mi imenderkalkaala zin

¹ Tomtom ta so ipase pa Anutu kor kana kat be iwe ur pini mi imenderkaali,

mi Anutu mbura keskeezenjana ikuubukaali,

² na ni irao iso pa Anutu ta kembei: “Yooba Anutu tio, nio anpase pu.

Pa nu we siiri mboljana pio mi poroukalkaala yo.”

³ Nonoono kat. Ni ko ipazalu mi ipingis kumbum pa kilis ta kom koi bizin tiur pu na.

Mi sombe mete sananꝓana sa ipet, na ni ko iziiri ma imbot molo pu.

⁴ Ni ko ikuubukaalu kembei ta man ikamam pa lutuunu bizin, bekena mbotmbot ndabok men.

Mi mbulu kini ta itoto sua kini mbukꝓana na, ko iwe singiao pu mi iporoukalkaalu.

⁵ Tana nu ko moto kom pa koronꝓ sananꝓan ta tiwwa pa mbeꝓ na som.

Mi aigule tomini, ko moto kom pa kom koi bizin peene lutunlutun kizin na som.

⁶ Tana mete sananꝓana ta ikamam zin tomtom pa mbeꝓ na,

mi pataꝓana ta ikazas zin pa aigule na, nu ko moto som.

⁷ Sombe tomtom munꝓaana men (1,000) timet-meete ma titoptop su zilꝓom uunu, mi tomtom munꝓaana laamuru (10,000) timet-meete su nomom woono, na moto pepe.

Pa koronꝓ sa ko ipasaanu som.

⁸ Nu ko mbotmbot, mi re kat kadoono tabe Anutu ikam pizin wal sananꝓan.

⁹ Nonoono kat. Yooba, nio anꝓase pa nu itum tamen be we ur pio mi menderkaala yo.

Tana sombe Anutu kor kana kat iwe ur pu, mi imenderkalkaalu,

¹⁰ na koronꝓ sananꝓana sa ko irao be ipasaanu na som.

Mi mete sananꝓana sa ko irao igarau ruumu ku na som.

11 Pa Anutu ko iur sua pizin aņela kini
be timboro u mi matan pu pa pai ku ta boozomen.

12 Mi zin ko tikiskisu:

Kokena tutkat kumbum sala pat ma mel. ☆

13 Nu ko paraama su pa laion mi mooto sananņan,
mi zin tikam kosa sa pu som.

Laion popoņan ta malmalņan kat i, mi mooto ta
kananņan i, ko tirao be tipasaanu na som. ☆

14 Pa Yooba iso ta kembei: “Zin wal ta tiur lelen pio
mi tisekap mar tio na, nio ko aņboro zin ma
timbot ambai.

Paso, zin tiute kat yo, tana nio ko aņwit zin mi aņur
zin sala kor: Kokena koron sa ipasaana zin.

15 Zin sombe titaņroro yo, nako aņpekel kalņan mi
aņuulu zin.

Mi sombe pataņana sa ikam zin, nako aņbotmbot
raama zin,

mi aņtatke zin pa pataņana kizin, mi aņpakur zin ma
zan iwe biibi.

16 Nio ko aņseenņe swon ma timbot molo isu toono.

Mi zin ko tire kat ulaaņa biibi tabe aņkam pizin i.”

92

Aigule potomņana ka mboe

Mboe ta timbombo pa aigule tabe ketende su pa i

¹ O Yooba, nu Anutu kor kana kat.

Nio sombe aņpakuru mi aņbo mboe be aņwit zom
isala kor, ina indeeņe men.

² Tana aigule ta boozomen, zoņ ise ma ila mbeņ na,

☆ **91:12:** Mt 4:6; Lu 4:10; Ibr 1:14 ☆ **91:13:** Mk 16:18; Lu 10:19

aŋzzoyaryaara mbulu ku ta toto sua ku mbukŋana,
mi urur lelem pa wal ku mi muŋaiŋai zin.

³ Nio aŋbombo mboe mi aŋzze kombom tio.

Aŋpunun koron matakiŋa, beken aŋpakurkuru.

⁴ Pa Yooba, nio aŋkamam ŋgar pa uraata ku, tana
ikam yo ma leleŋ ambai kat.

Mi aŋrre lala pa nomom muriini, tana menmeen
yo mi aŋbombo mboe.

⁵ Yooba, uraata ta kamam, ina bibip, mi ndabok-
bokŋan, mi mburanŋan.

Mi ŋgar ku na, ilip kat. Aŋkam ŋgar pa ma aŋrao
som. ☆

⁶ Tamen wal kankaanaŋan tikilaala som.

Zin wal talliŋan ŋgar kizin ipet pa koron taŋgi som.

⁷ Nonoono, iti tere kembei zin wal sananŋan
timasak ma tirao pa toono kembei mbutm-
buutu ta izaara karau men.

Zin wal ta tinoknok sanaana kamŋana na, tere
kembei mboti kizin ambai men.

Tamen kaimer, Anutu ko ipambiriizi zin ma tila
len kat.

⁸ O Yooba, nu ta biibi ma lip. Mi ko mbotm-
bot murim ta kor a, mi kamam peeze, mi
iseeŋge iseŋge ma ila.

⁹ Nonoono kat. Kom koi bizin boozomen ta tika-
mam mbulu sananŋana na, nu ko yaŋgwiiri
zin.

Ko pambiriizi zin ma timap lup.

☆ 92:5: Ro 11:33; Tur 15:3

10 Mi nio na, nu pombol yo mi pakur yo, mi kam leŋ mburoŋ biibi kembei ta makau sanŋanŋana.

Mi kampeŋana ku isalakaala yo, tana kam ma leleŋ ambai kat.

11 Indeeŋe ta koŋ koi bizin timaŋga mi tizaŋzaaŋa yo na, Anutu ikoto zin mi aŋre kat pa motoŋ. Ni iketo wal sananŋan tana ma tiko papirik, mi aŋleŋ la pa orooro biibi ramaki tiŋiizi kizin.

12 Zin wal ndeeŋeŋan, nako timbot ambai mi tipiyotyooto ŋonoono ambaimbaiŋan kembei ta ni rouŋana.

Mi zin timendernder mbolŋana kembei ke ki Lebanon ta bibip mi mbolŋan. ✧

13 Pa Yooba ipaaza zin lela urum kini potomŋana. Tana zin ko timender su lele ki Anutu tiam, mi tizze ma tiwe bibip mi mbolŋan.

14 Mi sombe tiwe kolman, na tipiyotyooto men ŋonon ambaimbaiŋan kembei ta ke popoŋan. ✧

15 Mi tizzoyaryaara sua ta kembei: “Yooba, ni ikam ŋoobo mbulu sa som.

Mbulu kini ta boozomen na, indenŋeeŋe men. Mi ni tundu ŋonoono. Pa ipombolmbol ti, mi iporoukalkaala iti.”

93

Anutu peeze kini ko imbol ma imbotmbot

1 Yooba, ni king biibi ŋonoono ta ikamam peeze pa koroŋ ta boozomen.

✧ 92:12: Mbo 1:3, 52:8 ✧ 92:14: Yo 15:5

Zaana biibi mi mburaana, ina iwe kembei mburu
ta ni irru pa be ikam malmal.

Munḡu kat, ni iur toono ma uunu imbol kat. Tana
kosa sa ko irao ikam ma imuzik na som.

² O Yooba, munḡu kat, indeeḡe ta ur kosa sa zen na,
nu mbotmbot.

Mi peeze ku ta kembena. Ta munḡu mi imar na,
imbol ma imbotmbot.

³ Yooba, tai imanḡa raama mburaana biibi,
mi kalḡaana izalla kembei lele ikuruḡ.
Duubu ipol mi kalḡaana biibi.

⁴ Tamen Yooba, nu mburom keskeezenom.
Nu mbotmbot ta kor a, mi kamam peeze pa koronḡ
ta boozomen.

Mburom ilip kat pa tai ma duubu mburan.

Mi nonor ma wo tomini, nu lip pizin.

⁵ O Yooba, tutu ta ur pa wal ku, ina imbol ma
imbotmbot.

Mi mbulu ku potomḡana mi mbulu potomḡana ki
wal ku ko ipenḡeeze urum ku ma alok.

94

Anutu ipokotkot mbulu sananḡana kizin tomtom

¹ O Yooba, nu Anutu ta pokotkot mbulu sananḡana
kizin tomtom.

Swe itum ramaki mburom mi azunḡka ku. ✧

² Nu ta tiirinḡana katuunu. Tana manḡa mi pokot
mbulu kizin wal ta tipakurkur zitun na.

✧ **94:1:** Ro 12:19

Pimiili mbulu kizin sananņana ma ipasaana zitun.

☆

³ Yooba, re zin wal sananņan. Zin nin se mi men-
meen zin pa mbulu kizin sananņana.

Ñiizi na kam mbulu sa pizin?

⁴ Zin wal ta tikamam mbulu sananņana na, kwon
bok pa sua pakurņana.

Timap ma kalņan izalla mi tipakurkur zitun zan.

⁵ Yooba, zin tikamam pataņana biibi pa wal ku.

Pa zin wal ta itum peikat zin mi kam zin ma tiwe
lem na, wal tana tiseseeze kat matan.

⁶ Mi tipunun zin noroņa mi moondo ma timet-
meete.

Mi zin wal ta tiwe leembe isu toono ti na, tikazas
zin. ☆

⁷ Mi tikamam sua repiiliņana pu ta kembei: “Aa,
Yooba ire yam?”

Mbulu ta amkamam i, Anutu ki Yakop iute som.”

⁸ Niom tina talliņoyom kat! Leyom ņgar sa som.

Niom kankaananoyom. Ñiizi na kakam kat ņgar? ☆

⁹ Parei, ni ta iur talņoyom na, irao ilen sua tiom
som?

Mi ni ta iur motoyom na, irao ire mbulu tiom som?

¹⁰ Ni ta ipazalzal zin karkari ta boozomen na, ko
injal motoyom som?

Ni ta ipaute tomtom ta boozomen na, itunu le ņgar
som?

¹¹ Yooba, ni iute ņgar turkeņan boozomen ta tom-
tom lelen iurur pa.

☆ **94:2:** Un 18:25; Ibr 12:23; Yems 5:9 ☆ **94:6:** Kam 22:21+

☆ **94:8:** Mbo 14:1, 53:1

Mi ni iute: Ngar kizin tana ŋono somŋana. ☆

12 O Yooba, tomtom ta so nu pazali mi paute i pa sua ku, na ni ko leleene ambai kat.

Pa kampeŋana ku ko imbotmbot se kini. ☆

13 Wal ta kembei, sombe patanana sa indeeŋe zin, na irao tikam ŋgar boozo pa som.

Pa nu itum ko kipiiri zin mi motom pizin ma irao kel naala pa zin wal sananŋan ma titoptop sula.

14 Pa Yooba, ni irao ipizil ndemeene pa wal kini na som.

Zin wal ta ni itunu ikam zin ma tiwe lene kek na, ni ko izem zin som. ☆

15 Tana ni ko iur zin peeze kan ambaimbaiŋan be tikam kat peeze mi tipombol mbulu ndeeŋana.

Mi wal boozomen ta lelen ŋgeezeŋan, nako tipombol mbulu ta kembei.

16 Sombe tomtom tikam ŋoobo mbulu pio, na asiŋ ko ilae tio mi iuulu yo?

Mi sombe zin wal sananŋan tinŋal sua pio, na asiŋ ko imender pio?

Tomtom sa som. Yooba itunu tau.

17 Mibe Yooba iuulu yo som, so karau men mi aŋmeete mi aŋbot sula zin meeteŋan murin.

Zin wal ta timbot lele tana na, tizzo sua mini som.

18 Yooba, indeeŋe ta anyasipir mabe aŋtop pa urlanana tio na,

☆ **94:11:** Mbo 139:2; 1Kor 3:20 ☆ **94:12:** 1Kor 11:32; Ibr 12:5

☆ **94:14:** Ro 11:1+

muṅaiṅana ku ta ikis yo mi ikipiiri yo.

¹⁹ Mi indeeṅe ta kopon rru mi leleṅ ipata kat na, nu poton leleṅ ma ambai mini.

²⁰ Zin peeze kan sananṅan ta timbutultul se tirinṅana muriini kizin mi tiurur tutu ta ipasansaana zin tomtom na, nu gabgaaba zin? Som kat!

²¹ Wal tana tilup zin mi timbuk sua be tikas zin wal ndeeṅeṅan ta len uunu sa isaana som na ma siṅ kizin ireere. ✧

²² Tamen Yooba, ni iwe siiri mbolṅana pio be aṅke lela.

Ni iwe ur pio mi imenderkalkaala yo, tana aṅbot ambai.

²³ Mi ni ko ipimiili mbulu sananṅana kizin wal tana ma ipasaana zitun.

Tana mbulu ta tikam pa wal pakan, nako imiili pizin mi ipun zin ma timetmeete.

Yooba ta Anutu kiti i, ko ipambiriizi zin ma timap ma tila len.

95

Tapakur Merere. Mi tozoori pepe.

¹ Kamar ma tapakur Yooba.

Kalṅanda isala mi tombo mboe pa ulaaṅa kiti mbolṅana raama menmeen ti.

Pa ni ta ipombolmbol ti mi imenderkalkaala iti.

² Tamar kat ta kereene uunu mi lelende ambai pini.

✧ **94:21:** Mt 27:4

Kalɲanda isala mi toombo mboe pakurɲana pini
raama menmeen ti.✧

³ Pa Yooba, ni ta Anutu biibi ɲonoono, mi king biibi
ɲonoono.

Ilip pa merere ta boozomen.✧

⁴ Ni imborro koron ta boozomen ta irao toono ma
ila.

Toono ta imbot meleeba kat ma ila isala abal ute
ɲgutɲguutuɲan na, katuunu ta ni.

⁵ Tai mi toono na, koron kini men tau. Pa ni itunu
ta iur zin.

Mi itunu mburaana ta ikam ma toono raraazaɲana
ipet.

⁶ Kamar tusuɲ mi tutuundu pa Yooba.

Telek kumbundu pini mi tapakuri.

Pa ni ta iur iti.✧

⁷ Ni Anutu kiti ta mataana piti mi imborro iti.

Mi iti na, sipsip kini tau.✧

Koozi kelej kat Yooba kalɲaana. Iso ta kembei:

⁸ “Kelenɲut sua pepe. Kokena ɲgar tiom imbol mi
kacam zooronana kembei ta muɲgu tum-
buyom bizin tikam su lele bilimɲana ki
Meriba mi Masa na.✧

⁹ Indeeɲe tana, titoombo mburoɲ.

Pa nio aɲbelmbel uraata bibip pizin, mi zin tire kat
mburoɲ pa matan.

Tamen tinoknok zooronana, mi tikam kinkiini be
tire mini.✧

✧ 95:2: Ep 5:19 ✧ 95:3: Mbo 47:2, 48:1 ✧ 95:6: Pil 2:10

✧ 95:7: Kam 23:21; Mbo 23:1 ✧ 95:8: Kam 17:7; Ibr 3:7+, 4:7

✧ 95:9: 1Kor 10:9

10 Tabe tikam ma lelen pizin risa som pa ndaama tomtooru.

Mi anso pizin ta kembei: 'Wal tina, tiute zaala tio som,

mi gorgori lelen imbotmbot molo pio.'☆

11 Tana keten malmal pizin, mi anbuk sua mbolnana, mi anpombol ma imbol kat.

Sua ta kembei:

'Nonoono kat. Toono ta anjur pizin be tila ma keten su mi timbot ambai pa na, zin ko tirao be tilela na som. Som kat!'☆

96

Merere, ni king biibi nonoono. Tana koron ta boozomen bela tipakuri

1 Kombo mboe poponana pa Yooba!

Niom tomtom ta karao pa toono ta boozomen na, kombo mboe pa Yooba. ☆

2 Kombo mboe pini mi kapakur zaana pa kampejanana kini.

Aigule ta boozomen kozzoyaryaara uruunu ambainana pa uraata biibi ta ni ikamam be iuulu iti. ☆

3 Kosoyaara zaana biibi pizin karkari ta boozomen.

Koso zin tomtom ta munjanana men pa uraata kini bibip ta ipa ndel kat. ☆

4 Pa Yooba, ni ta biibi nonoono. Tanata tiwidit uruunu ma isala kor kat.

Ni ilip pa merere ta boozomen. Tana iti tomototo i mi telenlen la kaljanana.

☆ 95:10: Nam 14:34 ☆ 95:11: Ibr 3:7-18 ☆ 96:1: Mbo 98:1; Tur 5:9 ☆ 96:2: Lu 2:30 ☆ 96:3: Mt 28:19

⁵ Zin karkari, merere kizin ta boozomen na, pakaamɲan men.

Mi Yooba, ni Anutu ɲonoono ta iur saamba raama ka koron ta boozomen. ☆

⁶ Ni zaanaɲana mi king biibi ɲonoono. Mi ni mbura keskeezenɲana mi ndabokɲana kat.

Sombe telela urum kini mi tombot su kereene uunu, to tikilaala ta kembei.

⁷ Tana niom karkari ta boozomen, kapakur Yooba. Kewe kwoono mi kapakuri pa zaana biibi mi mburaana.

⁸ Kapakuri pa zaana biibi kat.

Mi kelela urum kini raama patoronɲana tiom be kakam pini.

⁹ Kelek kumbuyom mi kutuundu pa Yooba. Pa ni potomɲana mi ndabokɲana kat.

Tana niom tomtom ta karao pa toono ta boozomen na,ombe kombot su kereene uunu, na kokoto ituyom, mi komoto i mi kelej la kalɲaana.

¹⁰ Koso ma irao karkari ta boozomen ta kembei: “Yooba, ni king biibi ɲonoono ta ikamam peeze pa koron ta munɲaana men!

Munɲu ni iur toono ma uunu imbol kat. Tana kosa sa irao be ikam toono ma imuzik mini na som.

Mi ni ko itiiri zin karkari ta boozomen mi iur kadoono pizin. Mi kadoono tabe ikam pizin i, ko indeenje men. ☆

11 Niom koron ta kombot saamba mi toono na,
niom ta boozomen leleyom ambai mi men-
meen yom.

Mi tai ramaki ka koron matakiŋa ta boozomen
tomini, kalŋoyom isala ma biibi kat. ✧

12 Mi mokleene ramaki koron ta tindomdom pa,
mi ke boozomen ta timbotmbot su leleene
na,

kozo kamap ma kalŋoyom isala ma biibi, mi men-
meen yom isu kereene uunu.

13 Pa iŋgi be Yooba imar.

Ni ko imar mi ikam peeze pa zin tomtom ta tim-
botmbot toono na, mi ito sua kini mi iurpe
pataŋana kizin.

Ni ko itiiri zin karkari, mi iur kadoono ndeenŋana
pizin. ✧

97

*Merere, ni king biibi ŋonoono ta ilip pa merere ta
boozomen*

¹ Yooba, ni king biibi ŋonoono ta ikamam peeze pa
koron ta munŋaana men.

Tana niom tomtom ta karao pa toono ta boozomen
na, leleyom ambai.

Mi niom mutumutu ta munŋaana men ta karao pa
tai na, menmeen yom. ✧

² Yooba isombe iswe itunu, na imbotmbot lela
miiri tieene gabgapŋana mi imar.

Peeze kini, ina imender se mbulu kini ndeenŋana.
Pa ni imendernder pizin tomtom mi iurpewe
pataŋana kizin. ✧

✧ 96:11: Tur 12:12 ✧ 96:13: Ngo 17:31 ✧ 97:1: Kam 15:18;
Mbo 93:1 ✧ 97:2: Kam 19:16+

- ³ You kini imunṁmuunṁgu pini,
mi ikanan ka koi bizin ma timap lup.
- ⁴ Ni ikamam ma lele ikimitmit, mi lolo kini iwen-
weene.
Tabe toono ire, to itortoori kembei moori ta ika-
mam be ipeebe i.
- ⁵ Yooba, ni biibi ta imborro toono ta boozomen.
Sombe imar igarau na, you kini inenne zin abal
ma tireereere kembei ta yok ma tila len. ✧
- ⁶ Koronṁ ta timbotmbot sala maṁṁaanaṁana na, tizzo-
yaryaara mbulu kini ndeenṁṁana.
Mi karkari ta boozomen tire mburaana mi mbulu
kini ndabokbokṁan ta zaana biibi pa i.
- ⁷ Tana zin wal ta so timbesmbeeze pa merere
pakaamṁan mi nin zze pa ke teetenṁan ta
koronṁ ṁonoono som na, Yooba ikam zin ma
kan miaṁ.
Pa mburaana ilip pa merere ta boozomen.
Tana wal tana merere kizin tilek kumbun pini
tomini.
- ⁸ O Yooba, nu mendernder pizin tomtom mi ulu-
ulu zin pa patana kizin.
Tana zin wal ki Sion tilenṁ urum na, lelen ambai
kat.
Mi kar ta boozomen ki Yudea menmeen zin.
- ⁹ Pa Yooba, nu ta Anutu kor kana kat. Nu mborro
toono ta boozomen,
mi lip kat pa merere ta munṁaana men.
- ¹⁰ Niom wal ta kuur leleyom pa Yooba na, kuur koi
pa mbulu sananṁana.

✧ 97:5: Mbo 46:2,6

Pa wal kini ta tiurur lelen pini mi titoto mbulu kini na, ni iporoukalkaala zin, mi itatkewe zin la wal sananjan naman.

¹¹ Mi iurur mat pizin wal ndeeñejan.

Mi zin wal ta lelen ngeezeñan na, ni ikamam zin ma menmeen zin biibi.

¹² O niom wal ndeeñeñoyom, menmeen yom pa Yooba!

Leleyom ambai pini mi kapakur zaana potomjana! ☆

98

Merere, ni king biibi ñonoono ta iporou ma ilip kek

¹ Kombo mboe poponjana pa Yooba!

Pa ni ikamam uraata ta ipa ndel kat.

Ni iporou pa namaana mburaanajana ta potomjana i ma ilip pa ka koi bizin kek. ☆

² Yooba iswe mburaana biibi mi ikamke iti.

Iswe mbulu kini ndeeñeñana pizin karkari ma tire kat kek. ☆

³ Ni mataana ingalngal sua ta ni imbuk pizin Israel na, mi iurur leleene pizin mi imunajai zin.

Uraata biibi ta Anutu kiti ikam piti beken a ikamke iti na, zin tomtom ta tirao pa toono ta boozomen tire kek.

⁴ Niom toono ta boozomen, leleyom ambai pa Yooba mi koyotyooto pini.

Menmeen yom pini mi kapakuri pa mboe.

⁵ Kese kombom mi kombo mboe pakurjana pa Yooba!

Kupun gita mi kiwit uruunu!

⁶ Menmeen yom, mi kiwi twiiri, mi kalñoyom isala
mi kapakur Yooba.

Pa ni ta king biibi ñonoono.

⁷ Tai ramaki koronj boozomen ta timbotmbot lela
na, ko kalñan isala mi tipakur Yooba.

Mi toono ramaki zin tomtom ta timbotmbot pa na,
ta kembena. Kalñan ko isala mi tipakuri.

⁸ Mi yok ta boozomen ko tipespeeze naman pini.
Mi abalabal ta boozomen ko tilup kwon, mi kalñan
isala ma tipakuri isu kereene uunu.

⁹ Pa inji be Yooba imar i.

Ni kola imar mi iur kadoono pizin tomtom irao
toono ta boozomen.

Mi kadoono tabe ikam pizin i, ko indeeñe men. ✧

99

Merere, ni king potomñana

¹ Yooba, ni king biibi ñonoono ta ikamam peeze pa
koronj ta munñaana men.

Tana niom karkari ta boozomen komoto i mi kelenj
la kalñaana.

Ni mbuleene se muriini peeze kana ta imbotmbot
la zin añela mbolñan began na.

Mi toono ire i na, imurur mi ikam katkat.

² Yooba, kar kini ta Sion. Mi ni biibi kat.

Ilip pizin karkari ta boozomen.

³ Yooba, nu ta biibi ñonoono. Mi mburom na, ilip
kat. Tana tomtom timototo u.

Tomtom ta munñaana men ko tipakur zom po-
tomñana. ✧

⁴ Mi nu king mbolkenkenjom, mi lelem pa mbulu ndeenenana ilip.

Tutu ta ipombolmbol mbulu ndeenenana na, nu swe pizin poponana ki Yakop, mi tikiskis ma imböl pizin.

Mi nu kamam mbulu ndeenenan pizin mi urpewe patanana kizin.

⁵ Tana kapakur Yooba ta Anutu kiti na.

Kamar koloujana pa muriini peeze kana, mi kelek kumbuyom pini.

Pa ni potomjana. Mbulu kini ipa ndel kat.

⁶ Mungu Mose mi Aron zijan wal pakan tikamam patoronjana pini.

Mi Samuel, ni izunzun pini.

Wal tel tana titanoro Yooba be iuulu zin Israel, mi ni ilej kaljan. ✧

⁷ Ni imbot lela miiri tieene mi iso zin pa tutu kini.

Tutu tana iso zin pa zaala tabe zijan Anutu tiparlup zin ma tiwe tamen.

Mi zin matan ingalngal tutu tana mi tutu pakan ta ni iur pizin na, mi titoto. ✧

⁸ O Yooba, Anutu tiam, nu lenlen sunjana kizin Israel, mi zzwe munainana ku pizin mi rekreege sanaana kizin.

Tamen mbulu ta tikamam noobo na, nu urur kadoono pa tomini. ✧

⁹ Kapakur Yooba Anutu kiti zaana,

✧ 99:6: Kam 4:15; 1Sam 7:9 ✧ 99:7: Kam 19:9, 33:9 ✧ 99:8: Kam 34:6+

mi kuzunzun pini isu abal kini potomnana.
Pa Yooba Anutu kiti, ni potomnana.

100

Tembeeze pa Merere raama lelende ambai

Mboe tabe tapakur Anutu pa i

¹ Niom karkari ta karao pa toono ma ila na,
kalnoyom isala mi menmeen yom pa Yooba!

² Kembeeze pini raama leleyom ambai.

Kamar kereene uunu, mi kombo mboe raama
menmeen yom.

³ Mi kuute kat ta kembei: Yooba, ni ta Anutu
nonono.

Ni iur iti, mi ikam ti ma tewe lene kek.

Iti sipsip kini tau. Tana ni mataana piti mi im-
borro iti.

⁴ Kapanjuru urum kini kwoono mi leleyom ambai
pini.

Kombo mboe pini mi kapakuri.

Leleyom ambai pini mi kiwit uruunu pa kam-
penjana kini.

⁵ Pa Yooba, ni ambainana.

Ni ko iurur lelene pa wal kini mi imunainjai zin
ma alok.

Mi mataana ingalngal sua kini mbuknana, mi
iseenge iseenge ma ila.

101

Sunjana ki king ambainana ta itoto Anutu lelene

Mboe ki Dabit

¹ O Yooba, nio anƙam ngar pa mbulu ku, tana anƙooro mboe ti bekenā anƙbo mi anƙpakuru pa.

Pa nu toto sua ku mbukɗana mi urur lelem pa wal ku, mi kamam mbulu ndeeɗɗana men

² Mi zaala ku na, ndabokɗana kat.

Tanata leleɗ ambai pu mi anƙooro mboe ti.

Mi ɗiizi na mar uulu yo?

Pa nio anƙamam mbulu ɗgeezɗana men lela ruumu tio.

Mi peeze ta anƙamam, ina indenɗeeɗe men.

³ Nio anyok be koronɗ sananɗana sa imbot su kereɗ uunu na som.

Mi zin wal ta tipanɗobɗoobo pa zaala ku na, nio anƙurur koi pizin mi anƙzirziiri zin ma tila len.

Kokena tikeske yo pa mbulu kizin sananɗana.

⁴ Zin wal ta lelen bok pa ngar pakaamɗana na, anƙzirziiri zin ma timbotmbot molo pio.

Mi zin wal sananɗan na, anƙgabgaaba zin som.

⁵ Zin wal ta tinƙalɗal sorok sua pizin tomtom na, anƙkazar zin bekenā anƙpumun kwon.

Mi zin wal ta tipakurkur zitun mi tikamam be tiwe bibip na, leleɗ be tigarau yo risa som.

⁶ Mi zin wal ki toono ti ta titoto zaala ku mi tizzo sua ɗonoona na, motonɗ pizin, mi anƙkamam zin ma timbotmbot raama yo.

Zin wal ta tipa pai kizin ma inɗeeze men na, zin ta tiwe mbesoono tio mi tiuluulu yo pa uraata.

⁷ Tamen zin wal ta tikamam mbulu pakaamɗana na, irao timbot lela ruumu tio na som.

Pa zin wal ta tizzo sua pakaamɗana na, anƙzirziiri zin ma timbot molo pio.

⁸ Aigule ta boozomen, zoŋ ise na, aŋkazar zin wal sananjan ta timbotmbot toono ti, bekena aŋpumun kwon.

Zin wal ta tikamam mbulu sananjana na, aŋzirziiri zin pa Yooba kar kini ma timap ma tila len.

☆

102

Nanjan ta itaŋroro Merere mi iswe urlajana kini

Ingi sunjana ki tomtom ta patajana indeeŋi mi mburaana imap, tana itaŋroro Yooba be iuuli

¹ O Yooba, ingi tinjiizi tio ima ku.

Leŋ sunjana tio ti mi uulu yo.

² Pa nio aŋbotmbot lela patajana biibi leleene.

Tana piŋgis motom pio pepe.

Sombe aŋtaŋroro u na,

ŋgun talŋom pio, mi loŋa mar mi uulu yo.

³ Nio ingi be aŋmeete ma aŋla leŋ i.

Nio kembei you ka koi ta ikam buk ma ise, mi imbiriizi ma imap.

Kuliŋ ibayou kat, mi tiron ta boozomen iyoyou.

⁴ Nio kembei mbutmbuutu ta zoŋ ikan ma imet-meete.

Mi leleŋ pa kini kanjana mini som.

⁵ Tana anyakyak men,

mi kuliŋ isu ma aŋkoŋkoŋ.

⁶ Ingi anyamaana kembei ta itun tamen kat. Nio kembei man ta itababaaba sorok pa lele bilimjana.

Beso ila ma ire kar munḡuḡana sa ta tomtom tizem
ma imborene sorok, to ila ma imbotmbot
pa.

⁷ Tana nio kembei man ta itutamennana imbotm-
bot sala ruumu uteene.

Mbeḡ na, aḡkenne kat som.

⁸ Zoḡ ise ma ila zoḡ isula na, koḡ koi bizin tirepilpi-
ili yo mi tizeḡzeḡge pio.

Mi sombe tisunḡ sosor pa tomtom sa, na tiwat-
waata nio zoḡ mi tiso pu be pasaana tom-
tom tana kembei ta kam pio i.

⁹⁻¹⁰ Nu lelem bayou pio, mi ketem malmalḡana ku
ikam kat yo.

Mi kam yo, mi piri yo lae kembei musmuuzu.

Tana you ka kokou, ta iwe koḡ kini be aḡkan,
mi aḡwinin yok raama motoḡ luluunu.

¹¹ Inḡi swoḡ igarau be imap, kembei ta zoḡ isula i.
Mi mburoḡ izzu kembei mbutmbuutu ta zoḡ ikan
ma imelle.

¹² Tamen Yooba, nu ko mbutultul se murim peeze
kana ma alok.

Mi zin wal popoḡan tabe tipet pa kaimer i, nako
matan inḡalḡal zom, mi tizuḡzuḡ pu, mi
iseḡge iseḡge ma ila.

¹³ Nu ko lelem isaana pa kar Sion mi kam mbulu
sa be uuli.

Pa nol tabe muḡai i mi urpe i mini, ta imar igarau
kek.

¹⁴ Nonono, tireege kar Sion ma borok su lene
lup. Mi tipiri ruumu tirontiron mi kan
koroḡḡanḡan ta boozomen ma timbot
leḡaleḡa.

Tamen zin mbesoonjo ku lelen pa kar tana ilip.
 Tabe tire ma lelen isaana kat.

15-16 Mi Yooba kola ipamender kar Sion mini,
 mi iswe itunu raama mburaana mi zaana biibi.
 Tona zin karkari ta boozomen ziŋan king kizin ko
 tikilaala mburaana mi zaana biibi,
 mi timoto i mi tilek kumbun pini.

17 Pa zin wal kini ta timbot ŋoobo na, ni irao itit
 zin na som. Kola ileŋ suŋjana kizin mi iuulu
 zin.

18 Yooba isombe ipiyooto uraata kini popoŋana, mi
 iuulu zin wal kini ma timbot ambai mini,
 nako tibeede uraata tana ise ro.
 Naso zin wal popoŋan tabe tipet pa kaimer i, tiute
 mi tipakuri pa.

19 Yooba imbotmbot lele kini potomŋana ta kor a,
 mi mataana isu. Ni imbotmbot saamba, mi
 irre su pizin tomtom.

20 Mi zin wal ta timbot ŋoobo la kan koi bizin
 naman mi tikaraŋesŋeeze na,
 ni ko ileŋ tiŋiizi kizin mi itatke zin pa meeteŋana.

21-22 Tana kaimer zin karkari ziŋan zin king kizin
 ko timar
 ma tilup zin su Yerusalem be tizuŋzuŋ pa Yooba.
 Mi ko tizzoyaryaara zaana biibi,
 mi tipakurkuri sala abal Sion.

23 Nio ti aŋwe kolman zen. Mi iŋgi Yooba ikoto yo
 mi ipun yo ma mburoŋ imap.
 Ni ipemet mbotŋana tio ma swoŋ igarau kek.

24 Tana aŋso pini ma aŋso:

“O Anutu tio, tatke yo pa toono ti pepe. Pa anjwe kolman zen!

Mi nu na, mbotjana ku iseenge iseenge ma ila.

²⁵ Yooba, mungu kat nu ur toono ma uunu imbol kat.

Mi saamba tomini, ina nomom muriini. ☆

²⁶⁻²⁷ Tamen kaimer saamba mi toono ko tisaana kembei kawaala pasaana.

Tana nu ko lek zin ma timap ma tila len, mi pekel zin pa saamba mi toono poponjan.

Tamen nu na, mbotmbot men ta kembei.

Tortooru som, mi rao map na som. ☆

²⁸ Mi niam mbesoŋo ku na, nu ko mboro lutuyam bizin ma timbot ambai.

Mi poponjana kizin tomini, nu ko motom pizin ma timbot ambai su kerem uunu, mi iseenge iseenge ma ila.”

103

Tapakur Merere pa kampenana mi munjanana kini

Mboe ki Dabit

¹ Lelen ko imap ipakur Yooba pa kampenana kini. Nonoono kat, lelen, mburoŋ, mi koronjon ta boozomen ko imap ipakur Anutu tio zaana.

Pa ni potomjana! Mbulu kini ipa ndel kat.

² Lelen ko imap ipakur Yooba pa kampenana kini. Mi mbulu boozomen ta ni ikamam be iuulu yo na, irao moton mbeleele na som.

³ Ni irekreege sanaana tio ta boozomen,

☆ **102:25:** Un 1:1; Ibr 1:10+ ☆ **102:26-27:** Mt 24:35; Ibr 13:8; 2Pe 3:7+; Yems 1:17; Tur 20:11

mi iurpewe mete tio ta munḡaana men. ✧

⁴ Mi itatkewe yo pa meeteḡana.

Mi ikampewe yo biibi kat, mi iurur leleene pio mi imuḡaiḡai yo.

⁵ Ni ipomosmoozo yo pa koron ambaimbaiḡan matakiḡa, tana ikam yo ma aḡbot ambai kat.

Mi ipombolmbol yo ma mburon imilmiili mini kembei ta nanḡaḡ kaibiim. Tana aḡbol ma aḡbotmbot kembei ta manmboḡ. ✧

⁶ Mbulu ta Yooba ikamam, ina indenḡeḡe men.

Zin wal ta so tomtom tikamam pataḡana pizin mi tikototo zin na, ni imendernder pizin mi iuluulu zin pa pataḡana kizin. ✧

⁷ Muḡgu, ni iswe zaala kini pa Mose, mi ikam uraata bibip ila zin Israel matan ma tire kat.

⁸ Yooba, ni leleene izanzaana pizin mbesoonḡo kini, mi imuḡaiḡai zin mi ikampewe zin.

Ni keteene malmal karau som.

Mi itoto sua kini mbukḡana mi iurur kat leleene pa wal kini. ✧

⁹ Nonono, ni keteene malmal pa sanaana kiti mi iyamyaamba iti pa.

Tamen kete malmalḡana kini ko imbotmbot ma alok na som.

¹⁰ Mbulu ta takamam ḡoobo na, ni irao iḡgal kat matanda pa.

Tamen ikamam ta kembei som. Imuḡaiḡai iti, mi ipokotkot kat sanaana kiti som. ✧

✧ **103:3:** Kam 15:26, 34:7; Mbo 32:1+; 1Pe 2:24; 1Yo 1:9 ✧ **103:5:** 2Kor 4:16 ✧ **103:6:** Lu 4:18 ✧ **103:8:** Kam 34:6 ✧ **103:10:** Ro 6:23

11 Munjainana ta Yooba izzwe pizin wal ta timototo
i mi tilenlen la kaljaana na,
isala ta kor a, kembei saamba imbot kor kat pa
toono. ☆

12 Kere. Lele pakaana ta zoŋ izze pa i, mi pakaana
ta zoŋ izulla pa i, tipargarau zin? Som.
Timbot molo kat.

Mi Yooba ikamam pa sanaana kiti ta kembena.
Izirziiri ma ila imbot molo kat piti.

13 Zin wal ta timototo Yooba mi tiurur lelen pini
na,
ni leleene izanzaana pizin kembei ta pikin taman
bizin lelen izanzaana pizin. ☆

14 Pa ni itunu ta imbuuzu iti.
Tana mataana ingalngal ta kembei: Iti tomtom
toono kanda na, ululu men. ☆

15 Mbotjana ta takam su toono ti na, molo som.
Tombot rimen mi tamap.
Iti kembei ta manman pwoono. Sombe zoŋ ise, na
ipeele. Mi so ila rorou, na imelle.

16 Mi sombe miiri iwilaala,
na itop su toono ma muriini bilim.

17-18 Tamen zin wal tau timototo Yooba mi tilenlen
la kaljaana na,
ni ko iurur leleene pizin mi imunjainai zin, mi
iseenge iseenge ma ila.

Mi ni ko imendernder pa poponana kizin mi iulu-
ulu zin pa patanana kizin.

Tana zin wal tau titoto sua ta zijaŋ Anutu timbuk
na, mi tiurpe tutu kini mi titoto ka mbulu
na,

☆ **103:11:** Mbo 57:10; Ep 3:18 ☆ **103:13:** Yesa 63:16, 64:8+

☆ **103:14:** Un 2:7, 3:18; Mbo 139:13+

ni ko iurur leleene pizin ma alok. ☆

¹⁹ Yooba iur muriini peeze kana isu saamba.
Ni king biibi ta ikamam peeze pa koronj ta boozomen.

²⁰ Tana niom aņela mbolkenķenņoyom ki Yooba, kamap ma kapakuri.

Niom aņela ta kelenļeņ la kalņaana mi kototo sua kini na, kiwit uruunu!

²¹ Mi niom malmal koyom ki kar saamba ta kembesbeeze pini mi kototo kat leleene na, ta kembena.

Kiwit uruunu ma isala kor!

²² Niom koronj ta Yooba iur yom ma karao pa toono na, kamap ma kapakuri.

Pa ni biibi tiom mi ikamam peeze piom.

Mi nio ta kembena. Lelenj ko imap ipakur Yooba pa kampeņana kini.

104

Tapakur Merere. Pa ni ta iur saamba mi toono

¹⁻² Lelenj ko imap ipakur Yooba pa kampeņana kini. O Yooba, Anutu tio, nu ta biibi ņonoono.

Mburom mi azuņķa ku, ramaki mbulu boozomen ta zom biibi pa i, ina iliu u ma iwe kembei ta mburu pu.

Muņģu kat, nu ur saamba ma iwe kembei saņarai ta begeene ila molo na, bekena mbotmbot pa. ☆

³ Mi ur murim ise yok kor kana ņwaana.

Mi miiri tieene, ta iwe lem karis be zze.

Tana miiri ikwarra u mi wwa pa maņaanaņana.

⁴ Nu ngonḡo miiri ma ilala be ikam uraata ku.
Mi lolo ta iwenweene mi ikamam ma you iwedet,
ta iwe lem mbesooḡo. ✧

⁵ Muḡu nu ur toono ma imbot se uunu ta
mbolḡana kat. Tana irao imuzik na som.

⁶ Mi nu kam ma tai ilol toono
mi zin abal ma timap. ✧

⁷ To maḡa mi kalḡom isala ma yaamba tai. Tabe
iko pa toono.

Pa kalḡom na, mburaana biibi, kembei ta lele
ikuruḡi.

Tana tai ileḡ to, karau men mi iyaaru ma isula
imbot muriini, mi toono raraazaḡana ipet.

⁸ Tai iyaaru ma isula na, izem toono mi abalabal
ta boozomen ma timbot mat.

Mi yok rereereḡan tipet ma tila tizulla lele
ḡolooboḡan.

Pa ina murin ta nu ur pizin be timbotmbot pa.

⁹ Mi nu ur mbut pa tai mi toono. Mbut tana, tai irao
imolo na som.

Tana tai ko irao izooro mi ilol toono mini na som.
✧

¹⁰ Nu ta kamam yok mbukmbukḡan ma tiwedet pa
abal zilḡanzilḡan,
mi tirereere ma tizulla pa lele ḡolooboḡan.

¹¹ Yok tana timbotmbot be zin buzur su kan ta
boozomen tiwin.

Mi zin doḡki saḡsaḡḡan ta miri zin na, zin tomini
tiwin ma tirao.

¹² Mi ke ta timendernder la yok kezenkezen na,

man tiwwo len ngini sala be timbotmbot pa mi titaŋtaŋ.

¹³ Nu mbotmbot murim ta kor a, mi kamam yaŋ ma izzu bekena pembedmbeeze zin abal.

Mi uraata ku tana ikamam ma toono ipiyotyooto koron ambaimbaiŋan boozomen.

¹⁴ Nu kamam mbutmbuutu ma izze bekena zin mbili tikanan.

Mi ur koron pakan pa niam tomtom be ampaaza ma iwe koyam kini. ☆

¹⁵ Nu ur koyam baen be ampaaza mi amwin ma leleyam ambai.

Mi kam ke olib piam, bekena amkam ka ngere, mi amsuulu yam pa ma runguyam ambai.

Mi ur koyam kini bekena amkan ma ipombol yam.

¹⁶ Yooba, nu motom ingalŋgal ke ku bibip ta timbotmbot Lebanon na, mi kamam yaŋ ma izzu pizin. Tabe tise ma tiwe bibip.

Ke tana, nu itum ta paaza zin.

¹⁷ Ke tana namannaman na, man tiwwo len ngini isala.

Mi utenuten na, tiwe man kokomo murin.

¹⁸ Zin abal ta uten mololo na, mekmek saŋsaŋŋan timbotmbot sala.

Mi moozo tikewe lela toono sumbunsumbun ta timbotmbot dogo zilŋanzilŋan na.

¹⁹ Nu ta ur puulu bekena iwe senŋaŋa pa ndaama.

Mi zon ta ur, ina iute nol tabe ise, mi nol tabe isula.

²⁰ Mbeŋ na, nu kamam ma lele zugut, bekena koron su kan tipa.

☆ **104:14:** Un 1:11; Mbo 147:8

21 Tana laion kalɲan izalla mi tiwwa pa mbeɲ
ma tirru kan buzur ta nu itum ur pizin na.

22 Mi sombe zoɲ ise, na timilmiili
ma tilala mini murin, mi tikenne lela.

23 Tonabe tomtom kadoono tiyotyooto pa ruumu
kizin,
mi tilala ma tikamam uraata kizin ma irao zoɲ
isula. ☆

24 O Yooba, nu ur koronɲ matakiɲa boozo.
Mi koronɲ boozomen ta nu ur na, ina tiswe kembei
ɲgar ku biibi kat.
Toono ti bok pa koronɲ munɲaana ka tieene ta ur zin
na.

25 Mi nio aɲkam ɲgar pa tai tomini. Ina biibi kat.
Mi koronɲ bibip mi munmun matakiɲa ta timbotm-
bot sula.

Tinin zin na tarao som.

26 Woonɲo tikowo pa tai.

Mi Lebiatan, koronɲ zazaɲana ɲonoono ta muɲgu uri
na, ta imbotmbot tai leleene mi izogzoogo
lele.

27 Koronɲ ta munɲaana men tana, sombe petel zin,
na tiurur matan pu be kam kan kini.

28 Nu mborro zin, tanata tikanan kan kini.
Itum nomom, ta ipututu zin pa koronɲ ambaim-
bairɲan ma kopon bok. ☆

29 Mi sombe turke motom pizin,
na tiseɲeeɲe ma tiru zalan.
Mi sombe kiskis zin som mi tatke bubuɲan pizin,
to timetmeete ma tiwe toono mini.

30 Zin buzur mi koron matakiŋa ta timbotmbot su toono na, Bubunom ta ipiyotyooto poponjana kizin ma tiwedet.

Gorgori nu kamam uraata,
tana poponjana kizin iwedet su toono.

31 Yooba zaana biibi, ramaki mburaana mi azunŋa kini ko imbotmbot ma alok.

Mi ni ko leleene ambai pa uraata boozomen ta itunu namaana ikamam na.

32 Ni mburaana biibi kat. Sombe mataana isu pa toono risa, na yenyeenŋe itok toono.

Mi sombe iteege su pa zin abal, na you imanŋa raama ka koi.

33 Tana mazwaana ta so anbot moton yaryaara na, kalŋon ko izalla mi anbombo mboe pa Yooba.

Ko leleŋ ambai pa Anutu tio, mi anpakurkuri pa mboe ma irao meeterjana tio.

34 Nio menmeen yo biibi pa Yooba.

Mi anŋunji be ipazal ŋgar ta imbot la leleŋ i mi mboe tio ma irao pa itunu leleene.

35 Mi wal sananŋan mi wal zorzooronan na, leleŋ be ni ipambiriizi zin pa toono ma timap kat.

Leleŋ be kizin tasa imbot mini pepe.

Leleŋ ko imap ipakur Yooba!

Haleluya!

105

Merere mataana inŋalŋgal sua ta ni imbuk pizin Israel

¹ Leleyom ambai pa Yooba, mi kosoyaara zaana biibi.

Koso uraata kini bibip ila zin karkari mazwan bekena zin tiute.

² Kombo mboe pini mi kapakuri.

Kipit mbol pa uraata kini ndabokbokŋan boozomen ta ipa ndel kat.

³ Yooba, ni zaana potomŋana. Tana iti nindi se pini mi tapakuri!

Zin wal ta so tikam kinkiini be tiute i mi timbot kolouŋana pini, nako lelen ambai kat mi menmeen zin.

⁴ Kuur motoyom pa Yooba mi kusuŋi be ipombol yom pa itunu mburaana.

Kakam kinkiini be kuute kati mi kombot kolouŋana pini. Naso ni imbotmbot raama yom totomen. ✧

⁵⁻⁶ Niom popoŋana ki Abaraam ta mbesooŋo kini na,

niom popoŋana ki Yakop ta Anutu ipeikat yom na, motoyom iŋgalŋgal uraata mi mos bibip ta ni ikam na. Uraata kini tana ipa ndel kat.

Mi kadoono ta ni iur pa kanda koi bizin na, motoyom mbeleele pepe.

⁷ Ni Yooba, Anutu kiti tau.

Kadoono ta ni iurur pa kanda koi bizin na, uruunu ila ma irao toono ta boozomen.

⁸ Ko mataana iŋgalŋgal sua kini mbukŋana mi itoto ma alok.

Tomtom tipepeebe len kelŋan, mi iseenge iseenge ma ila. Mi sua ta ni itunu iur na, ta kemberena. Ko imbol ma imbotmbot ma alok. ✧

⁹ Muŋgu ni imbuk sua pa Abaraam be ziru tiparlup zin ma tiwe tamen.

✧ **105:4:** Yo 17:3 ✧ **105:8:** Mbo 106:45, 111:5

To ikam sua raraate men pa Isak, mi ipombol ma imbol kat. ✧

10-11 To ikam sua mbukɔjana tana pa Yakop, mi ipombol mini ma iso sua tana ko imbol ma imbotmbot ma alok.

Mi iso pa Yakop ta kembei: “Nio ko anɔkam toono Kanaan ma iwe lem.

Mi toono tana ko iwe matamur pa popoɔjana ku, be timbotmbot pa, mi iseɛnge iseɛnge ma ila.”

✧

12 Indeeɛje tana, zin wal boozoɔjan som.

Wal rimen ɔnoono. Mi tiwe leembe men su toono tana.

13 Tana timbot ri isu lele ta, to tizem mi tila lele toro.

Tila tipet ki king ta mi timbot raami, to tizemi mi tila tipet ki king toro. Ta kembei men mi tiwwa.

14-15 Mi Anutu, ni mataana pizin. Tana iyok pa wal sa be tikoto zin mi tipasaana zin na som.

Mi ikam ɔgalseki pa king pakan ma iso pizin ta kembei:

“Zin wal ta ituɔ anɔpeikat zin mi anɔur zin be tikam uraata tio na, kumbuulu zin pepe.

Pa zin tiwe nio kwonɔ. Tana kapasaana zin pepe.”

✧

16 To Yooba ikam ma peteele ipet pa toono Kanaan. Tabe Yakop bizin tirao be tindeeeɛje kan kini sa som.

17 Mi ni inɔgo tomtom kizin ta, zaana Yosep ma imuunɔgu pizin.

✧ **105:9:** Un 15:18, 17:2+, 26:3; Lu 1:54+; Ibr 6:14+ ✧ **105:10-11:** Un 28:13+, 35:12 ✧ **105:14-15:** Un 12:17, 20:3+

Ni, tikam mburoonjo pini ma iwe mbesoonjo sorok pizin Aikuptu. ✧

18 Mi zin Aikuptu kan tiuri lela ruumu sanaana, mi tikam sen ila ngureene mi timbit la kumbuunu.

Tana ni ire yoyoujana ma isaana kat. ✧

19 Imbotmbot ta kembei ma irao iso zin Aikuptu kan pa mbulu tabe ipet pizin i, mi sua kini tana iur nonoono.

Tana sua ta Yooba ikam pini na, iswe Yosep kembei ni le uunu sa som, mi mbulu kini ingeeze men.

20 To king ki Aikuptu ta ikamam peeze pizin wal boozomen na, iur sua be tiputke Yosep, mi tizemi ma iyooto pa ruumu sanaana. ✧

21 Mi iuri be imboro ruumu kini biibi, mibe ikam peeze pa koronj kini ta boozomen. ✧

22 Tana Yosep iwe biibi pizin wal ta timunmuungu pa uraata ki king na, mi ipazalzal zin.

Mi zin wal ta tiuluulu king pa ngar na, ni ipaute zin pa ngar ambainjana.

23 Ina zaala tina ta zin Israel tisula Aikuptu.

Tana poponjana ki Yakop tiwe leembe pa wal ki Ham toono kizin. ✧

24 Mi Yooba ipombolmbol wal kini, ma timasak ma tiwe boozo kat.

Tabe mburan ilip pa zin kartu. ✧

25 To itooro ngar kizin Aikuptu ma tiwe wal kini kan koi.

✧ **105:17:** Un 37:27+, 45:5 ✧ **105:18:** Un 39:20 ✧ **105:20:** Un 41:14 ✧ **105:21:** Un 41:40 ✧ **105:23:** Un 46:1+ ✧ **105:24:** Kam 1:7

Tana tiru zaala be tipakaam zin mbesooŋo ki Anutu mi tikam pataŋana pizin.

²⁶To Yooba iŋgo mbesooŋo kini Mose ziru Aron ma tisula Aikuptu.

Aron tana, Yooba itunu ipeikati. ✧

²⁷Mi ziru tiwe Yooba kwoono mi tiso zin Aikuptu kan pa mos bibip mi uraata mburanŋan tabe Yooba ikam la mazwan i. Uraata tana ipa ndel kat. ✧

²⁸Yooba ikam ma zugut mandin ipet pa toono kizin Aikuptu.

Pa zin tizooro la kalŋaana tau. ✧

²⁹Mi itooro yok kizin ma tiwe sin.

Tabe ye kizin ta boozomen timetmeete lup. ✧

³⁰Mi ikam ma lele kizin bok pa ŋgeu.

Ruumu leleene boozomen ta zin peeze kan kizin Aikuptu tikenne pa na, ina tomini ŋgeu tilela ma bok. ✧

³¹Mi Yooba iur sua, to mberomberom ramaki muŋgingin dudut ma timar, mi tirao pa toono kizin Aikuptu. ✧

³²Mi ni itooro yan kizin ma iwe yanpat, mi isu ma ipasaana toono kizin.

Mi ikam ma lolo niini iwenweene irao lele kizin ta boozomen. ✧

³³Tana ipasaana ke baen mi ke fik kizin, mi ke pakan tomini.

✧ **105:26:** Kam 3:10, 4:16 ✧ **105:27:** Kam 7:9+ ✧ **105:28:** Kam 10:22 ✧ **105:29:** Kam 7:19+ ✧ **105:30:** Kam 8:2
 ✧ **105:31:** Kam 8:17 ✧ **105:32:** Kam 9:23+

34 Mi iur sua to siizi munjaana ka tieene tipet ma tilol lele ma sik.

Siizi tana, tinin na tarao som. ☆

35 Mi tikan kini ramaki koron boozomen ta tindomdom pa toono kizin Aikuptu na ma imap.

36 Kaimer to Yooba ikasgeege lutun bizin munjamunga ta boozomen.

Ula kizin ka nonono mataana kana, ta tisu lup. ☆

37 To Yooba iyaaru zin Israel ma tizem Aikuptu, mi tila raama mburu milmiljan kizin Aikuptu ta tiurpe pa silba mi gol na.

Mi timap ma tipa ambai men mi tila. Kizin tasa imborene som. ☆

38 Indeeje zin Aikuptu kan tire zin Israel tizem zin mi tila na, lelen ambai kat.

Pa timoto zin tau!

39 Yooba ikam miiri tieene ma iwe ur pizin pa aigule.

Mi mbej na, you miaana iyaryaara mi iurur mat pizin. ☆

40 Indeeje zin tiwi i pa kan kini na, ni ikam man kiau mi kini saamba kana pizin.

Tana tikam ma tikan ma kopon bok. ☆

41 Ni ipetepaala pat, mi yok ipet pa.

Yok tana irereere ma biibi pa lele magargaaranana ta ka yok somjana na. ☆

42 Yooba ikam mbulu ta boozomen tana paso,

☆ **105:34:** Kam 10:12+ ☆ **105:36:** Kam 12:29 ☆ **105:37:** Kam 12:35 ☆ **105:39:** Kam 13:21 ☆ **105:40:** Kam 16:13+ ☆ **105:41:** Kam 17:6; 1Kor 10:4

mataana ingalngal sua kini potomɔana ta imbuk pa mbesooŋo kini Abaraam na.

⁴³ Tana Yooba iyaaru zin wal kini ta itunu ipeikat zin na, ma tizem Aikuptu, mi tila raama menmeen zin, mi timbombo mboe pakurɔana.

⁴⁴ Mi ni ikam toono kizin karkari pa wal kini ma iwe len. Tana timbot se wal pakan uraata kizin tieene.

⁴⁵ Mbulu ta boozomen tana, Yooba ikam pizin, bekeno tito tutu kini ta imbot pataɔa kek na, mi mataana ingalngal sua ta ni ikam pizin. Haleluya!

106

Zin Israel timbel zoorɔana. Mi muɔaɔana ki Anutu irao imap na som

¹ Haleluya!

Leleyom ambai pa Yooba mi kapakuri. Pa ni ambaiɔana kat.

Ni ko itoto sua kini mbukɔana mi iurur leleene pa wal kini ma alok.

² Asin irao inin uraata bibip ta Yooba ikamam na? Mi asin irao isoyaara mbulu kini boozomen ta iti tapakurkuri pa i ma imap? Som.

³ Zin wal ta so timendernder pizin tomtom mi tiuluulu zin pa pataɔana kizin, mi tikamam mbulu ndeeɔana totomen, nako lelen ambai kat. Pa kampeɔana ki Anutu ko imbotmbot se kizin.

4-5 O Yooba, nu itum ta peikat zin Israel mi kam zin ma tiwe lem.

Sombe swe kampejana ku pizin mini mi kamke zin pa patajana kizin, na motom ingal yo mi uulu yo tomini.

Pa lelej be itun anre kat mbulu ambainana tabe kam pizin i.

Mi sombe uulu zin ma timbot ambai mini, mi kam zin ma lelen ndabok, na lelej be angaaba zin, mi niamjan menmeen yam mi ampakuru.

6 Niam taiŋgi, mbulu tiam sa irao pa nu motom som. Pa amkamam sanaana kembei ta tumbuyam bizin.

Amkam ŋoobo kek. Pa zaala ku, amtoto som.

7 Indeeje tumbuyam bizin timbotmbot Aikuptu na, nu kam uraata bibip pizin. Uraata tana ipa ndel kat.

Tamen zin tikam ngar pa som.

Mi nu urur lelem pizin mi muŋainjai zin biibi kat.

Tamen zin matan ingalngal mbulu ku tana som.

Nu ta Anutu kor kana kat. Mi zin tila tipet Tai Siŋsiŋjana, to tikam zorojana pu. ☆

8 Tamen Yooba, ni zaana biibi pa mburaana mi muŋainjana kini.

Tana ikamke zin bekena iswe mburaana biibi ma ipet mat.

9 Indeeje tana, ni kaljana isala ma iso la pa Tai Siŋsiŋjana, to imet ma iwe ru, mi toono raraazana ipet.

☆ 106:7: Kam 14:11+

To iyaaru wal kini ma tipa pa magargaara ta imbot
meleebe kat na, ma tila. ☆

¹⁰ Tana ni ikamke zin pa kan koi bizin.

Itatke zin la kan koi bizin naman, tana zin tirao be
tipasaana zin som.

¹¹ To tai imiili ma ilol kan koi bizin ma timetmeete
lup.

Kizin tasa imbot mini som.

¹² Tona zin Israel tiurla sua kini,
mi timbo mboe pakurnana pini. ☆

¹³ Tamen molo som to, matan mbeleele uraata
bibip ta ni ikam pizin na.

Mi tisa i be iswe ngar kini pizin som.

Tito zitun ngar kizin men.

¹⁴ Pa indeenje ta timbotmbot lele bilimnana na, nin
gesges pa kini mataana ta, mi tikam kaisiigi
be tikan koron matakiņa.

Tana tisu mi tisombe titoombo Yooba mburaana.
☆

¹⁵ Mi koron ta tiwi i pa na, ni ikam pizin.

Tamen iur mete sanannana ma ipasaana zin to-
mini.

¹⁶ Zin tilup zin ma timbotmbot su lele bilimnana
na,

tomtom kizin pakan timanğa mi matan mburm-
bur pa Mose ziru toono Aron ta mbesoono
potomnana ki Yooba na. ☆

¹⁷ To toono kwoono ikaaga, mi iwon Datan.

Mi Abiram ziņan wal kini titoptop sula toono sum-
buunu tana tomini, to toono ila imun mini.

☆ **106:9:** Kam 14:21+ ☆ **106:12:** Kam 15:1+ ☆ **106:14:** Kam
16:3; 1Kor 10:9 ☆ **106:16:** Nam 16:1+

18 To you imbot saamba mi isu ma ikan wal pakan
ta tito zin pa ngar kizin tana.
Wal sananꝋan tana, you ikan zin ma timap.

19 Tila tipet abal Sinai uunu, to tiurpe makau
runꝋuunu pa pat gol,
mi tilek kumbun pa merere pakaamꝋana tana. ☆

20 Tana Anutu kizin ta zaana biibi, mi mburaana
biibi, mi imbotmbot lela azuꝋka kini leleene
na, tipizil ndemen pini.
Mi tisu ma tipakur koronꝋ ta ikanan mbutmbuutu
na runꝋuunu. ☆

21 Tana Anutu ꝋonoono ta ikamke zin,
mi ikam uraata bibip su Aikuptu na, matan
mbeleele kati.

22 Ni itooro mos bibip isu toono kizin Ham,
mi ikam uraata mburanꝋan isu Tai Siꝋsiꝋꝋana.
Uraata tana, tomtom tire ma timoto.
Tamen zin Israel tikam ngar pa som.

23 Tana Anutu isombe ipambiriizi zin ma timap
kat.
Tamen mbesoꝋo kini Mose ta ni itunu ipeikati na,
ni imender pizin Israel ma isuꝋ mbolꝋana pa
Anutu.
Tabe ni ikoto kete malmalꝋana kini, mi ipasaana
wal kini som. ☆

24 Indeeꝋe zin Israel tigarau toono Kanaan na,
tiurla sua mbukꝋana ki Yooba som.
Pa toono ambaiꝋana ta ni isombe ikam pizin na,
zin titit.

25 Mi lelen be tito kalɲaana som,
mi timbotmbot lela beeze kizin men mi tikamam
ɲunuɲunuɲ.

26 Tana ni imbuk sua mbolɲana pizin, mi iwit na-
maana bekena ipombol sua tana ma imbol
kat.

Sua ta kembei: Ni kola ikas zin su lele bilimɲana
ma timap kat,

27 mi iyaɲɲwiiri popoɲana kizin
ma tila timbot leɲaleɲa irao lele ta boozomen.

28 Indeeɲe ta tila tipet abal Peor na, tigaaba zin wal
ta timbesmbeeze pa merere pakaamɲana
zaana Baal.

Pa patoronɲana ta wal tana tikamam pa ke
teetenan kizin na, zin Israel tikan ka kini
tomini. ✧

29 Tabe tipas kat Yooba keteene,
mi ni ipasaana zin pa mete sananɲana.

30 To tomtom kizin ta, zaana Pineas, imaɲga mi
imender la Anutu mi zin Israel mazwan, mi
isuɲ pizin.

Tabe mete sananɲana tana imap.

31 Mbulu kini tana, ta ikam ma Anutu ire i kembei
tomtom ndeeɲeɲana.

Mi Anutu ko mataana inɲalɲgali ta kembei ma
alok.

32 Zin tila ma tipet yok Meriba, to tipamalmal
Yooba keteene mini.

Mi tikam pataɲana pa Mose tomini.

33 Pa tipas keteene,
tabe ni ikam kat ɲgar som, mi ipiri sorok sua. ✧

34 Indeeje ta tipet toono Kanaan na, Yooba iso pizin be tikas zin wal ta timbotmbot toono tana ma timap kat.

Tamen tikas zin som.

35 Ziŋan zin Kanaan timbotmbot mbata, mi tigabgaaba zin pa mbulu kizin soroksorok ta boozomen.

36 Mi timbesmbeeze pa merere kizin pakaamŋan, mi mbulu tana iwe kilis pizin.

37 To tisu ma tikam zitun lutun bizin mi lutun moori bizin, mi tipun zin ma timetmeete, bekena tiwe patoronŋana pa merere pakaamŋan kizin Kanaan.

38 Zitun lutun bizin mi lutun moori bizin ta len uunu sa isaana som, ta zin Israel tipun zin ma siŋin ireere su toono, bekena tiwe patoronŋana pa zin merere pakaamŋan kizin Kanaan.

Tana tikam ma toono kizin isaana kat pa Anutu mataana. ☆

39 Pa mbulu kizin iŋgeeze som, mi sua ta ziŋan Yooba timbuk na, tipizil ndemen pa.

40 Zin na, Yooba wal kini ŋonoono. Tamen tipas kat keteene.

Tabe tikam ma ni leleene pizin mini risa som.

41 To izem zin la zin karkari naman, mi kan koi bizin kadoono timboro zin.

42 Tana kan koi bizin tiur pataŋana boozo ise kizin, mi tikoto zin pa mburan, mi tikam zin ma tiwe mbesoŋo sorok pizin.

☆ **106:38:** Lo 18:10

43 Tana Yooba, ni mataana ingalngal zin Israel, mi itatkewe zin pa patajana boozomen.

Tamen zin tizoori, mi titoto zitun ngar kizin men.

Tipaŋoobo kat pa zaala kini. Tana tisu ma timbot ŋoobo kat.

44 Mi Yooba ilenlen tinjiizi kizin mi irre patajana kizin,

45 to mataana ingal sua mbukjana ta ikam pa tum-bun bizin na, mi ikototo kete malmaljana kini.

Pa ni itoto sua kini mbukjana mi iurur leleene pa wal kini.

46 Tana kan koi bizin boozomen ta tiyo zin ma tila lele kizin na,

Yooba itooro ngar kizin ma lelen isaana pizin Israel mi timunai zin.

47 O Yooba, Anutu tiam, ingi ambot lenaleŋa ila zin karkari mazwan.

Yogeege yam, mi kam yam ma amiili mi amlup yam su toono tiam mini.

Tonabe leleyam ambai pu mi ampakur zom potomjana.

48 Iti tapakur Yooba pa kampana kini. Ni Anutu kiti Israel.

Tapakurkuri totomen!

Mi iwal biibi be tiso: “Nonoono.”

Haleluya!

¹ Leleyom ambai pa Yooba mi kapakuri. Pa ni ambaijana kat.

Ko iurur leleene pa wal kini mi imuñaiñai zin ma alok.

² Zin wal ta Yooba itatke zin la kan koi bizin naman na, irao tiso sua ta kembei.

Paso ni itatke zin pa patañana kizin, mi ikam zin ma timbot ambai.

³ Muñgu kan koi bizin tikam zin ma tila timbot lejaleña ila karkari mazwan.

Pakan timbot lele ta zoñ izze pa i, mi pakan timbot lele ta zoñ izulla pa i. Timbot irao tai pakaana ta boozomen.

Mi Yooba iyogeege zin, mi ikam zin ma timiili ma timar kar kizin mini.

⁴ Tomtom pakan tisañsañ pa lele bilimjana ta margargaara men.

Mi tirru zaala ki kar sa be tito mi tila timbot pa. Tamen tindeene som.

⁵ Zin petel zin, mi miri zin ma mburan imap.

⁶ Tana timbot ñoobo kat. Mi titañroro Yooba, to ni iuulu zin pa patañana kizin.

⁷ Ipatooño zin pa zaala ambaijana, mi zin tito ma tila mi tindeene kar be timbot pa.

⁸ Tana zin irao lelen ambai pa Yooba mi tipakurkuri.

Pa ni iurur leleene pa wal kini mi imuñaiñai zin. Mi ikamam uraata bibip ta ipa ndel kat, bekena iuulu zin tomtom.

⁹ Wal ta miri zin na, ni ipalumluumu ñguren.

Mi zin wal ta petel zin na, ni ikamam kan koron ambaimbaiŋan ma tirao kat. ✧

10 Mi tomtom pakan na, timbotmbot lela zugut bi-ibi leleene, mi pataŋana ikamam zin mabe timeete i.

Timbotmbot lela ruumu sanaana leleene, mi re ma sen ikanan zin ma tisaana kat.

11 Pa tizorzooro sua ki Anutu kor kana kat.

Mi ŋgar ta ni leleene iur pa na, tirepilpiili mi tito som.

12 Tana ni iur uraata sananŋana kat ise kizin bekena ikoto zin.

Mi zin tikunkun ma titoptop su toono, mi len tomtom sa be iuulu zin som.

13 Tana timbot ŋoobo kat. Mi titaŋroro Yooba, to ni iuulu zin pa pataŋana kizin.

14 Itatke zin pa zugut biibi tana leleene, mi ikam zin ma tiyooto ma tipet mat.

Mi iyembut re mi sen pizin. ✧

15 Tana zin irao lelen ambai pa Yooba mi tipakurkuri. Pa ni iurur leleene pa wal kini mi imuŋaiŋai zin.

Mi ikamam uraata bibip ta ipa ndel kat, bekena iuulu zin tomtom.

16 Kataama mbolŋana ki ruumu sanaana na, ni ipetepaala.

Mi ain mbolŋan ta ipombolmbol kataama na, ni ibogboogo ma ipolpol lup.

17 Mi tomtom pakan na, zin talliŋan mi tinoknok zoroŋana.

Zin tikamam ŋoobo mbulu, tana mete biibi ikam
zin ma tirre yoyouŋana pa.

18 Zin lelen pa kini sa mini som. Sombe tire kini sa,
na tikamam be tilulu.

Tana timbot naala kezeene kek.

19 Zin ra, timbot ŋoobo kat. Mi titaŋroro Yooba,
to ni iuulu zin pa pataŋana kizin.

20 Iur sua mi sua kini tana iurpe zin ma nin ambai
mini.

Muŋgu timbot naala kezeene. Mi ni itatke zin pa
meeteŋana.

21 Tana zin irao lelen ambai pa Yooba mi
tipakurkuri. Pa ni iurur leleene pa wal
kini mi imuŋaiŋai zin.

Mi ikamam uraata bibip ta ipa ndel kat, beken
iuulu zin tomtom.

22 Tana zin irao lelen ambai pa uraata bibip ta ni
ikam pizin na, mi tikam patoronŋana pini.

Mi kaŋan isala mi tipakuri pa mboe, mi tisoyaara
uraata kini tana.

23 Tomtom pakan na, tise woŋgo mi tikwai
ma tila lele molo be tikam mburooŋo.

24 Zin tire kat Yooba mburaana,
mi uraata bibip ta ni ikamam su tai lwoono na.

25 Pa ni iur sua, to miiri biibi ipol,
mi ipei duubu ma ise.

26 Mi duubu iwit woŋgo kizin ma isala ta kor a.

Beso izem na, sam ma ila ne. Som, mi ise mini.

Tana motoŋana biibi ikam zin ma mburan imap
kat.

27 Mi matan mburri, mi tila ma timelmel su kem-
bei tomtom ta iwin ma ikankaana.

Zin tiute kat peeze kaŋana. Tamen tirao som.

28 Tana timbot ŋoobo kat. Mi titaŋroro Yooba,
to ni iuulu zin pa patanana kizin.

29 Ikam ma miiri imap,
mi duubu keten su, mi taun. ☆

30 Zin tire taun isu, to lelen ambai mi menmeen zin
biibi.

Mi Yooba ikam zin ma sor lela lele ta tisombe tila
pa i.

31 Tana zin irao lelen ambai pa Yooba mi
tipakurkuri. Pa ni iurur leleene pa wal
kini mi imuŋaiŋai zin.

Mi ikamam uraata bibip ta ipa ndel kat, beken
iuulu zin tomtom.

32 Tana sombe Anutu wal kini tilup zin pa sunjana,
na wal tana bela tiwit Yooba uruunu ma
isala ta kor a.

Mi tipakuri lela lupjana kizin wal peeze kan to-
mini.

33 Yooba, ni irao ikam ma lele ta yok bibip tireere
pa i iwe lele magargaaranana ta ka yok
somjana i.

Mi lele ta yok bukbuk ma tizze pa i na, ni irao
ipumun mi lele tana kerekere.

34 Mi toono mbuyeenejana na, ni irao be ipasaana
ma iwe toono sananana ta kosa sa irao be
indom pa mini som.

Mbulu ta kembei, ni ikamam pa lele ta ka tomtom
bizin tinoknok mbulu sananana.

35 Ni irao be ikam ma yok biibi ireere pa lele
magargaaranana ta ka yok somjana i.

Mi ni irao be ikam ma yok bukbuk ma tise pa lele
kerekerejana.

☆ 107:29: Yona 1:15; Lu 8:24

36 Mi zin wal ta petel zin na, ni ko ikam zin ma tila
timbot pa lele ambainjana tana,
mi titu ma iwe len kar.

37 Mi zin ko tipaaza kan kini ma baen,
mi tikam mai ambainjana.

38 Mi ni ko ipombol zin ma timasak ma tiwe boozo
kat,
mi mataana pa mbili kizin tomuni ma timasak ma
tiwe boozo.

39 Mungu mburan izzu mi tire yoyoujana. Pa kan
koi bizin tikototo zin mi tiseseeze matan.
Tana timbot noobo mi lelen ipata kat. Mi ingi
timbot ambai mini.

40 Pa Yooba ikototo zin wal zannan mi ipasomsom
zin.

Mi ikamam ma tizirri zin mi tila tiliuliu len sorok
pa lele bilimjana.

41 Tamen zin wal ta timbot noobo mi tibaada
patajana biibi na, ni ipakurkur zin,
mi mataana pizin ma timasak ma tiwe wal boozo.

42 Mbulu kini tana, zin wal ndeenjan tire ma
lelen ambai kat.

Mi wal sanannan ta boozomen na, len sua sa mini
som. Sua kizin imap.

43 Tomtom ta so le ngar, inako ikamam ngar pa
mbulu ti,
mi mataana ilala pa mbulu ki Yooba ta iurur
leleene pa wal kini mi imujanjai zin.

108

Tomtom ta isun Anutu be iuuli pa ka koi bizin
Mboe ki Dabit

¹ O Anutu, ingi lelej iwe ru som. Ngar tio imbol be
anpase pu mi anjo zaala ku.

Tana nio ko anjo mboe mi anpakuru.

² Ko anmanja mi ankam kombom tio,
mi anzze ma irao zonj pok ma ise.

³ Yooba, nio ko anpakuru ila karkari mazwan, mi
anjo zin ta kembei: Nio lelej ambai pa
kampejana ku.

Ko anjombom mboe mi anwidit urum isala kor irao
toono ta boozomen.

⁴ Pa munjanana mi kampejana ta nu zzwe pa wal
ku, ina biibi kat. Isala ma ilip pa saamba a.
Mi mbulu ku ta toto sua ku mbukjana na, ta
kembena. Isala ta kor a. ☆

⁵ O Anutu, manja mi swe azunka ku mi mburom ta
zom biibi pa i, sala saamba.

Mi swe ma irao toono ta boozomen tomini.

⁶ Lej sunjana tiam ti, mi swooro nomom woono
ma uulu yam.

Pa niam wal ku ta nu lelem piam ilip. Tana kamke
yam lak!

⁷ Munju Anutu imbot lela urum kini potomjana
mi iso ta kembei:

“Nio nij se paso, anporou ma anlip kek.

Tana ko anpeete toono Sekem mi lele ngoloobojana
ki Sukot,

mi anjur ma iwe leyom leyom.

⁸ Toono pakaana ki Gileat, ina nio tio.

Mi toono kizin Manase tomini, ina nio tio men.

Eparaim ta iwe kembei koronj ta ipakaala utenj.

☆ **108:4:** Kam 34:6; Mbo 36:5

Mi lele pakaana ki Yudea, ina kembei tete ta iwe
kilalan pa peeze ta ankamam i.

⁹ Mi lele pakaana ki Moap, ina iwe kembei timbiiri
ta anwwa pa i.

Mi lele pakaana ki Edom, ina lele ta anpiri kumbun
keteene pa.

Mi zin Pilistia kan na, nio anlip pizin kek. Tana nin
ise mi kalnon izalla!”

¹⁰ Asin ta irao be ikam yo ma anlip pa kon koi bizin,
mi anlela kar kizin ta ka siiri mboljana na?
Asin ko imuungu pio, mi iyaaru yo ma anla anpet
lele pakaana ki Edom?

¹¹ Asin toro? Anutu, nu tau!

Tamen inji nu pizil ndemem piam,
mi gabgaaba zin malmal kan tiam mini som.

¹² O Anutu, uulu yam be amlip pa koyam koi bizin.
Pa ulaana ta amkamam la kizin tomtom, ina koron
sorok.

¹³ Sombe Anutu igaaba iti, nako tilip.

Pa ni irao be ikoto kanda koi bizin ma mburan
imap.

109

*Tomtom ta isun Anutu be ipimiili mbulu
sananjaana ki ka koi bizin*

Mboe ki Dabit

¹ O Anutu, nio anpakurkuru. Mi nu mbomboorem
sorok pepe.

Manga mi kam mbulu sa tabe iswe kembei nio len
uunu sa isaana som!

² Pa wal sananɲan mi wal pakamkaamɲan tiwe
koɲ koi
mi tingalɲgal sorok sua pakaamɲana pio.

³ Zin tiurur koi pio mi tiwirri sorok sua sananɲana
kat pio.

Mi timaɲaɲga pio mi tipasansaana sorok nio zoɲ.

⁴ Munɲu nio aɲurur leleɲ pizin. Tamen iɲgi tisu mi
tipokot mbulu tio tana pa mbulu sananɲana
mi tingalɲgal sua pio.

Mi nio tomtom ki suɲɲana.

⁵ Nio aɲkamam mbulu ambainɲana men pizin mi
aɲurur leleɲ pizin. Tamen zin tipokot pa
mbulu sananɲana,

mi tiurur koi pio sorok.

Mi timbuuru koɲ mi tisun sosoɲ pio ta kembei:

⁶ “Kozo tuur tomtom sananɲana tasa be imender
su zilɲaana uunu,

mi iɲgal sua pini ta kembei: ‘To tana, nio aɲre i
ikam ɲoobo mbulu.’

⁷ Beso ni imender be titiiri sua kini, nako tindeɲe
le uunu mi tiur kadoono sananɲana pini.

Mi suɲɲana kini tomini ko irao pa Anutu mataana
som.

⁸ Niam leleyam be to tana swoono imap karau
men.

Kozo tomtom toro ikam muriini mi ikeli pa uraata.

☆

⁹ Lutuunu bizin ko tiwe moondo,
mi kusiini iwe nora.

¹⁰ Mi ko tipasaana lutuunu bizin ruumu kizin.

Tana zin ko tizem lele kizin mi tiwe wal sorrokan,

mi tiliuliu len sorok ma tinono ruumu be tiru kan
kini, mi tizuṅzuṅ zin tomtom pa len pat.

11 Sombe mbun kini imbot ki tomtom sa, na
tomtom tana ko imar mi iyo koronj kini ta
boozomen men ma imap iwe lene.

Mi wal pakan ki lele toro ko timar mi tisei len
koronj kini, mi timbot se uraata kini tieene.

12 Tomtom sa ikampe i pepe.

Mi tomtom sa imuṅai zin moondo kini pepe.

13 Popoṅana kini ta boozomen ko timbiriizi ma
timap lup.

Tana wal tabe tipet pa kaimer i, ko tiute zin risa
som. Pa zan imap kat.

14 Sanaana ta tumbuunu bizin tikamam, nako tiso
Yooba pa, bekena mataana iṅgalṅgal mi iur
ka kadoono ise ki to tana.

Mi naana sanaana kini tomimi, Yooba imus ma ila
ne pepe.

15 Tana sanaana ki to tana ziṅan wal kini na, Yooba
ko mataana iṅgalṅgal totomen,
mi imus zan ma tila len. Naso tomtom matan
mbelelele kat zin.

16 Pa to tana, ni mataana iṅgalṅgal mbulu ki kam-
peṅana mi muṅaiṅana som.

Zin sorrokṅan, mi zin wal ta timbot ṅoobo, mi zin
ta lelen ipata kat na, ni iseseeze matan mi
ipunun zin ma timetmeete.

17 Mi mbulu ki tusuṅ sosor na, ni leleene pa ilip.

Tamen sua kini sananṅana tana ko imiili mini pa
itunu.

Mbulu ki tusuṅ Anutu be ikampe zin tomtom na,
ni leleene pa som.

Tana kampeᅇana ki Anutu imbotmbot molo pini tomini.

18 Mbulu kini ta iwirri sua sananᅇana na, ni izemzem som. Ina iwe kembei mburu ta ni izebzeebi pa totomen.

Tamen sua kini tana kola imiili mini ma ipasaana itunu.

Ko isula kat leleene kembei ta yok, mi izil pa mazaana mi tiroono kembei ta ᅇgere.

19 Mi izukkaali ma sik kembei ta kawaala mat kana,

mi ikipiiri i ma tunᅇ kembei ta pus.

Mi ko imbotmbot ta kembei ma alok!”

20 O Yooba, sua sananᅇan boozomen ta koᅇ koi bizin tinᅇalᅇalᅇ pio na,

leleᅇ be nu pimiili pizin. Naso pokot mbulu kizin.

21 Yooba, Merere tio, nu zom biibi pa mbulu ku ambainᅇana.

Pa nu toto sua ku mbukᅇana mi urur lelem pa wal ku.

Tana uulu yo, mi tatke yo pa patanᅇana tio taᅇᅇᅇ.

22 Pa ᅇᅇᅇ aᅇbot ᅇoobo kat, mi leᅇ zaala sa som.

Tana keteᅇ kutkut.

23 Nio kembei koronᅇ kunuunu ta so zonᅇ isula na, imbiriizi raama.

Nio kembei siizi ta miiri iwilaali ma ila lene.

24 Nio aᅇgalsek itunᅇ pa kini kanᅇana ma molo, tana kumbuᅇ mburaana mini som,

mi aᅇkoᅇkoᅇ ma tironᅇ men.

25 Mi sombe koᅇ koi bizin tire yo, na tirepilpiili yo mi aᅇwe ᅇeu pizin.

Mi uten suk pio ma tiso: “Aa buri, yamaana kek?”

26 Yooba Anutu tio, uulu yo.

Pa nu toto sua ku mbukɲana mi urur lelem pa wal ku. Tana kamke yo lak!

27 Kam uraata biibi pa nomom woono, mi swe mburom pa koɲ koi bizin ma tire kat.

Naso tikilaala kembei nu ta ulaaɲa tio.

28 Nonoono, zin tiwirri sua sananɲana pio. Tamen nu ko kampe yo.

Mi sombe lelen be timanɲa pio, na timanɲa lak! Pa nu ko koto zin mi pimiili zin ma tila raama kan mianɲ.

Naso kam mbesooɲo ku ma leleene ambai mi menmeeni.

29 Tana zin wal ta tinɲalɲal sua pio na, pakankaana zin mi kam zin ma tiru zalan. Naso kan mianɲ ma tisaana kat, mi timbotmbot men ta kembei.

Kan mianɲ tana ko iwe kembei mburu pizin be tizebzeebe zin pa totomen.

30 Sombe Yooba ikam ta kembei, nako leleɲ ambai kat pini, mi kalɲoɲ isala ma aɲpakuri.

Mi sombe niamɲan zin iwal biibi amlup yam pa sunɲana, nako aɲmanɲa ma aɲwit zaana ma isala ta kor a.

31 Pa zin wal ta timbot ɲoobo mi tiru zalan na, ni imbotmbot zilɲan uunu be iuulu zin.

Mi zin wal ta tomtom tinɲalɲal sorok sua pizin ma tisombe tipun zin ma timetmeete na, ni ikamkewe zin.

110

Tomtom ta Anutu iuri ma iwe king mi patoronjana ka tomtom

Mboe ki Dabit

¹ Yooba itunu iso pa Merere tio ta kembei:

“Mar mbulem su ta nomonj woono i ma irao anjoto kom koi bizin ma mburan imap kat, mi kumbum ise njuren.” ✧

² O king, inji nu mbotmbot kar Sion mi Yooba ipombolmbolu. Tana peeze ku mboljana ilala pa kom koi bizin,

bekena kam zin ma timbot la kopom mbarmaana.

³ Mi nu sombe manja be la pa malmal, na wal ku ta munjana men ko nin se, mi lelen be tigaabu ma niomjan kala.

Sombe zonj pok ma ise, na nanjanj kaibiim ku boozomen ko tisama ku mi tirao zin abal potomjan kembei ta numur berek kana irao mbutmbuutu.

⁴ Yooba imbuk sua pu, mi ipombol ma imbol kat.

Mi irao be itooro ngar kini mini na som. Sua ta kembei:

“Nu ko we patoronjana ka tomtom kembei ta Melkisedek, mi mendernder la Anutu mi zin tomtom mazwan ma alok.” ✧

⁵ Merere, ni imbotmbot nomom woono mi ipombolmbolu.

Sombe nol tabe iswe kete malmaljana kini ipet, to ni kola ikasgeege zin king ma timap.

✧ **110:1:** Mt 22:44; Ngo 2:34; 1Kor 15:25; Ibr 1:13 ✧ **110:4:** Un 14:18; Ibr 5:6, 7:1+

⁶ Ko iur kadoono pizin karkari, mi ikasgeege zin ma tisu tiwe uri men.

Tana zin peeze kan ta tirao toono ta boozomen na, ni ko ikasgeege zin ma timap. ✧

⁷ Mi king tiam na, ni ko iwin yok rereereņana ta imbot kolouņana pa zaala zilņaana na, mi niini se.

Pa Anutu ko ipakuri ma iwe biibi.

111

Tapakur Merere pa uraata kini mi toto sua kini

¹ Haleluya!

Sombe zin wal ndeeņeņan tilup zin pa sunņana, na nio ko anņaaba zin mi anņur leleņ imap ma ila ki Yooba mi anņpakuri.

² Pa Yooba, ni ikamam uraata bibip kat.

Tana zin wal ta lelen pa uraata kini ilip na, matan inņgalņgal mi tikamam nņgar pa.

³ Uraata kini izzwe i kembei ni ta king biibi nņonoono, mi ni ndabokņana kat.

Mbulu kini ndeeņeņana ko imbotmbot ma alok. ✧

⁴ Ni ikam ti ma tuluplup pa sunņana, beken a matanda inņgalņgal uraata kini bibip ta ipa ndel kat.

Ni leleene izanzaana pizin mbesoonņo kini, mi imuņaiņai zin mi ikampewe zin.

⁵ Zin wal ta timototo i mi tileņleņ la kalņaana na, ni ikamam kan kini.

Mi sua ta ni ziŋan wal kini timbuk be tiparlup zin
ma tiwe tamen na, ni ko mataana iŋgalŋgal
ma alok. ☆

⁶ Munŋu, ni iswe uraata kini mburanŋan pa wal
kini ma tire kat pa matan.

Pa ikam toono kizin karkari ma iwe len be timbot
pa.

⁷ Uraata ta ni ikamam, ina iswe i kembei ni
ndeenŋana mi itoto sua kini.

Tana sua boozomen ta ni iur pizin tomtom na, irao
tuurla mi tototo.

⁸ Pa sua tana ko imbol mi imbotmbot ma alok.
Mi ni leleene be toto sua tana, mi matanda
iŋgalŋgal sua ta ni itiŋan tumbuk na, mi
takamam mbulu ndeenŋana.

⁹ Ni itatke zin wal kini pa pataŋana kizin.

Mi iur sua pizin pa zaala tabe ni ziŋan tiparlup
zin ma tiwe tamen. Sua tana ko imbol mi
imbotmbot ma alok.

Ni potomŋana mi mburaana biibi. Tana tomtom
timototo i mi tilenŋen la kalŋaana.

¹⁰ Ngar ambaiŋana uunu ŋonoono, ina ta kem-
bei: Bela tomototo Yooba mi telenŋen la
kalŋaana.

Pa zin wal ta so titoto sua ta ni iur na, zin ko tikam
len ŋgar ambaiŋana.

Tana ko tapakurkuri ma alok!

112

Mbulu kizin wal ta titoto zaala ki Anutu

¹ Haleluya!

Tomtom ta so imototo Yooba mi ilenŋen la kalŋaana,

☆ **111:5:** Mt 6:31+

mi leleene pa tutu kini ilip, nako leleene ambai kat.

Pa kampejana ki Anutu ko imbotmbot se kini.

² Mi popojana kini ko tiwe wal zanjan mi ndeejenan.

Tana zin wal ta timbotmbot toono ti, nako matan ikot se kizin, mi kampejana ki Anutu imbotmbot se kizin.

³ Tomtom ta kembena, zijan zin wal ta timbotmbot ruumu kini na, ko tirao kat pa koron ta boozomen.

Mi ni ko ikiskis mbulu ndeejenana ma imbol pini, mi iseenje iseenje ma ila.

⁴ Tomtom ndeejenana, sombe imbotmbot la zugut biibi leleene, na mat ko iyaara pini.

Mi ni leleene izanzaana pa zin mbesoono kini, mi imujaikai zin mi ikampewe zin.

⁵ Tomtom ta so imujaikai zin tomtom, mi irairai koron kini pizin, mi ikamam katkat mbulu pizin, nako imbot ambai. ✧

⁶ Tomtom ndeejenana ta kembei na, toombonana sa ko irao be itoki na som.

Mi tomtom ko tikamam ngar pini mi matan ingalngal mbulu kini, mi iseenje iseenje ma ila.

⁷ Sombe ni ileŋ uruunu sananana sa, na irao imoto na som.

Pa ipase pa Yooba, mi urlajana kini imbol kat.

⁸ Tana kopoono rru som, mi imototo som.

Izza men mi iurur mataana pa Anutu be ikoto ka koi bizin.

✧ **112:5:** Mbo 37:21,26; Lu 6:34+

⁹ Mi zin wal ta timbot ŋoobo ma tiru zalan na, ni irairai koron boozo pizin.

Mi ni ko ikiskis mbulu ndeenjana ma imbol pini, mi iseenge iseenge ma ila.

Tana tomtom ko matan ikot se kini mi tipakurkuri.

☆

¹⁰ Mi zin wal sananjan, sombe tire mbulu ta iwedet pini, nako keten malmal,

mi matan mburmbur pini, mi tiŋa zurun.

Tamen ŋgar ta lelen iur pa be tikam, nako iur ŋonoono som.

Tana zin ko tikam ma som, mi tisaana ma tila len.

113

Yooba, ni biibi ŋonoono mi munajana katuunu

¹ Haleluya!

Niom mbesoono ki Yooba, kapakuri.

Kapakur zaana ma isala kor!

² Kapakurkur Yooba zaana pa kampejana kini ta buri, mi iseenge iseenge ma ila!

³ Niom ta zon uunu koyom, mi ila irao lele ta zon izulla pa i,

kapakur Yooba zaana!

⁴ Yooba, ni imbotmbot sala kor kat. Ni ilip pa tomtom ta boozomen ki toono ti.

Mi zaana biibi mi mburaana ilip pa koron ta boozomen ki saamba.

⁵ Asin ta ni irao pa Anutu tiam Yooba? Som. Ni kadoono sa som.

☆ **112:9:** Lu 19:8; Ngo 9:36; 2Kor 9:9

Ni imbotmbot se muriini peeze kana ta imbot sala kor kat.

⁶ Tana sombe leleene be ire koronj sa ki saamba, som toono, na bela ituundu mi mataana isu.

⁷⁻⁸ Tamen zin sorrokɲan ɲonoono ta timbot ɲoobo kat mi tilala musmuuzu muriini be tiru kan kini na, ni mataana mbeleele zin som.

Ni iuluulu zin ma timbot ambai mini, mi ipakurkur zin.

Tana zin tirao be tigaaba zin wal zanɲan ta tika-mam peeze pa wal kini na, ma zinɲan timbotmbot. ✧

⁹ Mi zin moori ta kopon somɲan i, na ni iuluulu zin mi iurur len zaala be tikam len pikin boozo. Tana timbotmbot raama lutun bizin ma lelen ambai kat.

Haleluya!

114

Zin Israel matan inɲal mazwaana ta tizem Aikuptu

¹ Munɲu zin Israel ta Yakop poponɲana kini na, tizem Aikuptu.

Tizem zin wal ta tizzo kalɲan toro. ✧

² Indeeɲe tana, zin Yuda tiwe wal potomɲan ki Yooba.

Zin Israel tiwe Yooba lene, mi ni ikamam peeze pizin. ✧

³ Indeeɲe Tai Siɲsiɲɲana ire i na, iko ma ila lene.

✧ **113:7-8:** 1Sam 2:8; Lu 1:52 ✧ **114:1:** Kam 12:41 ✧ **114:2:** Kam 19:5, 24:3+

Mi yok Yordan ire i na, imiili ma ila, mi ipot ma imbotmbot. ☆

⁴ Zin abal tiseŋeŋe mi tilulu zin kembei ta mek-mek.

Mi lele mbukunbukun timorsop, mi tilulu zin kembei ta sipsip popoŋan. ☆

⁵ O tai, nu tina ko pa so uunu i?

Mi yok Yordan, parei ta nu miili ma la mi pot?

⁶ Mi niom abalabal mi lele mbukunbukun na, keseneŋe mi kululu yom paso?

⁷ O toono, re u kek? Pa molo som, to Yooba imar. Ingi be Anutu ki Yakop iswe kat mburaana.

⁸ Ni ta ikam ma yok ipet pa pat mi irereere ma biibi.

Mi ikam ma yok ipet pa raŋ, mi irereere ma isu.

115

Yooba, ni Anutu ŋonoono

¹ O Yooba, niam leleyam be tomtom tipakur zoyam pepe.

Bela tipakur nu zom. Pa nu itum tamen ta zom biibi.

Mi nu toto sua ku mbukŋana, mi urur lelem pa wal ku mi muŋaiŋai zin. Tana swe mburom mi uulu yam.

² Kokena zin karkari tirepilpiilu mi tizzo piam ta kembei:

“Anutu tiom mburaana ingoi?”

³ Anutu tiam, ni imbotmbot saamba.

Mi mbulu pareiḡana ta so ni leleene pa be ikam, na ikam men.

⁴Tamen wal pakan na, tiurpewe merere kizin pa silba mi gol.

Merere kizin tana na, tomtom naman murin men.

☆

⁵Zin kwon mi matan.

Mi tirao be tiso sua som, tire lele som.

⁶Zin talḡan mi kuzun.

Mi tirao be tilenḡ sua som, mi tiyoozo koronḡ sa som.

⁷Zin kumbun mi naman.

Mi tirao be tipa som, mi tiyamaana koronḡ sa som.

Mi miiri sa ipet pa kwon som. Pa ina zin matan yaryaaranḡ som. ☆

⁸Tana zin wal ta so tiurpe merere pakaamḡan ta kembei,

mi zin ta tipase pa merere pakaamḡan,

nako len mburan sa som, mi tiwe koronḡ sorok kembei ta merere kizin.

⁹Niom iwal biibi ki Israel, kapase pa Yooba.

Pa ni ta ulaḡa tiom, mi iwe singiao piom mi iporoukalkaala yom. ☆

¹⁰Mi niom patoronḡana koyom ta poponḡana ki Aron na tomini, kapase pa Yooba!

Pa ni ta ulaḡa tiom, mi iwe singiao piom mi iporoukalkaala yom.

¹¹Tana niom wal ta komototo Yooba mi kelenḡenḡ la kalḡaana na, niom ta boozomen kapase pini.

Pa ni ta ulaḡa tiom, mi iwe singiao piom mi iporoukalkaala yom.

☆ **115:4:** Ngo 19:26; Tur 9:20 ☆ **115:7:** Mbo 135:15+; 1Kor 12:2; Tur 9:20 ☆ **115:9:** Mbo 37:3, 62:8

12 Yooba, ni mataana ingalngal yam. Mi ni ko ikampe yam.

Ko ikampe zin iwal biibi ki Israel, mi ikampe zin patoronjana kan ta poponjana ki Aron na tomini.

13 Tana zin wal ta timototo i mi tileŋleŋ la kaljaana na, ni ko ikampe zin ta boozomen. Zin sorrokjan, mi zin ta zanjan na tomini.

14 Yooba ko ipombol yom ramaki lutuyom bizin ma kamasak ma kewe boozo.

15 Yooba ta iur saamba mi toono. Itunu ko ikampe yom.

16 Yooba iur saamba be iwe itunu muriini. Mi toono na, ni iur piti tomtom be tombot pa.

17 Zin wal ta timetmeete ma tisula len Andewa na, tizzo sua mini som. Tana tirao be tipakur Yooba mini som.

18 Tamen iti ta tombot matanda yaryaara i, nako lelende ambai pa Yooba mi tapakurkuri pa kampenana kini ta buri, buri, mi iseeŋge iseeŋge ma ila. Haleluya!

116

Sunjana ki tomtom ta Anutu itatke i pa patanjana kini

1-2 Nio leleŋ pa Yooba ilip paso, ni ileŋ tinjiizi tio. Nio anjanroro i, mi ni ingun taljaana pio mi iuulu yo.

Tana mazwaana ta so anbotmbot su toono, nako anzoyaryaara uraata biibi ta ni ikam pio na.

3 Kilis ki meetenana, rimen mi ikam yo.

Wooro ki Andewa ta ikaukau yo, mi iyakat yo be
aṅsula zin meeteṅan murin.

Tabe ikam ma leleṅ ipata, mi aṅmoto koṅ ma
aṅsaana kat.

⁴To aṅtaṅroro Yooba.

Aṅso ta kembei: “O Yooba, uulu yo lak!”

⁵Yooba, ni ndeeṅeṅana. Mi imuṅaiṅai iti ta mbe-
soonṅo kini na, mi ikampewe kat iti.

Pa Anutu kiti, ni leleene izanzaana piti.

⁶Tana zin wal ta tirao be tiuulu zitun som na,
Yooba itunu imenderkalkaala zin.

Kembei ta nio i. Indeeṅe ta mburoṅ imap ma
aṅsaana kat na, ni imar mi ikamke yo.

⁷Tana ko irao aṅmoto mini som mi leleṅ ambai.

Pa Yooba ikampe yo kat, mi ikam yo ma keteṅ su.

⁸⁻⁹Nonoono kat, ni itatke yo pa meeteṅana,
mi imus motonṅ luluunu ma ila ne.

Mi ni ta ikiskis yo. Tana aṅtop som, mi aṅmeete
som,

mi iṅgi aṅbot motonṅ yaryaara, mi niamru Yooba
amwwa.

¹⁰Nonoono, muṅgu aṅso ta kembei: “Iṅgi patana
biibi isalakaala yo mi aṅbot ṅoobo kat.”

Tamen aṅzem urlana tio som.

¹¹Patana tana ikam yo ma aṅru zaala. Tana
aṅpiri sorok sua ma aṅso ta kembei:

“Tomtom ta boozomen na, pakamkaamṅan men.
Irao aṅdemeere tasa na som. Som kat!” ✧

¹²Mi ko aṅpekel kampeṅana ambaimbainṅan
boozomen ki Yooba be parei?

✧ 116:11: Ro 3:4

13 Nio ko anƙam patoronɲana pini, mi anƙam mbooro baen ma anliɲ sala.

Mi leleɲ ambai pini, mi anƙakuri pa ulaaɲa biibi ta ni ikam pio na, mi anzzoyaryaara zaana biibi.

14 Tana Yooba wal kini tisombe tilup zin pa sunɲana,

na nio ko anɲto sua ta anbuk la kini na, mi anƙam ka uraata ila matan. ☆

15 Zin wal ta tiurur lelen pa Yooba mi titoto mbulu kini na, ni ire zin kembei koronɲ kini ɲonoono.

Tana leleene be kizin tasa imeete sorok na som. ☆

16 O Yooba, nio mbesooɲo ku. Anbesmbeeze pu kembei ta muɲgu nanɲonɲ ikamam na.

Mi nu ta putke wooro ta ikaukau yo na, mi tatke yo pa meeteɲana.

17 Tana leleɲ ambai pu, mi anso anƙam patoronɲana pu,

mi anzzoyaryaara zom biibi.

18-19 Tana Yooba wal kini tisombe tisala Yerusalem mi tilup zin pa sunɲana lela urum kini,

na nio ko anɲto sua ta anbuk la kini na, mi anƙam ka uraata ila matan.

Haleluya!

117

Karkari ta boozomen bela tipakur Merere za-ana

¹ Niom karkari ta boozomen, kapakur Yooba!

Niom tomtom ta karao pa toono ta boozomen na, kiwit uruunu ma isala kor! ☆

☆ **116:14:** Mbo 22:25, 66:13 ☆ **116:15:** Mbo 72:14 ☆ **117:1:** Ro 15:11

² Pa muṅaiṅana mi kampeṅana ta Yooba izzwe piti na, biibi kat. Isala ta kor a!
Mi ni ko itoto sua kini mbukṅana ma alok.
Haleluya!

118

Zin Israel ziṅan king kizin lelen ambai kat pa Merere

¹ O niom iwal, leleyom ambai pa Yooba mi kapakuri. Pa ni ambaiṅana kat.
Ni ko itoto sua kini mbukṅana mi iurur leleene pa wal kini ma alok.

² Niom iwal biibi ki Israel, koso ta kembei:
“Ni ko itoto sua kini mbukṅana mi iurur leleene pa wal kini ma alok.”

³ Mi niom patoronṅana koyom ta poponṅana ki Aron na tomimi, koso ta kembei:
“Ni ko itoto sua kini mbukṅana mi iurur leleene pa wal kini ma alok.”

⁴ Tana niom wal ta komototo Yooba mi kelenṅen la kalṅaana na, niom ta boozomen koso ta kembei:
“Ni ko itoto sua kini mbukṅana mi iurur leleene pa wal kini ma alok.”

⁵ Nio ti, indeeṅe ta aṅbotmbot patanṅana leleene mi aṅru zolonṅ na, aṅtaṅroro Yooba be iuulu yo.
Mi ni ileṅ kalṅonṅ mi iur leṅ zaala, tabe aṅyooto pa patanṅana tana mi aṅbot mat.

⁶ Sombe Yooba ilae tio, na nio ko aṅmoto koronṅ sa som.

Pa tomtom len mburan inṅoi be tipasaana yo? ✧

⁷ Inṅi Yooba imbotmbot kolouṅana pio be iuulu yo.

✧ **118:6:** Mbo 56:4, 121:7; 2Tim 4:18; Ibr 13:4

Tana nio ko anre i ikoto konj koi bizin mi ikam yo
ma anlip pizin. ✧

8 Iti tapase pizin tomtom pepe.

Tapase pa Yooba itutamen be iporoukaala iti, to
ambai.

9 Mi zin bibip ta tikamam peeze i tomini, tapase
pizin pepe.

Tapase pa Yooba itutamen be iporoukaala iti, to
ambai.

10 Munḡu zin karkari timar ma tiliukaala yo be
tikam malmal pio.

Tamen nio anpase pa Yooba mburaana, tana ankas
zin ma timap.

11 Timar pa lele boozomen, mi tiliukaala yo ma sik.
Tamen nio anpase pa Yooba mburaana, tana ankas
zin ma timap.

12 Zin tiku yo ma sik kembei ta parambel.

Mi bil pa tamen mi mburan imap, mi tiko ma
tila len, kembei ta you ikan mbutmbuutu
gorokḡana.

Pa nio anpase pa Yooba zaana, tana ankas zin ma
timap.

13 Zin timanḡa pio ma rimen mi tikoto yo.

Tamen Yooba iuulu yo.

14 Yooba ikamam lenj mburonj mi iporoukalkaala
yo.

Ni ulaanḡa tio ḡonoono.

15 Kelenḡ la pa zin wal ndeenḡan. Inḡa timbotm-
bot beeze kizin kizin, mi kalḡan izalla ma
tiyotyooto. Pa Yooba ikamke iti kek.

✧ **118:7:** 1Kor 15:57; 1Yo 5:4

Tizzo ta kembei: “Yooba namaana woono na, mburaanaḡana.

16 Namaana woono, ta ikam uraata biibi piam.

Yooba namaana woono na, mburaanaḡana kat!”

17 Uunu tina ta aḡmeete som, mi iḡi aḡbot moton yaryaara men,

bekena aḡsoyaara uraata bibip ki Yooba.

18 Nonoono, ni ibalis kat yo.

Tamen izem yo ma aḡmeete som. ✧

19 Tana kataama ta kizin wal ndeeḡḡan i na, kakaaga zin pio.

Pa aḡsombe aḡlela mi aḡpet Yooba kereene uunu, mi aḡpakuri pa mbulu ta ni ikam pio na.

20 Iḡi kataama ki Yooba

be zin wal kini ndeeḡḡan tilela ma tipet kereene uunu. ✧

21 Yooba, nu leḡ tiḡiizi tio mi uulu yo.

Tana leleḡ ambai pu mi aḡpakuru.

22 Pat ta zin ruumu poḡana kan matan repiili mi tipiri lae lene na,

pat tamen tana ko iwe pat mataana kana be ruumu mbuleene ise. ✧

23 Mbulu tana ipet pa Anutu itunu mburaana.

Mi amre na, ipa ndel kat.

24 Aigule ambaiḡana ti, Yooba ikam piti.

Tana lelende ambai mi menmeen ti pa. ✧

25 O Yooba, muḡai yam mi kamke yam!

Kampe yam mi kam yam ma ambot ambai!

✧ **118:18:** 1Kor 11:32; Ibr 12:5 ✧ **118:20:** Mbo 15:1+, 24:3+; Tur 22:14 ✧ **118:22:** Mt 21:42; Mk 12:10+; Nḡo 4:11; 1Pe 2:7

✧ **118:24:** Pil 4:4

26 Yooba ko ipombol tomtom taingi mi ikampe i. Pa ni ikam Yooba runguunu ta imar i!
Tana niam ta ambot lela Yooba urum kini leleene na, amsunji be ipombol yom mi ikampe yom. ✧

27 Yooba, ni ta Anutu nonoono!
Ni iurur mat piti mi ikampewe iti.
Ketege ni runrun ila nomoyom, mi kala kapapiliu artaal mi kapakuri.

28 Nu ta Anutu tio. Nio lelen ambai pu mi anpakuru.
Nu ta Anutu tio. Nio ko anwit urum isala kor!

29 O niom iwal, leleyom ambai pa Yooba mi kapakuri. Pa ni ambainjana kat.
Ni ko itoto sua kini mbukjana mi iurur leleene pa wal kini ma alok!

119

Sunjana ki tomtom ta iurur kat leleene pa sua ki Anutu

Toto Anutu sua kini, to tendeeje kampejana biibi

¹ Zin oi ta lelen ambai mi kampejana biibi imbotm-
bot se kizin?
Ina zin wal ta tikamam noobo mbulu sa som,
mi tipa pai kizin ma indeeje men pa sua ta Yooba ikam piti.

² Pa zin tomtom tau matan ingalngal zaala ta Anutu iur pa wal kini na, mi titoto ka tutu,
mi tiur lelen imap ma ila kini mi tikam kinkiini be tiute kati,

✧ **118:26:** Lu 13:35, 19:38; Yo 12:13

na zin ko lelen ambai, mi kampejana biibi imbotmbot se kizin. ☆

³ Pa zin tikamam ŋoobo mbulu sa som, mi titoto zaala ki Anutu men.

⁴ Yooba, sua boozomen ta nu kam piam na, nu sombe amto ma amto kat.

⁵ Nio lelen ilip be ankam tutu ku ta tibeede pataaŋa kek na, ma imbol pio,

mibe mbulu tio ito kat tutu tana.

⁶ Pa sombe moton ingalŋgal tutu ku ta boozomen, nako koŋ miaŋ ila iwal biibi matan som.

⁷ Nu sombe paute yo pa tutu ku ndeenjan, nako lelen ambai pu mi anpakuru raama lelen ta ingeeze men.

⁸ Tutu ku ta tibeede pataaŋa kek na, nio ko moton ingalŋgal mi an̄toto.

Tana pizil kat ndemem pio pepe.

Ngar ambaijana imar pa Anutu

⁹ Nanjan sa, sombe lelene be mataana ingal itunu mi ikam mbulu ta ingeeze men pa nu motom, nako ikam parei?

Bela mataana ingalŋgal sua ku mi itoto.

¹⁰ Nio an̄ur lelen imap ma ima ku, mi ankam kinkini be an̄ute katu mi an̄bot koloujana pu.

Tana uulu yo: Kokena an̄panoobo pa tutu ku.

¹¹ Nio an̄ur sua ku ila lelen be ipombol yo:

Kokena ankam mbulu sa ta irao pa lelem som.

¹² O Yooba, nio anpakuru pa kampejana ku.

Paute yo pa tutu ku ta tibeede pataaŋa kek na.

¹³ Tutu ku ndeenjan boozomen ta nu so piam na, nio an̄sinin zin ma timap.

☆ **119:2:** Yo 14:21+; N̄go 24:16; 2Kor 1:12; 1Tim 1:5

14 Zaala ta nu ur pa wal ku na, ka tutu ta ikam yo
ma menmeen yo biibi kat,
kembei tomtom menmeen zin pa koronj bibip mi
zannan ta ki toono i.

15 Sua boozomen ta nu ur na, motonj lala pa mi
anrru ka ngar.
Mi motonj ingalngal zaala ku.

16 Tutu ku ta tibeede pataanja kek na, ina ikam yo
ma lelej ambai kat.
Tana irao motonj mbiriizikaala sua ku na som.

Sua ki Anutu ipombol ti be tabaada patajana

17 O Yooba, nio mbesoonjo ku. Kampewe yo mi
munjai yo.

Naso anbot ambai mi antoto sua ku.

18 Pei ngar tio bekenan ankilaala ngar ndabokboknan
boozomen ta imbot la sua ku.

19 Toono ti na, kar tio nonoono som. Ingi anwe
leembe pa men.

Tana turke tutu ku pio pepe. ☆

20 Gorgori nio lelej ilip pa tutu ku ndeenenan.

21 Zin wal tau tipakurkur zitun mi tipanobnoobo pa
tutu ku na, nu yanyaamba zin,
mi ketem malmaljana ku imbotmbot se kizin.

22 Mi nio na, motonj ingalngal zaala ta nu ur pa wal
ku na, mi antoto ka tutu.

Tana pingis sua repiilijana mi pamianjana kizin
ma imbot molo pio.

23 Zin bibip ta tikamam peeze i tomini tilup zin mi
timbuuru pio.

Mi tonḡo. Nio ko motonḡ lala pa tutu ku ta tibeede pataanḡ kek na, mi anḡkamam ḡgar pa. Pa nio mbesoonḡo ku tau.

24 Zaala ta ur pa wal ku na, ka tutu ta ikam yo ma lelenḡ ambai kat.

Mi tutu tana izzo yo pa mbulu tabe anḡkam.

Tuur lelende pa zaala ki sua ḡnonono mi toto

25 Nio mburonḡ imap kat ma inḡi be anḡmeete ma anḡla lenḡ i.

Tana to sua ku mbukḡana, mi uulu yo ma anḡbot ambai mini.

26 Nio anḡso u pa mbulu tio ta boozomen, mi nu lenḡ sunḡana tio mi uulu yo.

Paute yo pa tutu ku ta tibeede pataanḡ kek na.

27 Sua boozomen ta nu ur na, paute yo pa ka ḡgar.

Naso anḡute zaala ku, mi motonḡ lala pa uraata ku bibip ta ipa ndel kat.

28 Nio lelenḡ ipata ma mburonḡ imap kat.

Tana to sua ku, mi pombol yo mini.

29 Uulu yo be anḡbotmbot molo pa mbulu pakaamḡana. Kokena anḡpizil ndemenḡ pu.

Sua ta nu kam piam, ina ko iwe zaala pio be kampenḡana mi munḡainḡana ku ise tio.

30 Nio lelenḡ iur kek be anḡto zaala ki sua ḡnonono.

Mi anḡpo tutu ku ndeenḡenḡan se ndomonḡ.

31 O Yooba, zaala ta nu ur pa wal ku na, nio anḡkiskis kat ka tutu.

Tana zem yo pepe: Kokena konḡ mianḡ ila iwal matan.

32 Nu kam lenḡ ḡgar pa koronḡ boozo.

Tana ninḡ ise be anḡto zaala ki tutu ku.

Tusunḡ Anutu be ipaute iti pa tutu kini

33 O Yooba, tutu ku ta tibeede pataaŋa kek na,
paute yo pa ka zaala.

Naso moton ingalŋgal mi aŋtoto ma irao swon
imap.

34 Kam leŋ ngar pa sua ta nu kam piam.

Naso moton ingalŋgal, mi aŋtoto raama leleŋ.

35 Pazal yo be aŋto zaala ki tutu ku.

Pa zaala tana, ta ko ikam yo ma leleŋ ambai kat.

36 Zaala ta nu ur pa wal ku na, kam yo ma aŋur kat
leleŋ pa ka tutu.

Kokena moton koronŋon mi aŋru zaala be
aŋdoundou leŋ koron boozo. ✧

37 Kam yo ma aŋpiŋgis moton pa koron soroksorok
ki toono ta ŋonon somŋan i.

Pombol yo be aŋto zaala ku. Naso kam yo ma aŋbot
ambai mini.

38 Nio mbesoono ku tau. Tana motom ingal sua ta
mbuk pio na, mi kam ma iur ŋonoono.

Sua tana, nu kam pa wal boozomen ta timototo u
mi tileŋleŋ la kalŋom na.

39 Nio aŋmoto sua repiiliŋana mi pamiaŋŋana ki
kon koi bizin.

Tana piŋgis sua kizin tana pio. Pa kadoono ta urur
pizin tomtom, ina indeŋdeenje men.

40 O Yooba, nio leleŋ ilip pa sua boozomen ta ur na.
Tana to mbulu ku ndeenjeŋana, mi uulu yo ma
aŋbot ambai mini.

Sua ki Anutu ipombol ti be tapase pini

41 O Yooba, nu toto sua ku mbukŋana mi urur lelem
pa wal ku. Swe mbulu ku tana pio.

To itum kalŋom, mi kamke yo.

✧ 119:36: Lu 12:13+; 1Tim 6:9+

42 Naso anrao be anpekel sua repiilinana ta tomtom tiwirri pio na.

Pa nio anpase pa sua ku.

43 Nio anjurur moton pu be to tutu ku ndeenenan mi uulu yo. Naso anwit urum pa mbulu ku ta zzo sua nonono men mi toto sua ku.

Tana re: Kokena uulu yo som, to anrao anso sua sa mini pa mbulu ku tana som.

44 Sua ta nu kam piam na, nio ko antoto totomen.

45 Nio ankam kinkiini be anto sua boozomen ta nu ur na.

Tana kosa sa ko irao be ipakaala zaala pio mini na som.

46 Nio ti anmoto som, mi kon mian pizin tomtom som.

Zaala ta ur pa wal ku na, nio ko ansoyara ka tutu ila zin king keren uunu. ☆

47 Pa tutu ku ta ikam yo ma lelen ndabok kat.

Tana lelen pa ilip.

48 Nio anwit nomon isala, mi anpakuru pa sua ku.

Mi moton lala pa tutu ku ta tibeede pataana kek na, mi ankamam ngar pa.

Sombe tabaada pataana, na sua ki Anutu ko ipotor lelene

49 Nio mbesoono ku. Tana motom ingalngal sua ku mbukjana ta kam pio na.

Pa ina ipombolmbol yo be anjur moton pu mi ansa ulaana ku.

50 Sombe pataana ikam yo, na sua ku ko iuulu yo be anbot ambai. Ngar tana, ta ipotor lelen.

51 Zin wal ta tipakurkur zitun mi tirepilpiili Anutu na, timbel sua repiilinana pio.

☆ 119:46: Mt 10:18+; Mk 13:9; 1Pe 3:15

Tamen sua ta nu kam piam na, anzem som.

⁵² O Yooba, nio motonŋ ŋgalŋgal tutu ku ndeenŋan ta ur munŋu kek na.

Tabe ipombol yo mi ipotor leleŋ.

⁵³ Nio, sombe anŋre zin wal sananŋan tipizil ndemen pa sua ta nu kam piam, ina ikam yo ma keteŋ malmal kat.

⁵⁴ Toono ti, kar tio ŋonoono som. Inŋi anwe leembe pa men.

Mi mazwaana ta so anbotmbot su toono ti na, nio ko anpakurkuru pa tutu ku ta tibeede pataaŋa kek na, mi anbombo mboe pa.

⁵⁵ Yooba, mbeŋ tomimi, motonŋ inŋgalŋgalu, mi leleŋ be anŋto sua ta nu kam piam na.

⁵⁶ Tana nio anŋkamam ta kembei:

Sua boozomen ta nu ur na, motonŋ inŋgalŋgal mi anŋtoto.

Lelende ambai pa Anutu mi toto sua kini

⁵⁷ O Yooba, nio anŋre u kembei koronŋ tio ŋonoono. Pa nu kampewe yo, mi anbotmbot se ku pa koronŋ ta boozomen.

Tana anbuk sua pu be anŋto sua ku.

⁵⁸ Inŋi sunŋana tio ima ku raama leleŋ:

To sua ku mbukŋana, mi kampe yo mi muŋai yo. Pa nio mbesoono ku tau.

⁵⁹ Nio anŋkam ŋgar pa zaala ta anŋtoto i, tana anŋtooro yo mi anso anŋto zaala ta nu ur pa wal ku na.

⁶⁰ Mi irao anŋnaunau na som.

Ko anmanŋa mi anŋto tutu ku pataaŋa.

⁶¹ Zin wal sananŋan tiur kilis boozo be tikeene yo. Tamen motonŋ mbeleele sua ta nu kam piam na som.

62 Nio anmanɔŋga pa mbenj lukutuunu,
mi anpakurkuru pa tutu ku ndeenɔjan.

63 Zin wal ta timototo u mi tilenlej la kaljom na,
nio lelej pizin mi anɔabgaaba zin.

64 O Yooba, mbulu ku ta toto sua ku mbukɔana mi
urur lelem pa wal ku, ina nu zzwe ma irao
toono ta boozomen.

Paute yo pa tutu ku ta tibeede pataɔna kek na,
bekena anjute kat.

Anutu, ni ambaiɔana kat

65 O Yooba, nio mbesooŋo ku. Mi nu toto sua ku
mbukɔana,
mi kamam mbulu ambaiɔana pio.

66 Paute yo pa nɔar ku, mi kam lej nɔar ambaiɔana.
Pa nio anpase pa tutu ku.

67 Munɔu nio anpaŋobŋoobo pa zaala ku.
Mi nu balis yo mi pazal yo, tana koozi moton
inɔalɔal sua ku mi anjoto.

68 Nu ambaiɔom kat. Mi mbulu ta kamam ta
kembena, ina ambai men.

Paute yo pa tutu ku ta tibeede pataɔna kek na.

69 Zin wal ta tipakurkur zitun mi matan pasomu
na, tinɔalɔal sua pakaamɔana pio.

Tamen nio anjor lelej imap pa sua ta nu ur na, mi
moton inɔalɔal mi anjoto.

70 Wal tina len nɔar somɔan, mi tiyamaana
sanaana kizin som.

Mi nio na, sua ta nu kam piam, ta ikam yo ma lelej
ambai kat.

71 Pataɔana ta munɔu ikam yo na, koron am-
baiɔana.

Pa ipazal yo mi ipei nɔar tio pa tutu ku ta tibeede
pataɔna kek na.

72 Sua ta ipet pa kwom na, nio anre kembei koron
tio nonoono.

Ilip pa pat silba mi gol munjaana ka tieene.

Anutu iur ti ma tepet. Tana iti bela toto tutu kini

73 Itum nomom ta imbuuzu yo mi iur yo.

Tana uulu yo be ankam kat ngar pa tutu ku.

74 Zin wal ta timototo u mi tilenlen la kaljom na,
sombe tire yo, na menmeen zin.

Paso, anpase pa sua ku mbukjana, mi anjurur mo-
ton pa ka nonoono be ipet.

75 O Yooba, nio anute: Tutu ku mi kadoono ta urur
pizin tomtom, ina indendeenje men.

Mi nu toto sua ku mbukjana mi urur lelem pio,
tanata balis yo mi pazal yo.

76 Nio mbesoonjo ku tau. Tana ansunu be to sua ku
mbukjana, mi swe mbulu ku ta urur lelem
pa wal ku mi munainjai zin na.

Naso potor lelen mi pombol yo.

77 Lelem isaana pio, mi uulu yo ma anbot ambai
mini.

Pa sua ta nu kam piam, ta ikam yo ma lelen
ndabok kat.

78 Zin wal ta tipakurkur zitun mi matan pasomu,
nako kan mian. Pa tingalngal sorok sua
pakaamjana pio.

Mi nio, nako moton lala pa sua boozomen ta nu ur
na, mi ankamam ngar pa.

79 Zin wal ta timototo u mi tilenlen la kaljom,
mi tiute tutu ta nu ur pa wal ku na,
zin ko timar mi tigaaba yo.

80 Nio lelen be ngar tio ingeeze men, mibe anto kat
tutu ku ta tibeede pataanja kek na.

Naso koŋ mian pa itun som.

Tiŋiizi ki tomtom ta itoto tutu ki Anutu

⁸¹ O Yooba, nio aŋzza u be uulu yo, mi aŋbel naa-
maŋom kek. Tana mburonŋ imap ma aŋsaana
kat.

Tamen aŋpase men pa sua ku.

⁸² Nio aŋjurur moton pa sua ku mbukŋana be iur
ŋonoono. Mi aŋnaama, aŋnaama ma som.

Niizi na potor leleŋ ma ambai mini?

⁸³ Nio aŋsaana ma tomtom matan mbeleele yo kek.
Tamen tutu ku ta tibeede pataaŋa kek na, moton
mbeleele som.

⁸⁴ Nio mbesoono ku tau. Parei ta nu gedgeede koŋ
koi bizin mi tiseseeze moton?

Niizi na ur kadoono pizin?

⁸⁵ Re. Zin wal ta tipakurkur zitun mi matan pa-
somu na, tikel naala pio kek be aŋtop sula.

Mi sua ta nu kam piam na, wal tana titoto som.

⁸⁶ Tutu ku ta boozomen na, irao aŋdemeere mi
aŋpase pa be iuulu yo.

Mi inŋi tomtom tiseseeze sorok moton. Tana uulu
yo lak!

⁸⁷ Pa molo som to tipun yo ma aŋmeete ma aŋmap
pa toono.

Tamen aŋpizil ndemeŋ pa sua ta nu ur na som.

⁸⁸ Nu toto sua ku mbukŋana mi urur lelem pa wal
ku. Tana uulu yo ma aŋbot ambai mini.

Naso moton inŋalŋgal zaala ta nu ur pa wal ku na,
mi aŋtoto ka tutu. Tutu tana ipet pa itum
kwom tau.

Sua ki Anutu imbotmbot ma alok

⁸⁹ O Yooba, sua ku ko imbol mi imbotmbot ma
alok. Irao imap na som.

Pa uunu imbot ta saamba a. ☆

90 Tomtom tipepeebe len kelŋan, mi iseenge iseenge ma ila. Mi mbulu ku ta zzo sua ŋonoono men mi toto sua ku na, ta kembena. Iseenge iseenge ma ila.

Nu ta ur toono ma tuŋ kat, tana imbol ma imbotmbot.

91 Pa sua ta nu ur, ta ikiskis koronŋ ta munŋaana men ma timbotmbot murin.

Mi koronŋ ta boozomen timbotmbot be timbesmbeeze pu men.

92 Sombe leleŋ ilip pa sua ku som, so pataŋana tio ikam yo ma aŋmeete.

93 Sua boozomen ta nu ur na, irao motonŋ mbeleele na som. Som ma som kat.

Pa sua ku, ta ikam yo ma aŋbot ambai.

94 Nio aŋwe lem kek. Tana kamke yo lak! Pa nio aŋkam kinkiini be aŋto sua boozomen ta nu ur na.

95 Ingi zin wal sananŋan tizaŋzaaŋa yo be tipun yo ma aŋmeete. Tamen nio aŋkamam ŋgar men pa tutu ta nu ur pa wal ku na.

96 Nio aŋre koronŋ sa ila ma iwe ambai komboono na som. Pa koronŋ ta boozomen tilala ma timilmiili. Tamen tutu ku na, ambai komboono, mi imbotmbot ma alok.

Sua ki Anutu ta ikamam lende ŋgar ambaiŋana

97 Sua ta nu kam piam na, nio leleŋ pa ilip!

Tana zonŋ ise ma ila zonŋ isula na, motonŋ ilala pa mi aŋrru ka ŋgar.

98 Tutu ku imbotmbot raama yo totomen.

☆ **119:89:** Mt 5:18; Lu 16:17, 21:33; 1Pe 1:25

Tabe ikam ma ngar tio ilip pa koŋ koi bizin ngar kizin.

99 Mi ngar tio ilip pa zin wal ngarŋan ta tipaute yo na tomini.

Pa zaala ta nu ur pa wal ku na, motoŋ ilala pa ka tutu mi aŋkamam ngar pa.

100 Mi ngar tio ilip pa zin kolman ngar kizin tomini. Pa sua boozomen ta nu ur na, motoŋ iŋgalŋgal mi aŋtoto.

101 Nio aŋgabiizi ituŋ, mi aŋbotmbot molo pa zaala sananŋan ta boozomen, bekena aŋto sua ku.

102 Tana aŋpizil ndemenŋ pa tutu ku ndeenenŋan som.

Pa nu itum ta paute yo pa tutu tana.

103 Bigil suruunu inamut. Mi sua ku na, inamut kat.

Ilip pa bigil suruunu.

104 Sua boozomen ta nu ur na, iuluulu yo be aŋkam ngar ambaiŋana.

Tana aŋurur koi pa mbulu boozomen ta iyaryaaru yo be aŋpizil ndemenŋ pu.

Sua ki Anutu iurur mat piti

105 Sua ku, ta iurur mat pio kembei ta kai i, mi izzo yo pa zaala tabe aŋto. ☆

106 Nio aŋbuk sua pu, mi aŋpombol ma imbol kat, be aŋto tutu ku ndeenenŋan.

107 O Yooba, iŋgi patanŋana biibi kat indeenŋe yo. To sua ku mbukŋana, mi uulu yo ma aŋbot ambai mini.

108 Nio lelenŋ be aŋpakuru mi sua tio iwe kembei patoronŋana ta nu lelem pa i.

Paute yo pa tutu ku ndeenenŋan.

☆ **119:105:** Mbo 119:130; 2Pe 1:19

- 109 Gorgori nio anbotmbot naala kezeene.
Tamen sua ta nu kam piam na, motoŋ mbeleele som.
- 110 Zin wal sananŋan tiurur kilis be tikeene yo.
Tamen sua boozomen ta nu ur na, anzem som.
- 111 Tutu ta nu ur pa wal ku, ina matamur ambainana ta kam pio. Tana nio ko anškiskis ma alok.
Pa ina, nio anre kembei koronŋ tio ŋonoono, mi ikam ma leleŋ ndabok kat.
- 112 Tutu ku ta tibeede pataaŋa kek na, nio leleŋ iur be anŋoto ma irao swonŋ imap.

Tuur kat lelende pa Anutu mi sua kini

- 113 Zin wal ta tiur kat lelen pu som, mi titeege tete ru na, leleŋ pizin risa som.
Mi sua ta nu kam piam na, leleŋ pa ilip. ✧
- 114 Nu we ur pio be anke lela, mi nu we sinŋiao pio mi poroukalkaala yo.
Tana anpase pa sua ku mi anzza be iur ŋonoono.
- 115 Tana niom wal ta kakamam mbulu sananŋana na, koko molo pio.
Pa nio leleŋ be motoŋ inŋalŋgal tutu ki Anutu tio mi anŋoto.
- 116 O Yooba, to sua ku mbukŋana mi we silou pio.
Naso anmender mbolŋana mi anbot ambai.
Kokena anjur sorok motoŋ pu, to koŋ mianŋ. ✧
- 117 Palot yo, mi tatke yo pa pataŋana tio ti.
Naso anbot ambai, mi motoŋ inŋalŋgal tutu ku ta tibeede pataaŋa kek na.

✧ 119:113: Yems 1:8, 4:8 ✧ 119:116: Ro 5:4+

118 Wal boozomen ta so tipaŋoobo pa tutu ku ta tibeede pataaŋa kek na, nu pizil ndemem pizin.

Pa mbulu kizin pakaamŋana iswe zin kembei tipizil ndemen pa zaala ku kek.

119 Zin wal sananŋan ta timbotmbot toono na, nu re zin ta boozomen kembei musmuuzu sorok ta tiwirri ma ila lene.

Tana zaala ta nu ur pa wal ku, ramaki ka tutu na, nio leleŋ pa ilip.

120 Nio aŋkam ŋgar pu na, kuliŋ imoto. Pa nu potomŋom mi mburom keskeezeŋom.

Mi mbulu ku ta urur kadoono pizin tomtom, ina tomini ikam yo ma aŋmoto koŋ.

Suŋŋana ki mbesooŋo ki Anutu

121 Nio aŋkam ŋoobo tomtom sa som. Aŋkamam mbulu ndeeŋeŋana men.

Tana zem yo la koŋ koi bizin naman pepe.

122 Nio mbesooŋo ku tau. Tana mender pio mi poroukaala yo ma aŋbot ambai.

Kokena zin wal ta tipakurkur zitun mi matan pasomu na, tiseeze moton mi tikoto yo.

123 Nio aŋurur moton pu be kamke yo, mi aŋbel naamaŋom kek.

Niizi na kam mbulu ndeeŋeŋana ta mbuk sua pa na, mi uulu yo?

124 Nio mbesooŋo ku. Tana mbulu ku ta toto sua ku mbukŋana mi urur lelem pa wal ku na, swe pio ma aŋre tomini.

Mi paute yo pa tutu ku ta tibeede pataaŋa kek na.

125 Nio mbesooŋo ku. Tana kam leŋ ŋgar ambaiŋana.

Naso anƙam kat ngar pa tutu ta ur pa wal ku na.

126 O Yooba, ingi tomtom timbel zooroƙana pa sua ta nu kam piam.

Tana maƙa mi kam mbulu sa pizin!

127 Gol ta ingeeze kat, ina koronj zaanaƙana mi wal boozomen lelen pa.

Tamen nio na, lelenj pa tutu ku ma ilip pa gol.

128 Tana sua boozomen ta nu ur, ta ikamam peeze pio pa pai tio.

Mi anjurur koi pa zaala boozomen ta iyaryaaru yo be anpizil ndemenj pu.

Tuur kat lelende pa sua ki Anutu

129 Tutu ta ur pa wal ku, ina ndabokƙana kat.

Tana motonj ingalƙal mi anƙoto.

130 Sua ku, sombe tipeeze, to iur mat pizin tomtom.

Mi zin wal tau len ngar biibi som na, sua ku iwe zaala pizin be tikam len ngar ambainjana. ✧

131 Nio lelenj pa tutu ku ilip,

kembe tomtom ta miri i pa ka yok.

132 Mar lae tio, mi muƙai yo mi kampe yo.

Pa ina mbulu ta kamam pa zin mbesoonjo ku tau tiurur lelen pu mi tipakurkur zom.

133 Pazal yo pa sua ku. Naso anpa pai tio ma ambai men.

Kokena mbulu sananƙana sa ikam peeze pio.

134 Zin wal ta tiseeze motonj mi tikamam be tikoto yo na, tatke yo la naman.

Naso anƙo sua boozomen ta nu ur na.

135 O Yooba, nio mbesoonjo ku. Swe itum ramaki kampeƙana ku pio, mi ur mat pio.

Mi paute yo pa tutu ku ta tibeede pataaƙa kek na.

✧ 119:130: Mbo 19:7; 2Tim 3:15

136 Nio anbel tinjiizi ma moton luluunu izzu.
Pa sua ta nu kam piam na, tomtom tito som.

Mbulu ndeenenana ki Anutu

137 Yooba, nu ndeenenom.

Mi tutu ku ta kembena. Indendeenje men.

138 Tutu boozomen ta nu ur pa wal ku, ina indendeenje men.

Mi tutu tana imbol ma imbotmbot. Itortooro som.
Tana anro anpase pa mi anurla kat.

139 Nio lelen pa sua ku ilip mi ankamam kaisiigi pa.
Tamen kon koi bizin na, tikam ngar pa sua ku risa som. Tabe tikam ma lelen ibayou kat.

140 Niam amre kek. Sua ku, ina nonoono men. Tana irao amdemeere mi ampase pa kat.

Mi nio ta mbesoono ku na, lelen pa ilip.

141 Nonoono, nio tomtom soroknon mi tomtom tirepilpiili yo.

Tamen sua boozomen ta nu ur na, moton mbeleele som.

142 Mbulu ku ndeenenana ko imbotmbot ma alok.
Mi sua ta nu kam piam, ina nonoono men. Tana irao andemeere mi anpase pa kat.

143 Ingi patajana boozomen isalakaala yo, mi lelen ipata kat.

Tamen tutu ku, ta ikam ma lelen ambai kat.

144 Tutu ta nu ur pa wal ku, ina indendeenje men,
mi imbotmbot ta kembei ma alok.

Uulu yo be ankam kat ngar pa. Naso anbot ambai.

Sombe lelende ipata, na matanda ingal sua ki Anutu

145 O Yooba, nio lelen imap ma antanroro u. Len sunjana tio mi uulu yo.

Mi nio ko motonɔ ɔngalɔngal be aɔto tutu ku ta tibeede pataaɔa kek na.

146 Inɔi tiɔiɔi tio ima ku. Tatke yo pa pataɔana tio ti.

Mi nio ko motonɔ ɔngalɔngal zaala ta nu ur pa wal ku na, mi aɔtoto ka tutu.

147 Zoɔ ise zen, mi aɔmaɔga mi aɔtaɔroro u be uulu yo.

Pa nio aɔpase pa sua ku mbukɔana, mi aɔzza be iur ɔnoono.

148 Mi mbeɔ tomini na, aɔpamatmaata mi aɔkamam ɔgar pa sua ku.

149 O Yooba, nu toto sua ku mbukɔana mi urur lelem pa wal ku. Tana leɔ suɔɔana tio ti.

To tutu ku ndeeɔɔana, mi uulu yo ma aɔbot ambai mini.

150 Inɔi wal sananɔan timar tigarau yo be tipasaana yo.

Mbulu kizin ipa ndel kat pa sua ta nu kam piam na.

151 Tamen Yooba, nu mbotmbot kolouɔana pio.

Mi tutu ku ta boozomen, ina ɔnoono men. Tana irao aɔdemeere mi aɔpase pa kat.

152 Zaala ta nu ur pa wal ku na, muɔgu kat nio aɔkilaala ka tutu ta kembei:

Ina nu ur be imbotmbot ma alok.

Tomtom ta itaɔroro Anutu be iuuli pa ka koi bizin

153 Yooba, re yo pa pataɔana tio taɔngi, mi tatke yo pa.

Pa sua ta nu kam piam na, motonɔ mbeleele som.

154 Mender pio mi uulu yo.

Pa inḡi tomtom tinḡalḡal sorok sua pio. Tana to sua ku mbukḡana, mi uulu yo ma anḡbot ambai mini.

155 Ulaaḡa ku imbotmbot molo pa zin wal sananḡan.

Pa tutu ku ta tibeede pataaḡa kek na, zin tikam kinkiini be tito na som.

156 O Yooba, nu lelem izanzaana kat pa zin wal ta timbotmbot raama pataḡana na.

Tana to mbulu ku ndeenḡana, mi uulu yo ma anḡbot ambai mini.

157 Pa koḡ koi bizin ta tiseseeze motoḡ na, boozo kat.

Mi zaala ta nu ur pa wal ku na, anḡzem ka tutu som.

158 Nio anḡre zin wal ta tipizil ndemen pu na, leleḡ pizin risa som kat,

mi anḡbotmbot molo pizin. Pa zin titoto sua ku som.

159 O Yooba, re. Sua boozomen ta nu ur na, nio leleḡ pa ilip.

Uulu yo ma anḡbot ambai. Pa nu toto sua ku mbukḡana mi urur lelem pa wal ku.

160 Sua ku ka uunu ḡonoono, ina ta kembei: Nu zzo sua ḡonoono men mi toto sua ku mbukḡana. Tana tomtom tirao be tipase pu.

Mi tutu ku ta boozomen na, ndeenḡan, mi ko timbotmbot ma alok.

Mbulu kizin wal ta titoto zaala ki Anutu

161 Zin peeze kan tiseseeze sorok motoḡ.

Tamen nio anḡkam ḡgar pizin som. Pa nio anḡmototo u, mi anḡkamam ḡgar pa sua ku.

162 Sua ku, ta ikam yo ma leleḡ ambai kat, kembei tomtom ta indeeḡe le koronḡ ta ambainḡana kat.

163 Mbulu pakaamɲan ta boozomen kizin wal ta tipizil ndemen pu na, lelen pa risa som, mi anjurur koi pa.

Mi sua ta nu kam piam na, lelen pa ilip.

164 Nio anɲkamam ɲgar pa tutu ku ndeenɲan.

Tana aigule ta boozomen lelen ambai pu mi anɲpakurkuru pa lamata mi ru.

165 Zin wal ta so lelen ilip pa tutu ku, inako timbot ambai kat.

Mi kosa sa ko irao ikam zin ma titop na som.

166 O Yooba, nio anɲtoto tutu ku, mi anjurur moton pu be kamke yo.

167 Zaala ta nu ur pa wal ku na, nio lelen pa ka tutu ilip.

Tana moton inɲgalɲgal mi anɲtoto.

168 Nio anɲtoto tutu tana ramaki sua boozomen ta nu ur na.

Pa mbulu tio mi pai tio ta boozomen na, nu re ma imap.

Matanda inɲgal sua ki Anutu mi tapakuri

169 O Yooba, len tinɲiizi tio ti.

To sua ku mi kam len ɲgar ambainana.

170 To sua ku mbukɲana, ɲgun talɲom pa sunɲana tio, mi tatke yo pa pataɲana tio.

171 Paute yo pa tutu ku ta tibeede pataaɲa kek na.

Naso kwon ipakurkuru totomen.

172 Nio ko anɲbombo mboe pa sua ku. Pa tutu ku ta boozomen na, indenɲeenɲe men.

173 Itum nomom ko iuulu yo.

Pa lelen iur kek be anɲto sua boozomen ta nu ur na.

174 O Yooba, nio lelen ilip be kamke yo. Tana inɲgi anɲbotmbot mi anjurur moton pu.

Mi sua ta nu kam piam, ta ikam yo ma leleŋ ambai
kat.

¹⁷⁵ Kiskis yo ma aŋbotmbot, bekena aŋpakuru.

Tutu ku ko ipombol yo.

¹⁷⁶ Nio mbesooŋo ku. Tamen iŋgi aŋsaŋsaŋ kembei
sipsip ta imbirizi na.

Tana ru yo, mi kam yo ma aŋmiili mini. Pa nio
motoŋ mbeleele tutu ku som. ✧

120

*Suŋŋana ki tomtom ta leleene pa mbulu lu-
umuŋana*

Mboe kizin wal ta tizalla pa Yerusalem

¹ Nio aŋbotmbot raama pataŋana, mi aŋtaŋroro
Yooba be iuulu yo.

Mi ni ileŋ suŋŋana tio.

² O Yooba, zin wal ta kwon pakamkaamŋan,
mi tingalŋgal sorok sua pizin tomtom na, tatke yo
la naman.

³ Nu tomtom ta ŋgalŋgal sorok sua na, parei? Nu
wi pa kadoono tabe Yooba ikam pu i?

Mi lelem be ute sokorei tabe ikam pu ma ipokot
mbulu ku? Kadoono ku ko ta kembei:

⁴ Izi kini mataanaŋana ko iŋgalu.

Mi you keseene ko isalakaalu mi ineenu!

⁵ O ra, tembel yo kek! Pa iŋgi aŋbotmbot raama zin
wal ta len ŋgar somŋan i! Iŋgi kembei aŋwe
leembe su lele pakaana Mesek,
mi tomini kembei aŋbotmbot la zin Kedar mazwan.

⁶ Pa lele ti ka tomtom bizin na, tikamam mbulu kembei ta wal matan munjan. Zin lelen be tikam mbulu luumušana mi niamjan amparlup yam na som.

Mi nio anbel mbotšana la mazwan kek.

⁷ Nio na, ankamam mbulu luumušana men pizin, mi lelen be niamjan amparlup yam ma amwe tamen.

Mi zin na, lelen pa mbulu ki malmal men.

121

Merere imbotmbot raama iti mi mataana piti

Mboe kizin wal ta tizalla pa Yerusalem

¹ Nio moton izalla pa zin abal.

Ko leŋ ulaaŋa sa imar be parei?

² Ulaaŋa tio na Yooba itutamen tau.

Ni ta iur saamba mi toono.

³ Ni ko irao izemu ma tutkat kumbum mi mel na som.

Pa mboronjan ku, ni mata nenjeene somšana.

⁴ Nonoono kat, mboronjan kiti Israel, mata nenjeene somšana,

mi ikenne som.

⁵ Yooba, ni mataana pu mi imborro u.

Mi imbotmbot ziljom uunu totomen mi iwe ur pu.

⁶ Tana zon mataana ko ilasu pa aigule na som.

Mi mben na, puulu ko irao be ipasaanu na som.

⁷ Yooba ko mataana pu mi iporoukalkaalu pa koron sananjan ta munšana men.

Ni ko imboro u ma mbot ambai men. ✧

⁸ Ni ko mataana pu pa pai ku ta boozomen. Tana nu sombe le ma mar, som pet ma la, na ni ko imbotmbot raamu mi mataana pu, ta buri mi iseenge iseenge ma ila.

122

Sunjana pa Yerusalem

Mboe kizin wal ta tizalla pa Yerusalem Mboe ki Dabit

¹ Indeeje tomtom tiso pio ma tiso: “Tamanga mi tasala pa urum ki Yooba,” na ikam yo ma lelej ambai kat.

² Mi inji tamar ma telela siiri kwoono ki Yerusalem, mi temenderder lela kar biibi kek.

³ Yerusalem, ina kar ndabokjana. Tipo ma ambai kat.

Mi ka siiri ta iliu na, mboljana.

⁴ Niam wal ki Yooba amzze mi amluplup yam su kar ta ti.

Zin Israel un bizin ta boozomen tiwwa ma timar-mar kar Yerusalem taingi be tipakur Yooba zaana.

Tito tutu ta ni iur pizin tau.

⁵ Pa zin king tiam ta Dabit popojana kini na, murin peeze kana imbotmbot kar ta ti.

Tana timbotmbot ti mi tiurpewe patajana kizin tomtom.

⁶ Kusun pa kar Yerusalem bekena imbot ambai! Kusun ta kembei:

“Zin wal ta so tiur lelen pa Yerusalem, nako timoto som mi timbotmbot ndabok men.

⁷ Mi zin wal ta timbotmbot lela siiri mboljana ki Yerusalem leleene, nako timbot ambai.

Mi king zinan zin peeze kan kini ta timbotmbot lela ruumu mboljan ki Yerusalem na, ta kembena. Ko timoto som, mi timbot ndabok men.”

⁸ Nio motonj ingal zin tonmatizij tio mi zin gaabaŋonj, tana aŋso pa Yerusalem ta kembei:

“Niom Yerusalem koyom, Anutu ko imboro yom ma kombot ambai.”

⁹ Mi aŋkam ngar pa urum ki Yooba ta Anutu kiti na, tana aŋsuŋi be imboro yom Yerusalem koyom ma kombot ambai pa koronj ta boozomen.

123

Merere mbesoŋo kini tipase pa muŋajana kini
Mboe kizin wal ta tizalla pa Yerusalem

¹ O Yooba, nu mbotmbot se murim peeze kana ta saamba a.

Tana aŋjurur motonj pu mi aŋpase pu.

² Yooba, Anutu tiam, niam ko amrre ma pu ma irao nu muŋaj yam mi uulu yam. Pa nu ta biibi tiam.

Tana ampase pu pa koronj ta boozomen, kembei ta zin mbesoŋo tomooto ma moori tipase pa zin bibip kizin.

³⁻⁴ O Yooba, lelem isaana piam, mi muŋaj yam mi uulu yam. Pa niam mbesoŋo ku tau.

Re. Ingi zin wal ta timoto u som, mi tipase pa zitun
 ma tiso zin tirao pa koronj ta boozomen, ta
 timbel repiiliŋoyam kek.
 Zin tana matan pasom yam mi tirepilpiili yam
 ndabok!

124

Merere, ni iporoukaala wal kini pa kan koi bizin

Mboe kizin wal ta tizalla pa Yerusalem Mboe ki
 Dabit

¹ “Sombe Yooba ilae kiti som, mi iuulu iti som,
 nako parei piti?”

Niom iwal biibi ki Israel koso ta kembei:

² “Indeeŋe tau kanda koi bizin timaŋga piti na,
 sombe Yooba ilae kiti mi iuulu iti som, ✧

³ so kanda koi bizin tipambiriizi iti ma tamap lup.
 Paso, keten malmal piam biibi kat.

⁴⁻⁵ Pataŋana tana, ina kembei wo mburaanaŋana ta
 isur ti mabe tala lende.

Mi ina kembei nonor biibi ta ikamam be ilol ti. Mi
 som.

⁶ Tana tapakur Yooba pa kampaŋana kini!

Pa ni izem ti ila kanda koi bizin naman be
 tipasaana iti na som.

⁷ Indeeŋe tana, iti kembei nge ta kilis ikami.

Tamen Yooba iputke wooro tana piti,
 mi matanda yaryaara mi toko ma tala lende.

⁸ Ulaaŋa kiti na, Yooba itutamen tau.

Ni ta iur saamba mi toono. ✧

✧ **124:2:** Mbo 94:17; Ro 8:31 ✧ **124:8:** Un 1:1; Mbo 121:2

125

Merere ni imenderkalkaala wal kini

Mboe kizin wal ta tizalla pa Yerusalem

¹ Zin wal ta tipase pa Yooba na, zin kembei ta abal Sion.

Pa abal tana irao imuzik na som. Tun ma imbotm-
bot ma alok. ✧

² Yerusalem na, abal boozomen iliu i.

Mi ina raraate men pa Yooba wal kini. Ni iwe
kembei siiri mboljana ta iliu zin.

Mi imenderkalkaala zin ta buri, mi iseenge iseenge
ma ila.

³ Tana toono ta Anutu ikam pa wal kini ndeenjan
na, zin wal sananjan ko tikam peeze pa ma
alok na som.

Kokena tikam ma zin wal ndeenjan tomini tise-
boron zitun pa mbulu sananjana.

⁴ O Yooba, kampe zin wal ku ambaimbainan ta
lelen ngeezenan na. ✧

⁵ Tamen zin wal ta tipizil ndemen pa zaala ku, mi
titoto zaala pakaamjana na,

ziiri zin ma tila len raama zin wal sananjan.

O Yooba, mboro zin Israel ma timbot ambai men!

✧

126

Zin Israel tisun be Anutu iuulu zin

Mboe kizin wal ta tizalla pa Yerusalem

¹ Indeeje kar Sion isaana kat na, Yooba iuulu kar
kini ma imbot ambai mini.

✧ **125:1:** Mbo 46:5,7, 48:3 ✧ **125:4:** Mbo 36:10 ✧ **125:5:** Ga
6:16

Tabe ikam ma lelende ambai kat. Mi tamen tuurla kat som. Toso “Mbulu ti, ko ŋonoono? Ko tere miuŋana ma iŋgi.” ☆

² To lelende ambai kat mi teseenge.

Mi kalŋanda isala ma tombo mboe raama menmeen ti.

Indeeŋe tana, zin karkari tire ti ma tiso:

“Wai, Yooba ikam uraata bibip pizin Israel!”

³ Mi ina ŋonoono. Yooba ikam uraata bibip kat piti. Tanata lelende ambai kat.

⁴ Tamen Yooba, koozi amsaana mini. Tana amsuŋu: Uulu yam ma ambot ambai mini, kembei ta kamam pa lele pakaana ki Negeb na.

Lele tana na, ka yok somŋana. Mi nu kamam ma yaŋ izzu, tabe yok tireere pa.

⁵ Zin wal ta tiwaswaaza kini raama tiŋiizi na, kaimer ko kalŋan isala mi tiŋgaama raama menmeen zin. ☆

⁶ Mi zin wal ta titaŋtaŋ mi tibaada kini iweniwen ma tila mokleene na, kaimer ko timiili raama kini ŋonoono, mi kalŋan isala ma menmeen zin.

127

Kampeŋana ki Merere ta ikam ma uraata kiti iur ŋonoono

Mboe kizin wal ta tizalla pa Yerusalem Mboe ki Salumo

☆ **126:1:** Mbo 14:7, 85:1 ☆ **126:5:** Mk 4:2+; Nŋo 20:19,31; 1Kor 3:6+; 2Kor 2:4

¹ Zin wal ta tiwwo ruumu na, sombe Yooba igaaba zin pa uraata kizin som, na tipunun sorok mburan pa ruumu tana.

Mi zin menderjan ki kar biibi ta kembena. Sombe Yooba igaaba zin pa uraata kizin ma imenderkaala kar tana som, na tipamatmaata sorok. ☆

² Tana nu sombe pase pa Yooba som, mi kamam uraata pa berek ma ila mbej na, nu punun sorok mburom.

Pa kampanyeana kini, ta ikamam ma tere uraata kiti iurur njoono mi takamam kanda kini.

Tana zin wal ta Anutu leleene pizin na, kopon rru som, mi tikenne kat pa mbej. ☆

³ Mi lutundu bizin tomini. Yooba ipomosmoozo iti tomtom mi ikamam lende pikin.

Ina kampanyeana kini tau.

⁴ Tana nangan kaibiim sa isombe ipeebe le pikin tomoto pakan,

nako leleene ambai. Pa zin ta ko timender pa urum.

⁵ Mi sombe tomtom sa ipeebe le pikin tomoto boozo, na ni ko leleene ambai kat pa kampanyeana tana.

Pa kaimer, sombe ziŋan ka koi bizin tiparzorzooro pa sua isu kar keteene, na lutuunu bizin tana ko timender pini mi tiuuli. Tana ka koi bizin ko tirao be tikoto i na som.

☆ **127:1:** Yo 15:5; 1Kor 3:7 ☆ **127:2:** Mt 6:25+

128

*Sua pombolɔana pa zin wal ta timototo Merere
mi tileŋleŋ la kalɔaana*

Mboe kizin wal ta tizalla pa Yerusalem

¹ Zin wal ta so timototo Yooba mi titoto zaala kini,
nako lelen ambai pa kampeɔana tabe ise kizin i. ✧

² Nu sombe kam ta kembei, na uraata ta kamam
pa nomom na, ko iur ɲonoono, mi kom kini
ma lem koroŋ irao.

Tana ko lelem ambai pa kampeɔana tabe imbotm-
bot se ku i, mi mbotmbot ambai.

³ Mi kusim moori ta imborro ruumu ku, nako
ipeebe lem pikin boozo, kembei ta ke baen
ipiyotyooto ɲonoono ambaimbaiɲan.

Tana niomɲan lutum bizin ko kaparlup yom pa
kini kanɲana, mi zin tiliu u kembei ta ke olib
iweene tindomdom ma tizze pa ke uunu na.

⁴ Tana kampeɔana ta kembena,
ta ko ise ki tomtom ta imototo Yooba mi ileŋleŋ la
kalɔaana.

⁵ Yooba, ni imbotmbot kar Sion. Itunu ko ipom-
bolu mi ikampe u.

Mi mazwaana ta so nu mbotmbot su toono na, nu
ko re Yerusalem imbotmbot ambai men.

⁶ Mi ko mbotmbot ma molo su toono,
ma irao re tumbum bizin tipet.

Yooba ko imboro zin Israel ma timbot ambai men.
Nonoono.

✧ **128:1:** Mbo 119:1+

129

Merere ikoto zin Israel kan koi bizin

Mboe kizin wal ta tizalla pa Yerusalem

¹ “Indeeje ta nio nanḡanḡon mi imar na, koḡ koi bizin timbel motoḡ seezeḡana.”

O niom iwal biibi ki Israel, koso ta kembei:

² “Ḥonoono kat. Indeeje ta nio nanḡanḡon mi imar na, koḡ koi bizin timbel motoḡ seezeḡana.

Tamen tirao be tilip pio na som.

³ Tiballis yo ma tau ndemenḡ mbelḡan men.”

⁴ Mi Yooba, ni ndeeḡeḡana.

Tana iuulu yo ma iyembut re ta wal sananḡan tipo yo pa na.

⁵ Wal boozomen ta tiurur koi pa kar Sion na, Yooba ko ipimiili zin ma tila len raama kan mianḡ.

⁶⁻⁷ Pa zin tipiyooto koronḡ ambainḡana sa som.

Tana zin kembei kini ambainḡana ta tomtom tinḡaama, mi tikam ma ila ruumu i, na som.

Zin ko tiwe kembei mbutmbuutu ta ise sorok, mi karau men mi imelle.

⁸ Mi sombe tomtom pakan tipa se keren uunu,

nako irao tipombol zin pa Merere zaana

mi tiso “Yooba ko ikampe yom” na som.

Mi niom na, amsunḡ Yooba be ikampe yom mi ipombol yom.

130

Munḡainḡana ki Anutu

Mboe kizin wal ta tizalla pa Yerusalem

¹ O Yooba, ingi patajana biibi ilol yo ma kembei ta nio be anjon sula leŋ ta mozo lukutuunu !
Tana anjanroro u.

² O Merere, ngun taljom pa tinjiizi tio.
Leŋ sunjana tio ti, mi mujai yo lak!

³ Yooba, sombe motom kiskis mbulu boozomen ta amkamam joobo na,
asiŋ ko irao be imender su kerem uunu? Som.

⁴ Tamen nu mujaijana katuunu, mi rekreege sanaana tiam.
Tanata tomtom timototo u mi tileŋleŋ la kaljom.

⁵ Nio anpase pa Yooba mi anzza i. Pa leleŋ ilip be iswe mujaijana kini mi iuulu yo.
Tana anjurur moton pa sua kini mbukjana be iur nonoono, mi anbotmbot.

⁶ Nio leleŋ pa Yooba ilip mi anjurur moton pini,
kembei zin menderjan ta matan pa kar pa mben na, tiurur matan pa zoŋ.
Zin, sombe tire zoŋ pok ma ise, na lelen ambai. Mi nio ta kembena. Sombe Yooba iswe itunu mi mujaijana kini pio, nako leleŋ ambai kat.

⁷ O niom Israel, kapase pa Yooba mi kuur moyom pini be iuulu yom.
Pa ni itoto sua kini mbukjana mi iurur leleene pa wal kini.
Sombe ni itatke yom pa patajana tiom, nako ikam ma ikam kat.

⁸ Tana ni itunu ko itatke yom Israel pa patajana tiom,

mi ireege sanaana tiom ta boozomen ma ila lene.

☆

131

Sunɣana ki tomtom ta ipakur itunu som, mi ipase pa Merere men

Mboe kizin wal ta tizalla pa Yerusalem Mboe ki Dabit

¹ O Yooba, ɣgar pakurɣana sa imbot la leleɣ som, aɣwidit ituɣ som, mi aɣkamam be aɣwe biibi som.

Tana koronɣ bibip mi uraata bibip ta aɣrao pa som na, aɣmaɣmaɣ pa som. ☆

² Pa aɣpase pu tau. Tana aɣkototo ituɣ, mi aɣur niɣ ma aɣbotmbot.

Mi koponɣ rru som, mi leleɣ ambai men, kembei pikin ta iwin tui ma irao, mi naana imbaraari na.

³ O niom Israel, kapase pa Yooba, mi kuur moyom pini be iuulu yom, ta buri, mi iseɣge iseɣge ma ila.

132

Merere ta ipeikat Dabit mi abal Sion

Mboe kizin wal ta tizalla pa Yerusalem

¹ O Yooba, motom ɣgalɣgal Dabit mi pataɣana boozomen ta ni ibaada pa nu zom na.

² Muɣgu, ni imbuk sua mbolɣana pa Yooba, ta Anutu mbolkenɣkenɣana ki Yakop na.

Mi ipombol sua tana ma imbol kat.

☆ **130:8:** Mt 1:21; Lu 1:68 ☆ **131:1:** Ro 12:16; 1Pe 5:5

3-4 Iso ta kembei: “Nio ti, ko irao anjela ruumu tio som,

anjsu murinj be ankeene som,

anjur motoŋ som,

mi ankeenekaala ki motoŋ som,

⁵ ma irao andeenje Yooba le lele sa.

Pa ngar tio imbol be anjam Anutu mbolkenkenjana ki Yakop le muriini sa be imbot pa. ✧

⁶ Indeenje niam ambot lele pakaana ki Eparata na, amlej Sua Mbukjana Ka Koror uruunu.

Tana amla ma amdeenji imbot igarau kar Yar.

⁷ To amso: “Tamaŋa mi tala Anutu muriini ta Yerusalem a.

To tala tagarau muriini peeze kana, mi telek kumbundu pini ma tapakuri.”

⁸ O Yooba, maŋa ramaki Sua Mbukjana Ka Koror ta iswe mburom na, mi la pa murim.

⁹ Patoronjana ka tomtom bizin ku ko tikam mbulu ndeenjana totomen. Ko iwe kembei len mburu be tizebzebe zin pa.

Mi zin wal ku ta tiurur lelen pu mi titoto mbulu ku na, kaŋan ko izalla mi tiyotyoto raama menmeen zin.

¹⁰ Yooba, motom ingal mbesoono ku Dabit.

Poponjana kini ta itum roogi mi uri ma iwe king na, pizil ndemem pini pepe.

✧ 132:5: Ngo 7:46

11 Munḡu Yooba itunu imbuk sua mbolḡana pa Dabit, mi ipombol ma imbol kat. Tana irao ireege sua tana na som. Sua ta kembei:

“Popoḡana ku tabe tiyooto pu i, nio ko aḡur kizin tasa ma ikelu be imbot se murim peeze kana. ✧

12 Mi sombe lutum bizin matan iḡalḡal sua tio mbukḡana mi titoto kat ka tutu, tona lutun bizin tomini kadoono ko tikam murim, mi timbutultul su murim peeze kana, mi iseenge iseenge ma ila.

Tutu tana, nio itunḡ ko aḡpaute zin pa.”

13 Yooba iroogo kar Sion, mi ikam ma iwe lene kek. Lele tana, ta ni leleene be imbotmbot pa.

14 Tana iso ta kembei: “Lele ti ko iwe murinḡ be aḡbotmbot pa ma alok.

Nio leleḡ be murinḡ peeze kana imbotmbot lele ta ti.”

15 Nio ko aḡpombol zin Sion kan, mi aḡkampe zin ma tirao kat pa koronḡ ta boozomen.

Tana zin wal ki Sion ta petel zin ma timbot ḡoobo na, nio ko aḡputu zin ma kopon bok.

16 Mi zin patoronḡana kan ki Sion na, nio ko aḡpombolmbol zin pa uraata kizin, mi zin ko tizzwe zaala tabe aḡkamke zin tomtom pa i.

Mi zin wal ki Sion ta tiurur lelen pio mi titoto mbulu tio na, kalḡan ko izalla mi tiyotyooto raama menmeen zin.

✧ 132:11: Nḡo 2:30

17 Poponjana ki Dabit ta iwe king mi imbotmbot Sion na, nio ko ankam i ma zaana mi mburaana iwe biibi.

King ta itun anroogi mi anjuri pa uraata na, nio ko anpombolmbol peeze kini, mi iseenge iseenge ma ila.

Peeze kini ko kembei lam ta iyaryaara totomen. ✧

18 Mi nio ko ankoto ka koi bizin ma timbotmbot raama kan mian.

Mi mogar ta imbotmbot sala king uteene, nako imilmil ma ingeeze kat.

133

Taparlup lelende. Naso kampejana ki Anutu imbotmbot se kiti

Mboe kizin wal ta tizalla pa Yerusalem Mboe ki Dabit

1 Sombe zin tonmatizij timbot la mbata, mi tiparlup lelen ma iwe tamen, ina ambai kat.

Tere na, ikam ti ma lelende ambai. ✧

2 Pa ina kembei ngere kuziinijana ta tilij sala Aron uteene

mi ireere ma isula pa kezeene ruunu

ma tun sula kawaala kini molo kwopiriini na.

3 Mi ina kembei ta tolou biibi ki abal Hermon isu pa zin abal ta tigarau kar Sion na.

Pa sombe taparlup ti ma tewe tamen su kar Sion, na Yooba ko iur kampejana kini ma isalakaala iti.

Kampejana tana na, mbotjana ambaijana ta iseenge iseenge ma ila.

✧ 132:17: Mbo 148:14; Lu 1:69 ✧ 133:1: Yo 17:23; Ro 12:10

134

Sunɲana mbeɲ kana

Mboe kizin wal ta tizalla pa Yerusalem

¹ Niom mbesooŋo boozomen ki Yooba ta kembesmbeeze pini lela urum kini leleene pa mbeɲ na, kamar mi kapakuri pa kampeɲana kini.

Kiwit uruunu ma isala kor.

² Motoyom ila pa lele ta potomɲana kat na, mi kiwit nomoyom ma kapakur Yooba pa kampeɲana kini!

³ Yooba ta iur saamba mi toono.

Mi imbotmbot kar Sion.

Itunu ko ipombol yom mi ikampe yom. Nonoono.

135

Anutu ki Israel imborro koron ta boozomen mi ikamam uraata bibip

¹⁻² Haleluya!

Niom mbesooŋo ki Yooba ta kembesmbeeze pini lela urum kini leleene, som kombotmbot urum zilɲaana na, kapakur Yooba zaana!

³ Kapakuri paso, ni ambainɲana kat.

Kombo mboe pini mi kapakur zaana ndabokɲana.

⁴ Pa Yooba itunu ta ipeikat Yakop, mi ikami ma iwe lene.

Tana ni ire iti Israel kembei koron kini nonono, mi leleene piti ilip. ✨

⁵ Nio aɲute kat ta kembei: Yooba, ni ta biibi nonono.

✨ **135:4:** Kam 19:5; Tit 2:14

Merere kiti ilip kat pa merere ta boozomen.

⁶ Sombe Yooba leleene iur be ikam mbulu sa isu saamba, som toono, som tai, som mozo lukutuunu, na ikam men. Pa koron sa irao be ipakaali na som.

⁷ Ni ta ikamam ma miiri tieene indoundou ma izze pa lele uunu.

Mi inḡonḡo yaḡ, mi ikamam ma lolo iwenweene zin koron.

Mi ikakaaga kataama pa ruumu kini ta miiri imbotmbot lela na, be iyooto mi iloondo ma irao toono.

⁸ Munḡu, ni ikasgeege zin pikin munḡamunḡa mi mbili munḡamunḡa kizin Aikuptu ma timap lup. ✧

⁹ Mi ikam mos mi uraata bibip isu Aikuptu, beken a iseeze king kizin zin mbesoonḡo kini ta boozomen matan.

¹⁰ Ni ta ikasgeege zin karkari boozomen, mi ipun zin king mburannan ma timetmeete.

¹¹ Ipun Sihon ta king kizin Amor na, Og ta king ki Basan na,

mi king ta boozomen ki toono Kanaan.

¹² Mi ikam toono kizin pa wal kini Israel ma iwe len be timbotmbot pa, mi iseenge iseenge ma ila.

¹³ O Yooba, zom biibi ko imbotmbot ma alok! Tomtom ko tipepeebe len kelḡan, mi matan inḡalḡal uraata ku mi tizzoyaryaara urum, mi iseenge iseenge ma ila.

✧ **135:8:** Kam 12:29

14 Pa Yooba imendernder pa wal kini mi iurur kadoono pa kan koi bizin.

Mi leleene izanzaana pa zin mbesoono kini.

15 Zin merere kizin karkari na, tomtom tiurpewe zin pa silba mi gol.

Merere ta kembei na, tomtom naman muriini men. ☆

16 Zin kwon mi matan.

Tamen tirao be tiso sua som, mi tire lele som.

17 Zin talnan. Mi tirao be tilen sua som.

Mi miiri sa iwedet pa kwon som. Paso zin matan yaryaaran som.

18 Tana zin wal ta so tiurpe merere pakaamnan mi tipase pizin,

nako len mburan sa som, mi tiwe koron sorok kembei ta merere kizin.

19 O niom iwal biibi ki Israel, kapakur Yooba pa kampejana kini!

Mi niom patoronjana koyom ta poponjana ki Aron na tomini, kapakur Yooba pa kampejana kini!

20 Mi niom poponjana ki Lebi ta ku'uluulu uraata ki urum na, ta kembena. Kapakur Yooba pa kampejana kini!

Tana niom wal ta komototo Yooba mi kelenlen la kalnaana na, niom ta boozomen kapakuri pa kampejana kini.

21 Yooba muriini imbotmbot ta Yerusalem.

Tana niom wal ta kombot su Sion na, kapakuri pa kampejana kini!

☆ 135:15: Mbo 115:4; Tur 9:20

Haleluya!

136

*Merere itoto sua kini mbukɲana mi iurur leleene
pa wal kini*

¹ Leleyom ambai pa Yooba mi kapakuri. Pa ni ambaiɲana kat.

Ni itoto sua kini mbukɲana mi iurur leleene pa wal kini ma alok.

² Leleyom ambai pa Anutu mi kapakuri. Pa ni ilip pa merere ta boozomen.

Ni itoto sua kini mbukɲana mi iurur leleene pa wal kini ma alok.✧

³ Leleyom ambai pini mi kapakuri. Pa ni ta Merere biibi ɲonoono. Ilip pa merere ta boozomen.

Ni itoto sua kini mbukɲana mi iurur leleene pa wal kini ma alok.✧

⁴ Ni itutamen ta ikamam uraata bibip ta ipa ndel kat.

Ni itoto sua kini mbukɲana mi iurur leleene pa wal kini ma alok.

⁵ Munɲu ni iur saamba ramaki ka koronɲ ta boozomen. Uraata tana iswe i kembei ni le ɲgar biibi.

Ni itoto sua kini mbukɲana mi iurur leleene pa wal kini ma alok.

⁶ Mi iur toono ma imbot se yok ɲwaana.

Ni itoto sua kini mbukɲana mi iurur leleene pa wal kini ma alok.

⁷ Ni ta iur koronɲ bibip sala maɲaanaɲana be tiur mat piti.

- Ni itoto sua kini mbukɔana mi iurur leleene pa wal kini ma alok.✧
- 8 Iur zonɔ be iyaara pa aigule.
Ni itoto sua kini mbukɔana mi iurur leleene pa wal kini ma alok.
- 9 Mi iur puulu ramaki pitik be tiyaara pa mbenɔ.
Ni itoto sua kini mbukɔana mi iurur leleene pa wal kini ma alok.
- 10 Ni ta ikasgeege zin pikin munɔamunɔa kizin Aikuptu.
Ni itoto sua kini mbukɔana mi iurur leleene pa wal kini ma alok.✧
- 11 Mi itatke zin Israel pa zin Aikuptu kan naman.
Ni itoto sua kini mbukɔana mi iurur leleene pa wal kini ma alok.✧
- 12 Uraata tana, ni ikam raama mburaana biibi. Pa ni mbura keskeezenɔana.
Ni itoto sua kini mbukɔana mi iurur leleene pa wal kini ma alok.
- 13 Ni ikam ma tai siɔsiɔɔana imet ma iwe ru, mi toono raraazaɔana ipet.
Ni itoto sua kini mbukɔana mi iurur leleene pa wal kini ma alok.✧
- 14 Mi iyaaru zin Israel ma tipa pa toono raraazaɔana ta imbot tai lukutuunu na, mi tilae mbaaga.
Ni itoto sua kini mbukɔana mi iurur leleene pa wal kini ma alok.
- 15 Mi igiibi king kizin Aikuptu zinɔan zin mal-mal kan kini sula Tai Siɔsiɔɔana, ma tiwin katkat tai ma timetmeete.

✧ 136:7: Un 1:14 ✧ 136:10: Kam 12:29 ✧ 136:11: Kam 13:3

✧ 136:13: Kam 14:21

- Ni itoto sua kini mbukɲana mi iurur leleene pa wal kini ma alok.
- 16 Ni imuɲmuunɲu pa wal kini ma zinɲan tiwwa pa lele bilimɲana.
Ni itoto sua kini mbukɲana mi iurur leleene pa wal kini ma alok.
- 17 Ni ikasgeege zin king mburanɲan.
Ni itoto sua kini mbukɲana mi iurur leleene pa wal kini ma alok.
- 18 Ni ipun zin king zanɲan ma timetmeete.
Ni itoto sua kini mbukɲana mi iurur leleene pa wal kini ma alok.
- 19 Ipun Sihon ta king kizin Amor na ma imeete.
Ni itoto sua kini mbukɲana mi iurur leleene pa wal kini ma alok.
- 20 Mi ipun Og, ta king ki Basan na, ma imeete.
Ni itoto sua kini mbukɲana mi iurur leleene pa wal kini ma alok.
- 21 Mi ikam toono kizin pa wal kini Israel ma iwe len.
Ni itoto sua kini mbukɲana mi iurur leleene pa wal kini ma alok.
- 22 Ikam toono tana pa zin Israel ta mbesoono kini na, ma iwe len be timbotmbot pa, mi iseɲɲe iseɲɲe ma ila.
Ni itoto sua kini mbukɲana mi iurur leleene pa wal kini ma alok.
- 23 Indeeɲe niam ambot ɲoobo kat na, ni mataana mbeleele yam som.
Ni itoto sua kini mbukɲana mi iurur leleene pa wal kini ma alok.✧
- 24 Ni itatke yam pa koyam koi bizin naman.

✧ 136:23: Kam 2:24

Ni itoto sua kini mbukɲana mi iurur leleene pa wal kini ma alok.

25 Ni ta ipututu koronɲ matan yaryaraan ta boozomen.

Ni itoto sua kini mbukɲana mi iurur leleene pa wal kini ma alok.

26 Tana leleyom ambai pa Anutu ta imbot saamba a, mi kapakuri!

Pa ni itoto sua kini mbukɲana mi iurur leleene pa wal kini ma alok.

137

Zin Israel lelen isaana pa mbulu ta zin Babilon tikam pa Yerusalem

1 Indeeɲe ta tikam yam ma amla ambot su Babilon na, ambutultul su yok kizin kezenkezen, mi amtwermiili pa kar Sion ma leleyam isaana kat mi amtaɲtaɲ.

2 Mi ampalweeze kombom tiam se ke namannaman ma timbombooren sorok.

3 Pa koyam koi bizin ta tikam yam ma amla ambot lele kizin na, tikam seɲge piam ma tiso piam be amrak mi ambo mboe bekena tileɲ len ma lelen ambai.

Tiso piam ta kembei: “Ou, kombo mboe tiom sa ki kar Sion ma amleɲ.”

4 Mi inɲi ambot toono toro.

Tana ko irao ambo mboe ki Yooba be parei? Ina som.

5-6 O kar Yerusalem, sombe motonɲ mbeleelu,

na an̄suŋ Yooba be ipasaana nomoŋ woono ma
aŋwe kaamaŋoŋ.

Kokena aŋse kombom mini.

Mi sombe motoŋ imbirizikaala Yerusalem,
mi menmeen yo pa koron̄ toro sa ma ilip pa
Yerusalem,

na an̄suŋ Yooba be ipasaana kwon̄ ma imun.

Kokena aŋbo mboe mini.

⁷ O Yooba, motom ingalŋgal mbulu kizin Edom kan
mi pokot.

Pa indeeŋe ta koyam koi bizin tireege Yerusalem
na,

zin Edom menmeen zin mi kalŋan izalla ma tizzo
ta kembei:

“Yo! Kereege Yerusalem.

Kereege ma isu lene kat!”

⁸ Mi niom Babilon koyom, nako tireege kar tiom
ma isaana kat!

Tomtom ta so ipokot mbulu ta kakam piam, nako
leleene ambai mi kampeŋana ki Anutu im-
bot se kini.

⁹ Mi zin ta so tikam lutuyom bizin mi tipiliiti zin
sala pat na, ta kembena. Ko lelen ambai kat
mi kampeŋana ki Anutu imbot se kizin. ☆

138

*Suŋŋana ki tomtom ta leleene ambai pa ulaaŋa ki
Anutu*

Mboe ki Dabit

¹ O Yooba, nio leleŋ ambai pu, mi leleŋ imap
ipakuru!

☆ 137:9: Tur 18:1–19:4

Nio anjo mboe pakurnana pa nu itum tamen.
Merere toro sa som. Tana sombe merere
pakan tire yo, na tire yo lak!

² Nio moton ima pa urum ku mi anlek kumbun pu.
Mi lelen ambai pu mi anpakur zom!

Pa nu toto sua ku mbuknana, mi urur lelem pa wal
ku mi munainai zin.

Nu zom biibi kat. Tamen mbulu pakan ta mbuk
sua pa be kam, inako ikam ma zom biibi ma
ilip.

³ Indeeje ta antanroro u be uulu yo na, nu len
sunjana tio,
mi pombol yo, mi kam yo ma nin ise.

⁴ O Yooba, king ta boozomen ki toono, sombe tilen
sua ta ipet pa kwom,
nako lelen ambai pu mi tipakuru.

⁵ Ko timbo mboe mi tipakuru pa zom biibi, mi
mburom, mi mbulu ta kamam pizin na.

⁶ Nonoono Yooba, nu biibi mi mbotmbot sala kor
kat. Mi motom ingalngal zin wal sorrokan.
Tamen zin wal tau tipakurkur zitun na, nu ute zin
lup. Pa nu motom molo. ✧

⁷ Sombe patanana boozo isalakaala yo, na nu ko
uulu yo ma anbot ambai mini.

Mi sombe kon koi bizin keten malmal kat pio, mi
tikamam be tipasaana yo,
na nomom woono mbolnana ko iporoukaala yo
ma anbot ambai.

⁸ O Yooba, mbulu boozomen ta lelem iur pa be ipet
pio, ina kola ipet.

✧ 138:6: Mbo 113:7+; Lu 1:52, 14:11

Pa nu toto sua ku mbuknana mi urur lelem pa wal
ku ma alok.
Tana pizil ndemem pio pepe. Pa nio na itum
nomom muriini tau. ✧

139

Anutu imbotmbot raama iti mi irre iti totomen

Mboe ki Dabit

¹ Yooba, nu itum tiiri kat lelen
mi ute yo ma imap. ✧

² Nio, sombe keten su, som anmanga mi anla pa
uraata, na nu ute.

Pa nu motom molo. Tana ute ngar tio ma imap. ✧

³ Sombe anpa ma anla lele sa, som anur moton ri mi
ankeene len, na nu rre yo.

Tana nu ute mbulu tio ta boozomen. ✧

⁴ Yooba, sua ta lelen iurur pa mi ipet pa kwoj zen
i,

ina tomini, nu ute ma imap.

⁵ Nu munmuungu pio mi kemermer pio.

Mi itum nomom, ta ikiskis yo mi ikamam peeze
pio.

⁶ Nio ankam ngar pa mbulu ku tana ma anrao som.
Pa ngar ku na, ipa ndel. Ilip kat pio. ✧

⁷ Nio sombe lelen be anko molo pu, nako anla ki
parei? Som.

Pa anrao be anke pa motom na som. ✧

⁸ Sombe ansala pa saamba, na nu mbotmbot.

Mi sombe ankeene sula Andewa, na nu mbotmbot
su tina tomini.

✧ **138:8:** Pil 1:6 ✧ **139:1:** Mbo 17:3, 44:21; Ibr 4:13 ✧ **139:2:**
Mbo 94:11; Mt 9:4 ✧ **139:3:** Yo 21:17; Ibr 4:13 ✧ **139:6:** Ro
11:33 ✧ **139:7:** Yona 1:3

9 Mi sombe anrie ma anla pa lele ta zon ise,
som anla anbot lele pakaana ta zon isula pa,
10 nako andeenju mbotmbot.

Mi nu ko wiliŋ yo ma ituru tala.

11 Mi sombe anso be zugut imar ma izukkaala yo,
mibe mat itooro ma iwe mbeŋ,
ina tomini irao be ipakaala yo pa motom na som.

12 Pa zugut irao be isekaala motom na som.

Mi mbeŋ na, nu rre koron ta boozomen raraate
kembei ta aigule.

Tana zugut mi mat na, raraate men pa nu motom.

13 Nu ta ur leleŋ.

Mi nu ur koronjon ta boozomen, mi lup lela anan
kopoono leleene mi anso. ✧

14 Tana nio anmoto u mi anpakuru. Pa nu pa ndel
kat.

Mi uraata ku boozomen ta kembena. Ipa ndel kat.
Nu ute yo ma imap.

15 Indeeŋe ta antum rinariŋa lela anan kopoono na,
nu ute.

Tiron ta boozomen ingalakenken, mi tasa ike pa nu
motom som.

16 Tana anbotmbot lela anan kopoono, mi nu re yo
kek.

Mi aigule ta munjaana men tabe anbotmbot su
toono i, na lelem iur pa mi tibeede se ro ku,
mana anan ipeebe yo ma anso.

17 O Anutu, nio ankam kinkiini be anute ngar ku.
Tamen anrao som.

Pa ngar ku ilip kat. Nu kamam ngar pa koron
munjaana ka tieene.

✧ 139:13: Mbo 119:73

18 Sombe an̄toombo be an̄nin zin, na an̄rao som. Pa tilip pa magargaara ta tai kana i. Mibe an̄nin ma imap, ina tomini irao ikam yo ma an̄ute katu na som.

19 O Anutu, nio an̄sombe nu pun kat zin wal sanan̄jan ma timetmeete lup. Mi zin wal ta titekteege siŋ pizin tomtom na, leleŋ be timbot molo pio.

20 Kom koi bizin tana tipakamkaam, mi tiwirri sua sanan̄jana pu, mi tipombolmbol sorok sua kizin pa nu zom.

21 O Yooba, zin wal ta tiurur koi pu na, nio tomini an̄jurur koi pizin.

Mi zin wal ta timan̄ga be tizorzooru na, leleŋ pizin risa som kat.

22 An̄jurur koi pizin, mi an̄re zin kembei koŋ koi bizin ŋonoono.

23 O Anutu, tiiri leleŋ mi ŋgar tio.

Toombo yo bekena ute kat ŋgar ta imbot la leleŋ i.

☆

24 Tiiri yo to re: Nio an̄toto zaala sanan̄jana som.

Mi pazalzal yo bekena an̄to zaala ku ndabok̄jana.

Naso an̄bot ambai ma alok. ☆

140

Tatke yo pa koŋ koi bizin naman

Mboe ki Dabit

¹ O Yooba, tatke yo pizin wal sanan̄jan.

Poroukaala yo pizin wal ta tikamam zaaba pizin tomtom na. Kokena tipasaana yo.

☆ 139:23: Mbo 26:2; Tur 2:23 ☆ 139:24: Mbo 17:3+

² Zin lelen iurur pa ngar sananᅇan bozboozo,
mi tipesese zin tomtom pa malmal.

³ Kwon na, kembei mooto sananᅇan. Pa sua ta
tiwirri na, mataanaᅇana,
mi ipasansaana zin tomtom kembei mooto
kananᅇana na. ✧

⁴ O Yooba, menderkaala yo: Kokena zin wal
sananᅇan tikam yo.

We seraara pa zin wal ta tikamam zaaba pizin
tomtom na.

Pa ingi tirru zaala be tikam yo ma aᅇtop.

⁵ Zin wal ta tipakurkur zitun mi matan pasomu, ta
ingi tiur napitpit kizin be tipasaana yo.

Mi tiraara pu kizin be tikam yo.

Mi tiur kilis su zaala ta aᅇwwa pa, bekena tikeene
yo.

⁶ Mi nio aᅇso pa Yooba ta kembei: “Nu ta Anutu tio!
Ngun talᅇom pa tinjiizi tio ti mi muᅇai yo.

⁷ O Yooba, Merere tio, nu ulaaᅇa tio mburomᅇom.
Indeeᅇe mazwaana ki malmal na, nu poroukalka-
ala yo.

⁸ Yooba, ingi zin wal sananᅇan lelen iur be
tipasaana yo, mi timburmbuuru pio.

Tana aᅇsuᅇu be koto zin.

Kokena ngar kizin sananᅇana tana iur ᅇonoono.

⁹ Zin nin se mi tiliu yo be tipasaana yo.

Mi nio aᅇsuᅇu be pimiili sua sananᅇana ta iwedet
pa kwon na, ma imiili pizin mi ipasaana
zitun.

✧ **140:3:** Ro 3:13; Yems 3:8

- 10 Kam ma you keseene itoptop sala nwan.
Mi piri zin sula kat naala ta usomņana i. Kokena
tise mini. ✧
- 11 Zin wal ta tingalņgal sua pakaamņana pizin tom-
tom na, ziiri zin pa toono ku ma tila len.
Mi zin wal ta tikamam zaaba pizin tomtom na,
mbulu sananņana ko iketo zin mi ipasaana
zin ma timap.
- 12 Yooba, nio aņute: Nu uluulu zin wal ta tom-
tom tikamam pataņana pizin na, mi urur
kadoono pa kan koi bizin.
Mi zin wal ta timbot nņoobo na, nu mendernder
pizin mi uluulu zin pa pataņana kizin. ✧
- 13 Nņonoono kat, zin wal ndeenņan ko lelen ambai
pu mi tipakur zom.
Mi zin wal ta lelen nņeezeņan ko timbotmbot su
kerem uunu totomen. ✧

141

Tomtom ta isuņ Anutu be ipiņgis toombonņana ma imbot molo pini

Mboe ki Dabit

- 1 O Yooba, nio aņtaņroro u be loņa mar mi uulu yo!
Nņun talņom mi leņ kalņoņ.
- 2 Lelen be suņņana tio iwe kembei koronņ kuziini
ambainņana ta tirukruk su kerem uunu na.
Mi sombe aņwit nomonņ mi aņsuņ, na re suņņana tio
kembei patoronņana ta tikamam pa mben
na. ✧

✧ **140:10:** Mt 3:10; Tur 20:15 ✧ **140:12:** Mbo 9:18, 34:6

✧ **140:13:** Mt 5:8 ✧ **141:2:** 1Tim 2:8; Tur 5:8, 8:3

³ O Yooba, mboro kat mionḡ mi menderkaala kwonḡ.
Kokena sua sananḡana sa iyooto pa. ☆

⁴ Mi zem ngar sananḡana sa ma izeebe yo pepe.
Kokena anḡaaba zin wal sananḡan pa mbulu
kizin.

Uulu yo be anḡmender mbolḡana. Kokena tiyaaru yo
ma anḡla anḡaaba zin mi niamḡan amkan kini
kizin mbyeenerḡana.

⁵ Tomtom ndeenerḡana sa, sombe ibalis yo mi
iyaamba yo be ipazal yo, inako leleḡ ambai
men. Pa ina iswe kembei ni iur kat leleene
pio.

Tamen zin wal sananḡan na, irao anyok be tipo-
moozo yo mi tilinḡ ngere kizin ambainḡana
sala uterḡ na som.

Pa nio anḡzunḡunḡu totomen be koto mbulu kizin
sananḡana.

⁶ Zin wal sananḡan, sombe Ni ta Tiirinḡana Katuunu
i, iur kadoono pizin mi igiibi zin sula lele
taranḡatḡana, to tikilaala ta kembei:

Sua ta munḡu anḡkamam pizin bekena anḡpazal zin
na, sua ambainḡana mi sua ḡonoono.

⁷ Wal tana tiron ko timbot leḡalenḡa su Andewa
kwoono kembei toono ta bapalo itaara na.

⁸ O Yooba, Merere tio, nio anḡurur motonḡ pu be we
ur pio mi menderkaala yo. Tana zem yo ma
anḡmeete pepe.

⁹ Mboro yo mi motom pio. Kokena kilis ta zin wal
sananḡan tiur pio na, ikeene yo,
som anḡti la pu ta zin tiraara pio.

☆ **141:3:** Mbo 34:13; Mt 12:36; Ep 4:29; Yems 1:26, 3:8

¹⁰ Kam wal tana ma timap titi la zitun pu kizin.
Mi uulu yo ma piŋgis pai tio pa pu kizin.

142

*Sunŋana ki tomtom ta iyamaana kembei ni ituta-
menŋana*

Mboe ki Dabit Indeeŋe ni imbotmbot lela raŋ sum-
buunu na, itooro mboe ti

¹ Nio kalŋoŋ isala mi aŋtaŋroro Yooba.

Tiŋiizi tio ila kini be imuŋai yo. Pa ni ta biibi tio.

² Pataŋana tio ta boozomen aŋzzwe la kini.

Mi koronŋ ta ikam yo ma leleŋ ipata na, aŋzzo i pa.

³ Nio sombe leleŋ ipata kat mi mburoŋ ikamam be
imapa, na nu ute zolonŋ.

Zaala ta aŋtoto na, koŋ koi bizin tiur kilis su be
tikeene yo pa.

⁴ Mi motonŋ lae zilŋonŋ uunu na, tomtom sa imbot
be iuulu yo na som.

Mi muriŋ sa be aŋke lela mi aŋbot ambai pa na
som.

Mi tomtom sa ikam ŋgar pio som.

⁵ Yooba, nio aŋtaŋroro u be uulu yo.

Mi aŋpase pu mi aŋso ta kembei: Nu ta ko
menderkaala yo mi we ur pio be aŋke lela.

Tana mazwaana ta so aŋbotmbot su toono na,
sombe nu mbotmbot raama yo, na aŋru leŋ
koronŋ toro mini paso?

Pa nu kampewe yo mi aŋbotmbot se ku pa koronŋ ta
boozomen.

⁶ Ngun talŋom pa tiŋiizi tio.

Pa inŋi patanana tio tainŋi ikoto yo ma anbot njoobo kat.

Tatke yo pa koŋ koi bizin naman.

Pa zin wal ta tiketoto yo na, mburan ilip kat pio.

⁷Inŋi anyamaana kembei anbot lela ruumu sanaana leleene i.

Tana uulu yo be anyooto. Naso anpakur zom.

Mi zin wal ndeenenjan ko tire kampenana ku ta swe pio na, ma timar tiliu yo mi niamnan ampakur zom.

143

Tapase pa munainana ki Merere mi sua kini mbuknana

Mboe ki Dabit

¹O Yooba, leŋ sunnana tio ti mi uulu yo.

Pa nu toto sua ku mbuknana mi kamam mbulu ndeenenana men.

Mi nu ta biibi tio. Tana ngun taljom pa tinjiizi tio mi munai yo.

²Nio mbesonjo ku. Tana pamender yo pa sua pepe.

Pa tomtom sa ndeenenana kat be imender su kerem uunu na som. Niam ta boozomen leyam uunu makin. ✧

³Re. Koŋ koi bizin tiketo yo mi tiparaama yo su toono kek.

Mi tikam yo ma anbotmbot lela zugut biibi leleene, kembei zin wal ta timetmeete ta munŋu kek na.

⁴Inŋi lelen ipata, mi anmoto koŋ ma mburon imap. Pa leŋ zaala sa mini som.

✧ 143:2: Mbo 14:3; Ro 3:10,20; Ga 2:16

⁵ Tana moton ilala pa mbulu ta munḡu kamam na. Nio anḡkamam nḡar pa uraata bibip boozomen ta itum nomom ikamam na. ☆

⁶ Mi anḡwit nomon mi anḡsunḡu.

Nio leleḡ pu ilip, kembei tomtom ta miri i ma nḡgureene ikerekere. Nio inḡi kembei toono ta ka yok somḡana mi izza pa yaḡ. ☆

⁷ O Yooba, leḡ sunḡana tio ti, mi loḡa mar uulu yo. Pa inḡi mburon imap kat.

Turke motom pio pepe. Kokena anḡmeete mi anḡgaaba zin wal meeteḡan sula Andewa.

⁸ Yooba, nio anḡpase pu tau.

Sombe zoḡ ise, na so leḡ sua sa. Kam mbulu sa tabe iswe kembei munḡainḡana ku imbotmbot se tio men.

Mi patoonḡo yo pa zaala tabe anḡto.

Pa nio leleḡ pu mi anḡjurur moton pu be uulu yo.

⁹ Yooba, tatke yo pa koḡ koi bizin naman.

Menderkaala yo mi we ur pio be anḡke lela.

¹⁰ Nu ta Anutu tio.

Tana paute yo be anḡto kat mbulu ta nu lelem pa i.

Itum Bubunḡom ambainḡana ko ikam peeze pio.

Naso anḡpa pa zaala keteeneḡana. ☆

¹¹ Yooba, nu zom biibi pa munḡainḡana ku. Uulu yo be anḡbot moton yaryaara.

To mbulu ku ndeeḡeḡana mi tatke yo pa patanḡana ti.

¹² Mbulu ku ta toto sua ku mbukḡana mi urur lelem pa wal ku na, swe mini, mi kas koḡ koi bizin ma timap.

☆ **143:5:** Mbo 77:5 ☆ **143:6:** Mbo 42:2, 63:1 ☆ **143:10:** Mbo 25:4+, 119:12; Yo 16:13

Wal boozomen ta tiurur koi pio na, pambiriizi zin
 ma timap kat.
 Pa nio mbesooŋo ku tau.

144

*Zin Israel tisun Merere be iporoukaala zin mi
 ikampe zin*

Mboe ki Dabit

¹ Nio anpakur Yooba. Pa ni ulaaŋa tio mbolŋana ta
 ipombolmbol yo mi imenderkalkaala yo.

Ni ipaute yo pa mbulu ki malmal, mi ikam ma
 nomoŋ alalalŋana. ☆

² Ni iurur leleene pio mi iporoukalkaala yo. Mi iwe
 kembei siiri mbolŋana pio be anke lela.

Mi iwidit yo mi iurur yo sala kor bekena anbot
 ambai.

Ni itatkewe yo pa koŋ koi bizin naman, mi iwe
 siŋgiao pio.

Mi ikototo zin karkari ma timbot la kopon mbar-
 maana.

³ O Yooba, niam tomtom toono koyam na, koron
 sorok.

Parei ta nu kamam ŋgar biibi piam, mi motom
 ŋgalŋgal yam? ☆

⁴ Pa niam ambot rimen mi amap, kembei miiri ta
 iwedet pa kwoyam na.

Mbotŋana tiam isu toono na, kembei koron
 kunuunu ta sombe zoŋ imap na imap.

☆

⁵ Yooba, kaaga saamba mi su!

☆ **144:1:** Mbo 18:34 ☆ **144:3:** Mbo 8:4; Ibr 2:6 ☆ **144:4:** Yems
 4:14

Teege su pizin abal, mi pei you raama ka koi ma ise.

⁶ Kam ma lolo niini iwenweene mi iyanḡwiiri koḡ koi bizin ma tiko leḡaleḡa.

Ser peene ku lutuunu. Naso tiko papirik.

⁷ Pa iḡḡi kembei wo mburaanaḡana ikamam be isur yo ma aḡla leḡ i. Tana nomom su mi maafa yo ma aḡse.

Uulu yo, mi tatke yo pizin wal ta timar pa toono toro na naman.

⁸ Wal tana, kwon pakamkaamḡan.

Tiwiḡ naman woono isala be tipombol sua kizin mbukḡana ma imbol kat. Tamen tito sua kizin som.

⁹ O Anutu, nio ko aḡbo mboe popoḡana pu, mi aḡse kombom be aḡpakuru.

¹⁰ Pa nu ta uluulu zin king tiam Israel ma tiliplip pa kan koi bizin.

Nu kamkewe mbesooḡo ku Dabit ziḡan popoḡana kini.

¹¹ Piḡḡis zaaba pio, mi tatke yo pa zin wal ta timar pa toono toro na naman.

Wal tana, kwon pakamkaamḡan.

Tiwiḡ naman woono isala be tipombol sua kizin mbukḡana ma imbol kat. Tamen tito sua kizin som.

¹² Lutuyam bizin ko titum ma tiwe bibip, kembei ke popoḡan.

Mi lutuyam moori bizin ko runḡun ambaimbaiḡan kembei gungun ta tisap korooḡ kunun ila bekena tipenḡeeze king ruumu kini.

¹³ Mi diditu tiam ko bokbok pa kini matakiḡa,

mi sipsip mi mekmek tiam timasak ma tiwe
munjaana ma munjaana ka tieene.

¹⁴ Mi makau tiam ta kembena. Mete sa ko irao
ikam zin na som.

Ko tumjan, mi tipepeebe ambai men ma tiwe
boozo kat.

Mi ko telenj tinjizi sa isu kar keteene som.

¹⁵ Zin wal ta so kampejana ta kembei imbotmbot
se kizin, nako lelen ambai kat.

Mi ina zin wal ta timbesmbeeze pa Yooba. Tana
zin ta ko lelen ambai. Pa kampejana kini ko
imbotmbot se kizin. ✧

145

*Tapakur Merere pa mburaana mi kampejana
kini*

Mboe pakurnjana Mboe ki Dabit

¹ O Anutu, nu ta king tio. Nio ko anjwit urum isala
kor,

mi anpakur zom pa kampejana ku ta buri, mi
iseenje iseenje ma ila.

² Aigule ta boozomen nio ko anpakurkuru pa kam-
pejana ku,

mi anwidit zom isala kor ta buri, mi iseenje iseenje
ma ila.

³ Yooba, ni ta biibi nonoono. Takam ngar pini na
tarao som. Tanata tomtom tiwidit uruunu
ma isala kor kat!

Pa ni biibi kat. ✧

⁴ Tomtom ko tipepeebe len kelɲan, mi tiwidit urum
pa uraata ku ndabokbokɲan, mi tizzo zin
pa.

Ko tizzo zin pa mos ku mburanɲan ma tileɲleɲ.
Naso zin tomini tipakurkur zom, mi iseɲge
iseɲge ma ila.

⁵ Ko tizzo pa mburom, zom biibi, mi azuɲka ku ta
ilip kat.

Mi nio ta kembena. Lelen be aɲkamam ɲgar pa
uraata ku ndabokbokɲan ta ipa ndel kat.

⁶ Tomtom ko tizzoyaryaara uraata ku mburanɲan
ta tomtom tire ma timoto na.

Mi nio ko aɲzoyaryaara zom biibi.

⁷ Tomtom ko matan ɲgalɲgal kampeɲana ku biibi
mi tizzoyaryaara uruunu.

Ko kalɲan izalla mi timbombo mboe pa mbulu ku
ndeeɲeɲana.

⁸ Pa Yooba, ni leleene izanzaana pizin mbesoono
kini, mi imuɲaiɲai zin mi ikampewe zin.

Ni keteene malmal karau som.

Mi itoto sua kini mbukɲana mi iurur kat leleene pa
wal kini. ✧

⁹ Yooba, ni ikamam mbulu ambaiɲana pa tomtom
ta munjaana men.

Mi leleene izanzaana pa koron boozomen ta itunu
iur zin na. ✧

¹⁰ O Yooba, koron boozomen ta itum ur zin, nako
timap ma tipakur zom.

Mi wal ku ta tiurur lelen pu mi titoto mbulu ku, nako lelen ambai pu mi tipakuru pa kampeņana ku.

11 Ko tizzo pa peeze ku ta mburaanaņana mi ndabokņana kat na.

Mi tiwidit mbol pa mburom biibi.

12 Naso tomtom ta boozomen tiute ta kembei: Nu kamam uraata mburaņana.

Mi peeze ku ta kembena. Mburaanaņana mi ndabokņana kat.

13 Peeze ku ko iseņge iseņge ma ila.

Koroņ ta boozomen ko timbotmbot la kopom mbarmaana, mi nu mborro zin ma alok.

Yooba itoto sua kini mbukņan ta boozomen.

Uraata kini ta boozomen iswe i kembei ni itoto sua kini mbukņana mi iurur leleene pa wal kini.

☆

14 Zin wal ta so patana ipun zin ma mburan imap na, ni iuluulu zin. Mi wal boozomen ta patana ikototo zin na, ni isilou zin. ☆

15-16 Koroņ matan yaraana ta boozomen tiurur matan pu. Pa sombe petel zin, na nu kamam kan kini.

Nu welweele nomom be pututu zin, mi zin ta boozomen tikan ma tirao. ☆

17 Yooba mbulu kini ta boozomen iswe i kembei ni ndeeneņana.

Mi uraata kini ta munņaana men iswe i kembei ni itoto sua kini mbukņana mi iurur leleene pa wal kini.

☆ 145:13: 1Kor 1:9; 1Tim 1:17; Ibr 10:23; Tur 11:15 ☆ 145:14: Mbo 37:17 ☆ 145:15-16: Mbo 104:28; Mt 6:26

18 Zin wal ta so titaŋroro i raama lelen,
na ni imbotmbot kolouŋana pizin mi iuluulu zin.

19 Mi zin wal ta timototo i mi tilenlen la kalŋaana
na, sombe lelen pa koron pakan mi tisunji
pa, na ni ikamam pizin.

Ilenlen tinjiizi kizin mi iuluulu zin.

20 Tana zin wal ta tiurur lelen pini na, ni mataana
pizin mi imenderkalkaala zin.

Tamen zin wal sananŋan na, ni ko ipasaana zin ma
tila len lup.

21 Nio kwon ko ipakurkur Yooba.

Mi koron boozomen ta ni iur zin na tomini, ko
timap ma tipakur zaana potomŋana.

Ta buri, mi iseenge iseenge ma ila.

146

Tapase pizin tomtom pepe. Tapase pa Anutu

¹ Haleluya!

Lelen ko imap ipakurkur Yooba!

² Mazwaana ta so anbot moton yaryaara, nako
anpakurkur Yooba.

Nio ko anbombo mboe pa Anutu tio, mi anpakurkuri
ma irao swon.

³ Zin wal peeze kan na, kapase pizin pepe.

Pa zin na, tomtom toono kan men. Tana tirao be
tikamke yom na som.

⁴ Mi sombe timeete, nako timiili ma tisula mini
toono.

To ngar pareinana ta munŋu lelen iur pa be tikam,
nako iur nonoono som. Pa ina, ko timet-
meete ramaki.

⁵ Mi tomtom ta so ipase pa Anutu ki Yakop be iuuli,
nako leleene ambai.

Pa tomtom ta so iurur mataana pa Yooba Anutu
kini mi ipase pini, na kampejana ki Anutu
ko imbotmbot se kini.

⁶ Yooba, ni ta iur saamba, toono,
mi tai, ramaki koroŋ boozomen ta timbotmbot pa.
✧

Mi sua ta ni imbuk pa wal kini na, ni ko mataana
iŋgalŋgal mi itoto ma alok.

⁷ Zin wal ta so tomtom tikam ŋoobo zin mi tiseseze
matan, na Yooba imendernder pizin mi iu-
luulu zin pa patajana kizin.

Mi zin wal ta so peteltel zin, na ni ikamam kan
kini.

Mi wal ta so timbotmbot la kan koi bizin naman,
na ni ikamkewe zin. ✧

⁸ Mi zin ta matan pisjan na, ni iurpewe zin ma
matan ipeere.

Mi zin wal ta tikunkun pa patajana kizin na, ni
iuluulu zin be tipa kat.

Yooba, ni iurur leleene pizin wal ndeenjan. ✧

⁹ Mi zin wal ta so tiwe leembe pa lele sa, na ni
mataana pizin.

Mi zin noroŋa mi zin moondo na, ni iuluulu zin ma
timbot ambai.

Tamen zin wal sananjan na, ni ipakokoogo zaala
kizin ma tindeenje patajana boozo. ✧

¹⁰ Yooba ko ikam peeze ma alok.

✧ **146:6:** Ngo 14:15; Tur 4:11, 10:6, 14:7 ✧ **146:7:** Mbo 9:18,
37:17, 103:6, 107:9 ✧ **146:8:** Mt 11:5, 11:28 ✧ **146:9:** Kam
22:22+; Mbo 10:18

O niom Sion koyom, peeze ki Anutu tiom ko
iseenje iseenje ma ila. ✧
Haleluya!

147

Tapakur Merere pa munjainana kini mi mburaana biibi

¹ Haleluya!

Nonoono kat. Sombe tombo mboe pa Anutu kiti mi
tapakuri, ina ambai.

Pa mbulu ta kembei, ina indeenje men. Mi ikamam
ti ma lelende ambai.

² Ingi Yooba ikamam uraata be iurpe Yerusalem
mi ipamender mini.

Mi iyyo zin Israel ta kan koi bizin tikoki zin ma
tila timbot leñaleña na, mi ikamam zin ma
timilmiili mini.

³ Mi zin wal ta so lelen ipata ma tisaana kat na,
ni ipotortor lelen mi iurpewe patañana kizin. ✧

⁴ Ni ta iur zin pitik, mi inin zin lup.

Mi itunu iwatwaata zanzan ma ikot zin.

⁵ Merere kiti, ni biibi ñonoono mi mburaana ilip
kat.

Mi ñgar kini ta kembena, biibi kat. Koron
boozomen ta ni ikamam ñgar pa na, tomtom
sa irao iute kat na som. ✧

⁶ Zin wal ta so timbotmbot raama patañana na,
Yooba iuluulu zin ma timbot ambai mini.

Tamen zin wal sananjan na, ni ikototo zin mi
iparamraama ñguren isula toono. ✧

✧ **146:10:** Mbo 93:1, 99:1; Tur 11:15 ✧ **147:3:** Mbo 34:18; 2Kor
1:3+, 7:6 ✧ **147:5:** Ro 11:33 ✧ **147:6:** Lu 1:52

7 Leleyom ambai pa Yooba mi kombo mboe pini.
Kese kombom mi kapakur Anutu kiti.

8 Ni ikamam ma miiri tieene irao pa saamba.
Mi ingongo yan ma izzu bekena ipembesmbeeze
toono.

Mi ikamam ma mbutmbuutu izze pa abal lwonl-
won.

9 Ni ikamam zin buzur kan kini.
Mi sombe man ankor lutun bizin titaŋ pa kan kini,
na ni ipututu zin tomimi. ✧

10 Tomtom lenen pa hos mburanŋan mi zin malmal
kan ta kumbun imbol pa malmal na, mi nin
se pizin.

Tamen Anutu, ni leleene pa koronŋ ta kembei som,
mi niini se pizin som.

11 Ni leleene pizin wal ta timototo i mi tilenŋen la
kalŋaana,
mi zin wal ta tipase pa mbulu kini ta itoto sua kini
mbukŋana mi iurur leleene pa wal kini na.

12 O niom Yerusalem koyom, kapakur Yooba!
Niom Sion koyom, kiwit Anutu tiom uruunu ma
isala kor!

13 Pa kar tiom ka siiri kwonkwon na, ni ipombolm-
bol ma tuŋ.

Mi kampeŋana kini imbotmbot se tiom.

14 Ni mataana pa lele tiom mi iporoukalkaala yom
ma kombotmbot ambai men.

Mi ikamam koyom kini ta ndabokŋana kat.

15 Sombe ni leleene be mbulu sa ipet su toono, na
iur sua men mi mbulu tana ipet.

✧ 147:9: Mt 6:26; Lu 12:24

Pa sua kini ikamam uraata karau men.

¹⁶ Ni ikamam ŋaunau ma izzu mi ilol toono.

Mi iswirri tolou ma izzu ma irao toono.

¹⁷ Ni iwirri yanpat mi imiyaryaara kembei patpat, mi ikamam ma lele ilomo kat. Tabe yok itooro ma iwe ais.

¹⁸ To izzo sua mini mi ais itooro ma iwe yok.

Pa ipei miiri kini bayouŋana ma iloondo, tabe ais itooro ma iwe yok mini mi ireere.

¹⁹ Munŋu ni ikam sua kini ila ki Yakop.

Iso zin Israel pa tutu kini ta iur pataaŋa kek na, mi isope zin pa tutu kini ndeenŋan.

²⁰ Mbulu tana, ni ikam pa toono toro sa ka tomtom bizin som.

Tanata zin tiute tutu kini ndeenŋan som.

Haleluya!

148

Koroŋ ta boozomen bela tipakur Merere

¹ Haleluya!

Niom wal saamba koyom, kapakur Yooba!

Niom ta kombot sala kor kat na, kapakuri!

² Niom aŋela kini ta boozomen, kapakuri!

Mi niom malmal koyom ta boozomen ki kar saamba, kapakuri! ✧

³ Zoŋ mi puulu, kapakuri!

Mi niom pitik ta kayaryaara na, kapakuri!

⁴ Nu saamba ta mbot sala kor kat na, pakuri!

Mi niom yok ta kombot sala kor a, kapakuri!

⁵ Zin ta boozomen tana bela tipakur Yooba zaana.

Pa ni iur sua ma zin tipet.

✧ 148:2: Lu 2:13+

⁶ Mi iur zin la murinmurin be timbotmbot ta kembei ma alok.
Pa kan sua ta ni iur pataaŋa kek na, irao imap na som.

⁷ Mi niom koronj ta kombotmbot su toono na tomini, kapakur Yooba!
Niom koronj mburanŋan ki tai mi mozo lukutuunu na, kapakuri!

⁸ Mi lolo niini, mi yanpat, ŋauŋau mi tolou, mi miiri mburanŋan ta kelenlen la kalŋaana na, kapakuri!

⁹ Niom abalabal mi lele mbukunbukun ta boozomen, mi ke ŋononŋan mi ke mbolŋan ta munŋaana men ki su na, kapakuri!

¹⁰ Mi niom mbili kar koyom mi buzur su koyom, niom koronj karranoyom, mi niom man ta kirie na, kapakuri!

¹¹ Niom king, mi iwal karkari ta boozomen, niom peeze koyom, mi niom ta zoyomŋoyom na, kapakur Yooba!

¹² Niom nangan mi tamurin, kolman mi pikin, kapakuri!

¹³ Niom ta boozomen bela kapakur Yooba zaana. Pa ni itutamen ta zaana biibi ma ilip.
Koronj boozomen ta timbot pa saamba mi toono na, tiswe i kembei ni ta biibi ŋonoono.

¹⁴ Mi inŋi ni ikam wal kini len mburan popoŋana mi ipakur zin mini.
Zin wal kini ta tiurur lelen pini mi titoto mbulu kini na, ni ikam ma urun iwe biibi.

Pa ni leleene pizin Israel mi imbotmbot kolouŋana
pizin.
Haleluya!

149

*Anutu ko ikam wal kini ma tilip, tana zin
tipakuri*

¹ Haleluya!

Kombo mboe popoŋana pa Yooba.

Niom wal kini ta kuurur leleyom pini mi kototo
mbulu kini na, kulup yom mi kombo mboe
pini ma kapakuri!

² Niom Israel, leleyom ambai pini. Pa ni ta iur
yom.

Niom Sion koyom, menmeen yom pini. Pa ni ta
king tiom.

³ Karak mi kapakur Yooba zaana.

Kitir kakaaba mi kese kombom be kapakuri.

⁴ Pa Yooba, ni leleene ambai kat pa wal kini.

Zin wal ta timbotmbot raama pataŋana mi tipase
pini men na, ni ko ikamke zin, mi ikam zin
ma nin se.

⁵ Tana zin wal tau tiurur lenen pa Yooba mi titoto
mbulu kini, nako lenen ambai mi nin se. Pa
ni ko ipakur zin, mi ikam zin ma tilip.

Mi sombe tilek kumbun pini be tisuŋ, nako kalŋan
isala mi tipakuri raama menmeen zin.

⁶ Mboe pakurŋana ko imbot la kwon,

mi buza mata mbaaru imbot la naman keteene, ✧

⁷ bekena tipokot mbulu sananŋana kizin karkari
mi tiur kadoono pa kan koi bizin.

✧ 149:6: Ep 6:17; Ibr 4:12; Tur 1:16

⁸ Ko tipo zin king kizin pa re mbolᵇan,
mi tipo zin peeze kan kizin pa sen ta tiurpe pa ain
na.

⁹ Naso tikam ma wal tana tire kadoono kizin.
Kadoono tana, tibeede ka sua pataᵇa kek.
Mbulu tana iso ipet, tona zin wal ta tiurur lelen
pa Yooba mi titoto mbulu kini na zan ko iwe
biibi.
Haleluya!

150

Takam mbulu matakiᵇa be tapakur Anutu

¹ Haleluya!

Kapakur Anutu lela muriini potomᵇana!
Kapakuri lela muriini mbolᵇana ta saamba a!

² Kapakur zaana pa uraata kini mburanᵇan ta ni
ikamam na.

Kapakuri pa ni ta zaana biibi ma ilip.

³ Kiwi twiiri mi kapakur zaana.

Kese kombom mi kupun gita mi kapakuri.

⁴ Kitir kakaaba, mi karak mi kapakur zaana.

Kapakuri pa mamaaza mi gita.

⁵ Kupun koᵇ mi kapakuri.

Mi some kupun, na kupun kat bekena kalᵇaana
biibi.

⁶ Tana niom koronᵇ mata yaryaaranᵇoyom ta
munᵇaana men, kapakur Yooba! ☆

Haleluya!

**Anutu Sua Kini Potomaxana
Genesis, Exodus, Ruth, Psalms, Proverbs, Jonah, and
The New Testament in the Mbula Language of Papua
New Guinea
Sampela hap Buk Baibel long tokples Mbula long
Niugini**

Copyright © 1996 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Mbula

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-08-31

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

a815c47a-4c36-5240-a396-70cbd5e9b593